

Eğerci Türküleri. Su Dergisi, Foto 48-78/ 177

SİVAS FASIL HEYETİ ÂŞIKLAR VE HALK OYUNLARI DERNEĞİ (SİFAHOD)
Yayınları Yayın No: 3

SİVAS HALK OYUNLARI HALK OYUNCULARI DAVUL VE ZURNA SANATÇILARI

Dr. Doğan KAYA

Dr. Doğan KAYA

**SİVAS HALK OYUNLARI, HALK OYUNCULARI DAVUL VE ZURNA
SANATÇILARI**

Kültür ve Turizm Bakanlığı katkılarıyla basılmıştır.

I. Baskı: 2011

Baskı yeri:

SİVAS FASIL HEYETİ ÂŞIKLAR VE HALK OYUNLARI DERNEĞİ (SİFAHOD)
Yayınları

1. Şairler İkliminden Berceste Şiirler-I (2010)
2. Şairler İkliminden Berceste Şiirler-II (2011)

Kapak Tasarımı:

Baskı: Dizgi Ofset:

İSBN:

*5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca bu kitabın her türlü yayın hakkı yazara aittir. Hiçbir şekil ve teknikle kısmen veya tamamen çoğaltılamaz. Kaynak gösterilmek kaydıyla alıntı yapılabilir.

Bu kitabımı
Sivas'ın bağrından çıkardığı ve Sivas Folklorunun emekçileri;

*Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek,
Eflatun Cem Güney,
Vehbi Cem Aşkun,
Kadri Özyalçın,
Kemal Gürpınar
İbrahim Aslanoğlu'na*

ve hâlâ kültürümüze hizmetlerini devam ettirmekte olan

*Prof. Dr. İlhan Başgöz,
Müjgân Üçer,
Kutlu Özen,
İsmail Hakkı Acar,
M. Sabri Koz,
İlyas Ege'ye
Kadir Pürlü'ye*

ithaf ediyorum.

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay

Sivas Valisi Ali Kolat

Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Nihat Gül

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

GİRİŞ

Halk Oyunları Hakkında Genel Kanaatler
Sivas Halayları

I. SİVAS HALAYLARININ ÖZELLİKLERİ VE MUHTEVASI

A. ÇALGILI OYUNLAR

Abdurrahman,
Ağırlama,
Ahçık,
Arabacı,
Arnavut,
Çökelik,
Dello,
Dik Halay,
Doğanşar Halayı,
Hafik Ağırlaması
Hanım Esme,
Harami,
Hayda Bico,
Horhun Bico,
Horoz,
Hoş Bilezik,
Hoy Nari,
İş Halayı (Kürt Halayı),
Kabak,
Kara Duman,
Karahisar,
Karhın,
Kızık,
Koçhisar,
Kol Oyunu,

Köy Ağırlaması,
Kürt Halayı (İş Halayı),
Madımak,
Maro Halayı (Zara),
Nenni Nenni,
Ondörtlü,
Ortaköy Bicosu,
Özenteki (Ters Halay),
Paso,
Pınarın Başı,
Sallan Gel,
Samah (İt Bilmez),
Sarıkız,
Sinsin (Yumruk Oyunu),
Sivas Halayı,
Süpürgesi Yoncadan,
Sürütmeç (Yanlama),
Şeyhani,
Tamzara,
Temur Ağa,
Ters Bico,
Tillara,
Tonus,
Üçayak,
Yahşi Halayı,
Yanlama,
Yıkılğan,
Yumurtanın Sarısı,
Zara Diki (Dik Zara / Dik Halay),
Zara Karahisarı,
Zara Marosu,
Zara Tamzarası,
Zara Temürağası.

B. TÜRKÜLÜ OYUNLAR

Ağam Gel Paşam Gel
Ağam Yâr Paşam Yâr
Ağca Dudum Yâr Yâr

Ağ Keçi Geliyor
Ah Kekül Kara Kekül
Aliç Uzanır Gider
Allı Guguk Durnalar
Aman Gül Yârim Aman
Araz Araz Han Araz
Arpalar Orak Oldu
Askerler Talim İder
Bas Bir Yana Bir Yana
Bico
Bir Dal Bir Dala Değmiş
Boyalı Pencerele
Bu Dere Kumlu Dere
Bu Derenin Uzun
Bu Duman Nasıl Duman
Bu Taşlığın Yoludur
Çay Aşağı
Çedene
Çekirge
Çemberim
Çit Minderin Göbeği
Çoban
Çoban Halayı
Daldı Yüreğim Daldı
Dam Üstüne Çul Serer
Darala Güzel Oyna
Derede Gürge Meşe
Derili
Dilaylam Güzeller
Di Leyli Leyla
Diloy Diloy Yalalar
Dizgine Dizgine
Dudum Aman
Dudum Dudum Dudu Yar
Dur Yerinde
Dürdanem
Eğil Kavağım Eğil
Eğilin Kızlar

Ellik Halayı
Engin Dereler
Erzurum Ovaları
Erzurum Ovaları Deloy Kurban
Ev Süpürür İnceden
Evlüğe Gide Gide
Giderim Böylesine
Gülizar
Gülüm Gülüm
Gülüm Yâr
Güzeller
Hah Ha Ha Ha Un Ele
Halaylım Yâr Halaylı
Hamamın İçinde Nar Yenilir mi
Hanım Kızlar
Haşerisin Haşeri
Haylili
Hele De Hele Meryem'im
Her Bacada Bir Çardak
Hey Güzeller Güzeller
Hey Lazlara Lazlara
Hop Şinanay Nay
Horon
Irmağı Yel Alıyor
İki Lüleli Pınar
İleyenin Kalayı
İlvanlım
İnce Düzümler Yâr Yâr
İnce Elek Daldadır
Jandarma
Kalburda Dut Kurusu
Kaldır Kırat Dört Ayağın Nallıyım
Kandili
Kar Yağar Bardan Bardan
Kara Tavuk Kaçıyor
Karamuk
Karşıdan Karşıya Herg Eden Oğlan
Kartal Halayı

Kavaktaki Kargalar
Kavaktaki Kargalar
Kavak Uzanır Gider
Kaya Dbinde Kuyu
Kayalar Gölgeledi
Kayaların Yılanı
Kaymakamın Kızları
Kayna Kara Gözlü Pınar
Kaynana
Kaynatamın Sakalı
Kayseri’den Uçan Kuşlar
Kekliği Bıçakladım
Kelkit’in Yolu
Kemer Ağır Kalkmıyor
Kemerim
Kırat Semahı
Kız Ağca
Kız Ağca Kalığa Bak
Kız Mavilim Mavilim
Kilitli Kapının Dilber Gelini
Kiremit
Kiremit Bacaları
Koçları Vurdum Dereye
Kolundaki Göğ Boncuk
Köprünün Altı Diken
Kuşburnular Oldu mu
Kuşburnunun Alından
Kuşburnu Dalın Eğmiş
Kuşburnuyu Budarlar
Lalililam
Lirilli
Loy Loy Kavak Uzanır Gider
Mamaley
Mavili
Mektebin Bacaları
Mendilim Turalıdır
Merdiven Badal Badal
Oğul Ben Mamaşlıyım

Oy Gelin Gelin
Öte Geçe Geçeyim
Pınar Ayağına Kazlar Mı Geldi
Portakal Dilim Dilim
Sallan Yâr
Sandığım
Sarı Papuç
Seherin Mezerliği
Sepetteki Arılar
Sin Sin
Sivas'a Paşa Geldi
Su Gelir Ağ Taşlardan
Şu Dere Purlu Dere
Tasa Çaldım Yoğurdu-1
Tasa Çaldım Yoğurdu-2
Tastı Attım Tarlaya
Ters Hoplama
Testi Koydum Pınara
Tren Geliyor Tren
Turnalar
Tuy Amman
Uy Amman Yar Amman
Ülkerler Teraziler
Yâr Yâr
Yârin Elinde Kaval
Yaylalar
Yüksek Minareden Attım Ben Bir Taş
Yüzün Kuylu Giden Yâr

II. SİVAS HALAYLARIN USTA OYUNCULARI

Abdullah Semih Ekici
Adnan Çavdar
Ahmet Bozdoğan
Ahmet Kaptan
Ahmet Karababa
Ali Tatar
Ahmet Turan Demirbağ
Bahattin Erbay

Cihat Karakurt
Emin Eminoğlu
Etem Erdal Erşan
Erdoğan Önder
Fahri Karaoğlu
Halis Elmas
Hamza Nacak
Harun Atasoy
Hüseyin Toprak
İbrahim Çıtır
İrfan Aytekin
İsmail Kılınç (Keko)
Kadir Mahiroğulları
Mehmet Ayık
Muhlis Aydın
Muhlis Önen
Murat Özkan
Musa Demirci
Mustafa Arslan
Mustafa Toprak
Necmettin Keser
Nejdet Yiğit
Nevzat Öztürk
Nureddin Tanrıverdi
Oğuz Sözübatmaz
Ömer Çıtır
Ömer Yıldırım
Oktay Yurtseven
Özcan Keskin
Özdemir Yalçın
Rifat Duman
Selçuk Koç
Serdar Mahmut Oğrak
Sedat Yavan
Tarık Biçer
Turan Demir
Turan Polat
Yakup İbicek

Yusuf Güler yüz (Çakır Yusuf)
Yusuf Yiğit
Ziya Soybayraktar

III. SİVAS HALAYLARINDA GİYİNİLEN KIYAFETLER

- A: Sivas Halk Oyunları Ekibindeki Erkek Kıyafetleri
- B. Sivas Halk Oyunları Ekibindeki Kız Kıyafetleri

IV. SİVAS HALAYLARINDA KULLANILAN ÇALGILAR

- A. Davul
- B. Zurna
- C. Klarnet
- Ç. Cümbüş
- D. Def
- E. Darbuka

V. SİVASLI ZURNA SANATÇILARI

1. SİVAS MERKEZDEKİ DAVUL VE ZURNA SANATÇILARI

Abdullah Ayık
Ahmet Akutay (Sağır Ahmet)
Ahmet Asanakut
Ahmet Ayık (Pala Ahmet)
Ahmet Ayık
Ahmet Turan Bayramlı
Ahmet Turan Eriçel.
Ali Asamaka (Küveli)
Ali Asanakut
Aydın Asanakut
Bayram Bayramlı
Bekir Arız
Bülent Ayık
Doğın Fırat
Duran Eriçel (Çöpbacak Duran)
Dursun Eriçel
Emre Ayık
Fatih Asanakut

Gökhan Asanakut
Habil Ayık
Hacı Avlar (Kamberin Hacı)
Hacı Duran Avlar
Hacı Mehmet Asamaka
İbrahim Asanakut (Kâhya / Kara İbrahim)
İbrahim Ayık (Sarı İbrahim)
İbrahim Tahir Bayramlı (Pala Bayram)
İsmail Artan
İsmail Bayramlı
Kadim Arpa
Kadir Akutay
Kahraman Asamaka
Karabey Arız
Kaya Kılbaz
Kaya Sargın
Levent Ayık
Mehmet Akutay (Konyalı Mehmet)
Mehmet Artan
Mehmet Asanakut (Sarı Mehmet)
Mehmet Aslanargu
Murat Artan
Musa Artan (Kara Musa)
Mustafa Eriçel (Kör Cüce)
Mustafa Fırat (Kellecinin Oğlu)
Mustafa Uyanık
Osman Arslanargu
Osman Asamaka (Dişlek Osman)
Osman Uyanık (Haydi Oğlum)
Samet Ayık
Selahattin Akutay
Servet Bayramlı
Süleyman Asanakut
Şahin Akutay
Tahir Bayramlı
Tekin Asanakut
Turan Arız (Çöpbacak Turan)
Turan Sargın

Yunus Uyanık
Yücel Bayramlı

Sivas Klarnet Sanatçıları

Mahmut
Şükrü Kayahan (Faytoncu Şükrü)
Zomzom (Ahmet Turan As)

2. AKINCILARLI ZURNA SANATÇILARI

Ali Şahin (Ali Yar)
Dursun Şahin
Hasan Şahin
Hüseyin Şahin
İsmail Şahin
Zeynel Abidin Şahin

3. ALTINYAYLALI ZURNA SANATÇILARI

Ali Yanık
Durmuş Çevik
Haydar Güneri
Murat Koçer
Mustafa Kaya
Müslüm Taşkın
Sadık Keskin
Taner Taşkın

4. DİVRİĞİLİ ZURNA SANATÇILARI

Hasan Çetinkaya
Hüseyin Delibaş
İbiş (İbrahim Delibaş)
İsmail Yalçın
Mahmut Doğan (Mamo Dayı)

5. DOĞANŞARLI ZURNA SANATÇILARI

Abdurrahman Yaşar (Abu Dayı)
Hasan Öner
Hüseyin Çıtır
Hüseyin Öner

Mehmet Parlak
Mustafa Sarıkaya
Şaban Sarıkaya

6. GEMEREKLİ ZURNA SANATÇILARI

Emin Koçyiğit
Mehmet Altınoluk

7. GÖLOVALI ZURNA SANATÇILARI

Ahmet Anakaya
Aşur Kurt (Davulcu İmam)
Dursun Yıldırım (Zaza Dursun)
Güzel Mete (Zurnacı Güzel)
Halim Yiğit
Hamza Bayar
İhban Yusuf (Yiğit)
İsmail Sarıdikmen
Murat Anakaya
Paşa Anakaya
Tanas (Urum Tanas)

8. GÜRÜNLÜ ZURNA SANATÇILARI

Cevdet Aşudu
Cihan Kalaycık
Hakan Kelek
Muhammet Boy
Muhammet Karaarslan
Murat Toprak
Şerafettin Küçük
Tayyar Kayapınar
Turgut Küçük
Zekeriya Yılmaz

9. HAFİKLİ ZURNA SANATÇILARI

Aslan Kültepe
Hakan Kaya
İsmail Güven
Selahattin Güven

10. İMRANLILI ZURNA SANATÇILARI

Dursun Gül
Temir Gül

11. KANGALLI ZURNA SANATÇILARI

Ali Kaban
Bayram Erçoban
Derviş Apatürk
Erdal Erçoban
Ferudun Beşiktepe
Fuat Salmanlı
Hasan Köroğlu
Hüseyin Köroğlu
Niyazi Apatürk
Ünal Beşiktepe
İsmail Apatürk
Yüksel Çaylak

12. KOYULHİSARLI ZURNA SANATÇILARI

Ercan Kaya
Kenan Çandır
Durmuş Aydın
Akif Çınar
Yılmaz Zabun
Kaya Aydoğan

13. SUŞEHRİLİ ZURNA SANATÇILARI

Esman Işık
Hasan Aktaş
Hopog
İsmail Şahinbay
İsmet Günaydın
Kâzım Ateş
Muammer Çelik
Muharrem Güneş

14. ŞARKIŞLALI ZURNA SANATÇILARI

Adıgüzel Ölçar
Ahmet Ölçar
Ali Ölçar / Hacı Ölçar
Ali Ölçar
Azmi Ekici
Bülent Ölçar
Cafer Yılmaz
Ferhat Tural
İbrahim Ölçar (Yolcu)
İsmet Ölçar
Kadir Tamer
Mehmet Yel
Ramazan Topçu
Vedat Ölçar
Yılmaz Tokay
Yüksel Ölçar

15. ULAŞLI ZURNA SANATÇILARI

Durmuş Yıldırım
İsmail Kaya

16. YILDIZELİLİ ZURNA SANATÇILARI

Ahmet Pehlivan
Hasan Sakarya
Hüseyin Aydoğan
Hüseyin Sarı
Mahmut Gülhan
Rahmi Yel
Zeki Türkan

17. ZARALI ZURNA SANATÇILARI

Ahmet Turan Özücü
Ali Kalp
Hüseyin Söğüt
Kırto (Hüseyin Ateş)
Mustafa Kalp

GENEL FOTOĞRAFLAR

KAYNAKÇA

ÖNSÖZ

Oyun insanın kendi kendisini anlattığı ve ilkel toplumlardan beri var olan bir olgudur. İlkel toplumlarda oyunla, bir yandan estetik değerler ortaya konulurken bir yandan da inanç, heyecan, düşünce, arzu ve hırslar ortaya konulmuştur. Bu dönemlerde din ve büyü ile doğrudan ilgili olan oyun, ilerleyen zaman içerisinde estetik karakter kazanmıştır. Türk halk oyunlarına bu açıdan bakıldığında gerisinde yukarıda sıralanan faktörlerin izlerini görmek veya hissetmek mümkündür. Aynı durum Sivas halk oyunları için de geçerlidir.

Coğrafi alan itibarıyla Türkiye'nin ikinci büyük ili olan Sivas, aynı zamanda 1285 köyüyle en fazla köye sahip il olma özelliğini taşımaktadır. Buna bağlı olarak folklorik değerler yönünden de oldukça zengin ve çeşitli nitelik taşıyan bir ildir. Bu çerçevede Sivas halk oyunları için de aynı şeyleri söylememiz mümkündür.

Elinizdeki bu kitap, Türkiye'de bir ilin halk oyunlarının, oyuncularının ve zurna sanatçılarının ayrıntılarıyla incelendiği ilk kitaptır ve Sivas yöresine nasip olmuştur. Dileriz diğer illerde de en kısa süre içinde bu tarz eserler ortaya konulur ve kaybolan değerlerimiz kültürümüze kazandırılmış olur. Yozlaşma seli, her gün, kültürümüz adına o kadar büyük kütükler alıp götürmektedir ki... Bu ülkeye, bu millete, bu kültüre sevdalı insanların daha fazla beklemeden bütün duyarlılıklarıyla üzerlerine düşen vazifeyi yerine getirmeleri gerekir. Biz, yaptığımız pek çok folklorik çalışmanın yanında Sivas bağlamında halk oyunlarını, oyuncularını ve zurna sanatçılarını kültürümüze kazandırmayı amaçladık.

Bugüne kadar Türk musiki alanında çeşitli çalışmalar yapılmış olmasına rağmen zurna sanatçıları hakkında -nedendir bilinmez- derli toplu hiçbir çalışma yapılmamıştır. Hâlbuki ben onları musiki duvarının helik taşı olarak görüyorum. Duvar örülürken, aralara konulan irili ufaklı küçük taş olan helik taşları olmadan duvar inşa etmek mümkün değildir. Hal böyleyken eli kalem tutan araştırmacılarımız bu konuya eğilmemişlerdir.

Fransızların Kahramanmaraş'ın işgalinde (29 Ekim 1919-12 Şubat 1920) Fransızlarla işbirliği yaparak Türkleri arkadan hançerleyen Ermeniler, meşhur davulcu Abdal Halil Ağa'nın yanına gelir. Der ki:

-Yarın İtürmez'in Dağı'ndan Fransız ordusu geliyor. Bir davul alıp iki adamınla zurnayla bunları karşılayacaksın.

Abdal Halil Ağa, beyninden vurulmuşa döner.

-Ben mi Fransız'ı karşılayacağım?

der. Ermeni Hırlakyan, Abdal Halil Ağa'nın bu cevabı karşısında duraklar ve para teklif eder. Eline bir kese para alıp sallar.

-İşte sana para. Eğer yetmezse, bir kese daha veririm, der.

Bunun üzerine Abdal Halil Ağa'nın kaşları çatılır, saçları dimdik olur. Ermeni Hırlakyan'ın yakasından tutar ve bağırarak;

-Bana bak bana! Değil kese kese altın, davulumun kasnağını altınla doldursanız, ben yine de din kardaşlarımın bağrına çomağımı vurmam.

Ermeni Hırlakyan, hiç beklemediği bu davranış karşısında tehditler savurarak süklüm-büklüm olup oradan ayrılır.

Onun bu yaklaşımı ile;

"Biz Müslüman'ız, Türk'üz, Cumhuriyetçiyiz, Laikiz. Memleketimizi severiz. Osmanlı İmparatorluğuyla ve Cumhuriyetin çocuğuyuz. Biz dünyaya ışık tutan milletiz. Allah bir, Resul hak. İnsanı ve insanlığı severiz. Ben 10 çocuk büyüttüm, boğazlarından haram lokma geçirmedi." "

diyen Sivaslı Pala Bayram'ın sözleri ve Ankara'da İsmet İnönü'nün huzurunda güzel bir oyun sergileyen Kahraman Asamaka'ya İnönü, para vermek istediğinde;

-Ben ülkemin kültürünü sergiledim, bunu da para için yapmadım, diyerek verilen parayı reddeden Kahraman Asamaka'nın davranışı aynı derecede soylu bir davranıştır. Şuur aynı şuur, ruh aynı ruh...

Zaman zaman "davulcu," "çalgıcı yahut "zurnacı" diye alay ettiğimiz bu insanlar, bizim millî hazinemiz, gurur ve şeref tablomuz. Var olsunlar, aziz olsunlar!

Salt Sivas ve salt zurnacılar değil, ilçelerdeki sanatçılar ve klarnetçiler üzerinde durulmuştur. Keşke *oyunların teknik özellikleri, oynanış şekilleri ve ezgili parçaların notaları* da bu çalışmada yer alsaydı. Bu konunun zaman geçirilmeden halledilmesini elzem olarak görüyoruz. Dileriz bir başka kültür sevdalısı da bu konular üzerinde

durur ve gnbeun değişmeye ve kaybolmaya yüz tutan bu değerlerimizi tespit eder ve kültürümüze kazandırır.

Biz, burada aşağıdaki konular üzerinde durduk.

Kitapta beş ana bölüm yer almaktadır. Bunlar;

1. Sivas Halaylarının zellikleri ve Muhtevası
2. Sivas Halayların Usta Oyuncuları
3. Sivas Halaylarında Giyinilen Kıyafetler
4. Sivas Halaylarında Kullanılan algılar
5. Sivas Zurna Sanatılarıdır.

Sivas Halaylarının zellikleri ve Muhtevası bölümünde oyunlar çalgılı ve trkl oyunlar olmak üzere iki cephede ele alınmıştır. Oyunların oynanışıyla ilgili teknik özellikler başlı başına bir çalışmayı gerektirir. Biz, burada oyunun yöresini, varsa hikyesini, zamanını, bölümünü ele almaya çalıştık. algısız oynanan trkl halayların da mümkün olduğu kadar türkü metni verilmeye çalışılmıştır.

Bu bölümü *Sivas Halayların Usta Oyuncuları* bölümü izlemiştir. Bilhassa Sivas halaylarının yaşatılmasında büyük katkıları olmuş onlarca isim vardır. Biz burada haklarında bilgiye ulaşabildiğimiz ne ıkımış, kendisini bu işe vakfetmiş oyunculara yer verdik.

Daha sonra *Sivas Halaylarında Giyinilen Kıyafetler* konusuna temas edilmiştir. Bu erevede, Sivas merkezinde ve bilhassa köylerde giyilen otantik erkek ve kadın giysilerinin hangileri olduğu zet olarak ele alınmıştır.

Sivas Halaylarında Kullanılan algılar ihmal edilmemesi gereken bir konudur. Çalgılar içinde en fazla davul ve zurna kullanılmaktadır. Bunları klarnet, cümbüş, darbuka izlemektedir. Her bir çalgı, zet şeklinde de olsa okuyucuya tanıtılmıştır.

Son bölümde Sivas merkezinde ve ilçelerinde yıllar boyu bu kültüre hizmet etmiş olan *zurna sanatçılarının* zgemişleri verilmiştir. Bunlar temin edebildiğimiz kadarıyla fotoğraf ve hatıralarla desteklenmiştir. Zurna sanatçılarının hatıralarını bilhassa sosyal psikoloji yönünden önemli buluyoruz. Bu bakımdan hatıra konusunu ihmal etmemeye çalıştık.

Kitabın hazırlanması yıllar boyu süren bu kitabın yazılmasında dostum, öğrencim ve kültür sevdalışı pek çok insanın yardımlarını

gördüm. İtiraf etmeliyim ki onların desteği olmasaydı bu kitap vücut bulmazdı. Bana bilgi aktarımında bulunurken hiçbir zaman menfaat ve kıskançlık duyguları içinde olmadılar ve benim için özel bilgi toplama fedakârlığında bulundular. Aşağıda adlarını kaydettiğim bu güzel insanlara ayrı ayrı **teşekkür** ediyor; hepsinin bu onurlu davranışını hep saygı ile gönlümde yaşatacağımı ifade etmek istiyorum. Söz konusu şahıslar ilçelere göre şunlardır:

Sivas merkez: **Emin Eminoğlu, Kadir Mahiroğulları, Kadir Üredi, Sinan Bakay, Yakup İbicek, Yakup İbicek**, Akıncılar: **Dursun Ayan**, Altınyayla: **Kral Darıcı**, Divriği: **Fevzi Delibaş, Mustafa Öcal**, Doğanşar: **Mustafa Sarıkaya**, Gemerek: **Ahmet Özaltun, Kağan Kariper**, Gölova: **Dursun Ayan**, Gürün: **Faruk Büyüktanır**, Hafik: **Tuncer Şeyhoğlu**, İmranlı: **Güven Zafer**, Kangal: **Fatih Karakoç**, Koyulhisar: **Rabia Ergüzel**, Suşehri: **İlyas Ege**, Şarkışla: **Sait Sayar, Mehmet Erdoğan**, Ulaş: **Erhan Eraslan, Orhan Kaya, Ramazan Çınar**, Yıldızeli: **Burak Çivril, İsmail Yıldırım, Fatma Kaya**, Zara: **İbrahim Özel**.

Ayrıca kitabın basımında maddi yardımlarını gördüğümüz Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Sayın Nihat Gül'e; Sivas Fasil Heyeti Âşıklar ve Halk Oyunları Derneğinin değerli başkanı Sayın Ahmet Ayık'a; kitabı basımını gerçekleştiren Vilâyet Kitabevi mensuplarına; köy düğün türkülerini derleyen onlarca öğrencime, ne kadar teşekkür etsen azdır. Hepsine sağlıklı ömür diliyorum.

Dr. Doğan KAYA

Sivas, 2 Ağustos 2011

GİRİŞ

HALK OYUNLARI HAKKINDA GENEL KANAATLER*

1. Halk oyunlarının var olan durumunun tanımlanması ve tanıtılması (Doğuşu, kaynağı, yaratılışı...).

Halk oyunları bir göstergeler sistemidir. Oyunlarda hareket (beden dili), söz ve ses göstergelerinden yararlanılır. Bu göstergeler, birbirinden habersiz insanlar tarafından kullanılmıştır ve onlarla ortak ve gizli bir anlatım yaratılmıştır. Oyunların yaratılması konusunda doğallık söz konusudur. Halk oyunları, insan yapımıdır ama oyunlarda bireysel bir yapım değil, toplumsal uzlaşıya dayalı bir yaratım söz konusudur dolayısıyla doğaldır. Oyunlar, çeşitli ihtiyaçları karşılama yoluyla var edilmiştir. Oyunları yapanlar, birbirinden habersiz olarak bir dil geliştirmişlerdir. Bu ortak dil, zaman içinde değişmiş, gelişmiş ama kendine özgü kuralları da zamanla kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Oyunları zenginleştirenler de değiştirenler de insanlardır ama bu değişikliğe karşı da oyunların zamanla geliştirdiği kültürel yapının kuralları, karşı koyar ya da bunlara biçim verir. Halk oyunları bilinmeyen zamanlarda, insanın duygusal ve kültürel dünyasından yararlanarak var ettiği bir aktarım ve iletişim aracıdır.

2. Halk oyunlarını nasıl tanıdığımız ve tanımladığımız. (Sanat, oyun, eğlence...)

Halk oyunları, bir sanattır, bir eğlence aracıdır, bir sanat dalıdır, bir spor biçimidir, kültürel bir göstergedir, toplumsal bir yapıdır, geçmişini günümüze aktaran bir araçtır, insanın duygusal evrimini anlatan evrensel bir dildir; barışı, kaynaşmayı, birlikteliği sağlayan uluslararası bir güçtür... Bu tanımlamaların hepsi de doğrudur hatta halk oyunlarını tanımlamak için bunlar yeterli de değildir. Halk oyunlarının bu yapısını tanımak bunların her birinin bilimsel ölçütlerle

* Bu bölüm sevgili ve kadim dostum Yrd. Doç. Dr. Emin Eminoglu tarafından yazılmış olup daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamıştır. Kendisine teşekkür ediyorum. (D.K.)

açıklanması ve yaygınlaştırılması konusunda çalışmalara ihtiyaç vardır.]

3. Hangi tanım ve tanımadan hareket ederek bunu nasıl sürdüreceğiz? Daha doğrusu sürdüreceğiz miyiz? Eskiye sürdürme isteği...

Birey olarak içinde yaşadığımız toplum; toplum olarak içinde yaşadığımız kültürel çevre; insanlık olarak belli bir zaman diliminde ortaya koyduğumuz ve insanlık tarihine bıraktıklarımız ya da bırakacaklarımız, bunların hepsi bizi geçmiş-bugün-gelecek üçlemesi içine sokar. Bu anlamda, insanoğlu geçmişi geliştirir; bugünü yaşar, yaşarken de değiştirir ve geleceği de hazırlar. Gelecek her zaman geçmişten aldığı üzerine bir şeyler ekler. Bu döngü içinde dün, bugün ve yarını birlikte yaşayan ve var eden bizler için halk oyunlarının dününü, bugününü ve yarınını yaşamak, yaşatmak zorunluluğu vardır.

4. Yeni yaratım ve değişim karşısında halk oyunlarını nasıl değiştireceğiz ya da nasıl düzenleyeceğiz?

Yeni yaratım; geleneksel olarak insanın ilk günden bugüne var ettiği biçimiyle yaratım ya da bireysel yaratım olarak ayrılır. Birinci anlamda yeni yaratım her zaman olacaktır, olmalıdır da. İkinci anlamda yaratımlar da bugün için söz konusudur. Bunların kaynağı kimi zaman aynı da olabilir. Önemli olan bir yönlü bir gelişme biçimini dayatmamak ya da bu iki gelişmenin birinin önünü kesmemek. Bu tarz bir yaklaşım, halk oyunları için bir zenginlik oluşturacaktır.

5. Batı tarzı halk oyunları (dans) yaratma gayreti.

[Bu tarz çalışmalar, modern dünyanın gereği olarak ortaya çıkmıştır. Bunlar çoğunlukla bir amaca yönelik yapılan çalışmalardır. Bu, halkın değil, bunu yapanın malıdır; toplumsal değil, bireyseldir. Yaratılan şey, yukarıda tanımlı ve tanımlaması yapılan halk oyunlarının söylenen yönlerinden herhangi birisiyle ilişkilendirilerek işlenebilir ve bu günümüz kültürel yapısının da bir göstergesi olur. Ancak bu, geçmişi unutmak, ondan vazgeçmek ya da onu yok saymak anlamına gelmemelidir. Yukarıdaki tanımlamaların hepsinin içinde aynı zamanda geçmiş de vardır ve o zenginliklerin de farkına varılmalıdır.]

6. Oyun bilen kişiler yok oluyor. Oyunlar, müzikler, türküler, müzik aletleri, kıyafetlerdeki incelikler... yok oluyor.

Halk oyunları ile ilgili olarak, oyun müziklerinin, türkülerinin, oyunların kendilerinin derlenerek arşivlenmesi çok önemlidir. Müzik aletlerinin geçirdiği evrime bağlı olarak her aşamadaki biçimi korunmalı ve değişikliğe uğramışsa bile eski biçimleri koruma ve kayıt altına alınmalı. Kıyafetlerdeki özelliklere, inceliklere, güzelliklere bağlı kalınmalı, bunlar derlenerek arşivlenmeli. Oyunlar; türlerine, yörelerine ve çeşitli özelliklerine göre sınıflandırılmalı (Türk dünyasındaki oyunlarla Anadolu'daki biçimler, ortak özellikleri tespit edilerek birlik sağlayıcı etkisi dolayısıyla bir araya getirilmeli.), Halk oyunlarının Türkiye atlası mutlaka ayrıntılı olarak hazırlanmalı.

7. Cumhuriyet döneminde halk oyunları.

[Cumhuriyetle birlikte Cumhuriyetten önceki kültürel birikimi aktarma, zaman zaman önemsiz olarak değerlendirilmekte ya da düşünülmektedir. Yeni nesle ya da gelecek nesle bu kültürel zenginliğin sağlıklı bir şekilde aktarılması için bu öğelerin doğru tespiti, doğru öğretilmesi ve yaygınlaştırılması gereklidir. Gençlerimizi bu zenginliğin mirasçıları kılmak için bu hazineye evvela bizim sahip çıkmamız gerekmektedir.

8. Halk oyunları ile meşgul olanların sorunları ile oyunların sorunları birbirine girmiş durumda. Bunların ayrıştırılması, üzerinde çalışılması ve bu konuda yapılması gerekenler.

Halk oyunları ile ilgilenenlerin yani halk oyuncularının bugün için çeşitli sorunları vardır. Bunların tespit edilip günümüz sosyal yaşantısı içinde çözümü konusunda çalışmaların yoğunlaştırılması gereklidir. Halk oyunlarının kendi sorunlarıyla bunlar karıştırılmadan ülke genelinde üst seviyede sadece halk oyunlarını ele alarak bir takım çalışmaların da ayrıca yürütülmesi oldukça önemlidir.

9. Popüler kültür ürünlerinin belirlenmesi ve bu konuda çalışmaların düzenlenmesi. (Karnaval, festival...)

Halk oyunlarını popüler kültürün eğlence dünyasına taşınmalı, bu işi gerçekleştirirken nasıl bir yol izleneceği konusunda somut adımlar atılmalıdır. Karnaval ve festival gibi etkinliklerle, şenliklerle bu sağlanabilir.

SİVAS HALAYLARI

1285 köyüyle Türkiye’de en fazla köye sahip olan ve coğrafi alan olarak da Türkiye’nin ikinci büyük ili olan Sivas, halk oyunları açısından Türkiye’de bir halay bölgesidir. Oyunlar cümbüş, saz, keman eşliğinde icra edilmekle beraber daha çok zurna ile oynanmaktadır. Kesin sayısı bilinmemekle beraber Sivas’ta oynanan oyun sayısı 100’den fazladır.

Mezralar dışında 1285 köye sahip olan Sivas, bu özelliğiyle, Türkiye’nin en fazla köyüne sahip ilidir. Bu köylerde yaşayanlar, etnik bakımdan çeşitlilik gösterir. Muhtelif yörelerde *Karakalpak*, *Çerkez*, *Ermeni* gibi farklı gruplardan oymak ve boyların bulunmasının yanında, *Türkmen oymakları* çoğunluktadır. Bunlardan *Avşar*, *Akkuzulu*, *Aydın Şarkpareşi*, *Dağbahadırlısı*, *Dedesilli*, *Dibanlı*, *Düdükvelioğulları*, *İfrazhası Tacirlisi*, *Kâfirkıran*, *Karayusuflu*, *Kızılselli*, *Kuzutlu*, *Yalaklı* oymakları ilin hemen her kaza ve köyüne yerleşmiş durumdadır.¹ Bundan dolayıdır ki Sivas halaylarında çeşitlilik göze çarpar.

Sivas’ı mesken tutan farklı bölgelerden farklı etnik gruba mensup insanların, şüphesiz kendilerine ait folklorik değerleri vardır. Bu değerler içinde eğlence ve oyun folkloru önemli yer tutar. Yüzyıllar boyu her etnik grubun kültürünü yaşatması farklılaşmayı da beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla farklı oyun tarzları ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan Sivas merkezdeki oyunlarla köylerde oynanan oyunlar farklı özelliktedir. Sivas oyunlarının çeşitliliği ve fazlalığının sebebi de buna dayanmaktadır.

Sivas halk oyunları sahne düzenlemesi yapılmayan ve pek çok değişik figürü ihtiva etmesinden dolayı oynanması oldukça zor bir oyundur. Bunun yanı sıra aynı zorluk çalgı aleti için de geçerlidir. Yani oynamak ne kadar zor olsa da bu havaları çalmak da o derece zordur. Hem ezgilerin farklılığı ve çeşitli nüansları ihtiva etmeleri hem de zurnanın özel yapısından kaynaklanan zorluk, usta isimlerin ortaya çıkmasını engellemiştir. Ancak yine de bu alanda Sivas musiki tarihinde adını zikredebileceğimiz önemli isimlerin yetiştiğini biliyoruz. Bu alanda ilk bildiğimiz zurna ustası *Derviş Usta*’dır. Onu

¹. Cevdet Türkay, *Osmanlı İmparatorluğunda Oymak Aşiret ve Cemaatlar*, İst., 1979.

Kanberin Hacı (Avlar), Kahraman (Asamaka), onun oğulları Küpeli (Asamaka) ve Osman (Asamaka), Çöpbacak Duran (Arız), Fındık Duran (Gören), Sarı İbrahim (Ayık), Bekir Arız, Kara Musa (Artan), Sağır Ahmet (Akutay), Kaya Kılbaz, Pala Ahmet (Ayık) gibi isimler izlemektedir. Günümüzde bu sanatı icra eden isimler arasında Ahmet Ayık, Murat Artan, Sarı Mehmet (Asanakut), İsmet Ateş'i, gençlerden de Tekin Asanakut, Levent Ayık, Bülent Ayık, Samet Ayık, Fatih Asanakut gibi isimleri zikredebiliriz.

Bu sanatçılar, Sivas yöresine ait oyun havalarını çalabildikleri gibi *Davarı Suya İndirme Havası, Emrah Fasıl Havası, Gelin Alma Havası, Gelin Götürme Havası, Gelin İndirme Havası, Güreş Havaları, Köseadağ Fasıl Havası, Mehter Marşları, Melek Hatun Fasıl Havası, Saat Çukuru Fasıl Havası, Seferberlik Havası, Sultan Aziz Havası, Sümmanî Havaları* gibi yurdun pek çok yöresine ait ezgileri de çalabilmektedirler.

I. SİVAS HALAYLARININ ÖZELLİKLERİ VE MUHTEVASI

Türkiye’de oynanan halk oyunları Kuzey ve Doğu Anadolu’da **Bar**; Trakya’da **Hora (Horo)**; Doğu Karadeniz’de **Horon**; Ege Bölgesinde **Zeybek**; Orta ve Doğu Anadolu’da **Halay**; Trakya’da ve Marmara bölgesinde **Karşılama** gibi adlarla farklı coğrafyalarda muhtelif adlarla anılırlar. Sivas halay bölgesidir.

Türkiye’nin coğrafi alan olarak ikinci büyük ili olan Sivas, halay bölgesidir. Çok sayıda ve farklı figürlere sahip Sivas halayları ile insanının karakteristik vasfı arasında paralellikler vardır. Figürlerde yayla havasının ve buna bağlı olarak oluşan kültürün özellikleri kendisini gösterir. Sivas’ın insanı uysal, ağırbaşlı, kolay kolay sinirlenmeyen tez canlı ve aceleci olmayan bir yapıya sahiptir. Sivas halayları da ağır hareketlerle başlar. Sonlarına doğru hızlanır.

Sivas halayları *ağırlama*, *yanlama*, *yeldirme* ve *sekme* olmak üzere genellikle dört bölümden oluşur ve her bir bölümün kendisine göre ezgisi vardır. Halayları, hem erkekler hem de kadınlar çeker. Ne var ki Sivas yöresinde hem erkekler hem de kadınlar birlikte oynamazlar Erkekler daha çok açık alanlara oyarlar ve burada oynamaktan zevk alırlar. Kadınlar ise kapalı mekânları tercih ederler. Erkekler halayları daha seri ve sert oynarken, kadınların oyun daha narindir. Erkekler yiğitlik, gurur ve cesareti yüz, el, kol ve bacak hareketlerine yansıtır, göğüsleri öne doğru çıkıktır. Kadınlar ise oynarken, güler yüzlü, zarif ve ağırbaşlıdır.²

Halaylar çalgılı ve çalgısız olmak üzere iki çeşittir. Çalgısız halaylarda genellikle kadınlar oyunlarını türküler söyleyerek oynarlar. Türkülerin klarnet, cümbüş ve def denilen ince saz eşliğinde de söylendiği olur. Türkünün söylenmediği kısımlarda “**zahma**” denilen ve sazla oynanan hareketli bölüm vardır.

Erdoğan Önder, Sivas Halk Oyunları adlı bitirme tezinde (s. 21), Sivas halk oyunlarının temel niteliklerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Sivas oyunları, “Halay” türü oyunlardır.
2. Sivas oyunları, ağırdan başlayıp hoplatmayla sona erer.
3. Sivas oyunları, 3 ya da 4 bölümden oluşur. Bu bölümler “Ağırlama, yanlama, yeldirme” ve “hoplatma”dır.

² Erdoğan Önder, “Sivas Halayları”, *Revak 2000-2001*, Sivas, s. 192.

4. Sivas oyunları, en az 7 kişi ile oynanır. Üst sınır konulmaz. Ancak genellikle 12 kişidir.

5. Sivas oyunları, el, yüz ve ayak estetiğine dayanır.

6. Oyunlar “ekip başı” tarafından yönetilir. Ekip sonu, ise yardımcıdır. Buna “pöççük” denilir.

7. Sivas oyunları, düz sıra, daire, yarım daire olarak oynanır.

8. Davul-zurna eşliğinde oynanır. Bazı ilçe ve köylerde (Zara, Divriği) klarnet, cümbüş, def ve darbuka eşliğinde oynanır.

9. Sivas oyunları, daire, yarım daire, düz çizgi ve karşılıklı düz çizgi gibi formlar içinde oynanır.

Sivas halk oyunları halay grubundandır. Oyunlar bölümlerden oluşur. Oyunlardaki bölüm sayısı 2 ila 4 arasında değişir.

2 bölümlü oyunlar: *Yeldirme, Hoplatma,*

3 bölümlü oyunlar: *Ağırlama, Yeldirme, Hoplatma*

4 bölümlü oyunlar: *Ağırlama, Yanlama, Yeldirme, Hoplatma.*

bölümlerinden oluşur. Halaylardaki oyuncu sayısı 6-12 arasındadır. Oyuncuların diziliş biçimine **çatı** denilir. Oyunculardan bazılarının **ekip başı, başaltı, direk** ve **pöççük** gibi isimleri vardır.

Ekip başı: En başta duran oyuncuya verilen addır. Sağ elinde bir mendil tutar. Oyuncular oyun sırasında bir yandan oynarlar ve bir yandan da onun izleyip komutuna uyarlar. Komutlar mendille, bağırarak veya el hareketiyle verilir.

Baş altı: Ekip başının yanındaki oyuncunun adıdır. Ekip başının komutuna ilk uyan kişidir.

Direk: Ekibin ortasındaki kişi olup ekibin bir hizada olmasına büyük katkıda bulunan kişidir.

Pöççük: Ekibin en sonundaki oyuncunun adıdır. Ekip başı gibi bunun da elinde mendil bulunur.

Oyuncular halay sırasında gayet vakur olmak durumundadır. Oyun disiplini bozulmadan ahenk sağlanır. Şahsi figürlere pek müsaade edilmez. Oyun sırasında zılgıt ve nara atılmaz. Nara, oyuna başlamadan davulun vuruşuyla toplu olarak atılır. Ekip başı elindeki mendili sol avucunun içinden geçirip kılıç gibi çekerek yarısı sesli yarı sesiz “tsssss” diye ses çıkarır.

Sivas oyunlarında yavaştan hızlıya doğru hareket genel özelliğidir. Oyunlara ağır başlanır, hareketli ve neşeli bitirilir. 2-3 dakika içinde 5-6 figür sahnelenir. Bu, oyunun zengin olmasından kaynaklanmaktadır. Her bir figür ayrı bir ezgi ile terennüm edilir.

Halaylar çekilirken oyuncular oyunun özelliğine göre *düz*, *hılal* veya *çember* gibi bir takım **şekil** oluştururlar.

Halaylarda **komutlar** ekip başı tarafından verilir. Bunun birkaç usulü vardır. En önemli ve en fazla komut **mendille** verilir. Kimi zaman ekip başı bakışıyla da komut verebilir. Gerek ekip başını ve gerekse pöççükteki oyuncuların elinde birer mendil vardır. Bu iki oyuncu oyunun ahengine göre mümkün olduğu kadar birlikte mendil sallarlar. Bu, oyununa estetik bir değer kattığı gibi, oyuncuların da birlikte ve aynı şekilde hareket etmelerini sağlar.

Bir başka komut şeklide oyundaki adımların belli **sayıda** olması da doğrudan doğruya komutu ihtiva eder. Her oyununda, figürüne göre adım sayısı vardır ve oyuncular bunu bilir. Belirli noktada gelince oyuncular başka bir harekete başlarlar.

Oyuncuların birbirini **serçe parmağı**yla tuttıkları oyunlarda, figürden figüre geçiş kısmen avuç içinde kalan başparmağın diğer oyuncunun serçe parmağına değdirilmesi suretiyle sağlanır. Oyun gereği **eller tarak şeklinde** birini kavramışsa, ellerin hafifçe salınmasıyla, şayet eller yandaki oyuncunun omzundaysa, **omuz başları** hafif sıkarak komut verilir.

Oyunlarda kimi zaman komut **müzikle** verilir. Davulcu ve zurnacı oyunlar yahut figürler değişeceği zaman çaldığı müzikle oyuncuları ikaz eder ve yeni bir oyuna yönlendirir.

Bazı zamanlar da ekip başı; “hoppaaa” diyerek yahut “hey hey” diye bağırarak oyuncularına komut verir.

Erkek oyunları olsun kız oyunları olsun, Sivas halk oyunlarının çoğunda eller vurulur. **El vuruş** şekilleri ve bölgeleri şöyledir:

Erkek oyuncuların el vurmaları:

1. Bel hizasında önde vurulur.
2. Bel hizasında arkada vurulur.
3. Çift el çekilerek yahut tek el çekilerek omuz hizasında vurulur.

4. Çökme sırasında, bel hizasında önde vurulur yahut yine önde tek el çekilerek vurulur.

5. Göğüs hizasında vurulur.

Kız oyuncuların el vurmaları ise şöyledir.

1. Bel hizasında önde vurulur.

2. Kalça hizasında yanda vurulur.

3. Göğüs hizasında vurulur.

Sivas halk oyunlarında **el tutuş** şekilleri de çeşnilik gösterir. Erkeklerin el tutuşu şöyledir:

1. Serçe parmakla tutuş.

2. Ters yahut düz şekilde tarak tutuş,

3. Omuz tutuşu,

4. Eller belde müstakil tutuş,

5. Yürüme tutuşu (Eller belde tutulur yahut ortada düz parmak olarak tutulur.)

Kızların oynadıkları oyunlarda da eller farklı şekillerde tutulmaktadır. Oyunların durumuna göre eller bel yahut omuz hizasında, önde yahut arkada tutulabilmektedir.

Sivas halayları çağılı ve türkölü halaylar olmak üzere iki cephede kendisini gösterir. Çalgılı halayların adedi hususunda bu alanla ilgili çalışma yapanlar, muhtelif bilgiler vermektedirler. Kimisi bu sayının 60-70 kadar olduğunu söylerken, bir kısmı da 100'den fazla olduğu ifade etmektedir. Biz çalışmalarımız sırasında aşağıdaki oyunları tespit edebildik.

1. Abdurrahman,
2. Ağırlama,
3. Ahçık,
4. Arabacı,
5. Arnavut,
6. Çökelik,
7. Dello,
8. Dik Halay,
9. Doğanşar Halayı,
10. Hanım Esme,

11. Hafik Ağırlaması (Bkz. Koçhisar),
12. Harami,
13. Hayda Bico,
14. Horhun Bico,
15. Horoz,
16. Hoş Bilezik,
17. Hoy Nari,
18. İş Halayı (Kürt Halayı),
19. Kabak,
20. Karaduman,
21. Karahisar,
22. Karhın,
23. Kızık,
24. Koçhisar,
25. Kol Oyunu,
26. Köy Ağırlaması,
27. Kürt Halayı (İş Halayı),
28. Madımak,
29. Maro Halayı (Zara),
30. Nenni Nenni,
31. Ondörtlü,
32. Ortaköy Bicosu,
33. Özenteki (Ters Halay),
34. Paso,
35. Pınarın Başı,
36. Sallan Gel,
37. Samah (İt Bilmez),
38. Sarıkız,
39. Sinsin (Yumruk Oyunu),
40. Sivas Halayı,
41. Süpürgesi Yoncadan,
42. Sürütmeç (Yanlama),
43. Şeyhani,
44. Tamzara,
45. Temur Ağa,
46. Ters Bico,
47. Tilla,
48. Tonus,

49. Üç Ayak,
 50. Yahşi Halayı,
 51. Yanlama,
 52. Yıkılğan,
 53. Yumurtanın Sarısı,
 54. Zara Diki (Dik Zara / Dik Halay),
 55. Zara Karahisarı,
 56. Zara Marosu,
 57. Zara Tamzarası,
 58. Zara Temürağası.
-

A. ÇALGILI OYUNLAR

ABDURRAHMAN

Sivas'ın her tarafında bilinir ve oynanır. Bir erkek oyunudur. Oyuncu sayısında çift sayılara dikkat edilir. Yani 8-10, 10-12 kişi ile oynanır. Nadiren de olsa, merkez ve merkeze yakın köylerde kızlarında oynadığı görülür. Ama bu durum oyunun kız ve erkek karışık oynanabileceğini ifade etmez. Zaten oyun ismini bir çete reisinden alır. Oyunun türküsü vardır. Yani çalgı olmadan türkü ile oynanabilir. Ama bu özellik de çok nadiren görülen bir özelliktir. Türkü sözleri unutulmaya yüz tutmuştur. Oyunun çıkış yeri kesin olmamakla birlikte Divriği ilçesi olarak anlatılır. Otantik oyun şekli ile 4-6 dakika sürer.

Oyun, 3 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yeldirme, Hoplatma.*

Oyunun Hikâyesi

Abdurrahman adlı Sivaslı birinin ilk defa oynadığı dolayısıyla onun adıyla anılan bir oyundur.

Anlatılanlara göre, Cumhuriyetten önce, geçimini kaçak yollarla temin ettiği tütünü satarak sağlayan Abdurrahman, bir ihbar sonucu müfreze tarafından bir yerde kısıtılır. Müfreze ile giriştikleri çatışmadan Abdurrahman ve 14-15 kişilik yandaşı kurtulurlar. Bu kurtuluşu kutlamak için de bir eğlence düzenler, âlem yaparlar ve sevinçlerinden kalkıp halay çekerler.

Abdurrahman, bir zaman sonra kaçakçılık işlerinden elini eteğini çekip Sivas'ın Pulur mahallesine yerleşir ve halk içinde normal bir hayat sürmeye başlar.

Bir düğünde Abdurrahman'dan halay çekmesi istenir. Abdurrahman da müfreze ile aralarında geçen çatışmayı anlatır ve bu öyküyü hareketleriyle oynayarak dile getirir. Bu anlatıya davul zurna da eşlik eder. Bu oyun için Abdurrahman ve arkadaşları ile müfreze arasındaki silahlı çatışmanın öyküsünün örneklendirilmesi denilebilir.

Abdurrahman halayı, ağırlama, silah atma, yürütme ve hoplatma olmak üzere dört olguyu dile getirmektedir. Oyunun içinde, silah atma, sinme, takip ve çatışma sonucunda kurtuluşun sevinci gibi gerçekliklerin yansması açıkça görülmektedir.

AĞIRLAMA

Sivas'ın bütün kazalarında bilinen ve oyuncuların iştiaqla oynadığı oyundur. Çıkış yöresi, Hafik ilçesidir. Nitekim "Hafik Ağırlaması" adıyla da bilinir ve oynanır. Düğün, şenlik, müsabaka vs. gibi programların vazgeçilmez oyunudur. Oyunu sadece erkekler oynar. 10-12 kişiyle oynanır. Oyun, 5-7 dakika sürer. Oyun davul ve zurna eşliğinde oynanır. Bu özellik sadece erkeklerin oynadığı diğer halaylarla müşterektir.

Oyun, 4 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yanlama, Yeldirme, Hoplatma.*

Oyunun Hikâyesi

Bu konuda farklı birçok hikâye anlatılsa da en yaygın olarak bilineni şöyledir:

Ülkede uzun yıllar süren kıtlık olur. Toplum içinde varlıklı olan ağalar, bu insanlara yardım yapmaktan geri durmazlar. Halk bu yardımlara sevinir, oynaya başlar. Ağalar da oyuna iştirak eder ve kurula kurula oynamaya başlarlar. Oyunun ağırlama ve yanlama bölümleri halkın çektiği sıkıntıları, hoplatma bölümleri sevinci ve mutluluğu ifade eder.

Oyunla ilgili olarak bir başka anlatma daha vardır. Osmanlı döneminde vergileri toplayan şahımlar toplanan vergilerden bir kısmını yoksul halka dağıtır. Buna sevinen halk coşku ile oynar. Oynanan oyun şekli zamanla etrafa yayılır.

Türküsü şöyledir:

*Yürü yeşillim yürü
Kalma yolundan geri
Zehir olsa içerim
Bade dolduktan geri*

*Çayda kumlar kaynaşır
Elde mendil dolaşır
Suda balık oynaşır
.....*

AHÇİK

Sivas'ın merkeze yakın kazalarında bilinir. Çıkış mekânı Hafik ilçesidir. Tuzlasar (Tuzlahisar) köyü olduğu yönünde de rivayetler vardır. Kız ve erkek halaydır. Düğünlerde iki şeklide ağırlıklı olarak tercih edilir. Bilinen bir türküsü vardır. Kız şekli bu türküyle oynanır. Erkek şeklinde genellikle çalgı tercih edilir. 8-10 kişi oyuna katılır, 5-7 dakika sürer. Halayın ezgileri notaya alınmıştır. Sivas halaylarının en sevilenlerindendir.

Halay, 3 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yeldirme, Hoplatma.*

Oyunun hikâyesi

Tuzlasar köyünde bir delikanlı Ahcik isminde bir Ermeni kızına âşık olur. Ermeni kız, ailesi ile birlikte köydeki kiliseye ibadet için gelmişlerdir. Kız da delikanlıdan hoşlanır. Delikanlı, Ahcik'i istemek için ailesini dünür gönderir, ama kızın ailesi olumsuz düşünürler. Bu arada delikanlı;

*Ahçik çıkmış kilisenin başına
Güneş değmiş kemerinin kaşına
Yeni değmiş on üç on dört yaşına
Kurban olam senin kalem kaşına*

diyerek Ahçik için türküler yakar.

Daha sonra köyün büyükleri araya girer ve ailenin gönlünü eder. Düğünleri yapılır. Düğünde köy halkı Ahcik'i de aralarına alarak bu halayı oynarlar. Halayın ismi Ahcik kalır.

Aynı hikâye Elazığ'da da anlatılır. TRT Repertuarındaki 2574 numaralı türkü bu hikâyeye ilgilidir.

ARABACI

Oyunun çıkış yeri Şarkışla'dır, ancak Sivas, Kangal ve Ulaş gibi yörelerde de oynanır. Erdoğan Önder tarafından derlenmiştir. Oyuncuları kadınlardır. Oyuncu sayısı 6-12 arasındadır. Oldukça ritmik hareketleri ihtiva eden bir oyundur. Kağnı seslerinin taklidiyle ortaya çıkmıştır. İnişli çıkışlı motifleri ve olağanüstü ezgisiyle mükemmel bir oyundur.³

Oyun, 2 bölümden oluşur: *Ağırlama, Hoplatma*.

Oyunun sözleri, Mehmet Anulur tarafından Şarkışlalı Medine Köseoğlu'ndan derlenmiştir ve şöyledir:

*Sap kağnısı geliyor
Tozu duman ediyor
Soyha tolu yolları
Yâri berbat ediyor*

*Sap kağnısı beş kadar
Şapkasını yel atar
Sağ olsun benim yârim
Ayda gördüğüm yeter*

ARNAVUT

Halayın çıkış noktası tam olarak belli değildir, fakat hikâyesinden anladığımız kadarıyla Sivas merkezinde vücut bulmuştur. Kız halayıdır. Erkekler bu oyunu oynamazlar. Davul zurna ile oynanır. Türkülü bir halay değildir. Genlikle 8 kişi ile düz formda oynanır. Oyun 3-4 dakika sürer. Oyun Arnavut kökenli bir halaydır. Zamanla Sivas halayı olarak benimsenmiştir.

Halay, 2 bölümden oluşur: *Yavaş Bölüm, Hoplatma*.

Halayın hikâyesi

³ Uğur Kaya, "Kağnılar ve Arabacı Halayı", *Hayat Ağacı*, Sivas, Güz 2005, s. 144-145.

Arnavutluktan göç eden bir çerçi köylerde cıncık-boncuk satarak geçimini sağlar. Satış sırasında halkın dikkatini çekmek için birtakım hareketler yapar, oyunlar oynar.

Arnavut satar biberi

Kim sevmez (mori mori) senin gibi dilberi

diye türküler söyler. Arnavutun oynadığı oyunlar zamanla başkaları tarafından da oynanır ve etrafa yayılır.

Bir başka anlatma da şöyledir: Bir Arnavut ailenin kızı, mahalle aralarında bir şeyler satarken bir Türk gencine âşık olur. Sonra sürekli olarak bu gencin mahallesine gelip bağırarak şarkı söyler, bir yandan da oynar, fakat Türk genci, bir Türk kıızıyla evlenir. Bu duruma fazlaca içerleyen Arnavut kız, aklını yitirir ve onların düğünlerinde oynamaya devam eder. Çevredekiler bu duruma üzürlüler ve kızın oyununu düğünlerde oynarlar. Halay günümüze kadar gelir.

ÇÖKELİK

Bir kız halayıdır. Sivas'ın Hafik, Ulaş, Yıldızeli, Şarkışla, ilçelerinde sıkça oynanır ve diğer yörelerde de bilinir. Halayın erkek şekli yoktur. Kızlar tarafından 7-10 kişiyle oynanır. Bilinen bir türküsü yoktur. Çalgı ile oynanır ve 3-4 dakika sürer. Oyunun belli bir mekânı yoktur.

Halay, iki bölümden oluşur: *Yeldirme, Hoplatma*.

Oyunun hikâyesi

Kaynanası ateşe koyduğu sütü gelinine bırakır ve komşuya gider. Kocasını askere gönderen dalgın gelin, sütü ateşte unutur ve süt çürüyerek çökeliğe dönüşür. Bunu fark eden kaynana gelinini döver. Gelin kaçır, o kovalar. Gelinin kaçarken yaptığı hareketler düğünlerde taklit edilir ve halayın figürleri böylece oluşur.

DELLO

Merkezde ve köylerde oynanır. Erkek oyunudur. Düz veya yarım ay şeklinde oynanır. Ağırlama ve hoplatma olmak üzere iki bölümlüdür. Oyun süresi 4-7 dakika arasında değişir. En az 6 kişi oynar. Oyuncu sayısı 15'e kadar çıkabilir.

DİK HALAY

Merkezde, Zara’da ve İmranlı civarında davul zurna eşliğinde oynanan oyundur. Hem erkek hem kız oyunudur. Müşterek de oynanabilir. Oyunu en az 6 kişi oynar. Bu sayı 12’ye kadar çıkabilir. Ağır lama ve hoplatma olmak üzere iki bölümlüdür. Süresi 6-8 dakika arasında değişir.

DOĞANŞAR HALAYI

Doğanşar ilçesinde ve civarında erkeklerin oynadığı bir oyundur. Oyuncu sayısı 6-12 arasında değişir. Düz ve yarım ay şeklinde oynanır. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümü vardır. Süresi, 5-8 dakika kadardır.

HAFİK AĞIRLAMASI (Bkz. KOÇHİSAR)

HANIM ESME

Sivas’ın bütün kazalarında bilinir ve oynanır. Çıkış yeri bilinmemekle beraber, bir Ermeni köyü olduğu söylenir. Bir kız halayıdır. 10-12 kişiyle oynanır. Türküsü yoktur, çalgı ile oynanır. 4-5 dakika sürer.

Halay, 2 bölümden oluşur: *Ağır lama, Hoplatma.*

Oyunun hikâyesi

Kadir Sarıoğlu’nun anlattığı şekliyle oyunun hikâyesi şöyledir

Cumhuriyetten önce, Ermenilerle Türklerin karışık halde yerleştiği merkeze bağlı bir köyde, bir Türk genci ile Ermeni kızı “Esipa” birbirlerine sevdalanırlar. Mensubu oldukları dinlerin farklılığı ve geleneklere bağlı anlayış, birlikte yaşayan bu iki halktan gençlerin birleşmelerine, evlenmelerine engeldir. Aralarındaki sevdanın gücünden aldığı cesaretle Türk genci, sevdalı Esipa’yi kaçırmaya çalışır. Köyün diğer tarafına getirilen Esipa, kız arkadaşları ve kaçırılan gençle onun arkadaşları, kendi aralarında aynı müzikle, bu olayı kutlamak için bir evin bahçesinde oyun oynarlar. Bu olaydan sonra Esipa’nın adı “Esme” olarak değiştirilmiş ve o günden sonra, soyadı kanunundan önce olduğu için Esme, “Hanım Esme” olarak çağrılmıştır. Aradan geçen

zamanda iki halk arasında barışma olmuş, gençlerin oynadığı oyun da bu olay sonundaki barışı, mutluluğu simgeleyen bir oyun olarak oynana gelmiş ve bu aniyi canlı tutmuştur.

Oyunun bir başka hikâyesi de şöyledir:

Zara'nın bir köyünde Esme isminde bir kız, Ermeni bir genç tarafından kaçırlır. Bu olay Ermeni köyü ve Türk köyü arasında bir gerginliğe neden olur. Kısa bir süre sonra gerginlik giderilir ve bu gençlerin düğünleri yapılır. Düğünde insanlar eğlenir ve oynanan oyun "Hanım Esme" olarak adlandırılır.

HARAMİ

Merkeze yakın çoğu kazada ve köyde oynanır. Bir erkek oyunudur. Oyunun çıkış yeri harami köyüdür. Sadece erkeklerle oynanır. Davul zurna eşliğinde oynanır.8-10 kişi oyuna katılır. Halay 6-8 dakika sürer. Merkezde oynanan Sivas halaylarının içinde en çok sevilenlerdendir.

Halay, 3 bölümden oluşur: *Yavaş Bölüm, Yeldirme, Hoplatma.*

Oyunun hikâyesi

Sivas civarında haramilik yapan bir çete varmış. Ancak bu çete ele geçirdiği malların bir kısmını ihtiyacı olanlara verirmiş. Bir soygundan dönerken yakınından geçtikleri köyden gelen davul sesini duyarlar. Düğünün yapıldığı yere giderler. Düğün sahibinden izin isteyip oyun oynarlar ve damada düğün hediyesini verirler. Oynanan oyun zamanla etrafta "Harami" adıyla oynanmaya başlanır.

HAYDA BİCO

Sivas'ın merkez köylerinden olan Karaçayır köyünde doğmuş bir oyundur. Köyde dik başlı ve lakabı Bico olan bir kız vardır. Bu özelliğinden dolayı hiçbir genç onunla evlenmek istemez. Evlenmekten iyice umudunun kalmadığı bir anda Bico'ya dünür gelirler ve Bico Allah'ın emri ile bir delikanlıya nişanlanır. Gün gelir, düğünü yapılır. Bico, oynarken sevinçten ve heyecandan nasıl oynadığını şaşırır, coşkulu coşkulu "Haydaaaa!.." diyerek oynar. Zamanla onun oynadığı oyun, başkaları tarafından da oynanmaya başlanır. Oyun "Hayda Bico" adıyla yayılır.

HORHUN BİCO

Sivas'ın Hafik ilçesinde vücut bulmuş bir oyundur. *Horhunlu Bico* adıyla da bilinen bu oyana Sivas merkezinde *Ters Bico* denilir. Gelin evinden alınıp oğlan evine götürüldüğü sırada oynanmıştır.

Hikâyesi

Şimdiki adı Düzyayla olan Horhun köyünde bir delikanlı vardır. Delikanlı, Bico isminde bir kıza âşık olur, ancak sevgisini içinde saklar, kimseye söylemez. Bir zaman sonra kız biriyle evlendirilir. Evinden alınıp götürülürken düğün kervanının önüne çıkar; “Sevdiğimi söyleyemedim, hiç olmazsa düğününde bir oynayayım da onu mutlu edeyim. Belki beni anlar.” diye kendine has figürlerle oynamaya başlar. Düğüncüler bunun ne olduğunu delikanlıya sorarlar. O da “Bico bico” diye cevap verir. Oyun etrafta “Horhun Bico” adıyla adlandırılırlar.

HOROZ

Türkülü oyunlardandır. İnce saz eşliğinde türküler söyleyerek oynanır.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Benim horozum ağ idi
Derisi dolu yağ idi
Dün bu zaman sağ idi
Ana benim çil horozum
Mimikleri gül horozum*

*Hay olur hay olurdu
Eyer vursam tay olurdu
Kırk askere pay olurdu
Nakarat*

*Çıkar çöplükte sorudur
İner küllüğü dağıtır
Elli karıyı avutur
Nakarat*

*Çil horozum tartar idi
İlk akşamdan yatar idi
Elli Avrada yeter idi
Nakarat*

HOŞ BİLEZİK

Sivas'ın bütün kazalarında bilinir. Bir erkek halayıdır. Halayın figürleri bar özelliği taşır. Çalgıyla oynanır.6-8 kişi oyuna katılır.3-5 dakika sürer.

Halay, 2 bölümden oluşur: *Yeldirme, Hoplatma*.

Oyunun hikâyesi

Başlık parası için gurbete giden genç nişanlısına hediye olarak bir bilezik getirir ve düğünde bunu nişanlısına verir nişanlısı hediye hoş diye karşılar. Damatta bunun bir bilezik olduğunu söyler. Bu konuşmalar bir kişi tarafından dillendirilir. İnsanlar bu sözlerle halay tutarlar.

Oyunun türküsü de vardır. Türküsü şöyledir:

*Bir oda yaptırdım hurma dalından
İçini döşedim acem şalından
O da benim değil ahbap malından
Hoş bilezik, hoş bilezik
Kolları nazik
Ben yârimden ayrı düştüm
Vay bana yazık*

*Bir oda yaptırdım yüceden yüce
İçinde yatmadım üç gün üç gece
Kurbanlar keserim sardığım gece
Nakarat*

*Bir oda yaptırdım dururum diye
Aldım martinimi vururum diye
Hiç aklıma gelmedi ölürüm diye
Nakarat*

*Bir oda yaptırdım döşetemedim
Kahpe felek ile baş edemedim
Yalvardım yakardım eş edemedim
Nakarat*

HOY NARİ

Sivas merkezinde ve köylerinde erkeklerin oynadığı bir halaydır. Oyun, en az 6 kişi tarafından oynanır ve yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümdür. Düz ve yarım ay şekli oluşturularak oynanır. Süresi 4-8 dakika kadardır.

İŞ HALAYI (KÜRT HALAYI)

Sivas'ın Hafik ilçesinden çıkmıştır. Ham kızlar hem de erkekler tarafından oynanır. Hafik, Zara, Suşehri ve merkez köylerinde kızlar tarafından oynanmaktadır.

İmranlı, Kurtlapa, Yıldız gibi yerlerde de erkekler oynarlar. Erkeklerin bu oyununa "Kürt Halayı" ismiyle de bilinir. Bunun Kürt Halayı olarak bilinmesinin sebebi imecenin yapıldığı köyün ağasının Kürt olduğu söylentisi sebebiyledir. Çalgı ile oynanır. Bilinen bir türküsü yoktur. 7-8 dakika kadar sürer. 10-12 kişi ile oynanır. Çok eski bir halay olarak bilinir.

Halay, 3 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yeldirme, Hoplatma.*

Oyunun hikâyesi

İş Halayı, Hafik dolaylarında bir köyde uygulanan imece usulünün halayda anlatılmasıyla oluşmuş bir halaydır. Halaydaki her bir hareket köyde yapılan bir işi anlatır. Un eleme, hamur yoğurma, yumak alma, yufka açma, aktarma, yün tarama, ip eğirme gibi hareketler yapılır. İşin anlatıldığı bu hareketler halayın yavaş bölümlerini oluşturur.

Bunlardan sonra çökme yapılır ve ikinci bölüme geçilir. Bu bölümde de çamaşır yıkama, çamaşır asma, hamama gitme, saç tarama, sürme çekme, allık sürme hareketleri sahnelenir. Bunu hoplatma bölümü izler. Halaydaki hoplatma bölümü, işin bittiği ve bundan dolayı oluşan sevinci ifade eder.

KABAK

Sivas'ın Kangal, Ulaş, Hafik, Zara, Yıldızeli ilçelerinde sıkça oynanır. Bu halay halk arasında "Karslı" diye tabir edilen 93 muhacirlerine ait bir halaydır. (Rumi 1293, Miladî 1977-1878 yıllarına tekabül eder.) Bir erkek halayıdır. Kız şekli yoktur. Davul zurna ile oynanır. 10-12 kişi ile yaklaşık 6-8 dakikada oynanır. İş halayının bir benzeridir.

Halay, 3 bölümden oluşur: *Yavaş Bölüm, Yeldirme, Hoplatma.*

Halayın Hikâyesi

93 muhaciri bir dilsiz, tarlasına kabak eker. Hasat zamanı gelince, köylüler dilsiz adama bu bitkinin ne olduğunu sorarlar. O da konuşamadığı için bu soruları hareketleri ile cevaplandırmaya çalışır. Daha sonra bu hareketler düğünlerde taklit edilerek halay haline dönüşür. Halayın yavaş bölümlerinde kabağın ekilmesi anlatılır.

Oyunun türküsü şöyledir:

*Kabağı da boynuma takarım
Hovardayı ben gözünden çıkarım
Ah bana yan bakan olursa
Vallah billâh beşliyinen yakarım
A dinga dinga dinga bak
Esme de rüzgâr sen bana bak
Sen elleri yakma hep beni yak*

*Kabak da pişti tuz ister
Anne benim gönlüm kız ister
Kız olmasa dul olsun
Şeftalisi bol olsun
Evi barkı dolu olsun
Nakarat*

KARA DUMAN

Sivas'ın Yıldızeli ilçesine bağlı Yakupoğlan ve Yıldız köylerine aittir. Sivas'ın muhtelif yörelerinde oynanır. Bir kız halayıdır. Erkek şekli yoktur. Türkülü bir halay olarak düğünlerde ortaya çıkmıştır. Günümüzde de köylerde türkülü şekli tercih edilir. Merkezde ise davul zurna eşliğinde oynanır. Oyunun müziği notaya alınmıştır. 9-10 kişi ile oynanır, 3-4 dakika sürer.

Halay, 2 bölümdür: *Yeldirme, Hoplatma*.

Yıldız Dağı civarında köyleri birbirine çok yakın olan iki genç, yaylada birbirlerini görüp severler. Güz gelince köylerine dönerler. Aradan zaman geçer, delikanlı kızı görmek ister. Yola çıkar, Yıldız Dağı'ndan geçerken dağı bir kara duman bürür. Yolunu şaşırان genç, ümitsizliğe düşer. Bir yandan sağa sola gider bir yandan da türküler söyler. Böylelikle kızın köyünün alt başına kadar gelir. Delikanlının sesini duyan kız o yöne koşar ve sevdiği gençle buluşur. Birlikte türkü söyleyip eğlenmeye başlarlar. Oynanan oyun düğünlerde tekrar edilir. Böylece civar köylerde de oynanmaya başlanır.

*Bu duman nasıl duman
Kaplamış dereleri
Yâr babamın evinde
Çürüttün bedenleri*

*Küp içinde bulgurum
Çatık kaşa vurgunum
Eller ne derse desin
Ben o yâre uygunum*

KARAHİSAR

Zara'da oynanan bir oyun olmakla birlikte son 40-50 yıldır Sivas'ta ve diğer ilçelerde de oynanmaktadır, fakat yörelere göre kısmen farklılıklar gösterir. Zara'da "Kareysar" denilir. Oyun, ismini çıkış yerinden alır. Farklı oynanış şekilleri, coğrafi bölgelerle ilgilidir. Mesela İmranlı ilçesinde "Dik Halay" ismiyle oynanır.

Karahisar, diğer Sivas halay ezgilerinden farklı olarak 9/8lik usuldedir ve estetik açıdan bir Karadeniz tavrı hissedilir. Oyun, Sivas halaylarının genel karakteristik yapısının dışındadır. Halaydan ziyade bar özelliği taşır. Hareketler daha serttir. Çalgıyla oynanır. Oyun 3-5 dakika sürer. Oyunun çıkış yeri ile ilgili olarak Ahmet Bozdoğan; "Şebinkarahiser ile Zara arasında doğmuş olmakla birlikte coğrafi bakımdan kavşak noktasında bulunan Zara'da şekillenmiş halay türünde bir oyun olduğu"nu ifade etmektedir.⁴

⁴ Ahmet Bozdoğan, "Sivas Kültürüne Katkısı açısından Kültür Kavşağı Zara'nın Halayı Hakkında Bazı Dikkatler" *Sultanşehir*, S. 3, Haziran-Temmuz-Ağustos 2007, s. 92.

Oyun, 8-10 kişiyle oynanır, ama birlikte oynanmaz. Kız ve erkek şekli vardır. Kızların oynadıkları Karahisar'ın figürleri daha yumuşak bir yapıya sahiptir ve el figürleri daha kadınsı karakter taşır.

Oyun, 2 bölümden oluşur: *Ağırlama, Hoplatma*.

KARHIN

Sivas'ın merkeze yakın kazalarında bilinir ve oynanır. Halayın mekânı Karhın köyüdür. Halaya Kargın yahut Garhın da denilir. Halayın figürlerinin ağırlama halayı ile hemen hemen aynı olması halayın tarihçesinin ağırlama ile aynı sebeplere bağlanmasına neden olmuştur. Bir erkek halayıdır. Kız şekli yoktur. Türküsü yoktur. Çalgı ile oynanır. 8-10 kişi ile oynanır. 6-8 dakika sürer. Ezgileri notaya alınmıştır.

Halay, 4 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yanlama, Yeldirme, Hoplatma*.

KIZIK

Sivas'ın bütün kazalarında bilinir. Oyunun çıkış yeri Yıldızeli ilçesinin Kızık köyüdür. Bir erkek halayıdır, kız şekli yoktur. Bilinen bir türküsü yoktur çalgıyla oynanır. Oyun, 8-10 kişi tarafından oynanır ve 6-8 dakika sürer.

Halay, 3 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yanlama, Hoplatma*.

KOÇHİSAR ALTI TARLA

Çıkış yeri Hafik ilçesidir. Oyun *Hafik Ağırlaması* olarak da bilinir. Bir erkek halayıdır. Sivas'ın çoğu kazasında bilinir ve oynanır. Bilinen bir türküsü yoktur. Çalgıyla oynanır. 6-12 erkek oyuna katılır. Halay 3-5 dakika sürer. Ezgileri notaya dökülmüştür. Koçhisar altı tarla ismiyle de bilinir. Halay, 2 bölümden oluşur: *Yeldirme, Hoplatma*.

Oyunun hikâyesi:

Hafik'in eski adı Koçhisar'dır. Yakınında da Yarhisar köyü vardır. Her iki yerin insanları hasat zamanı bir araya gelir. Koçhisarlılarla Yarhisarlılar iki grup oluşturur, birbirlerine türküler söyler ve bir yandan da oynarlar.

Koçhisar altı tarla

*Yârim ay gibi parla
Bu yıl bizi aç koyacak
Düzdeki altı tarla*

*Yarhisar altı tarla
Parla Fadime'm parla
Ne küçücük kocan var
Koy da beşiğe salla*

*Ayna altından geçtim
Eğildim suyun içtim
Dostum ay gibi parla
Bir garip çöle düştüm*

KOL OYUNU

Sivas'ın merkezinde oynanmakla beraber, daha çok köylerde erkekler tarafından oynanır. Günümüzde kadınlar da oynamaktadır. Oyuncular at üzerinde dizgin tutuyormuş gibi davranırlar. Oyuncu sayısı en az 6 kişi ve süresi 5-8 dakikadır. Düz ve yarım ay şeklinde oynanır.

KÖY AĞIRLAMASI

Sivas'ın merkezinde ve civar köylerinde oynanır. Erkek halayıdır. Oyuncu sayısı 6-15 kadardır. Düz ve yarım ay şeklinde oynanır. Üç bölümlü bir oyundur. Süresi 5-9 dakika arasında değişir.

KÜRT HALAYI (İŞ HALAYI)

Hafik yöresinde vücut bulmuş bir oyundur. Köyün birinde Kürt olduğu söylenen Yusuf Ağa isminde birinin işi yapar. Ekmekleri pişirilir, çamaşırları yıkanır, temizlik yapılır. Yörede Kürt Halayı yahut İş Halayı olarak bilinen bu oyunda yapılan işleri sembolize eden hareketler yapılır. Oyun neşeli bir şekilde bitirilir.

Halay, 3 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yeldirme, Hoplatma.*

MADIMAK

Madımak bir bitki olup yazın tazesı, kışın da kurutulmuşu ile yemeği yapılır. İlkbaharda toplanır. Sivas'ın hemen hemen her kazasında bilinir.

Madımak oyunu figürleriyle madımak toplamanın taklit edildiği bir kız oyunudur. Sivas merkez köylerinde, Yıldızeli ve Hafik yörelerinde sıkça oynanır. Erkekler oynamazlar. Türküsü vardır. Oyunun belli bir mekânı yoktur. Ortalama süresi 3-5 dakikadır. Oyun 7-10 kişiyle oynanır.

Tek bölümlü bir halaydır: *Ağırlama*.

Oyunun hikâyesi

Halay ismini Sivas'ta yetişen bir bitkiden alır. Bu bitki diğerk folklorik unsurlarda olduğu gibi halaylara da konu olmuştur. Oyunun figürleri madımak mevsiminde bitkinin toplanış hareketlerini taklit etmekten oluşur.

Madımak bitti m'ola

Yolları tuttu m'ola

Ela gözlü nazlı yar

Beni unuttu m'ola

Oy madımak madımak

Kız madımak madımak

Dön de oğlan beri bak

Ne var oğlan geri bak

Oy madımak

Teke tüke sakalı oymadımak

Kuşkuş yemlik oy madımak

Evelik yemlik oy madımak

Madımağın alları

Tutumu ola yolları

Hiç aklımdan çıkmıyor

Nazlı yârin halleri

Nakarat

Madımak bişer oldup

Tencerem taşar oldu

Günde yediğim şamar

*Bir iken beşer oldu
Nakarat*

*Madımak biçim biçim
Ölürüm senin için
Madımak toplar iken
Başımdan düştü çitim
Nakarat*

*Madımak kurutmadım
Yar seni unutmadım
Hatırını saydım da
Üstüne yar tutmadım
Nakarat*

*Madımağın kurusu
Geçti kızlar sürüsü
Sürüsünde gözüm yok
Yaktı beni birisi
Nakarat*

*Madımak biter oldu
Yolları tutar oldu
Kömür gözlü sevdiğim
Ayrılık beter oldu
Nakarat*

NENNİ NENNİ

Merkez Karaçayır bucağında vücut bulmuş bir oyundur. Bir kız oyunudur, ancak erkeklerle de oynanmaktadır. Genellikle düğünlerde türkölü olarak oynanır. Zamanla davul-zurna eşliğinde de oynanmaya başlamıştır. Türkü sözleri yöreden yöreye değişiklik gösterebilir. Kısa bir oyundur ve hemen hemen aynı hareketin tekrarından ibarettir. Erkek şekli yoktur. 7-8 kişiyle oynanır ve süre olarak 2-3 dakikayı kapsar. Oyunun bilinen bir hikâyesi yoktur.

Oyun iki bölümden oluşur. *Ağırlama, Hoplatma*.

Oyunun ortaya çıkış hikâyesi şöyledir:

Karaçayır köyünde Güllü ve Mehmet adlı iki genç birbirini çok severlermiş. Mehmet fakir bir ailenin, Güllü de bir ağanın kızı imiş. Güllü'nün yedi erkek kardeşi varmış. Mehmet bunlardan korktuğu için derdini kimseye açamazmış. Buluştukları bir gün köyün bekçisi bunları görmüş. Hemen kızın babasına ve jandarmaya haber vermiş. Jandarma ikisini de karakola götürmüş. Artık saklayacak bir şey kalmamış. Köyün ileri gelenleri araya girip iki tarafı uyuşturmuşlar. Bunun üzerine kızın babası ve kardeşleri; "Madem birbirlerini seviyorlar; biz de verdik gitti." Demişler. Mehmet o kadar sevinmiş ki daha fazla kendini tutamamış, orada oynamaya başlamış bir yandan da aşağıdaki türküyü söylemiş. Bu hareketler zamanla oyuna dönüşmüş ve böylelik nenni nenni oyunu ortaya çıkmıştır.

Oyunun türküsü şöyledir:

<i>Karakolda ayna var</i>	<i>nenni nenni</i>
<i>Kız kolunda damga var</i>	<i>nenni nenni</i>
<i>Gelişinden bellidir</i>	<i>nenni nenni</i>
<i>Sende kara sevda var</i>	<i>nenni nenni</i>

<i>Gülüm güle gidelim</i>	<i>nenni nenni</i>
<i>Eylen bize gidelim</i>	<i>nenni nenni</i>
<i>Sen yağmur ol ben bulut</i>	<i>nenni nenni</i>
<i>Yağa yağa gidelim</i>	<i>nenni nenni</i>

<i>Gülüm gül olanaca</i>	<i>nenni nenni</i>
<i>Sararıp solanaca</i>	<i>nenni nenni</i>
<i>İzin ver yâr seveyim</i>	<i>nenni nenni</i>
<i>Sen benim olanaca</i>	<i>nenni nenni</i>

ONDÖRTLÜ

Halay yakın bir tarihte derlenmiştir ve notaya alınmıştır. Halayın çıkış yeri ve nerelerde oynandığı kesin olarak bilinmemekle birlikte bu halayın Sivas yöresine ait olmadığı hakkında görüşler vardır. Halayın el ve ayak figürleri, Sivas Kız Halayı'nın yeldirme figürleriyle aynıdır. Uydurma, bir halay olduğu söylense de Sivas'ın birbirine uzak kazalarında oynanması bu söylentiye çürütür. Zara ve Şarkışla dolaylarında sıkça oynandığı görülmüştür. Halayın erkek şekli yoktur.

10-12 kişiyle oynanır, ortalama 3-4 dakika sürer. Türküsü yoktur, çalgıyla oynanır.

Halay, tek bölümden oluşur: *Yeldirme*.

ORTAKÖY BİCOSU

Şarkışla'nın Ortaköy bucağına it bir oyundur. Hem erkekler hem de kadınlar oynar. Oyuncu sayısı 6-15, oyun süresi 4-7 dakikadır. Yarım ay ve çember oluşturularak oynanır. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümü vardır.

ÖZENTEKİ / ÖZENTEKİN (TERS HALAY)

Yıldızeli ilçesine ait bir halaydır. Erkek halayıdır. Oyun Kangal, Ulaş, Şarkışla, Hafik, Zara, Yıldızeli ve Tokat'ta sıkça oynanır. Tokat'ta "Omuz Halayı" adıyla bilinir. Cemil Demirsipahi "Omuz Halayı" adının genel olduğunu söyler.⁵ Halk arasında "Ters Halay" olarak da bilinir. 8-10 kişi tarafından oynanır. 5-6 dakika sürer. Bilinen bir türküsü yoktur. Davul zurna eşliğinde oynanır.

Halay 3 bölümden oluşur: *Yavaş Bölüm, Yeldirme, Hoplatma*.

Oyunun hikâyesi

Bir grup insan yerleşmek için kendilerine yer ararlar. Başlarında Özen adlı biri vardır. Yolda ömür boyu çocuksuz kalmış ve Allah'a nice niyazlar sonucu çocuk sahibi olmuş bir aileyle karşılaşırlar. Çocuklarına "Tekin" adını korlar. Ancak aradan pek az bir zaman geçer ve çocuğun anne babası ölür. Kafile çocuğu yanına alıp yoluna devam eder. Kafile, Yıldızeli'nin boş bir arazisine yerleşir. Yerleştikleri bu araziyle kafile başkanından dolayı "Özen" adını verirler.

Aradan yıllar geçer. Tekin büyür etrafından yaptığı ters davranışlardan dolayı çok sevilir. Sözgeşi eve bacadan girer, ata ve eşeğe ters biner, yürürken arka arka yürür... Bir düğün sırasında halk, Özen'in ve Tekin'in oyun oynamalarını ister. Tekin davul zurna eşliğinde oynarken yine ters hareketler yapar. Bir düz iki ters figürler sergiler. Tekin'in oynadığı bu oyun halkın çok hoşuna gider ve oyuna "Ters Halay" derler. Özen ve Tekin'e gittikleri düğünlerde oyun

⁵ Cemil Demirsipahi, *Türk Halk Oyunları*, Ankara, 1975, s. 231.

oynatırlar. Zamanla oynanan bu oyun “Özentekin” adı ile şöhret bulur.

PASO

Sivas da yaygın olarak oynanan bir oyun değildir. Daha çok kangal ve Divriği civarında oynanır. Bu halay da “Pınarın Başı Halayı” gibi genellikle müsabakalarda tercih edilen bir oyundur. 8-10 kişi ile oynanır. 4-7 dakika sürer. Yarım ve çember şekli oluşturularak oynanır. Halayın bilinen bir hikâyesi yoktur. Halayın erkek şekli yoktur, sadece kız halayıdır. Halayın ezgileri notaya alınmıştır.

Halay, 2 bölümden oluşur: *Yeldirme*: 2 x 4 vuruş, *Hoplatma*: 2 x 4 vuruş.

PINARIN BAŞI

Hafik yöresi oyunlarından. Sivas’ın merkeze yakın köylerinde de oynanır. Bir kız halayıdır. Basit ayak figürlerinden oluşur. Bu nedenle özellikle kültürü yaşatma amaçlı yapılan müsabakalarda genellikle giriş oyunu olarak tercih edilir. Çalgıyla oynanır. Notaya alınmamıştır. Usta çırak geleneği ile çalınır. 8-10 kişi ile oynanır. 2-3 dakika sürer. Halayın bilinen bir hikâyesi yoktur.

Halay, tek bölümden oluşur: *Yeldirme*.

Delikanlıların dere kenarında çamaşır yıkayan kızların ilgisini çekmek karşısına geçip türküler söyler. Oyun bu şekilde ortaya çıkmıştır. Türkünün tespit edebildiğimiz kadarı şöyledir:

Erkekler:

Pınarın başına kızlar mı gelmiş

Esvap yumaya kızlar mı gelmiş

Kızlar:

Eğilin ağalar yol verin dağlar

Siz de mi duydunuz aylar yıldızlar

SALLAN GEL

Sivas’ın bütün kazalarında bilinir ve oynanır. Hem erkekler hem kızlar tarafından oynanmaktadır. 6-8 kişi ile oynanır, 3-4 dakika sürer.

Oyunun türküsü vardır. Ama türkü sözleriyle oynandığı nadiren görülür. Genellikle çalgıyla oynanır. Oyunun bilinen bir hikâyesi yoktur. Halay notaya alınmıştır. Yıldızeli'nin birçok köyünde, düğünlerde çalgısız şekilde, sadece sözlerle oynanışı yaygındır.

Halay, 3 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yeldirme, Hoplatma*.

Oyunun bir hikâyesi vardır.

Soğuk Çermik civarında güzel bir kız evlenme hazırlıkları içindeyken nişanlısı vefat eder. Bunun üzerine kızı amcasının oğluna vermek isterler. Kız fakir olan amcaoğlu ile evlenmek istemez. Arkadaşları bu durumu türkü ile dile getirip bir yandan da çeşitli hareketler sergileyerek oynayıp, kızla eğlenirler. Sonra bu oyun haline gelir ve düğünlerde oynanmaya başlar.

Sallan gel oyununun türküsü de vardır. Adnan Çavdar'ın tespit ettiği şekli ile türkünün sözleri şöyledir:

*Sallandım girdim başa
Sallan yâr sallan yâr
Çiğidim değer yaprağa
Nakarat
Dedik bir murat alak
Nakarat
Tez koydular toprağa
Nakarat*

*Kaleden atın beni
Nakarat
Atın da tutun beni
Nakarat
Emmim oğlu fukara
Nakarat
Zengine satın beni
Nakarat*

SAMAH (İT BİLMEZ)

Sivas'ın aşiret köylerinde oynanan halaydır. Hem erkekler hem de kızlar oynar. Karışık da oynanabilmektedir. Oyuncu sayısı 6-12

arasında değişir. Çember şekli oluşturularak oynanır. Suresi 5-8 dakika arasında değişir.

SARIKIZ

Zara ilçesine ait bir oyundur. Sivas'ın pek çok yoresinde bilinir ve oynanır. Erkekler de kızlar da oynar. 8-10 kişi ile oynanır, 4-5 dakika sürer. Oyunun türküsü vardır. Ama türkü sözleriyle oynandığı nadiren görülür. Genellikle çalgıyla oynanır. Oyunun bilinen bir hikâyesi yoktur. Halay, notaya alınmıştır.

Halay, 2 bölümden oluşur: *Ağırlama, Hoplatma.*

Oyunun hikâyesi şöyledir:

Zara'nın Devekse köyünde Sarıkız diye tanınan Kamer adında güzel bir kız, bu kıza gönlünü kaptırmış bir delikanlı vardır. Bir düğün sırasında kadınlar oyun oynarken, erkeklerde yan taraftaki toprak bacalı evin üstünde halay çekerler. Kamer (Sarıkız)'ı seven delikanlı aşka gelir, kızın dikkatini çekmek ve ona bağlılığını göstermek için halay çekenlerin başına geçer, aşağıdaki türküyü söyler. Bir yandan türkü söyler, bir yandan oynar ve bu oyan zamanla evre köylerde de oynanmaya başlanır. Türkü şöyledir:

*Sarıkızın saçları
Oynar omuz başları
Sarıkız yr istiyor
Koymuyor kardaşları*

*Sarıkızın saçları
Oynar omuz başları
Sarıkız oynayacak
Koymuyor kardaşları*

SİNSİN (YUMRUK OYUNU)

Daha ok Sivas'ın köylerinde oynanır. Erkek oyunudur. Çoğu zaman sonu kavgaya dönüşen bir oyundur. İki kişi oynar. Tek bölümlüdür. Oyuncular, müzik eşliğinde fırsatını kollayıp birbirini yumruklar. 30 dakikadan fazla sürer. Yenilenin yerine başkası meydana çıkar. En sona kalan galip ilan edilir.

SİVAS HALAYI

Sivas'ın bütün ilçelerinde oynanır. Sivas yöresinin en zengin ezgili ve en fazla figüre sahip oyunudur. Sivas'la özdeşleşmiş bir halaydır. Oynaması ve öğretilmesi zordur. İ.T.Ü. öğretim üyeleri oyunun figür çeşitliliği ve figürlerin zorluğu sebebiyle ders programına almadıklarını beyan etmişlerdir. Ayrıca Türkiye Halkoyunları Federasyonu bu halaya özel bir dikkat göstermiştir. Halay yurt dışında Türkiye'yi temsilen gönderilen bir grup tarafından oynanmıştır. Kız ve erkek şekli vardır. Ancak kızlar ve erkekler müşterek oynamazlar. 10-12 kişiyle oynanır. Türküsü vardır ve uzun bir türküdür. Ama davul zurna eşliğinde oynanır. Son zamanlarda, özellikle merkez düşünlerinde bayanlar tarafından orkestra eşliğinde oynanmaktadır. Oyun 8-10 dakika sürer. Notaya alınmıştır. Hatta Amerika da özel bir orkestra tarafından çalınmıştır.

Oyun, 4 bölümden oluşur: *Ağırlama*: 4 x 4 vuruş, *Yanlama* veya *Sıktırma*: 10 x 8 vuruş, *Yeldirme*: 2 x 4 vuruş, *Hoplatma*: 2 x 4 vuruş.

Oyunun türküsü de vardır ve şöyledir:

(Karşılama Bölümü)

Çekin halay düzülsün

Ela gözler süzülsün

Halaya gelmeyenin

Vurun boynu üzülsün

Ah li li li

Vah l ili li

Yürü aslanım yürü

Kalma yolundan geri

Zehir olsa içerim

Senin sunduğun meyi

Ah li li li

Vah l ili li

Vay canım yazık sana

Bal koydum azık sana

Sen ölme ben öleyim

Yosmasın yazık sana

Nakarat

*Sabahtan bir yel esti
Hançer bağırmı kesti
Ak göbeğin üstünde
Beni bir uyku bastı
Nakarat*

(Ağırlama Bölümü)

*Sabahtan bizim pınara
İki gelin, üç kız gelmiş
Suna suna ötüşürler
Kuğul kuğul söyleşirler
Aman şafak erken atma
Aman horuz erken ötme*

*Birisinin adı Ayşe
Benleri var köşe köşe
Birisinin adı Fatma
Kaşları var çatma çatma
Nakarat*

*Bugün ben bir güzel gördüm
Bakar cennet sarayından
Kamaştı gözümün nuru
Onun hüsnü cemalinden
Nakarat*

*Salındı bahçeye girdi
Çiçekler selâma durdu
Mor menevşe boyun eğdi
Gül kızardı hicabından
Nakarat*

*Elâ gözlü nazlı dilber
Akıl baştan perendedir
Ben severim sen kaçarsın*

*İman senin nerendedir
Nakarat*

Halayın YANLAMA bölümünde söz yoktur.

(Hoplatma Bölümü)

*Keçi vurdum bayıra
Kimil kimil yayıla
Senden bana fayda yok
Mevlâ'm beni kayıra
Lay lay lay lay lay lay lam
Lay lay lay lay lay lay lam*

*Gemideyim gemide
Ayağım yemenide
Alacaksan al beni
Nişanlım var geride
Nakarat*

*Gemici başı mısın
Cevahir taşı mısın
Sana bir nişan versem
Koynunda taşır mısın
Nakarat*

*Geminin ambarına
Mum diktim şamdanına
İnşallah kavuşuruz
Hacılar bayramına
Nakarat*

*Bir kurşun atacağım
Karganın kanadına
Kız ben seni alırım
Babanın inadına
Nakarat*

*Değirmenin başında
Kalayladım kazanı
Kız ben senin uğruna
Yedim İramazan'ı
Nakarat*

*Hey tavrallı tavrallı
Paraları turalı
Görmedim senin gibi
Şu cihan kurulalı
Nakarat*

Keçi Vurdum Bayıra” türküsü pek çok halayın sonunda oynanır. Halayın bu kısmı çok hareketlidir. Bu yüzden oyuncuların çoğu halayı bırakır, nefes nefese yerine oturur, terini siler.

SİVAS MAROSU

En az 6 kişi ile oynanır. Hilal ve düz şekilde oynanır. Erkek oyunudur. 5-6 dakika sürer. Daha ziyade Sivas merkezinde oynanır. Ağır ve hoplatma olmak üzere iki bölümlü bir oyundur.

Oyunun hikâyesi:

Hafik'in Göydün köyünde yaşayan, Ermeni düğünlerinde çok güzel zurna çalan ve oynayan Manur adlı bir kişi vardır. Manur, hem zurna çalar hem de oynayanların önünde bir ekip başıymışçasına oyunu tarif eder ve gösterir. Manur, zaman zaman Türk düğünlerine de davet edilir. Manur, kendine özgü değişik tarzda oynadığı bu oyunun adının Manuk olduğunu söyler. Ermenilerin bölgeden Sivas'a ve büyük şehirlere göçmesinden sonra Türkler tarafından beğenilen ve devam ettirilen bu oyun, zamanla yaygınlaşır ve halk ağzında *Maro* adını alır.

SÜPÜRGESİ YONCADAN

Kadın oyunlarından. İnce saz eşliğinde oynanır. Türkü aralarında çalgılar zahma ile oyunun hareketli devam etmesini sağlar.

*Süpürgesi yoncadan
Belin gayet inceden
Ben seni sakınırım*

*Yerdeki karıncadan
Ah lililli edalıya yâr
Hop lililli cilveli yâr*

*Başta duran pek güzel
Kır ata binmiş gezer
Eğdirmiş fino fesin
Nice yürekler ezer
Nakarat*

*Öyledir yâr öyledir
Aşkın beni söyler
Almış yârî yanına
Hem öper hem söyler
Nakarat*

*Parmakta yüzük yârim
Kolda bilezik yârim
Yeter bana cevrettin
Bana da yazık yârim
Nakarat*

SÜRÜTMEÇ (YANLAMA)

Sivas'ın merkezinde ve köylerinde oynanır. Hem erkekler hem de kız oyunudur. Ancak karışık oynanmaz. En az 6 kişinin 5-8 dakika kadar oynadığı bir oyundur. Ağır ve hız olmak üzere iki bölümlüdür.

ŞEHANİ

Sivas köylerinde ve merkezinde oynanan erkek halayıdır. Kişi sayısı 6-15, oyun zamanı 5-7 dakika arasında değişir. Ağır ve hızlı olma üzere iki bölümlüdür.

TAMZARA

Halayın çıkış yeri Zara ve çevresi olarak bilinir. Divriği ve çevresinde sıkça oynanır. Zamanla Sivas'ın diğer kazalarında da sevilerek oynanan bir halay haline gelmiştir. Bu halay, Sivas yöresinin

karakteristik özelliğini taşımaz. Kız ve erkek şekilleri vardır. Fakat genel anlamda erkek halayı olarak bilinir. Bilinen bir türküsü yoktur. Çalgıyla oynanır. 8-10 kişi ile oynanır, 5-6 dakika sürer. Ezgileri notaya alınmıştır. Halay Hoplatma, olmak üzere tek bölümdür. 9 x 8 vuruşludur.

Oyunun türküsünün sözleri şöyledir:

*Tamzaradan gece geçtim
Acı tatlı sular içtim
Hele hele tamzara
Oynasana hey balam*

*Tamzaranın tandırları
Beyaz beyaz baldırları
Hele tamzaram ninni balam
Oynasana hey balam*

TEMUR AĞA

Sivas'ın bütün kazalarında bilinir ve oynanır. Çıkış yeri merkez köylerden birisidir. Kız ve erkek şekli vardır, ancak erkek oyunudur. Ama düğünlerde daha çok erkekler tarafından oynanır. 8-10 kişi tarafından oynanır, 5-6 dakika sürer. Notaya alınmıştır. Çalgı ile oynanır, fakat türküsü de vardır. Türkülü oyun şekli, Divriği yöresinde daha çok tercih edilir. Zara'da oynanan Temürağa'nın metronomu (hızı) Sivas'takine göre daha hızlıdır.

Halay, 3 bölümden oluşur: *Yavaş Bölüm, Yeldirme, Hoplatma.*

Oyunun hikâyesi

Timur Ağa isimli birisi düğünlerde bir halay çeker. Timur Ağa'nın tek ayağı sakattır. Bu sakatlığı nedeniyle hareketleri taklit edilir. Bu taklit halayı farklı bir havada oluşturur. Bir rivayete göre de halayın Aksak Timur'la bağlantılı olduğu söylenir. Bu söylenti sağlam temellere dayanmaz.

Oyunun türküsü de vardır ve sözleri şöyledir:

*Kaleden kaleye ben gördüm onu
Mavidir şalvarı beyazdır donu
El âlem biliyor ben sevdim onu*

*Oy Temür Ağa can Temür Ağa
Bir ayak üstüne dön Temür Ağa*

*Kaleden kaleye şahin uçurdum
Ah ile vah ile ömrüm geçirdim
Yara şeker ezdim şerbet içirdim
Nakarat*

*Kalenin başında taş ben olaydım
Ela göz üstüne kaş ben olaydım
Bacısı güzele kardaş olaydım
Nakarat*

*Kalenin başında ekerler darı
Ekerler biçerler ederler kârı
Yaâr bana yollamış ayvayla narı
Nakarat*

*Kalen başında ekerler küncü
Ekerler biçerler severler genci
Yar bana göndermiş ayva turuncu
Nakarat*

TERS BİCO

Sivas'ın Hafik ilçesinin Düzyayla (Eski adı; Horhun) köyüne ait bir halaydır. Sivas'ın bütün kazalarında bilinir ve oynanır. Bir erkek halayıdır. Bilinen bir türküsü yoktur, çalgıyla oynanır. 7-10 kişi ile oynanır, 4-5 dakika sürer. Ezgileri notaya alınmıştır.

Halay, 2 bölümden oluşur: *Yeldirme, Hoplatma*.

Oyunun hikâyesi

Bir kızı seven genç bu derdini kimseye söyleyemez. Sonunda kızı bir başkasına verirler. Genç, sevdiği kızın düğün konvoyunun önünde oynamaya başlar. Bu şekilde belki kızın kendini anlayabileceğini düşünür. Bilinen oyunların tersine farklı hareketlerle oynamaya başlar. Gence; "Bu oynadığın nedir?" diye sorarlar. O da "Bico" diyerek kızın adını seslenir. Horhun köyünde Bico olarak bilinen bu

halay, zamanla “Horhun Bico” veya “Horhunlu Bico” olarak adlandırılır. Merkezde “Ters Bico” olarak bilinir.

TİLLARA

Sivas merkezinde ve daha çok da muhacir köylerinde oynanır. Erkek halayıdır. Oyuncu sayısı en az 6’dır, üst sayıda sınır yoktur. Düz ve yarım ay şeklinde oynanır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Oyun 4-7 dakika kadar sürer.

TONUS

Tonus, Altınyayla ilçesinin eski ismidir. Bu yörede oynandığı için “Tonus Halayı” olarak bilinmiştir. Erkek halayıdır. En az 6 kişi ile oynanır. Oyun süresi 4-7 dakika arasında değişir. Oyun sırasında düz ve yarım şekli oluşturulur. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür.

ÜÇAYAK

Sivas’ın merkezinde ve köylerinde oynanan halayıdır. Hem kızlar hem de erkekler oynar. Oyuncu sayısı 6 ve daha üzeridir. Oyun süresi 4-7 dakika arasında değişir. Düz ve yarım ay şeklinde onanır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür.

YAHŞİ HALAYI

Hafik ilçesinde vücut bulmuş bir oyundur. Yahşi adlı güzel bir Ermeni kızı, fakir biriyle evlenir. Eşi, geçimini sağlamak için gurbete gider, yıllar boyu bir daha gelmez. Bu arada, Yahşi’nin oğlu büyür evlenme çağına gelir. Düğün hazırlıkları yapılır. Adam, bir şekilde yapılacak olan düğünden haberdar olur ve köye döner. Hasretler kavuşur. Yahşi, eşinin elinden tutup coşkuyla oynamaya başlar ve “Yahşi Halayı” böylece ortaya çıkar.

YANLAMA

Sivas’ın hemen hemen her ilçesinde bilinir. Yıldızeli, Hafik, Zara, Ulaş ilçelerinde daha yaygındır. Bu halay, kız halayı olarak bilinir, fakat bazı köylerde erkeklerinde oynadıkları görülmüştür. Son dönemlerde erkek şekli üzerine bir kısım derleme faaliyetleri yapılmıştır.

Günümüzde merkeze yakın köylerde erkekler tarafından oynanmaktadır, ancak halayın çıkış şekli ve tavrı bu halayın bir kız halayı olduğu yönündeki görüşleri güçlendirir. 8-10 kişiyle oynanır, 4-5 dakika sürer. Bilinen bir türküsü ve hikâyesi yoktur. Halayın ezgisi notaya alınmıştır.

Halay, 3 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yeldirme, Hoplatma*.

Oyunun hikâyesi Kadir Sarıoğlu'nun anlattığı şekliyle şöyledir:

Bir çobanın sevdiği kızı gizlice görebilmek ve onunla haberleşebilmek için onun penceresi önünde sine sine yaptığı hareketlerden adını alan bir oyundur.

Sivas'ın merkez köylerinden birinde bir sürü koyunu olan bir ağa ve ağanın koyunlarını otlatan çalışkan, dürüst ve saf bir çobanı vardır. Bu meziyetleriyle birlikte çok güzel kaval çalan çoban, dillere destan bir üne sahiptir. Koyun sağmaya gelen genç kızlar ve gelinler, her gün çobanın kavalını dinler, yorgunluklarını unuturlarmış. Koyun sağmaya giden ve çobana azık götüren ağanın kızı, çobana âşık olmuş. Çoban da kızı sevmiş. Kızı ile çoban arasındaki bu sevgiyi duyan ağa, kızını eve kapatmış. Çoban azık almak için kendisi köye gelmeye başlamış. Görüşemedikleri için işaretlerle anlaşmaya başlamışlar. Kızın odası ile ağanın odası yan yana olduğu için çoban, ağanın penceresi önünden geçerken eğilerek geçip kızı işaretler yaparmış. Bu hareketleri birkaç kere tekrarlamış. Komşu kızları da gizlice onun bu hareketlerini seyredermiş.

Bunlar, ağanın kulağına gider ve kızına kötülük yapar. Köyün ileri gelenleri öne düşer ve ağayı ikna edip kızı çobana alırlar. Ağa, çobanın pencerenin önündeki hareketleri tekrarlamasını şart koşar. Çoban, yanlama oyunundaki figürleri oynayarak ağanın dediklerini yerine getirir. Yanlama oyunu böyle vücut bulur.

YIKILGAN

Sivas'ın Yıldızeli ilçesinde ortaya çıkmıştır. Bir erkek halayıdır. Sivas'ın bütün kazalarında bilinir. Çalgıyla 8-10 kişi eşliğinde oynanır, 5-6 dakika sürer. Halay notaya alınmıştır. Bilinen bir türküsü yoktur.

Halay. 3 bölümden oluşur: *Ağırlama, Yeldirme, Hoplatma*.

Oyunun hikâyesi

Bir köyden uzak bir köye gelin alamaya gidilir. Bu esnada halay çekmesi ile ünlü bir şahsın gösterileri, ağanın dikkatini çeker ve ağa bu şahsı düğüne davet eder. Bu şahıs, kız evinde oyunlarını sürdürür ve herkesin beğenisini kazanır. Köylüler, adama oynadığı oyunun adını sorar. O da ,”Yıkılhan” diye cevap verir.

YUMURTANIN SARISI

Şarkışla yöresinde daha çok kadınlar tarafından oynanan oyundur. Erdoğan Önder tarafından derlenmiş ve yaygınlaştırılmıştır.

Oyun, 2 bölümden oluşur: *Ağırlama, Hoplatma*.

ZARA DİKİ (DİK ZARA / DİK HALAY)

Zara ilçesine ait bir halaydı. Hem erkekler hem de kadınlar oynar. En 6 kişiliktir. Düz ve yarım ay şekli oluşturularak oynanır. Yavaş ve hız olmak üzere iki bölümlüdür. Süresi 4-7 dakika kadardır.

ZARA KARAHİSARI

Zara’ya ait bir halaydır. Hem kadınlar hem erkekler oynamakla birlikte oynamazlar. Oyuncu sayısı 6-15 kadardır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümü olan bu oyan 5-7 dakika kadar sürer. Oyuncular düz ve yarım ay şeklinde oynarlar.

ZARA MAROSU

Zara ilçesine ait bir oyundur. Sivas’ın bütün ilçelerinde bilinir ve oynanır. Kadınlar da erkekler de oynar. Ancak birlikte oynamaz. Oyuncu sayısı en az 6 kişidir. Düz, yarım ve çember şekli oluşturularak oynanır. Oyun süresi 5-8 dakika kadardır. Bir kız oyunu olarak ortaya çıkmıştır. Zamanla erkek şekli de oynamaya başlamıştır. Bu, “Erkek Marosu” adıyla bilinir. 6-10 kişiyle, çalgıyla oynanır.

Oyunun Hikâyesi

Oyunun çıkış yeri Zara’nın Ahmet Hacı köyüdür. Köyde bir düğün yapılmaktadır. Oğlan evi zengin, kız tarafı ise fakirdir. Bu yüzden kız evinde pek coşku yoktur. Kız evine kına yakmaya giden kafilenin başında bulunan Meryem, düğünü şenlendirmek için elinden gelini

yapar. Kimse oyuna kalkmayınca çalgıcılara çalmalarını kendisinin oynayacağını söyler. Çalgıcılar, Zara yöresine ait ezgilerden karışık olarak çalar. Meryem kendince figürler sergileyerek oynar. Onun oynadığı oyun civarda “Meyro” daha sonra da “Maro” diye tanınmaya başlar. Zara’da “Mero” denilir.

Oyun, 2 bölümden oluşur: *Ağırlama, Hoplatma*.

ZARA TAMZARASI

Zara ilçesine ait bir oyundur. Hem erkeklerin hem de kadınların oynadığı bir halaydır. En az 6 kişi oynar. Üst sayıda sınır yoktur. Düz ve yarım ay şeklinde oynanır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Oyunun süresi 5-7 dakika arasında değişir.

ZARA TEMÜRAĞASI

Zara ilçesine ait olan bu halay Sivas merkezinde ve köylerinde de oynanır. Yüzyıllardır bilinen oyundur. Adını aksak Timurlenk’ten almıştır. Oyunda total bir adamın tasviri ile oyunun sözlerinde yer alan;

*Çal temür Ağa
Al Temür Ağa
Tek ayak üstüne
Dön Temür Ağa*

ifadeleri bunu doğrulamaktadır.

Sivas’ta sadece erkekler oynarken, Zara’da hem kadınlar hem erkekler kısmen farklı müzikle oynarlar.

Oyuncu sayısı en az 6’dır. Düz ve yarım ay şekli oluşturularak oynanır. Diğer pek çok oyunda olduğu gibi bu oyun da yavaş ve hızlı olmak üzeri iki bölümlüdür. Oyunun süresi 5-7 dakika kadardır.

B. TÜRKÜLÜ OYUNLAR

Türkülü halaylar, genellikle herhangi bir çalgı olmadan bir yandan söylenen ve bir yanda da oynanan halaylardır. Ancak günümüzde çalgı temin edilmişse çalgı ile de oynanabilmektedir. Bunların sayısı tahminimize göre 1000'den fazladır. 1285 köye sahip olan Sivas'ta o kadar çok türkü ve oyun vardır ki bunların üzerinde her ilçede ayrı ayrı derlenme yapmak gerekmektedir. Çalışmada görüntü tespiti ve ezgilerin notaya alınması kesinlikle ihmal edilmemelidir. Şunu esefle söyleyelim ki her geçen gün bu oyunlar artık terk edilmekte, bilenler de birer birer vefat etmektedirler. Biz burada türkülü oyunların sadece 72'sine yer vereceğiz. Bunların adları şöyledir:

Türkülü halaylar, gruplar halinde oynanır. Oyuncular iki grup oluşturur. Ya karşı karşıya dururlar ya da baştan yarıya kadar olanlar bir grup, yarıdan sonrası ise diğer bir grup olur. İlk grup türkü metninin bir dizesini okur, diğer grup tekrarlar. Bir yandan da ezginin yapısına göre figürler oluşturularak el ve kollar hareket ettirilir. Çoğu iki bölümdür. Önce yavaş bölüm oynanır, sonra hızlı bölüme geçilir.

Biz bu çalışmamızda söz konusu oyunlardan bir kısmını ortaya koyarak ilim âlemini, haberdar etmeyi ve en azından bazılarının sözlerini tespit etmeyi amaçladık.

.....

AĞAM GEL PAŞAM GEL

Zara'nın Baharşeyh köyünde ve komşu köylerinde oynanır. Oyun Bahattin Çetin tarafından derlenmiştir.

Türküsü şöyledir:

<i>Ağam gel pašam gel</i>	<i>Kavurma koydum tasa</i>	<i>da di gel gel</i>
<i>Ağam gel pašam gel</i>	<i>El vurdum basa basa</i>	<i>da di gel gel</i>
<i>Ağam gel pašam gel</i>	<i>Benim yârim bek güzel</i>	<i>de di gel gel</i>
<i>Ağam gel pašam gel</i>	<i>Azıcık boydan kısa</i>	<i>da di gel gel</i>
<i>Ağam gel pašam gel</i>	<i>Karşıda kavun yeller</i>	<i>de di gel gel</i>
<i>Ağam gel pašam gel</i>	<i>Bize gitsek ne derler</i>	<i>de di gel gel</i>

Ağam gel paşam gel Otursak bile yesek de di gel gel
Ağam gel paşam gel Şu şunu sevdi deler de di gel gel

Ağam gel paşam gel Karşıda koyun kuzu da di gel gel
Ağam gel paşam gel Koyuna verin tuzu da di gel gel
Ağam gel paşam gel Koyun neylesin tuzu da di gel gel
Ağam gel paşam gel Ergene verin kızı da di gel gel

AĞAM YÂR PAŞAM YÂR

Kangal'a bağlı Soğukpınar (Eski adı; Mamaş) köyüne ait bir oyundur. Kız-erkek karışık oynayabilmektedir. Çember oluşturarak oynanır. En az 6 kişi oynar. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümlü bir oyundur. Davul, zurna ve sazla çalınabilmektedir. Oyunun türküsü de vardır. Oynanış süresi 5-7 dakika arasında değişir.

AĞCA DUDUM YÂR YÂR

Sivas'ın merkez köylerinde oynanan oyundur. Kadın halaydır. Çember şeklinde oynanır. En az 6 kişi tarafından oynanır. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümlü oyundur. Davul zurna eşliğinde oynanabildiği gibi çalgı olmadan türküler söylenerek de oynanabilir. Oyun süresi 5-8 dakika arasında değişebilir.

Türküsü şöyledir:

<i>Dam başınada çedene</i>	<i>ağca dudum vay vay</i>
<i>Kokladım tane tane</i>	<i>ince gülüm yâr yâr</i>
<i>Ellerin yâri gelmiş</i>	<i>ağca dudum vay vay</i>
<i>Hani bizim divane</i>	<i>ince gülüm yâr yâr</i>

<i>Dama vurdum kazmayı</i>	<i>ağca dudum vay vay</i>
<i>Çifte bağlar yazmayı</i>	<i>ince gülüm yâr yâr</i>
<i>Anandan mı öğrendin</i>	<i>ağca dudum vay vay</i>
<i>Narin narin gezmeyi</i>	<i>ince gülüm yâr yâr</i>

<i>Dam bazında hezan var</i>	<i>ağca dudum vay vay</i>
<i>Hezanda bir gezen var</i>	<i>ince gülüm yâr yâr</i>
<i>Erzurum'un içinde</i>	<i>ağca dudum vay vay</i>
<i>Gün görmedik güzel var</i>	<i>ince gülüm yâr yâr</i>

Dam başında dam beni ağca dudum vay vay
Yine aldı gam beni ince gülüm yâr yâr
Gam için mi doğurdun ağca dudum vay vay
Garip anam sen beni ince gülüm yâr yâr

AĞ KEÇİ GELİYOR

Suşehri'nde kadınlar tarafından çalgısız olarak oynanan türkölü oyundur. Kadınlar halka şeklinde dizilip el ele tutarak oynarlar.

Sözleri şöyledir:

Ağ keçî geliyor oğlağın ister
Yâr yâr oğlağın ister
Kadir Mevlâ'm bana bir oğlan göster
Yâr yâr bir oğlan göster

Bir oğlum olaydı estireyidim
Yâr yâr estireyidim
Emmisi dayısı küstüreyidim
Yâr yâr küstüreyidim
Çifte davulunan kestireyidim
Yâr yâr kestireyidim

Elekçi geleydi elek alaydım
Yâr yâr elek alaydım
Sallanı salanlı höllük eleydim
Yâr yâr höllük eleydim
Aynalı beşikte bebek beleydim
Yâr yâr bebek beleydim

Bir oğlum olaydı olaydım hatun
Yâr yâr olaydım hatun
Cennetin köşkünü alaydım satın
Yâr yâr alaydım satın

AH KEKÜL KARA KEKÜL

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Ah kekül kara kekül
Dökül alnıma dökül
Bugün yârin gecesi
Duvarlar geri çakıl
Kız Döne allı Döne
Gelin mi oldun gene
Ne kadar gelin olsam
Oynarım döne döne*

*Saçım uzun ördüler
Bölük bölük böldüler
Benim suçum neyidi
Bir kötüye verdiler
Nakarat*

*Saçım uzun tararım
Ben dengimi ararım
Eğer dengim bulmazsam
Ölene dek yanarım
Nakarat*

*Saçım uzun yaş durur
Yel vurur dolaştırır
Şu kahrılı mektubu
Yâre kim ulaştırır
Nakarat*

ALİÇ UZANIR GİDER

Ulaş Örenlice (Eski adı; Sert Mahmut) köyünde oynanan halaydır.

Türküğü şöyledir:

<i>Aliç uzanır gider</i>	<i>nazlı yar nazlı yar</i>
<i>Dalı bezenir gider</i>	<i>nazlı yar nazlı yar</i>
<i>Öpüç vermeyen kızlar</i>	<i>nazlı yar nazlı yar</i>
<i>Vebal kazanır gider</i>	<i>nazlı yar nazlı yar</i>

Alicin oylumuna nazlı yar nazlı yar
Kuş konar yaylımına nazlı yar nazlı yar
Kurbanım Sarıgelin nazlı yar nazlı yar
Geldik yol ayırımına nazlı yar nazlı yar

ALLI GUGUK DURNALAR

Sivas'ın merkez köylerinde oynanan halaydır. Türkü Çiğdem Duman tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

Irmak sıra çay sıra
Allı guguk turnalar
Telli guguk turnalar
Yârim gitti Mısır'a
Nakarat
Irmağı yüzdüm geçtim
Nakarat
Umudum üzdüm geçtim
Nakarat

Baktım yârim yâr değil
Nakarat
Umudum üzdüm geçtim
Nakarat
Benim yârim yâr değil
Nakarat
Umudum üzdüm geçtim
Nakarat

AMAN GÜL YÂRİM AMAN

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

Kapıya karga gelmiş aman gül yârim aman
Gönlüme dalga gelmiş aman gül yârim aman
Yârin kulaç kolları aman gül yârim aman
Sarıldım halka gelmiş aman gül yârim aman

Kavakta kuru karga aman gül yârim aman
Vurdum düşürdüm (h)arka aman gül yârim aman
Yârdan hediye gelmiş aman gül yârim aman
Açtım baktım kavurga aman gül yârim aman

ARAZ ARAZ HAN ARAZ

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Hem kız hem de erkekler oynar. Oyun türküsünün sözlerini dize halinde önce sıralı oyuncuların bir grubu, sonra da diğer gurup tarafından söylenir. Tek bölümlü oyundur. Oyun yarım ay şeklinde oynanır. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

Araz Araz han Araz
Bingöl'den kalkan Araz
Yârim suya gelende
Su verme çalkan Araz
De çubuk da sensin el benim
Ağam da sensin el benim

Araz'a vurdum teşti
Araz bulandı geçti
Muhannet komşu kızı
Benim de vaktim geçti
Nakarat

Araz üste buz üste
Yanar kebab köz üste
Vurun da beni öldürün
Bir ela göz üste
Nakarat

*Araz'ı ayırırlar
Kumunu kayırırlar
Ne kötü mahleniz var
Sevmeden ayırırlar
Nakarat*

ARPALAR ORAK OLDU

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Hem kız hem de erkekler oynar. Oyun türküsünün sözlerini dize halinde önce sıralı oyuncuların bir grubu, sonra da diğer gurup tarafından söylenir. Tek bölümlü oyundur. Oyun yarım ay şeklinde oynanır. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Arpalar orak oldu
Fildişi tarak oldu
Merak etme sevdiğim
Aramız ırak oldu*

*Arpa biçtim az kaldı
Tel kırıldı saz kaldı
Merak etme sevdiğim
Kavuşmamız az kaldı*

*Arpa biçtim süt iken
İçinde çakırdiken
Gel sarılak gel yatak
Ben oğlan sen kız iken*

*Köprünün altı çiçek
Bu çiçek biçilecek
Ay kız gözlerin aydın
Şerbetin içilecek*

*Köprünün altı yıldız
Nerden geliyon baldız
Sen git de ablan gelsin
Yatamıyom yalınız*

*Köprünün altı diken
Yaktın beni gül iken
Allah da seni yaksın
Üç günlük gelin iken*

ASKERLER TALİM İDER

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Askerler talim Eder
Uşaklar oyun oynar
Başçavuş önden gider
Yazıcı önden gider
Asker alman yârimi
Çöle salman oğlanı
Size intizar eder
Vallaha karış eder*

*Ağ kuşlar karakuşlar
Sürmeli beyaz kuşlar
Askerler nerde gışlar
O yiğit nerde kışlar
Askerlerin anası
O yiğidin babası
Kırmızı gül avuşlar
Kara toprak avuşlar*

BAS BİR YANA BİR YANA

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Bastık içi çuhalı
Bas bir yana bir yana
Dön o yana bu yana
Biz de gördük o halı*

*Bas bir yana bir yana
Dön o yana bu yana
Zabt eylen piçinizi
Bas bir yana bir yana
Dön o yana bu yana
Şimdi kızlar pahalı
Bas bir yana bir yana
Dön o yana bu yana*

BİCO

Sivas'ın merkez köylerinde oynanır. Hem kızlar he ne erkek oynamaktadır. En az 6 kişi oynar. Çember şekli oluşturarak oynanır. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Davul zurna eşliğinde oynanmakla beraber, türküler söyleyerek de oynanabilmektedir. 5 ilâ 7 dakika arasında oynanır.

Sözleri şöyledir:

*Bico gider biçime
Orak değmiş saçına
Çıkart keten gömleği
Sar Bico'nun kıçına
Hop Bico hopla Bico
Hop Bico hopla Bico
Fistanın topla Bico
Fistanın topla Bico*

*Bico sen ne karasın
Âleme masgarasın
Kırk kalıp sabununan
Yusam yine karasın
Nakarat*

*Vur davulcu davula
Vur ki davul yarıla
Ergen kız bekâr oğlan
Birbirine sarıla
Nakarat*

BİR DAL BİR DALA DEĞMİŞ

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Bir dal bir dala değmiş
Dallar dallara değmiş
Meşeler boynun eğmiş
Ağaçlar boynun eğmiş
Ver yârim mendilini
Del'oğlan yağlığını
Yârin elleri değmiş
Kokusu burada kalmış
Lidalı yâr lidalı
Yâr lidalı lidalı
Üç ay oldu gideli
Üç yıl oldu gideli*

BOYALI PENCERELER

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

<i>Bu derenin uzun</i>	<i>boyalı pencereler</i>
<i>Kıramadım buzunu</i>	<i>boyalı pencereler</i>
<i>Aldım Çerkez kızını</i>	<i>uy dereler dereler</i>
<i>Çekemirem nazımı</i>	<i>boyalı pencereler</i>
<i>Bu dere buz bağlamış</i>	<i>boyalı pencereler</i>
<i>Dibi nergiz bağlamış</i>	<i>boyalı pencereler</i>
<i>Beni bir gelin vurdu</i>	<i>boyalı pencereler</i>
<i>Yaramı kız bağlamış</i>	<i>boyalı pencereler</i>
<i>Bu dere baştan başa</i>	<i>boyalı pencereler</i>
<i>Sıçrarım taştan taş</i>	<i>boyalı pencereler</i>
<i>Allı futsan şalvarı</i>	<i>boyalı pencereler</i>

Yırtarım baştan başa boyalı pencereler

BU DERE KUMLU DERE

Sivas'ın merkez köylerinde oynanan oyundur. Kadın oyunudur. En az 6 kişi ile oynanır. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümü vardır. Oyun süresi 5-7 dakika kadardır. Oyunun türküsü de vardır. Bu bakımdan çalgı ile oynanmakla beraber, türküler söyleyerek de oynanır.

BU DERENİN UZUNU

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Düz şekilde oynanır. Baştakiler türkünün dizesini söyler, diğer oyuncular tekrar eder. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

<i>Bu derenin uzununu</i>	<i>çingılı mıngılı çay gelir</i>
<i>Kıramadım buzunu</i>	<i>öyle de bildim yâr gelir</i>
<i>Aldım Çerkez kızını</i>	<i>çingılı mıngılı çay gelir</i>
<i>Çekemedim nazını</i>	<i>öyle de bildim yâr gelir</i>

<i>Bu dere buz bağlamış</i>	<i>çingılı mıngılı çay gelir</i>
<i>Yanı yarpuz bağlamış</i>	<i>öyle de bildim yâr gelir</i>
<i>Beni bir gelin vurdu</i>	<i>çingılı mıngılı çay gelir</i>
<i>Yaramı kız bağlamış</i>	<i>öyle de bildim yâr gelir</i>

BU DUMAN NASIL DUMAN

Mereküm yöresi köylerinde oynanır. Kızlar tarafından oynanan oyundur. En az 6 kişi ile oynanır. Düz ve yarım ay çeklinde şekil oluşturarak oynanır. Ağır ve hoplatma olmak üzere iki bölümlüdür. Çalgının yanda türküler söyleyerek de oynanır. Oyun süresi 5-7 dakika arasında değişir.

BU TAŞLIĞIN YOLUDUR

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Bu taşlığın yoludur
Yağmur yağar doludur
Üstüme düşen gölge
Sandım yârin koludur*

*Harput'un altı kelek
Harput'a gidek gelek
Elin elimde olsun
Kapı kapı dilenek*

ÇAY AŞAĞI

Sivas'ın Bademkaya köyünde oynanan halaydır. Halay, Erhan Kara tarafından Semra Kara'dan derlenmiştir.

Halayın türküsü şöyledir:

*Çay aşığı liseler
Kilidini kursalar
Yârim geldi deyince
Koçu kurban etseler*

*Çay aşığı kız gider
Topuğunda toz gider
Yârin geldi deyince
Koçu kurban etseler*

*Eyle çoban davarı
Ormanın derinine
Benden selam söyleyin
Muhtarın gelinine*

ÇEDENE

Merkez köylerinde oynanan kız oyunudur. En az 6 kişi ile oynanır. Hem zurna ile hem de türkü söyleyerek oynanabilmektedir. Ağır ve hızlı olmak üzere oyunun iki bölümü vardır. Oyun süresi 46 dakika kadar sürer.

ÇEKİRGE

Çedene oyunu gibi bu oyun da Sivas'ta ve merkez köylerinde oynanan bir kız oyunudur. Hem sözlü hem çalgılı oyundur. En az 6 kişinin oynadığı bu oyunun süresi 5-7 dakikadır.

ÇEMBERİM

Sivas merkezinde ve köylerinde oynanan oyundur. Çember şeklinde oynandığı için bu adla anılmıştır. Hemen hemen her yörede farklı oynanış biçimleri vardır. Kız halayı olup türkülü bir oyundur. Kimi zaman erkeklerin oynadığı görülür.

Çemberim oyunu daha çok kına gecelerinde oynanır. Hareketli ve figürleri hoş bir oyundur. Çalgılı şekli çok tercih edilmez, genellikle türkü söyleyerek oynanır. Daire formunda 6-8 kişi tarafından yaklaşık 5-6 dakika oynanır.

Halay 2 bölümden oluşur: Yeldirme, Hoplatma. Türkü, Mustafa Altıntaş'tan derlenmiştir.

Oyunda söylenen türkünün sözleri şöyledir:

*Çemberimi yudumudu
Taş başına kodumudu
Al gel oğlan çemberimi
Sana neler dedimidi*

*Çemberim var dalgalı
Üstü küçük halkalı
Benim sevdiğim oğlan
Öğretmenden kafalı*

ÇİT MİNDERİN GÖBEĞİ

Sivas'ın merkez köylerinde oynanan oyundur.

Oyun türküsünün sözleri şöyledir:

<i>Çit minderin göbeği de</i>	<i>dileyli Leyla dileyli can</i>
<i>Yâr gözümün bebeği de</i>	<i>dileyli Leyla dileyli can</i>
<i>Horoz başın kesile de</i>	<i>dileyli Leyla dileyli can</i>

Ne tez ettin sabahı da dileyli Leyla dileyli can

*Merdiven basak basak da dileyli Leyla dileyli can
Çıkma yukarı yasak da dileyli Leyla dileyli can
Paşadan emir gelmiş de dileyli Leyla dileyli can
Bu yıl evlenmek yasak da dileyli Leyla dileyli can*

ÇOBAN

Yıldızeli'nin Yeniyan köyünde oynanır. Türkü, Şefika Beğde tarafından derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Çobanın elinde kaval
Arkasında sürü davar
Çoban koyun susadıysa
Ağ memeler çiftte pınar
Leylim çoban canım kurban*

*Mor koçumu boyamadım
Ben çobana doyamadım
Cümle kuşlar yuva yapmış
Serçe kadar olamadım
Leylim çoban canım kurban*

*Aşağıdan gelen atlı
Terkisi de halı katlı
Anam babam şöyle dursun
Hepisinden yârim tatlı
Leylim çoban canım kurban*

ÇOBAN HALAYI

Gemerek ve civarında oynanan oyundur. Düğünlerde kadınlar tarafından oynanır. Halayı iyi oynayan kadın eline bir mendil alıp başa durur ve Çoban türküsünü söyler. Her dizeyi diğer oyuncular tekrarlarlar. Oynanışı, Güner Demiray'ın anlattığına göre şöyledir: "Kadınların elleri yere doğru eğilmiş, sırça parmaklarla eller zincir yapacak şekilde birleşmiştir. Halay başlarken sağ ayak ileri atılır, onun

yerini sol ayak alır. Tekrar hareket geriye olur. Sağ ayak, sol ayak eski yerlerine gelir. Üçüncü bir harekette ayaklar birincide olduğu gibi ileri atılır. Bu sefer birinci kez atılan yere gelinir. Dördüncü bir harekette daha ileri gidilir. Halay böylece yürür gider.”⁶

Halayda okunan Çoban Türküsünün sözleri şöyledir:

*Çoban da oturmuş taşın üstüne
Saçını taramış kaşın üstüne
Aman çoban emmi bunun aslı ne
Çobanım çobanım bitli çobanım
Arkası soyak soyak itli çobanım*

*Çoban da oturmuş kavalın yağlar
Kavalın üstüne kelefir bağlar
Ahdeder çoban zari zari ağlar
Nakarat*

*Çobanın sürüsü gedikten aştı
Karabaş tokluyu kurt aldı kaçtı
Haralamaya da dilim dolaştı
Nakarat*

*Çobanın yediği yoğurt köremez
Gündüz ah derede gece gelemes
Şu bizim yastığa yüzün süremez
Nakarat*

*Yaza gel güze gel her gün bize gel
Tuzu bahaneyle günde bize gel
Heğ çıkıyı doldur sar da bize gel
Nakarat*

*Çobanı dağlardan inmez mi sandın
Kutnudan kumaştan giymes mi sandın
Ağanın kızını almaz mı sandın*

⁶ Güner Demiray, “Çoban Halayı”, *Türk Folklor Araştırmaları*, C. VII, Ağustos 1962, s. 2765.

Nakarat

*Çobanın yatağı dağlar eteği
Ardına toplamış iti köpeği
Çobanın yediği helva topağı
Nakarat*

*Çoban da oturmuş yolun üstüne
Doldurur badeyi verir dostuna
Bire çoban kardeş bunun aslı ne
Nakarat*

DALDI YÜREĞİM DALDI

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Daldı yüreğim daldı
Daldı ciğerim daldı
Bu yokuş beni yordu
Şu yokuş beni yordu
Ölümüne ayrılık
Hem ölüm hem ayrılık
Aradı bizi buldu
Geldi de bizi buldu*

*Kız yandım yandım yandım
Yâr yandım yandım yandım
Yâri koynumda sandım
Dostu yanımda sandım
Sarılırken uyandım
Cilvesine uyandım
Hayâl imiş aldandım
Düş görmüşüm aldandım*

DAM ÜSTÜNE ÇUL SERER

Divriği'nin Mursal köyü çıkışlı olmasına rağmen bugün bütün ilde oynanan türkölü oyundur. TRT Repertuarına 646 numara ile kaydedilmiş olan bu türkölü Âşık Ali Kızıltuğ'dan alınmıştır. Genellikle kız oyunu olmakla beraber, erkekler de oynar. En az 4 kişi oynayabilir. Oyuncu sayısında üst sınır yoktur. Davul zurna veya sazla da oynanabilir. Yarım ay veya daire şekli oluşturularak oynanır. Oyun süresi 4-10 dakika arasında değişir.

Oyunun türkölü şöyledir:

*Dam üstünde çul serer
Loylu da yâr leyli de yâr loy loy loy
Bilmem bu kimi sever
Haleyli nenni de gınalım nenni de
Belalım nenni de nenni
Bunun bir sevdüğü var
Loylu da yâr leyli de yâr loy loy loy
Günde on çeşit giyer
Haleyli nenni de gınalım nenni de
Belalım nenni de nenni*

*Şunu bana verseler
Loylu da yâr leyli de yâr loy loy loy
Cihana bildirsel
Haleyli nenni de gınalım nenni de
Belalım nenni de nenni
Gitsem yârın yanına
Loylu da yâr leyli de yâr loy loy loy
Sabahtan öldürsel
Haleyli nenni de gınalım nenni de
Belalım nenni de nenni*

*Ağ taşı kaldırsalar
Loylu da yâr leyli de yâr loy loy loy
Yılanı öldürsel
Haleyli nenni de gınalım nenni de
Belalım nenni de nenni*

*Küçükten yâr seveni
Loylu da yâr leyli de yâr loy loy loy
Cennete gönderseler
Haleyli nenni de gınalım nenni de
Belalım nenni de neni*

DARALA GÜZEL OYNA

Sivas'ın Karaçayır bucağına bağlı Gazibey köyünde oynanan halaydır.

Halayın sözleri şöyledir:

*Hopladım indim bağa
Hopla kuzum nay nay darala güzel oyna
Alnım değdi yaprağa
Nakarat
Kız ben seni almadan
Nakarat
Girmem kara toprağa
Nakarat*

*Kapıya vurdum şak şak
Nakarat
Küskünüsen barışak
Nakarat
Aramızda dağlar var
Nakarat
Mektubunan konuşak
Nakarat*

*Çıbık uzat yakıyım
Nakarat
Sen sallan ben bakıyım
Nakarat
Uzat yârim parmağın
Nakarat
Hatem yüzük takıyım*

Nakarat

Hop hop demiye geldim

Nakarat

Kaymak yemiye geldim

Nakarat

Kaymak maymak bahane

Nakarat

Yâri görmiye geldim

Nakarat

DEREDE GÜRGEN MEŞE

Sivas'ın Karaçayır bacağına bağlı olan Gaziköy'de oynanır. Türkü Turan Tombul tarafından Ayşe Demir'den derlenmiştir.

Oyun türküsünün sözleri şöyledir:

Derede gürgen meşe

Ha gülüm oğlan

Gel güneşe güneşe

Ha gülüm oğlan

Senin yarin gül ise

Ha gülüm oğlan

Benimki mor menekşe

Ha gülüm oğlan

Dere geçit vermiyor

Ha gülüm oğlan

Atlarım taştan taşa

Ha gülüm oğlan

Elpürü melpürü fistonu

Ha gülüm oğlan

Yırtarım baştanbaşa

Ha gülüm oğlan

*Dere geliyor dere
Ha gülüm oğlan
Kumunu sere sere
Ha gülüm oğlan
Al dere beni götür
Ha gülüm oğlan
Yârin olduğı yer
Ha gülüm oğlan*

DERİLİ

Sivas'ın Haydarlı köyünde oynanan oyundur. Türkü, Saliha Sarıkaya tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Su bağladım soğana
Gönlüm düştü oğlana
Oğlan almam diyormuş
Kör bıçakla doğrana
Derilli hop derili
Hopla kuzum derili*

*Kahve piştiğı yerde
Pişip taşığı yerde
Çirkin güzel olur mu
Gönül düştüğü yerde
Nakarat*

*Kahveyi pişir dursun
Koy fincana durulsun
Yerime baba diyen
Kurşunlara vurulsun
Nakarat*

DİLAYLAM GÜZELLER

Zara'nın Baharşeyh köyünde ve komşu köylerinde oynanır. Oyun Bahattin Çetin tarafından derlenmiştir.

Türküğü şöyledir:

Bacalarında sepet dilaylam güzeller

*Aldı beni kasevet
Allah nasıl eyleyim
Geceler 15 saat*

*dilaylam güzeller
dilaylam güzeller
dilaylam güzeller*

*Soğan dildim sulandı
Su bahçeyi dolandı
Kırılalı kollarım
Bir kötüye dolandı*

*dilaylam güzeller
dilaylam güzeller
dilaylam güzeller
dilaylam güzeller*

*İneklerim alaca
Vurdum karşı kıraca
Kardeş yârini gördüm
Kaşı gözü karaca*

*dilaylam güzeller
dilaylam güzeller
dilaydam güzeller
dilaydam güzeller*

*İneklerim maviştir
Al bir yana savuştur
Kardeş yârini gördüm
Kaşı gözü maviştir*

*dilaylam güzeller
dilaylam güzeller
dilaylam güzeller
dilaylam güzeller*

Dİ LEYLİ LEYLA

Sivas'ın Kayadibi bucağına bağlı Gazibey köyünde söylenen ve oynanan düğün türküsüdür. Türkü Bekir Güzeldağ tarafından derlenmiştir. Oyun, çevre köylerde de oynanmaktadır.

Oyunun türküsü şöyledir:

*Çit minderin göbeği de
Dileyli Leyla dileyli can
Yar gözümün bebeği de
Dileyli Leyla dileyli can
Horoz başın kesile de
Dileyli Leyla dileyli can
Ne tez ettin sabahı da
Dileyli Leyla dileyli can*

*Merdiven basam basak da
Dileyli Leyla dileyli can*

*Çıkma yukarı yasak da
Dileyli Leyla dileyli can
Paşadan emir gelmiş de
Dileyli Leyla dileyli can
Bu yıl evlenmek yasak da
Dileyli Leyla dileyli can*

*Karpuz kestim sulandı da
Dileyli Leyla dileyli can
Yedim başım dolandı da
Dileyli Leyla dileyli can
Mahmur gözlüm başına
Dileyli Leyla dileyli can
Mavi dolak dolandı
Dileyli Leyla dileyli can*

DİLOY DİLOY YALALAR

Merkezde ve köylerde oynanan bir oyundur. Türküler söyleyerek oynandığı gibi, zurna veya bağlama eşliğinde de oynanabilmektedir. Genellikle kızlar oynar. Ağı ve hız olmak üzere iki bölümü vardır. Oyuncu sayısı 6-15; süresi 5 ilâ 10 dakika arasında değişebilir. Düz ve daire oluşturularak oynanır.

DİZGİNE DİZGİNE

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Kırata vururlar
İşleme kolan
Yiğidin şanına
Düşer mi yalan
Dizgine dizgine
Kırat dizgine
Ben yârdan ayrıldım
Bahar güz güne*

*Kıratın kösteği
Yâra değiyor
Yârin bakışları
Cana değiyor
Nakarat*

DUDUM AMAN

Sivas'ın köylerinde türküler eşliğinde oynanan kadın oyunudur. Oyunu en az 6 kişi oynar. Oyun, yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümdür. Şekil olarak yarım ay ve çember oluşturularak oynanır. Türküler söyleyerek oynanmakla birlikte, zurna veya bağlama eşliğinde de oynanabilmektedir. Süresi 4-7 dakika kadardır.

DUDUM DUDUM DUDUÇ YAR

Ulaş'ın Şenyurt köyünde oynanan oyundur. Oyun, Esmâ Koçak tarafından derlenmiştir.

Türküsü şöyledir:

<i>Pınardan dudu geçti</i>	<i>Dudum dudum duduç yar</i>
<i>Elini yudu geçti</i>	<i>Dudum dudum duduç yar</i>
<i>Yıkılası pınarlar</i>	<i>Dudum dudum duduç yar</i>
<i>Dudu ne dedi geçti</i>	<i>Dudum dudum duduç yar</i>
<i>Pınarın kaşı kara</i>	<i>Dudum dudum duduç yar</i>
<i>Üstünün taşı kara</i>	<i>Dudum dudum duduç yar</i>
<i>Mevlâ'm alnıma yazmış</i>	<i>Dudum dudum duduç yar</i>
<i>Gözü göğ kaşı kara</i>	<i>Dudum dudum duduç yar</i>

DUR YERİNDE

Sivas merkezine bağlı köylerde oynanan türkölü kadın oyunudur. En az 6 kişi tarafından oynanır. Düz ve yarım ay şeklinde türküler söyleyerek yahut zurna ve bağlama gibi saz eşliğinde oynanır. Süresi 4-7 dakika kadardır.

Türküsü şöyledir:

Dur yerinde

*Dur yerinde ha hay dur yerinde
Dur yerinde hanım dur yerinde
Kemer olaydım bellerinde
Bellerinde hanım bellerinde*

*Dur yerinde
Dur yerinde ha hay dur yerinde
Dur yerinde hanım dur yerinde
Bilezik olsam kollarında
Kollarında hanım kollarında*

*Dur yerinde
Dur yerinde ha hay dur yerinde
Dur yerinde hanım dur yerinde
Şeker olaydım dillerinde
Dillerinde hanım dillerinde*

*Dur yerinde
Dur yerinde ha hay dur yerinde
Dur yerinde hanım dur yerinde
As beni zülfün tellerinde
Tellerinde hanım tellerinde*

DÜRDANEM

Sivas'ın merkez köylerinden olan Karapınar köyünde oynanır.
Oyun türküsü Medine Göksu ve Mevlüde Çiftçi'den derlenmiştir.
Türkünün sözleri şöyledir:

<i>İlenger attım bağa</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>İlenger attım bağa</i>	<i>birdanem</i>
<i>Vardı değdi yaprağa</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Vardı değdi yaprağa</i>	<i>birdanem</i>
<i>Kız sen beni almazsan</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Kız sen beni almazsan</i>	<i>birdanem</i>
<i>Girmem kara toprağa</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Girmem kara toprağa</i>	<i>birdanem</i>
 <i>Entarisi moruna</i>	 <i>Dürdanem</i>

<i>Entarisi moruna</i>	<i>birdanem</i>
<i>Varmam köylü oğluna</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Varmam köylü oğluna</i>	<i>birdanem</i>
<i>Saat taksa koluma</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Saat taksa koluma</i>	<i>birdanem</i>
<i>Yine girmem koynuna</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Yine girmem koynuna</i>	<i>birdanem</i>

<i>Entarisi vişneden</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Entarisi vişneden</i>	<i>birdanem</i>
<i>Şimdi gelir çeşmeden</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Şimdi gelir çeşmeden</i>	<i>birdanem</i>
<i>Alacaksan al beni</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Alacaksan al beni</i>	<i>birdanem</i>
<i>Yataklara düşmeden</i>	<i>Dürdanem</i>
<i>Yataklara düşmeden</i>	<i>birdanem</i>

EĞİL KAVAĞIM EĞİL

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

Eğil kavağım eğil
Eğil söğüdüüm eğil
Kavağın dibi çenil
Dört yanı dolu çenil
Evlenmedik oğlana
Sınanmadık yiğide
Ne meyil ver ne sevil
Âşık olmalı değil

Yar kapıda kapıda
Dost bacada bacada
Entarim alacada
Önlüğüm alacada
Var git baban eversin
Emmilerin eversin
Kurtulasın kapıdan

Sende bizim bacadan

EĞİLİN KIZLAR

Sivas'ın merkezinde ve köylerinde oynanan kadın oyunudur. Oyuncu sayısı 6-12 arasında değişir. Yarım ay ve daire oluşturularak oynanır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Süresi 4/7 dakika kadardır.

ELLİK HALAYI

Tozanlı Deresi köylerinde, Doğanşar'da ve Sivas merkezde oynanır. Hem kadınların hem erkeklerin oynadığı bir oyundur. Karışık da oynanabilmektedir. Oyuncu sayısı 6-20 arasında değişebilir. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlü bir oyundur. Önce yarım ay daha sonra da çember oluşturulur. Süresi 5-10 dakika arasında değişir. Davul-zurna veya diğer sazlarla oynanabilir.

Türküğü şöyledir:

*Ellik oynayan yârim de
Allanıp sallanıyor
O kiraz dudakları
Öptükçe ballanıyor
Ah ellikten ellikten
Su gelir mezerlikten
Güzel yüzün sararmış
Besbelli güzelliğten*

*Sallan yârim o yana da
Ne olur bak bu yana
Yanakları al al olmuş da
Öpeyim doya doya
Nakarat*

*Kaşların yaydır yârim de
Gel beni güldür yârim
Aramız ayrı düştü
Kalbimiz birdir yârim
Nakarat*

*Sarı yüzlü meleğim de
Sana düştü dileğim
Konuşma ellerinen
Dayanmıyor yüreğim
Nakarat*

*Bağda açmış gülleri de
Ötüşür bülbülleri
Kınalı şeker gibi
Yârin tatlı dilleri
Nakarat*

*Türkü söylüyor yârim de
Karşıdan gelir sesi
Yârin o bakışları
Çatlatıyor herkesi
Nakarat*

ENGİN DERELER

Hafik, Doğanşar, tozanlı deresi köylerinde oynanan erkek oyunudur. Oyuncu sayısı 6-20 arasında değişebilir. Pek çok köy halayı gibi bu halay da düz ve yarım şekli oluşturularak oynanır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Süresi 4-7 dakika kadardır.

ERZURUM OVALARI

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Gruplardan ilki türkü sözlerini okur, diğer grup tekrarlar. Tek bölümlü oyundur. Hilâl şeklinde oynanır. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Erzurum ovaları
Seksen örük doksan örük
Ör bir yana bir yana
Yayılır develeri
Nakarat
Oturmuş koyun sağar*

Nakarat
Terlemiş memeleri
Nakarat

ERZURUM OVALARI DELOY KURBAN

Doğanşar ilçesinde ve köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Önder çağlar'dan derlenmiştir.

Oyunda söylenen türkünün sözleri şöyledir:

Erzurum ovaları
Delloy kurban delloy can
Yayılır develeri
Delloy kurban delloy can
Oturmuş koyun sağar
Delloy kurban delloy can
Terlemiş memeleri
Delloy kurban delloy can

Erzurum'da bir kuş var
Delloy kurban delloy can
Kanadında gümüş var
Delloy kurban delloy can
Gitti yârim gelmiyor
Delloy kurban delloy can
İlle bunda bir iş var
Delloy kurban delloy can

Erzurum'dan Kemah'tan
Delloy kurban delloy can
Yâr gelir oynamaktan
Delloy kurban delloy can
Yârin elleri şişmiş
Delloy kurban delloy can
Saz çalıp oynamaktan

Delloy kurban delloy can

Erzurum iki koldur

Delloy kurban delloy can

Biri sağ biri soldur

Delloy kurban delloy can

İki kaşın arası

Delloy kurban delloy can

Kâbe'ye giden yoldur

Delloy kurban delloy can

EV SÜPÜRÜR İNCEDEN

Şarkışla'nın Hıdırnalı köyüne aittir. Funda Subaşı ve Kadir Bayrak tarafından derlenmiştir.

Oyunun türküsü şöyledir:

Ev süpürür inceden

Esmer nenni neni

Yâr yosmam yandım amanın

Süpürgesi yoncadan

Nakarat

Ben seni sakınırım

Nakarat

Yerdeki karıncadan

Nakarat

Kaya dibi kar imiş

Nakarat

Günde yanı erimiş

Nakarat

Otuz iki meyveden

Nakarat

En tatlısı yâr imiş

Nakarat

*Suya giderim suya
Nakarat
Elmayı soya soya
Nakarat
Kaldır yârim peçeni
Nakarat
Göreyim doya doya
Nakarat*

EVLÜĞE GİDE GİDE

Ulaş'ın Eskikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Evlüğe gide gide
Ağrıdı bileklerim
Yâr sana yana yana
Çürüdü yüreklerim*

*Evlükleri değirmi
İnekleri yiğirmi
Sevdim amma varırım
Emmim oğlu değil mi*

GİDERİM BÖYLESİNE

Hafik yöresinde oynanan bir oyundur. Türkü, Nermin Tunç ve Bakiye Tunç'tan derlenmiştir.

Türküsunü sözleri şöyledir.

<i>Uy amman yâr amman</i>	<i>Giderim böylesine</i>
<i>Uy amman yâr amman</i>	<i>Kara göz mehlesine</i>
<i>Uy amman yâr amman</i>	<i>Kara göz evde yoksa</i>
<i>Uy amman yâr amman</i>	<i>Giderim yaylasına</i>
<i>Uy amman yâr amman</i>	<i>Tası attım tarlaya</i>

<i>Uy amman yâr amman</i>	<i>Tas tarlada parlaya</i>
<i>Uy amman yâr amman</i>	<i>Otuz iki meyveden</i>
<i>Uy amman yâr amman</i>	<i>En tatlısı yar imiş</i>

GÜLİZAR

Şarkışla ve köylerinde oynanan oyundur. Funda Subaşı ve Kadir Bayrak tarafından derlenmiştir.

Oyunun türküsü şöyledir:

<i>Çay aşağı inerken</i>	<i>Gülizar</i>
<i>Yitirdim tabancamı</i>	<i>Gülizar</i>
<i>Tabancamı ararken</i>	<i>Gülizar</i>
<i>Ben buldum eğlencemi</i>	<i>Gülizar</i>
<i>Ey Gülizar Gülizar Gülizar</i>	
<i>Perçeminden bir tel ver Gülizar</i>	
<i>O da olsun bergüzar Gülizar</i>	

<i>Çay aşağı inerken</i>	<i>Gülizar</i>
<i>Yılanın kemikleri</i>	<i>Gülizar</i>
<i>Öptüm sevdim vermedi</i>	<i>Gülizar</i>
<i>O itin enikleri</i>	<i>Gülizar</i>
<i>Nakarat</i>	

GÜLÜM GÜLÜM

Sivas merkezine bağlı köylerde oynanan bir oyundur. Oyun türküsünün sözleri şöyledir:

<i>Kuşburnunun alından</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>Döşürürler dalından</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>Yâri güzel olanlar</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>Zekât versin malından</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>İşliğini biçirmiş</i>	
<i>Koltuğuna kıstırmış</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>Hangi düşman ded'ola</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>Yâri bana küstürmüş</i>	<i>gülüm gülüm</i>

<i>Arpalar dize kadar</i>	<i>gölüm gülüm</i>
<i>Dolan gel bize kadar</i>	<i>gölüm gülüm</i>
<i>Sana çorap ördürdüm</i>	<i>gölüm gülüm</i>
<i>Topuktan dize kader</i>	<i>gölüm gülüm</i>

<i>Gel yârim kaşa durak</i>	<i>gölüm gülüm</i>
<i>Elmayı dişe vurak</i>	<i>gölüm gülüm</i>
<i>Bize sevdi diyorlar</i>	<i>gölüm gülüm</i>
<i>Sevek de başa vurak</i>	<i>gölüm gülüm</i>

GÜLÜM YÂR

Sivas'ın merkez köylerinde oynanan türkölü halaylardandır. Oyun, Mevlüde Çiftçi tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

<i>Tepme toprak dökölür</i>	<i>gölüm yar</i>
<i>Sallama kollar sökölür</i>	<i>gölüm yar</i>
<i>Beni seven oğlanın</i>	<i>gölüm yar</i>
<i>Azaları sökölür</i>	<i>gölüm yar</i>

<i>Gölüm gül olanaca</i>	<i>gölüm yar</i>
<i>Sararıp solanaca</i>	<i>gölüm yar</i>
<i>İzin ver yâr seveyim</i>	<i>gölüm yar</i>
<i>Sen adam olanaca</i>	<i>gölüm yar</i>

GÜZELLER

Sivas merkezine bağı köylerde oynanan bir oyundur. Oyun türküsünün sözleri şöyledir:

<i>İndim pınar başına</i>	<i>güzeller</i>
<i>Yazı yazdım daşına</i>	<i>güzeller</i>
<i>Gızlar gelsin otursun</i>	<i>güzeller</i>
<i>Neler geldi başıma</i>	<i>güzeller</i>
<i>Hey güzeller güzeller güzeller</i>	
<i>Gülü daldan üzeller güzeller</i>	

<i>Karpuz kestim suyumuş</i>	<i>güzeller</i>
------------------------------	-----------------

*Yâr dizimde uyumuş güzeller
Gelin diye sarıldım güzeller
İkbalından kızımış güzeller
Nakarat*

*Karşıda kavun yerler güzeller
Biz de varsak ne derler güzeller
Otursak biz de yesek güzeller
Şu şunu sevmiş derler güzeller
Nakarat*

HAH HA HA HA UN ELE

Ulaş'ın Şenyurt köyünde oynanan oyundur. Oyun, Esmâ Koçak tarafından derlenmiştir.

Türküsü şöyledir:

*Çıra attım yanmadı da
Meyil verdim almadı da
Hah ha ha ha un ele
Hah ha ha ha dön ele ha
Hah ha ha ha güzele
Hah ha ha ha yavruya
Hah ha ha ha fidana ah
Ben Allah'a yalvardım da
Duam kabul olmadı da
Nakarat*

*Kapıda gümüş firek de
Dumanım direk direk de
Nakarat
El yârine kavuştu da
Darısı bize felek de
Nakarat*

Elmanın kabukları da

*Güzelin topukları da
Nakarat
Hep mi adam oldunuz da
Mehlenin kopukları da
Nakarat*

HALAYLIM YÂR HALAYLI

Başta Kangal ve köyleri olmak üzere, Sivas'ın köylerinde oynanır. Kadın oyunu olmakla beraber erkekler de oynamaktadır. Hatta karışık da oynanabilmektedir. Oyuncu sayısı 6-15 arasında olabilir. Oyun, yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümdür. Oynama zamanı 5-7 dakika arasındadır. Türkü Âşık Ali Baştuğ tarafından repertuara kazandırılmıştır.

Oyun türküsünün sözleri şöyledir:

*Halay başı kim çeker
Bir incecik kız çeker
O kız yolu şaşırmış
İnşallah bize gider
Halaylım yar halaylım
Maşrapası kalaylım*

*Halayda gördüm seni
Gül iken derdim seni
Öpmeye kıyamaz iken
Ellere verdim seni
Nakarat*

*Giderim böylesine
Şehitler yaylasına
Şehitler konup gitmiş
Giderim ardı sıra
Nakarat*

*Kaynar kazan taşmaz mı
Yol gedikten aşmaz mı
Merak etme sevdiğim
Ayrılan kavuşmaz mı?*

Nakarat

*Su gelir akmayınan
Ne olur bakmayınan
Çirkin güzel mi olur
Sar altın takmayınan
Nakarat*

HAMAMIN İÇİNDE NAR YENİLİR Mİ

Sivas'ın Kurtlapa, Bademkaya ve yakın köylerinde oynanır. Türkü Perihan Topçu tarafından Fadime Kunduz'dan derlenmiştir. Halayın türküsü şöyledir:

*Hamamın içinde nar yenilir mi
Her olur olmaza yar denilir mi
Koynuna girmeden sır denilir mi
Olur mu olur mu böyle olur mu
Emmim kızı Meryem benim olur mu*

*Hamamın içinde armut budaklar
Kızınan oğlanı bir mi tutarlar
Kız oğul balıdır yağa katarlar
Nakarat*

*Hamamın içinde taş ben olaydım
Ela göz üstüne kaş ben olaydım
Yalınız yatana eş ben olaydım
Nakarat*

HANIM KIZLAR

Kadınların oynadığı bir oyundur. Ancak erkekler de oynamaktadır. Sivas merkezinde ve köylerinde oynanır. Diğer oyunların çoğunda olduğu gibi bu oyun da yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Düz ve çember şeklinde oynanır. Oyun başlayıp bitmesi 5-7 dakika kadar sürer.

HAŞERİSİN HAŞERİ

Sivas'ın Hafik'in Karlı köyünde ve civar köylerde oynanır. Oyuncu sayı 6-12, süresi 5-8 dakika kadardır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölüm Türkü Turgut Güzel ve Alper Bağçivan tarafından derlenmiştir. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Halayı, kız-erkek karışık olarak oynarlar.

Türkünün sözleri şöyledir:

Kızlar:	<i>Giden ay tutulur mu</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Giden ay tutulur mu</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Erkekler:	<i>Giden ay tutulur mu</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Giden ay tutulur mu</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Kızlar:	<i>Bala tuz katılır mı</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Bala tuz katılır mı</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Erkekler:	<i>Bala tuz katılır mı</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Bala tuz katılır mı</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Kızlar:	<i>Şu uzun gecelerde</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Şu uzun gecelerde</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Erkekler:	<i>Şu uzun gecelerde</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Şu uzun gecelerde</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Kızlar:	<i>Yalınız yatılır mı</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Yalınız yatılır mı</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Erkekler:	<i>Yalınız yatılır mı</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Yalınız yatılır mı</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Kızlar:	<i>Ay bulutta bulutta</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Ay bulutta bulutta</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Erkekler:	<i>Ay bulutta bulutta</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Ay bulutta bulutta</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Kızlar:	<i>Mendilim kaldı dutta</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Mendilim kaldı dutta</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Erkekler:	<i>Mendilim kaldı dutta</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Mendilim kaldı dutta</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Kızlar:	<i>Seviyon mu ne diyon</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Seviyon mu ne diyon</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Erkekler:	<i>Seviyon mu ne diyon</i>	<i>haşerisin haşeri</i>
	<i>Seviyon mu ne diyon</i>	<i>seni domuzun kızı</i>
Kızlar:	<i>Koma beni umutta</i>	<i>haşerisin haşeri</i>

Erkekler: *Koma beni umutta seni domuzun kızı*
Koma beni umutta haşerisin haşeri
Koma beni umutta seni domuzun kızı

HAYLİLİ

Ulaş ilçesi ve civarında oynanır. Ham kızlar ve hem erkekler oynar. Durma göre müşterek de oynanabilmektedir. Oyuncu sayısı 6-15 kadardır. Düz ve çember şekli oluşturularak önce yavaş sonra da hızlı oynanır. Oyun 5/8 kadar sürer.

HELE DE HELE MERYEM'İM

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

Gidersem bana n'olur
Hayıflar sana olur
Beni bir yiğit alır
Elin koynunda kalır
Hele de hele Meryem'im
Uzun boya hayranım
Çatık kaşa kurbanım

Gün düştü büyük eve
Develer diken geve
Ne uzun aylarımış
Yâr çütten eve gele
Nakarat

HER BACADA BİR ÇARDAK

Hafik'in Yarhisar köyünde oynanır. Türkü metinleri Hatice Atila, Zekiye Beyazkılıç ve Özlem Sancak'tan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

Her bacada bir çardak
Bacalar dolu çardak
Yâri kime çağırdak
Dostu kime söyledek

*Biz çağırsak ayıptır
Bize göre günahdır
Hizmetkâra çağırdak
Azaplara söyledek*

*Terekte sini gördüm
Ben bugün yarı gördüm
Düşümde onu gördüm
Keşke görmez olaydım
Yarı görmez olaydım
Boynunu eğri gördüm
Benzini sarı gördüm*

*Iraftaki siniler
Terekteki siniler
El değmeden iniler
İnil inil iniler
Yürekte bir yarem var
İçerimde derdim var
Aydan aya yeniler
Sene başı tazeler*

*Haydi yar haydi haydi
Haydi kız haydi haydi
Elim kemere kaydı
Kaydı kemere kaydı
El şakası ederken
İlik düğme çözerken
Kaydı uçkura kaydı
Elim uçkura kaydı*

HEY GÜZELLER GÜZELLER

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

<i>Hey güzeller güzeller</i>	<i>güzeller</i>
<i>Yâr güzeller güzeller</i>	<i>güzeller</i>

<i>Gökse para dizerler</i>	<i>güzeller</i>
<i>Gerdana gül dizerler</i>	<i>güzeller</i>
<i>Hep bir araya gelmiş</i>	<i>güzeller</i>
<i>Bir sıraya dizilmiş</i>	<i>güzeller</i>
<i>Kabilesi güzeller</i>	<i>güzeller</i>
<i>Silsilesi güzeller</i>	<i>güzeller</i>

HEY LAZLARA LAZLARA

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Dört kişi oynar. Halka şeklinde oynanır. Her biri, bir karenin köşesine gelecek şekilde durur. Bir yandan türkünün sözleri ikişer dize olarak söylenir, karşıdaki oyuncu tekrarlar. Ağır ve hızlı olmak üzere oyun iki bölümlüdür. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

Hey Lazlara Lazlara
Yem dökeyim kazlara
Kazlar yemi yiyende
Sarılayım kızlara

Çay aşağı çaylarken
Yitirdim tabancamı
Tabancamı ararken
Ben buldum eğlencemi

Çay aşağı çim sıra
Yârim gitmiş Mısır'a
Koyun olsam yayılsam
Yârimin ardı sıra

Mataramın demiri
Ne karadır ne kara
Kızlarla konuşurken
Bana derler zampara

Al aşağı vur düzü
Baban görmesin bizi

*Babanın kesesine
Sayacağım beş yüzü*

HOP ŞİNANAY NAY

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Oyuncular sıraya dizilir. Oyun sırasında yarısı türkü sözlerinin bir dizesini söyler, kalan grup tekrarlar. Tek bölümlü oyundur. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Hop şinanay nay kara tren kay da gel
Hop şinanay nay askerini say da gel
Hop şinanay nay benim nazlı yârimi
Hop şinanay nay orda koyma al da gel*

*Hop şinanay nay tren gelir dört teker
Hop şinanay nay biri gurbete çeker
Hop şinanay nay gurbette yârî olan
Hop şinanay nay döner döner ah çeker*

*Hop şinanay nay bu dere nasıl tepe
Hop şinanay nay kar yağar serpe serpe
Hop şinanay nay o yâr şirin uykuda
Hop şinanay nay uyarttım öpe öpe*

HORON

Sivas'ın Doğanca köyünde grup halinde oynanır. Türkü, Mustafa Altıntaş'tan derlenmiştir.

Oyunda söylenen türkünün sözleri şöyledir:

*Gelin horon oynuyak
Haydin horon oynuyak
Biz horona doymuyak
Biz oyuna doymuyak*

*Horon yeri düz gerek
Horon yeri düz gerek*

*Hoplamaya kız gerek
Oynamaya kız gerek*

*Horan oynamayınan
Horon yeri düz olmaz
İpekli giymeyinen
Kocakarı kız olmaz*

IRMAĞI YEL ALIYOR

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Irmağı yel alıyor
Deryayı yel alıyor
Yeli bülbül alıyor
Yeli kuşlar alıyor
Ben durmam elinizden
Giderim köyünüzden
Beni bir yâr alıyor
Şöyle bir dost alıyor*

*Irmak kumsuz olur mu
Derya kumsuz olur mu
Dibi susuz olur mu
Yanı susuz olur mu
Ben müftüye danıştım
İmamlara danışdım
Yiğit yârsız olur mu
Oğlan kızsız olur mu*

*Irmağın geçeleri
Deryanın geçeleri
Yar kaldır peçeleri
Kız kaldırdı peçeleri
Bu güzellik sendeyken
Yâr yosmalık sendeyken*

*Sağ koman kimseleri
Öldürün neçeleri*

İKİ LÜLELİ PINAR

Sivas'ın Doğanca köyünde grup halinde oynanır. Türkü, Mustafa Altıntaş'tan derlenmiştir.

Oyunda söylenen türkünün sözleri şöyledir:

*İki lüleli pınar
Çifte lüleli pınar
Her gelen ona konar
Güzeller ona konar
Bugün yâri görmedim
Yâri görmedim bugün
Yüreğim ona yanar
İçerim ona yanar*

*Taş kürünün sucusu
Kürünlerin sucusu
Zor olur yar acısı
Çetindir dost acısı
Gel gel otur yanıma
Yakın otur yanıma
Nişanlımın bacısı
Sevdiğimin bacısı*

*İki lüle yan yana
Çifte lüle yan yana
Su içtim kana kana
İçerim kana kana
Senin doğuran ana
Seni kazanan baba
Olsun bana kaynana
Olsun bana kaynata*

İLEYENİN KALAYI

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Oyun yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Oyuncular birbirlerinin omuzlarına vurarak ve bir yandan da sağa sola yalpalayarak oynarlar. Bazen de dizlerini karşıdaki oyuncunun aynı dizine vurarak oyuna tempo kazandırılır. Oyun hilal ve çember şeklinde oynanır. Türkünün nakarat kısmında oyunun hoplatma bölümü icra edilir. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*İleyenin kalayı
Oturlar dolayı
Yâr sevmesin bilmiyor
Onun da var kolayı
Hop lidaylar lidaylar lidaylar
Liday liday lidaylar*

*İleyende bulgurum
Çatık kaşa vurgunum
Çatık kaşın uğruna
Manhplelerde sürgünüm
Nakarat*

*İleyinde tuz olsam
Büyük evde kız olsam
Yar kapıdan geçerken
Evde yalnız olsam
Nakarat*

*İleyen kaymak gerek
Teştlere yaymak gerek
Yâr üste yâr sevinin
Gözünü oymak gerek
Nakarat*

İLVANLIM

Suşehri'nde kadınlar tarafından çalgısız olarak oynanan türkölü oyundur. Kadınlar halka şeklinde dizilip el ele tutarak oynarlar.

Sözleri şöyledir:

*Sütü kaymak pişirir
Yâr aklıma düşürür
Yâr aklıma geldikçe
Deli gönlüm şaşırır
İlvanlım ilvanlım*

*Al kayanın kayası
Yârim Türkmen mayası
Yârime kurban olsun
Yedi köyün kâhyası
İlvanlım ilvanlım*

İNCE DÜZÜM YÂR YÂR

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

Dama çattım çatmayı	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Çağrın gelsin Fatma'yı	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Fatma nerden öğrenmiş	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Damda göbek atmayı	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Dam üstünde yanacak	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Şimdi tiren kalkacak	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Eğer tiren kalkarsa	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Bize kimler bakacak	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Dam üstünde su durur	ince düzüm yâr yâr

Oğlan mendil yudurur	İnce düzüm vay vay ince düzüm yâr yâr
Oğlan bekâr kız bekar	İnce düzüm vay vay ince düzüm yâr yâr
Şimdi bunlar kudurur	İnce düzüm vay vay ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Dam üstünde pıtırak	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Gelin kızlar oturak	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Ne oturak ne durak	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay
Satılak da kurtulak	ince düzüm yâr yâr İnce düzüm vay vay

İNCE ELEK DALDADIR

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü Özlem Sancak tarafından Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*İnce elek daldadır
Yoğun elek daldadır
Ana gözüm yoldadır
Sevdalarım yârdedir
Verdiler aldım amma
İstedim aldım amma
Yine gözüm ondadır
Sevdalarım yârdedir*

*Kara koyun aş koyun
Beyaz koyun aş koyun
Sürülere baş koyun
Her sürüye baş koyun
Şu uzun gecelerde
Karanlık akşamlarda
Yârime yoldaş koyun*

Oğlana yoldaş koyun

*Kara koyun saçağı
Beyaz koyun saçağı
Kından çektim bıçağı
Yere vurdum kamayı
Yâden evvel lürsem
Vadem yeter lürsem
Yere girerim yere
Sağ girerim mezara*

*Hey aş da gel, aş da gel
Yâr aş da gel aş da gel
Küüksün yol bilmiyon
Sen burayı tanıman
Tabura karış da gel
Sert gelene bin de gel*

*oban sen evli misin
Yârim sen evli misin
Sen selvi boylu musun
ınar ağacı mısın
Dalından asılırım
Kökünden sallanırım
Sen kail olur musun
Dayana bilir misin*

*Uzun ağacın dibi
Selvi söğüdü dibi
Ne duruyon el gibi
Ellerin oğlu gibi
Sallan da gir koynuma
Gel yanıma yanıma
Helalca malın gibi
Kesende paran gibi*

*Uzun ağacı ud vere
Selvi söğüt ud vere*

*Meyvesini bol vere
Eriğini kıt vere
Ergen kız ergen oğlan
Baba yiğit bekâr kız
Görüştüğe tat vere
Sarıldıkça ey olur*

*Uzun ağaç değilem
Selvi söğüt değilem
Eğim eğim eğilem
Yel estikçe sallana
Nasıl edek sevdiğim
Nere gidek nazlı yâr
Tek başıma değilem
İssız evde değülem*

JANDARMA

Daha çok Şarkışla ve köylerinde oynanan halaydır. Sivas merkezde de oynanır. Hem kadınlar hem de erkekler oynar. Oyuncu sayısı 6-15, süresi 5-8 dakikadır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Düz ve yarım şeklinde oynanır.

KALBURDA DUT KURUSU

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Düz şekilde oynanır. Baştakiler türkünün dizesini söyler, diğer oyuncular tekrar eder. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Kalburda dut kurusu
Geçti güzel sürüsü
Sürüsünde değilim
Yaktı beni birisi*

*gelin elimi koyver
müdür beyime yol ver
gelin elimi koyver
müdür beyime yol ver*

*Dut ağacı değilem
Her gelene eğilem
Çek elini elimden*

*gelin elimi koyver
müdür beyime yol ver
gelin elimi koyver*

Ben sevgilin değilem müdür beyime yol ver

*Dut ağacı dut verir gelin elimi koyver
Yaprağını kıt verir müdür beyime yol ver
Oğlan bekâr kız bekar gelin elimi koyver
Sarıldıkça tat verir müdür beyime yol ver*

KALDIR KIRAT DÖRT AYAĞIN NALLIYIM

Hafik'in Yarhisar köyünde oynanır. Türkü metinleri Hatice Atila, Zekiye Beyazkılıç ve Özlem Sancak'tan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Kaldır kırat dört ayağın nallayım
Canım kırat dört ayağın nallayım
Nallayım da yâre haber yollayım
Nallayım da dosta karşı yollayım*

*Kıratın ayağı sin sin siniler
Doratın ayağı sin sin siniler
Ayağına değen taşlar iniler
Tırnağına değen taşlar iniler*

*Kıratın ayağı mestedir meste
Dor atın ayağı mestedir meste
Kuyruğu kınalı kekülü deste
Kendi kara yağız kekülü deste*

*Kışne kırat kışne bura neredir
Canım kırat kışne bura neredir
Garipler mezarı sıra sıradır
Garipler mezarı sıra sıradır*

KANDİLİ

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

Erzurum ovaları

*Kandili yar kandili
Salla çavuş mendili
Yayılr develeri
Nakarat
Pek de güzel oluyor
Nakarat
Erzurum güveğleri
Nakarat*

*Erzurum'dan Kemah'tan
Nakarat
Yâr gelir oynamaktan
Nakarat
Yârin parmağı şişmiş
Nakarat
Tef çalır oynamaktan
Nakarat*

KAR YAĞAR BARDAN BARDAN

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.
Sözleri şöyledir:

*Kar yağar bardan bardan kızlar
Yollar kapandı kardan kızlar
Ne gelen var ne giden kızlar
Haber gelmedi yârdan kızlar*

*Kar yağar kar üstüne kızlar
Çıkam duvar üstüne kızlar
Meğerki kör olmuşum kızlar
Yâr sevem yâr üstüne kızlar*

*Kar yağar ayazlanır kızlar
Gün doğar beyazlanır kızlar
O yâr bana gelince kızlar
Hem sever hem nazlanır kızlar*

KARA TAVUK KAÇIYOR

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Düz şekilde oynanır. Baştakiler türkünün dizesini söyler, diğer oyuncular tekrar eder Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

<i>Kara tavuk kaçıyor</i>	<i>oy kara biberim</i>
<i>Kanadını açıyor</i>	<i>vay kara biberim</i>
<i>Dünkü sevdiğim kızlar</i>	<i>oy kara biberim</i>
<i>Bugün benden kaçıyor</i>	<i>vay kara biberim</i>

<i>Kara tavuk kaz gibi</i>	<i>oy kara biberim</i>
<i>Kanatları saz gibi vay</i>	<i>kara biberim</i>
<i>Ne orada duruyon</i>	<i>kara biberim</i>
<i>Nişanlı kız gibi</i>	<i>vay kara biberim</i>

KARAMUK

Sivas'ın Hafik ilçesine ait bir halaydır. Halay, ismini Sivas'ta yetişen ve şifalı olduğu düşünülen bir bitkiden alır. Bir kız halaydır.6-8 kişiyle oynanır. Sivas'ın bütün kazalarında bilinir. 3-4 dakika sürer. Genellikle türkü söylenerek oynanır.

Oyunun hikâyesi

Düzyayla (Eski adı; Horhun) köyünde bir çoban ağanın kızını sevmektedir, fakat bunu ağaya söyleyemez. Ağanın kızı, bir gün arkadaşlarıyla dağa karamuk toplamaya gider. Çobanın kaval sesini duyan kız, çobana âşık olur. Bu arada karamuğun dikenini kızın eline batır ve kız irkilir. Bunu fırsat bilen çoban kıza açılır ve sevdiğini söyler. Kızın elinden dikenini çıkarır ve bir yandan da türküler söyler:

*Karamuk dalın eğmiş
Dalları yere değmiş
İnsafsız karamuğun
Dikenini yere değmiş*

*Karamuğun kurusu
Geçti güzel sürüsü
Sürü başını yesin
Yaktı beni birisi*

Kız da delikanlıya kendisini sevdiğini söyler. Bunun üzerine delikanlı;

*Yârim ağlama ağlama
Merhem olam yarana
Doy mavili mavili
Çal davulu davulu*

diyerek sevincini dile getirir.⁷ Çoban, ağanın yanına gider, kızını ister, yalvarır. Ağa da çobana kızını verir. Düğünlerinde çobanın türküsü söylenerek oyunlar oynanır ve bu halay oluşur. Oyunun figürleri karamuk toplamayı ifade eder.

Halay tek bölümden oluşur: *Yeldirme*.

KARŞIDAN KARŞIYA HERG EDEN OĞLAN

Sivas köylerinde oynanan bir kadın halayıdır. En az 6 kişi tarafından, düz ve yarım ay şeklinde oynanır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Oyun 5-8 dakika kadar sürer.

KARTAL HALAYI

Sivas merkezinde oynanan bir halayıdır. Erkekler tarafından oynanır. Oyuncu sayısı 6-12 arasında değişebilir. Düz ve çember şekli oluşturularak oynanır. Oyun, 5-8 dakika kadar sürer.

KAVAKTAKİ KARGALAR

Sivas'ın Bademkaya köyünde oynanan halayıdır. Halay, Erhan Kara tarafından Semra Kara'dan derlenmiştir.

Halayın türküsü şöyledir:

*Amman kavaktaki kargalar
Canım kavaktaki kargalar
Amman kavak dalın ırgalar
Canım kavak dalın ırgalar*

⁷ Müjgân Üçer, "Karamuk", *Türk Folklor Araştırmaları Yıllığı*, Ankara, 1977, s. 299.

*Amman on beşine değen kız
Canım on beşine değen kız
Amman fincan göbek ırgalar
Canım fincan göbek ırgalar*

*Amman kavağı oyamışlar
Canım kavağı oyamışlar
Amman dalını boyamışlar
Canım dalını boyamışlar
Amman benim sevdiğim oğlan
Canım benim sevdiğim oğlan
Amman askere yollamışlar
Canım askere yollamışlar*

KAVAKTAKİ KARGALAR

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Kavaktaki kargalar ha
Kavak dalın ırgalar ha
On beşine değen kızlar
Öveş gibi ırgalar ha*

*Teşte çaldım yoğurdu ha
Seni kimler doğurdu ha
Seni doğuran ana
Balınan mı yoğurdu ha*

*Teşte çaldım teleme ha
Kaşın benzer kaleme ha
Ben seni gizli sevdim
Sun duyurdum âleme ha*

KAVAK UZANIR GİDER

Yıldızeli'nin Yenyapan köyünde oynanır. Türkü, Şefika Beğde tarafından derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

Loy loy Kavak uzanır gider
Loy loy Kolu da bezenir gider
Loy loy Öpüş vermeyen kızlar
Loy loy Günah kazanır gider

Loy loy Şu derenin alucu
Loy loy Kınalı parmak ucu
Loy loy Öpüş vermeyen kızın
Loy loy Kabul olmaz orucu

Loy loy Şu derenin uzunlu
Loy loy Kıramadım buzunu
Loy loy Aldım Çerkez kızını
Loy loy Çekemedim nazını

KAYA DİBİNDE KUYU

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

Kaya dibinde kuyu esmerim neni neni beyazım neni nenni
Uyu sevdiğim uyu esmerim neni neni beyazım neni nenni
Ne yaman sarhoş oldun esmerim neni neni beyazım neni nenni
İçtiğin üzüm suyuesmerim neni neni beyazım neni nenni

Kaya gibi dar imi esmerim neni neni beyazım neni nenni
Günden yanı erimiş esmerim neni neni beyazım neni nenni
Otuz iki meyvenin esmerim neni neni beyazım neni nenni
En tatlısı yâr imiş esmerim neni neni beyazım neni nenni

KAYALAR GÖLGELENDİ

Sivas'ın Kayadibi bucağına bağlı Gazibey köyünde söylenen ve oynanan düğün türküsüdür. Oyun, Altınyayla, Şarkışla ve Sivas'ın pek çok köyünde de oynanmaktadır. Türkü, Bekir Güzeldağ tarafından

derlenmiştir. Yarım ay ve daire şeklinde oynanır. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Oynama zamanı 5-8 dakika arasında değişir.

Oyunun türküsü şöyledir:

*Kayalar gölgelendi
Güzeller suya indi
Her güzelden bir öpüş
Yine can tazelendi*

*Kayaların yılanı
Gel dolanı dolanı
Adam öpüp sevmez mi
Ayağına geleni*

*Kayalar merdim merdim
Kim bilir kimin derdin
Ağaçlar kalem olsa
Yazılmaz benim derdim*

*Sürüm sürmeli kızlar
Göğsü düğmeli kızlar
Sizde sever misiniz
Sizi seveni kızlar*

*Pınara gel göreyim
Saksıdan gül vereyim
Dudak senden yüz benden
İstersen hep vereyim*

KAYALARIN YILANI

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Kayaların yılanı
Gel dolanı dolanı
Acep nere gömerler
Yar yoluna öleni*

*Güle naz bülbüle naz
Kalem al derdimi yaz*

*Kayalar gölgelendi
Güzeller suya indi
Her güzelden bir öpüş
Şu gönlüm tazelendi
Nakarat*

KAYNA KARA GÖZLÜ PINAR

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Kayna kara gözlü pınar
Kaynadıkça yaz geliyor
Yıkılsın köprü'nün başı
Üstüne kızlar geliyor
Gel gel de karanfilli gelin
Elleri karanfilli gelin
Elleri deste güllü gelin*

*Sabahtan bizim pınara
Bir çift gelin beş kız geldi
Ötüştüler dertli dertli
Konuşurlar yosma yosma
Nakarat*

KAYMAKAMIN KIZLARI

Zara'da kadınlar tarafından çalgısız olarak oynanan türkülü oyundur. Kadınlar halka şeklinde dizilip el ele tutarak oynarlar.

Sözleri şöyledir:

*Kaymakamın kızları
Çoktur bize nazları
Dizilmiş de oynuyor
Kaymakamın kızları*

*Merdiven basak basak
Çıkma yukarı yasak
Validen emir gelmiş
Kızlara koca yasak*

KAYNANA

Suşehri'nde kadınlar tarafından çalgısız olarak oynanan t rk l  oyundur. Kadınlar halka  eklinde dizilip el ele tutarak oynarlar. Sözleri   yledir:

*Tere e k lek koydum
  ine kepek koydum
Kaynanamın adını
Yal yemez köpek koydum
Hey kaynana kaynana
Eridim yana yana*

*Bahçeye biber ekdim
Ne zaman kızaracak
 ivi di li kaynana
Ne zaman zıbaracak
Nakarat*

*Kaynanayı n'etmeli
Kaynar suya atmalı
Uy anam yandım dedikçe
Altına  ıra yitmeli
Nakarat*

*Kaynanayı n'etmeli
Merdivenden atmalı
Tingir mingir inerken
Seyirine bakmalı
Nakarat*

*Ne kapıya vurursun
Ben uykumu almadan*

*Oğlun bana dedi ki
Kalkma güneş çalmadan
Nakarat*

KAYNATAMIN SAKALI

Yıldızeli'nin Yeniyan köyünde oynanır. Türkü, Şefika Beğde tarafından derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Kaynatamın sakalı
İniyor dizlerine
Gelini kurban olsun
Oğlunun gözlerine
Nereye hanım nereye
İn dereye dereye
Şu oğlan kurban olsun
Koynundaki memeye*

*İlenger attım bağa
Gitti değdi yaprağa
Elli gelin getirse
Uyduramıyor bana
Nakarat*

*İlengerde tuz olsam
Büyük evde kız olsam
Yâr yanıma gelince
Evde yalnız olsam
Nakarat*

KAYSERİ'DEN UÇAN KUŞLAR

Sivas'ın Doğanca köyünde grup halinde oynanır. Türkü, Birsen Avcı tarafından derlenmiştir. Türkü, İfakat Yiğit'ten derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Kayseri'den uçan guşlar
Ördeğinen kaz değil mi*

*Oğlanı yerinden eden
İnce belli kız değimli
Oyna canım döne döne
Ben kul oldum yana yana*

*Kayseri'den gece geçtim
Karlı buzlu sular içtim
Ben yârimden vaz mı geçtim
Vazgeçmedim ayrı düştüm
Nakarat*

*Kayseri'nin keçeleri
Uzun olur geceleri
Yârimi bana verseler
İlla Cuma geceleri
Nakarat*

KEKLİĞİ BIÇAKLADIM

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. İkişerli veya üçerli gruplar olarak iki grup halinde oynanır.. Oyuncu sol eliyle sağındaki oyuncunun sol eline belinde birleştirir. Sağ eller ise önden birleşir. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Kekliği bıçakladım
Karanfilli yâr nazlı yâr
Tüyünü saçakladım
Nakarat
Dediler yârin gelmiş
Nakarat
Yastığı kucakladım
Nakarat*

*Gece çıktım ayaza
Nakarat
Sarıldım bir beyaza*

Nakarat
Yârim beyaz bembeyaz
Nakarat
Allah onu bana yaz
Nakarat

KELKİT'İN YOLU

Bugün pek oynanmayan bu oyunun sözlerini Vehbi Cam Aşkun şöyle kaydetmiştir:

Kelkit'in yolu bayır mola
Bir düş gördüm hayır mola
Şimdi yârim gelir mola
Aşalım dağlar aşalım
Hanım bayramlaşalım

Elin elime alaydın yar
Şalım belime saraydın yar
Bir gece mihman olaydım yar
Nakarat

Kelkit'in yolu düz olur yar
Top mavi şalvar toz olur yar
Komşular duyar söz olur yar
Nakarat

Şeftali derler ezerler yar
Çini tabağa düzerler yar
Sallanır gezer güzeller yar
Nakarat

Yeni dükkânın üstüyem ben
Allar giyenin dostuyam ben
Ellemen hastayım ben
Nakarat

KEMER AĞIR KALKMIYOR

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Kemer ağır kalkmıyor
Altun ağır kalkmıyor
Yâr yüzüme bakmıyor
Hiç bu yana dönmüyor
Dün gelmiş bugün gider
Gelmiş de geri gider
Hiç Allah'tan korkmuyor
Ellerden utanmıyor*

*Defimi çala çala
Sazımı çala çala
Vardım bir ince dala
Çıktım bir ince yola
Korkarım dal kırıla
Korkuyorum kırıla
Nişanlım eller ala
Sevdiğim eller ala*

KEMERİM

Sivas'ın Doğanca köyünde grup halinde oynanır. Türkü, Birsen Avcı tarafından derlenmiştir. Türkü, İfakat Yiğit'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Kemer ağır kalkmıyor
Kız kemerim kemerim
Aynalıdır kemerim
Yar yüzüme bakmıyor
Nakarat
Beni koymuş yar almış
Nakarat
Hiç Allah'tan korkmuyor
Nakarat*

Kemerin noktaları
Nakarat
Sayarım haftaları
Nakarat
Eğer yârim gelmezse
Nakarat
Kırarım tahtaları
Nakarat

KIRAT SEMAHI

Dini niteliği ile ön planda olan samahlar, günümüzde düğünlerde ve çeşitli vesileler düzenlenen eğlencelerde oyun olarak da halkın ilgi duyduğu temayüllerdendir. Kırat semahı, kırklar semahı, turnalar Semahı gibi çeşitleri vardır.

Şarkışla'da oynanan kırat Semahının sözleri şöyledir:

Çamlıbel'e süre idim yolunu
Altınlardan nalladayım nalını
Üç güzele dokutayım çulunu
Alma gözlü kız perçemli kıratım

Yokuşa yukarı tavşan büküşlüm
İnişe aşağı ceylan sekişlim
Taze gelin gibi uğrun bakışlım
Alma gözlü kız perçemli kıratım

Başını başımdan yukarı tutar
Haykırır köpüğü başından atar
Kaçarsa kurtulur kovarsa tutar
Alma gözlü kız perçemli kıratım

KIZ AĞCA

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Düz şekilde oynanır. Baştakiler türkünün dizesini söyler, diğer oyuncular tekrar eder. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Kız Ağca küşkürt davar yürüsün
Ah canım of
Gül tepeyi bürüsün
Ah canım of
Üstümüze kar yağmış
Ah canım of
Temmuz gelsin erisin
Ah canım of*

*Kız Ağca gül koydum gül tasına
Ah canım of
Havuzun ortasına
Ah canım of
O yâr püskül bağlamış
Ah canım of
Kuluncun ortasına
Ah canım of*

KIZ AĞCA KALIĞA BAK

Zara'nın Ekinli köyünde ve civar köylerde oynanan halaydır.
Oyun, Osman İlbars tarafından derlenmiştir.
Sözleri şöyledir:

*Kız Ağca kalığa bak kalığa
Ah canım kalığa bak kalığa
Kız Ağca kar yağmış aralığa
Ah canım kar yağmış aralığa
Kız Ağca buna can mı dayanır
Ah canım buna can mı dayanır
Kız Ağca alt'aylık ayrılığa
Ah canım alt'aylık ayrılığa*

*Kız Ağca şeker tasta erir mi
Ah canım şeker tasta erir mi*

*Kız Ağca gönül yârden ağırır mi
Ah canım gönül yârden ağırır mi
Kız Ağca üstümüze kar yağmış
Ah canım üstümüze kar yağmış
Kız Ağca temmuz kessen erir mi
Ah canım temmuz kessen erir mi*

KIZ MAVİLİM MAVİLİM

Hafik'in Yarhisar köyünde oynanan halaydır. Oyun türküsü Özlem Sancak tarafından, Fadime Coşkun, Özlem Budak ve Şükran İnan'dan derlenmiştir.

Türküsü şöyledir:

<i>Çak taşı çakmak taşı</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Çak taşı çakmak taşı</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Hilaldir yârin taşı</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Çatıktır yârin kaşı</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>

<i>Altın yüzük yaptırdım</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Gümüş yüzük yaptırdım</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Hafik ustalarına</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Sivas ustalarına</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>

<i>Altın yüzük var benim</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Gümüş yüzük var benim</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Parmağıma dar benim</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Parmağıma olmuyor</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>

<i>Şu Hafik in içinde</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Koçhisar'ın içinde</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Sına boylu yar benim</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>
<i>Çakır gözlü yar benim</i>	<i>kız mavilim mavilim</i>

KİLİTLİ KAPININ DİLBER GELİNİ

Sivas'ın Hafik'in Karlı köyünde oynanır. Türkü Turgut Güzel ve Alper Bağçivan tarafından derlenmiştir. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Halayı, kız-erkek karışık olarak oynarlar.

Türkünün sözleri şöyledir:

Kızlar: Kilitli kapının dilber gelini
Kızlar: Yeşil kanatlının dilber gelini
Erkekler: Kilitli kapının dilber gelini
Erkekler: Yeşil kanatlının dilber gelini
Kızlar: Boyamış da dalını dilini
Kızlar: Kınalamış da ayağını elini
Erkekler: Boyalamış da dalını dilini
Erkekler: Boyalamış da dalını dilini
Kızlar: Ana ben gidiyom ana ben ana
Kızlar: Ana ben gidiyom ana ben ana
Erkekler: Ana ben gidiyom ana ben ana
Erkekler: Ana ben gidiyom ana ben ana

Kızlar: Yorganın altında meyva var meyva
Kızlar: Yorganın altında meyva var meyva
Erkekler: Yorganın altında meyva var meyva
Erkekler: Yorganın altında meyva var meyva
Kızlar: Yok benim sevdalım ben yemem yeme
Kızlar: Yok benim sevdalım ben yemem yeme
Erkekler: Yok benim sevdalım ben yemem yeme
Erkekler: Yok benim sevdalım ben yemem yeme
Kızlar: Gizli sırlarını verme yâr verme
Kızlar: Saklı sırlarını kimseye derme
Erkekler: Gizli sırlarını verme yâr verme
Erkekler: Saklı sırlarını kimseye derme
Kızlar: Söyle yâr söyle sevdalım nerde
Kızlar: Söyle yâr söyle sevdalım nerde
Erkekler: Söyle yâr söyle sevdalım nerde
Erkekler: Söyle yâr söyle sevdalım nerde

KİREMİT

Yıldızeli'nin köylerinde oynanan türkölü oyunlardandır. Davul zurna eşliğinde de oynanır. Kimi köylerde oyunun figürlerinde değişiklikler görülebilmektedir. Hem kadınların hem de erkeklerin oynadığı bir oyundur; ancak oyunu birlikte oynamazlar. Arada bir

oyun kısa müddet durur ve oyuncular “Aheyy!” diye bağırır, daha hareketli bir şekilde oyuna devam edilir.

KİREMIT BACALARI

Zara ve köylerinde hem kadınlar hem de erkekler tarafından oynanan bir oyundur. Oyuncu sayısı 6-12 arasında değişir. Oyun yavaş ve hızlı olmak üzeri iki bölümlü olup Süresi 5-8 dakika kadardır. Düz şekilde oynanır.

Muzaffer Sarısözen’in, Zaralı Halil söylerden derlediği bu türkü TRT Repertuarında 463 numarada kayıtlıdır.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Kiremit bacaları canım
Giydim alacaları canım
Sevmeyin gelinleri canım
Darılır kocaları canım*

*Bahçeyi belliyorlar canım
Gülünü elliyorlar canım
Bu ne şirin şehirdir canım
Sevmeden söylüyorlar canım*

*Kereviz bitmezindi canım
Postamız gitmezindi canım
Daha çok söylerindi canım
Vaktimiz yetmezindi canım*

KOÇLARI VURDUM DEREYE

Sivas’ın merkez ve ilçe köylerinde oynanan kadın oyunudur. Erkeklerin de oynadığı olur. En az 6 kişi tarafından oynanan bu oyun yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Yarım ay şeklinde ve çember şeklinde oynanır. Süresi 5-8 dakika arasındadır. Oyun türküsü Nahide Koç’tan ve Mehmet Mustafa Yolcu’dan derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Koçları vurdum dereye
Öldüm araya araya*

*İşlik yâre dar geliyor
Terzi kolların kuruya
Urum kızları var vara ha
Yangın düştü şalvara ha
O benekli şalvara ha*

*Koçlar derede yatıyor
Kellesi suya batıyor
Elin oğlu benim neyim
Gördükçe ömrüm artıyor
Nakarat*

*İki tarla böğrölcem var
İki tane görümcem var
Görümceler dilli olur
On parmağı zilli olur
Nakarat*

KOLUNDAKİ GÖĞ BONCUK

Zara'nın Ekinli köyünde ve civar köylerde oynanan halaydır.
Oyun, Osman İlbars tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Kolundaki göğ boncuk
Nazaradır nazara
İkimizi koysunlar da
Bir daracık mezara*

*Kolundaki göğ boncuk
Moduyadır moduya
İkimizi koysunlar da
Bir daracık oduya*

*Ayvalı dağlar ayvalı
Ayvaya saldım yâri
Dağlar kurban olayım
Gönderin bizim yâri*

KÖPRÜNÜN ALTI DİKEN

Türkölü oyanlardan olup Sivas merkezinde ve köylerinde oynanan kadın oyunudur. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Oyuncu sayısı 6-15 arasında değışir. Oyunun süresi 5-8 dakikadır.

KUŞBURNULAR OLDU MU

Sivas merkezine bağı köylerde oynanan bir oyundur. Türkü, Gülay Acavut'tan derlenmiştir.

Oyun türküsünün sözleri şöyledir:

*Kuşburnular oldu mu
Selelere doldu mu
Gönderdiğim çoraplar
Ayağına oldu mu
Nay nay nay da nay
Nay da güzel nay da nay
Nay nay nay da nay
Nay da canım nay da nay*

*Kuşburnunun alına
Mendil serdim dalına
Ne dedim de küstürdüm
Ağızım dilim alına
Nakarat*

KUŞBURNUNUN ALINDAN

Karayün bucağında, Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde ve civar köylerde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

<i>Kuşburnunun alından</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>Koparırlar dalından</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>Yâri güzel olanlar</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>Zekât versin malından</i>	<i>gülüm gülüm</i>
<i>Kuşburnular oldu mu</i>	<i>gülüm gülüm</i>

*Selelere doldu mu
Gönderdiğim çoraplar
Ayağına oldu mu*

*gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm*

*Gülüm gügük bağıyor
Gülüm neden ağlıyor
Düştüm cahil eline
Her yerlerim ağlıyor*

*gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm*

*Gülümün gülü müsün
Seher bülbülü müsün
Ben yârimi yitirdim
Yârimi bilir misin*

*gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm*

*Gömleğini biçtirmiş
Koltuğuna kıstırmış
Kimler karış veriydi
Yâri bana küstürmüş*

*gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm*

*Arpalar dize kadar
Gel yârim bize kadar
Sana çorap ördürdüm
Topuktan dize kadar*

*gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm*

*Arpa ekdim az kaldı
Kamış biçtim saz kaldı
Dolandı güz ayları
Kavuşmamız az kaldı*

*gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm*

*Arpalar destesiyim
Güzeller hastasıyım
Kız memeni eğri bitmiş
Ben onun hastasıyım*

*gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm*

*Arpa biçtim süt iken
Dibinde mavi diken
Gel sarı lak gel yatak
Sen oğlan ben kız iken*

*gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm
gülüm gülüm*

KUŞBURNU DALIN EĞMİŞ

Sivas merkezinde ve köylerinde oynanan bir kadın halayıdır. Oyuncu sayısı 6-15 arasında değişir. Yarım ay ve çember şeklinde oynanır. Diğer halayların çoğunda olduğu gibi bu oyun da ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Süresi 5-8 dakika arasında değişir.

KUŞBURNUYU BUDARLAR

Sivas'ın merkez köylerinde oynanan oyundur. Recep Ayan'dan derlenmiştir.

Oyunun türküsü şöyledir:

*Kuşburnuyu budarlar
De dön dön dön beriye
Dolan da gel pencereye
Işgın sürmesin diye
Nakarat
Bizi köyden kovarlar
Nakarat
Güzel sevmesin diye
Nakarat*

*Kuşburnunun kuruşu
Nakarat
Geçti kızlar sürüsü
Nakarat
Sürüsünde gözüm yok
Nakarat
Yaktı beni birisi
Nakarat*

*Kağnısında karamuk
Nakarat
Yârim ince dolamuk
Nakarat
Dolanır da gelirse*

Nakarat
Canı cana sararuk
Nakarat

LALİLİLAM

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

Lalililam Git kayadan kar getir
Lalililam Mendiline koy getir
Lalililam Mendilin de ter kokar
Lalililam Altın tasa koy getir

Lalililam Güver tarlalar güver
Lalililam Göğ fistanım su döver
Lalililam Bene didim şu puştâ
Lalililam El sallar döşün düver

Lalililam İlânim yar teştîm yar
Lalililam Kalayladım seçtim yar
Lalililam Sen benden geçtiyisen
Lalililam Ben de senden geçtim yar

Lalililam Git varıyom ardından
Lalililam Ölüyorum derdinden
Lalililam Eğilsem bir taş alsam
Lalililam Vefasız yâr yurdundan

LİRİLLİ

Sivas'ın Haydarlı köyünde oynanan oyundur. Türkü, Saliha Sarıkaya tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

Yaş kiremitten buz damlar lirilli
Bir kız verin adamlar lirilli
Bir kız bize çok muymuş lirilli
Mahlenizde yok muymuş lirilli

<i>Kiremit bacaları</i>	<i>lirilli</i>
<i>Ders verir hocaları</i>	<i>lirilli</i>
<i>Değmeyin gelinlere</i>	<i>lirilli</i>
<i>Askerde kocaları</i>	<i>lirilli</i>

<i>Kiremitte buz olsam</i>	<i>lirilli</i>
<i>Büyük evde kız olsam</i>	<i>lirilli</i>
<i>Yâr kapıdan geçerken</i>	<i>lirilli</i>
<i>Evde yalnız kalırsam</i>	<i>lirilli</i>

LOY LOY KAVAK UZANIR GİDER

Sivas'ın merkez köylerinde oynanan türkölü halaylardandır. Oyun, Mevlüde Çiftçi tarafından derlenmiştir. Sözleri şöyledir:

<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Kavak uzanır gider</i>
<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Dalı bezenir gider</i>
<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Öpüş vermeyen kızlar</i>
<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Günah kazanır gider</i>

<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Derelerde kuşburnu</i>
<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Kuşburnuyu kuş yemiş</i>
<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Beş bin liralık gelin</i>
<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Kaynanaya hoşt demiş</i>

<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Derelerin uzununu</i>
<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Kıramadım buzunu</i>
<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Aldım Çerkez kızını</i>
<i>Loy loy loy loy</i>	<i>Çekemedim nazını</i>

MAMALEY

Kangal'ın Alacahan bucağına aittir. Oyun sırasında aşağıdaki türkü söylenir. Türkü metnini Nahide Koç derlemiştir. Sözleri şöyledir:

<i>Arpa biçtim süt iken</i>	<i>mamaley</i>
<i>Dibinde sarıdiken</i>	<i>mamaley</i>

Gel sarılaK sevdiğim mamaley
Sen oğlan ben kız iken mamaley

Arpa biçtim az kaldı mamaley
Kamış gitti saz kaldı mamaley
Sen orada ben burada mamaley
Kavuşmaya az kaldı mamaley

Arpalar orak oldu mamaley
Menziller ırak oldu mamaley
Yanıma gel sevdiğim mamaley
Aramız uzak oldu mamaley

Arpa biçtim kül bitti mamaley
Dibinde güller bitti mamaley
Sen orada ben burada mamaley
Kavuşmamıza az kaldı mamaley

Köprünün altı diken mamaley
Yaktın beni gül iken mamaley
Sen orada ben burada mamaley
Kavuşmamıza az kaldı mamaley

MAVİLİ

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Erkek, kız veya karışık olarak oynanabilmektedir. 6-15 kişi oynayabilir. Yarım ay ve çember şeklinde oynanır. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Süresi 5-10 dakikadır. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

Ay doğdu batmadı mı kız mavili mavili
Doğdu da batmadı mı yâr mavili mavili
Acep yâr yatmadı mı kız mavili mavili
Nazlı yâr yatmadı mı kız mavili mavili
Seni yaradan Allah kız mavili mavili
Seni yaradan Mevlâ'm kız mavili mavili
Beni yaratmadı mı kız mavili mavili
Beni yaratmadı mı kız mavili mavili

<i>Çak taşı çakmak taşı</i>	<i>kız mavili mavili</i>
<i>Hur taşı çakmak taşı</i>	<i>kız mavili mavili</i>
<i>Kalemdir yârin kaşı</i>	<i>kız mavili mavili</i>
<i>Hilaldir yârin kaşı</i>	<i>kız mavili mavili</i>
<i>Çirkininen bal yeme</i>	<i>kız mavili mavili</i>
<i>Çirkininen bal yeme</i>	<i>kız mavili mavili</i>
<i>Güzeline taş taşı</i>	<i>kız mavili mavili</i>
<i>Yosmayınan taş taşı</i>	<i>kız mavili mavili</i>

MEKTEBİN BACALARI

Sivas merkezinde ve köylerinde oynanan erkek oyundur. Oyuncu sayısı 6-15 kişi, süresi 5-8 dakika arasında değişir. Yarım ay ve çember şeklinde oynanır. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümlü bir oyundur.

MENDİLİM TURALIDIR

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Mendilim turalıdır
Sevdiğim buralıdır
Geçme kapıdan ay kız
İçerim yaralıdır*

*Mendilimin yeşili
Ben kaybettim eşimi
Eşim diye arasım
Keserler mi başımı*

*Mendilimi düreyim
Aç koynunu gireyim
Uyan uyan sar beni
Yâr olduğun bileyim*

MERDİVEN BADAL BADAL

Sivas merkezine bağlı köylerde oynanan bir oyundur. Türkü,
Gülay Acavut'tan derlenmiştir.
Oyun türküsünün sözleri şöyledir:

*Merdiven badal badal
Kan damlıyor kamadan
Yiğidim yiğit olsun
Ben korkmuyom kamadan*

*Merdiven basak basak
Çıkma yukarıya yasak
Yukarıda müdür var
Aşağıda sarılsak*

*Havuzu dolandırma
Suyunu bulandırma
Akşamdan söz verip de
Ağzımı sulandırma*

*Karlanguç kayalarda
El yetmez yuvalarda
Yârimi sıtma tutmuş
şu serin havalarda*

*Karlangucum karlanguc
Kanadı diken aluç
Beni yârdan ayıran
Kan kussun avuç avuç*

*Denize dalacağım
Bir balık alacağım
Öleceğimi bilsem
Biyol sarılacağım*

*Kerpiç duvar yan uçu
Mendilim suya düştü
Eğildim mendil alam
Yârim aklıma düştü*

*Mataramın zinciri
Şingir mingir ediyor
Ettim kızın gönlünü
Hingir mingir ediyor*

*Çalı koydum ocağa
Şavkı düştü bucağa
Kız nasıl büyümüşsün
Sıgmıyorsun kucağa*

OĞUL BEN MAMAŞLIYIM

Kangal'ın Soğukpınar (Eski adı; Mamaş) köyünde oynanan bir halaydır. Erkek ve kadınlar karşılıklı oynarlar. Oyuncu sayısı 6-15 kadardır. Ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümü vardır. Süresi 5-8 dakika kadardır.

OY GELİN GELİN

Sivas'ın Kayadibi bucağına bağlı Gazibey köyünde ve İlbeyi yöresi köylerinde oynanan halaydır. Oyun, Sümeyra Şahin tarafından Güllü Kuş'tan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Bir taş attım alıca
Bir kuş vurdum delice
Oy gelin gelin evde mi yârim
Öyle bir yâr sevdim ki
Gözleri sürmelice
Oy gelin gelin evde mi yârim*

*Elma verdim atarsın
Boynun eğri tutarsın
Oy gelin gelin evde mi yârim
El duydu âlem duydu
Kimin dilin tutarsın
Oy gelin gelin evde mi yârim*

ÖTE GEÇE GEÇEYİM

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Oyunculardan bir grup türkü sözlerini söyler, kalan grup aynı sözleri tekrarlar. Ancak türkünün ilk dizesi değil de iki dizesi söylenir, sonra diğer iki dize okunur. Hilal şeklinde oynanır. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Öte geçe geçeyim
Alt'ay yonca biçeyim
Güzel güzel kızları
Alıp alıp kaçayım*

*Öte geçeli yârim
Yüzü peçeli yârim
Ne pek burnun büyümüş
Benden geçeli yârim*

PINAR AYAĞINA KAZLAR MI GELDİ

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Pınar ayağına kazlar mı geldi
Camın ayağına kazlar mı geldi
Çamaşır yumaya kızlar mı geldi
Elbise yumaya kızlar mı geldi*

*Pınar senin ayağını kazmalı
Canım senin ayağını kazmalı
Kazıp kazıp mermer taşı dizmeli
Kazıp kazıp inci mercan dizmeli*

*Pınar senin ne belâlı başın var
Canım senin ne belalı başın var
Yarenin var yoldaşın var eşin var
Yarenin var yoldaşın var eşin var*

PORTAKAL DİLİM DİLİM

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Oyun ağır ve hızlı olmak üzere iki bölümdür. Halka şeklinde oynanır. Gruplar türkü sözlerini tekrarlaya takrarlaya oyanlar. Hilal şeklinde oynanır. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Portakal dilim dilim
Gel otur benim gülüm
Ne dedim neye küstün
Lal olsun ağzım dilin*

*Portakal soyulur mu
Tabağa koyulur mu
Yâr dediğin bal kaymak
Kaymağa doyulur mu*

*Portakal soyamadım
Tabağa koyamadım
Bana yârdan geç derler
Ben yâre doyamadım*

SALLAN YÂR

Sivas'ın Hafik'in Karlı köyünde oynanır. Türkü Turgut Güzel ve Alper Bağçıvan tarafından derlenmiştir. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümlüdür. Halayı, kız-erkek karışık olarak oynarlar. Türkünün her dizesini kız ve erkek grupları ayrı ayrı ikişer defa tekrar ederler. Bir grup türkü söyler, diğer grup yine türkü ile karşılık verir.

Oyun türküsünün sözleri şöyledir:

<i>Kızlar:</i>	<i>Köyümün göceleri</i>	<i>sallan yâr yâr sallan yâr</i>
<i>Erkekler:</i>	<i>Köyümün göceleri</i>	<i>sallan yâr yâr sallan yâr</i>
<i>Kızlar:</i>	<i>Gönlümün yüceleri</i>	<i>sallan yâr yâr sallan yâr</i>
<i>Erkekler:</i>	<i>Gönlümün yüceleri</i>	<i>sallan yâr yâr sallan yâr</i>
<i>Kızlar:</i>	<i>Yârimi bana verin</i>	<i>sallan yâr yâr sallan yâr</i>
<i>Erkekler:</i>	<i>Yârimi bana verin</i>	<i>sallan yâr yâr sallan yâr</i>
<i>Kızlar:</i>	<i>Dünya geceleri</i>	<i>sallan yâr yâr sallan yâr</i>
<i>Erkekler:</i>	<i>Dünya geceleri</i>	<i>sallan yâr yâr sallan yâr</i>

Kızlar: Erik dalda sallanır sallan yâr yâr sallan yâr
Erkekler: Erik dalda sallanır sallan yâr yâr sallan yâr
Kızlar: Yere düşer ballanır sallan yâr yâr sallan yâr
Erkekler: Yere düşer ballanır sallan yâr yâr sallan yâr
Kızlar: Oğlan padişah olsa sallan yâr yâr sallan yâr
Erkekler: Oğlan padişah olsa sallan yâr yâr sallan yâr
Kızlar: Yine kıza yalvarır sallan yâr yâr sallan yâr
Erkekler: Yine kıza yalvarır sallan yâr yâr sallan yâr

Kızlar: Kestaneyi budarlar sallan yâr yâr sallan yâr
Erkekler: Kestaneyi budarlar sallan yâr yâr sallan yâr
Kızlar: Işkın vermesin deyi sallan yâr yâr sallan yâr
Erkekler: Işkın vermesin deyi sallan yâr yâr sallan yâr
Kızlar: Bizi köyden kovarlar sallan yâr yâr sallan yâr
Erkekler: Bizi köyden kovarlar sallan yâr yâr sallan yâr
Kızlar: Güzel sevmesin diye sallan yâr yâr sallan yâr
Erkekler: Güzel sevmesin diye sallan yâr yâr sallan yâr

SANDIĞIM

Zara'da kadınlar tarafından çalgısız olarak oynanan türkölü oyundur. Kadınlar halka şeklinde dizilip el ele tutarak oynarlar.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Ey sandığım sandığım
Sandığına yandığım
Bari bir adam olsa
Ateşine yandığım*

*Sandık üstü sırmalı
Niye yârsız durmalı
Yârsız duran kızları
Beşliğinen vurmali*

*Sandık üstünde boya
Biz de evlendik güya
Bize evli diyenin
Muradı yarı kala*

SARI PAPUÇ

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Sarı papuç tabanda
Kız ne gezer yabanda
Eğil eğil bir öpem
Beş param var babanda*

*Sarı papuç sızıyı
Kız ne bilir yazıyı
Eğil eğil bir öpem
Ver de bir yol azığı*

SEHERİN MEZERLİĞİ

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Seherin mezerliği
Tokat'ın mezerliği
Al giymiş üzerliği
Yanında yağmurluğu
Padişah oğlunda yok
Mülayim oğlunda yok
Yârimin güzelliği
Oğlanın yosmalığı*

*Seher güm güm ediyor
Tütüncüler gidiyor
Kahveciler gidiyor
Yazık değil mi yâre
Yazıklar olsun yâre
Yâr askere gidiyor*

İstanbul'a gidiyor

*Seherin tası bende
Tokat'ın tası bende
Eller ne derse desin
Köylü varsın dinlesin
Varsın köylü dinlesin
Oğlanın hası bende
Yiğidin hası bende*

SEPETTEKİ ARILAR

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

<i>Sepetteki arılar</i>	<i>elvanlı elvanlı elvanlı yâr elvanlı</i>
<i>Ölsün koca karılar</i>	<i>elvanlı elvanlı elvanlı yâr elvanlı</i>
<i>Yaşasın bekâr kızlar</i>	<i>elvanlı elvanlı elvanlı yâr elvanlı</i>
<i>Sevsin delikanlılar</i>	<i>elvanlı elvanlı elvanlı yâr elvanlı</i>
<i>Tabancası yıldızlar</i>	<i>elvanlı elvanlı elvanlı yâr elvanlı</i>
<i>Köprünün altı buzlar</i>	<i>elvanlı elvanlı elvanlı yâr elvanlı</i>
<i>Nerden geliyor güzel</i>	<i>elvanlı elvanlı elvanlı yâr elvanlı</i>
<i>Yüreğim başı sızlar</i>	<i>elvanlı elvanlı elvanlı yâr elvanlı</i>

SİN SİN

Yıldızeli'nin Yiğitler köyünde oynanmaktadır. Kadınlar arasında oynanan bir oyundur. İki kişi karşılıklı oynar. Üçüncü bir kişi de def eşliğinde türkü söyler. Oyun özge Şeker tarafından derlenmiştir.

Türküsü şöyledir:

*Nay da kızım ninay da
Şu kürünün taşını
Kaldırayım kaşını
Yine göresim geldi
Kaynımın kardaşını*

*Nay da kızım ninay da
Ayağında mesi var
Koynunda memesi var
Hey koyduğum
Bu maninin nesi var*

*Nay da kızım ninay da
Pullu hindi başında
Oyaları kaşında
Yeter beklettin beni
Şu pınarın başında*

*Nay da kızım ninay da
Bacadan baktım ılık
İlenger dolu kaşık
Tavuk boku yemişsin
Ağzın gözün bulaşık*

*Nay da kızım ninay da
Duvarı eştim elek
Elbisem benek benek
Emmimoğlu dururken
El benim neme gerek*

SİVAS'A PAŞA GELDİ

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup türkü sözleri tekrar edilerek oynanır. Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Sivas'a paşa geldi
Mızırak taşta geldi
Hay lo lo vay lo lo kurban
Sağ elim yâr koynunda
Sol elim boşta geldi
Hay lo lo vay lo lo kurban*

*Sivaslının kayası
Yârim Türkmen mayası
Hay lo lo vay lo lo kurban
Yârime kurban olsun
Şu Sivas'ın ağası
Hay lo lo vay lo lo kurban*

SU GELİR AĞ TAŞLARDAN

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Hilal şeklinde oynanır. Türkünün dizeleri tek tek okunur ve diğer gruptakiler tekrarlarlar. Tek bölümlü oyundur. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Su gelir ağ taşlardan
Dökülür yamaçlardan
Yâre fistan dokurum
Ardımdaki saçlardan
Ağam da yâr nenni de nenni
Yatsam yârin dizine
Uysam yârin dizine
Der m'ola nenni de nenni*

*Su gelir bulanarak
Bahçeyi dolanarak
Buna can mı dayanır
Yâr geçti sallanarak
Nakarat*

*Su gelir millendirir
Çayırı çimlendirir
Kız senin kaşın gözün
Arkazı dillendirir
Nakarat*

*Su gelir taşa değer
Kirpikler kaşa değer
Yârdan bir name geldi*

*Azizdir başa değer
Nakarat*

ŞU DERE PURLU DERE

Sivas'ın merkez köylerinden olan Çallı köyünde oynanan oyundur.
Türkü, Osman Şeker'den derlenmiştir.
Türkü'sü şöyledir:

*Şu tepe purlu tepe
Çıktım su sepe sepe
Yâr dizime uyumuş
Uyarttım öpe öpe*

*Şu derenin uzununu
Kıramadım buzunu
Aldım Çerkez kızını
Çekemedim nazını*

*Kahve Yemen'den gelir
Bülbül çimenden gelir
Yâri güzel olanlar
Her gün hamamdan gelir*

*Çayırın çimenini
Elimde kuruturum
Kızların ettiğini
Ölürsem unuturum*

*Harman yeri yarılmış
Babam bana darılmış
Ne darılın hey baba
Eloğlu dur sarılmış*

TASA ÇALDIM YOĞURDU-1

Yıldızeli'nin Yeniyan köyünde oynanır. Türkü, Şefika Beğde tarafından derlenmiştir.
Türkünün sözleri şöyledir:

*Tasa çaldım yoğurdu
Kaynatam yesin diye
Üstüne attım avuyu
Yesin gebersin diye
Hoş yüzük hoş bilerzik
Yâr kolların ne nazik
Kollarına yaptıram
Altın toptan bilerzik*

*Tasa çaldım yoğurdu
Kaynanam yesin diye
Üstüne attım avuyu
Yesin gebersin diye
Nakarat*

*Tasa çaldım yoğurdu
Nişanlım yesin diye
Üstüne attım şekeri
Yesin büyüsün diye
Nakarat*

TASA ÇALDIM YOĞURDU-2

Sivas'ın köylerinde oynanan halaydır. Oyun, Osman İlbars tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

*Tasa çaldım yoğurdu da
Gelin ağzını yiyim eller gözünü yiyim
Seni kimler doğurdu
Nakarat
Ayrılık günü gelmiş de
Nakarat
Ayrılmasak n'olurdu
Nakarat*

Çalı sürdüm ocağa

Nakarat
Yanmam diye bilir mi
Nakarat
Ergen oğlan ergen kız
Nakarat
Sarmam diye bilir mi
Nakarat

Bakır tasın kalayı
Nakarat
Kızlar çeker halayı
Nakarat
Yâr sevmesin bilmiyor
Nakarat
Onunda var kolayı
Nakarat

TASTI ATTIM TARLAYA

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

Tastı attım tarlıya
Uy amman yar Amman
Tas tarlada parlaya
Uy amman yar amman
Kız oğlanın koynunda
Uy amman yar amman
Dombur dombur terliye

Uy amman yar amman
Tasta koydum teleme
Uy amman yar amman
Kaşlar benzer galeme
Uy amman yar amman
Ben seni gizli sevdim

*Uy amman yar amman
Sen duyurdun âleme*

TERS HOPLAMA

Sivas'ın Doğanca köyünde grup halinde oynanır. Türkü, Mustafa Altıntaş'tan derlenmiştir.

Oyunda söylenen türkünün sözleri şöyledir:

*Eğil elmayı dildim
Düştü çamura sildim
Ben yârin o kadrini
Asker oluşun bildim*

*Al elmanın dördünü
Sev yiğidin merdini
Seversen bir güzel sev
Çekme çirkin derdini*

*Al elmanın tepesi
Has kokuyor nefesi
Dünyada da yoğumuş
Çift yatanın sefası*

*Al elma kızıl elma
Gel yola dizil elma
Yar kapıdan geçişin
Koynumda süzül elma*

TESTİ KOYDUM PINARA

Hafik'te ve civar köylerinde oynanan oyundur. Türkü, Sinem Özbek'ten derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Testi koydum pınara
Ibrık koydum pınara
Getir bakın dolmuş mu
Varın bakın dolmuş mu*

*Yâre yüzük yaptırdım
Kolbağları yaptırdım
Parmağına olmuş mu
Kollarına olmuş mu*

*Testi koydum pınara
Ibrık koydum pınara
Damla damla dolacak
Akıp akıp dolacak
Seni seven divane
Seni seven hayırsız
Sandığa mı koyacak
Kilide mi koyacak*

*Testi koydum pınara
Ibrık koydum pınara
Ellemen dolmayınca
Kaldırman dolmayınca
Güzellik ne halletsin
Yosmalık ne halletsin
Talihi olmayınca
Kaderi olmayınca*

TREN GELİYOR TREN

Sivas'ın Doğanca köyünde grup halinde oynanır. Türkü, Birsen Avcı tarafından derlenmiştir. Türkü, İfakat Yiğit'ten derlenmiştir. Oyunda söylenen türkünün sözleri şöyledir:

*Tren geliyor tren
Düdüğü halka halka
Yar saçını taramış
Saçları dalga dalga*

*Tren geliyor tren
Bacası ben olayım
Gelin olan kızların
Kocası ben olayım*

*Tren geliyor tren
Urganı ben olayım
Gelin olan kızların
Yorganı ben olayım*

*Tren geliyor tren
Tütünü ben olayım
Gelin olan kızların
Vekili ben olayım*

TURNALAR

Türkü oyunlardandır ve geçmiş yıllarda daha çok kadınların oynadığı oyundur.

Oyunun türküsü şöyledir:

*Turnam gelir ellerinden
Arabistan çöllerinden
Sokunayım gülerinden
Turnam yürüdü yürüdü
Hanım yürüdü yürüdü
Dağları duman bürüdü
Saran kollarım çürüdü*

*Turnamın kanadı sarı
Ben çekerim ahu zarı
Sende mi küstürdün yâri
Nakarat*

*Turnamın kanadı yeşil
Gün değişiyor ıslıl ıslıl
Efendim peşini devşir
Nakarat*

*Turnamın kanadı nefti
Böyle mi olur yârin ahti
Geldi sarılmanın vakti
Nakarat*

TUY AMMAN

Sivas'ın merkez köylerinden olan Karapınar köyünde oynanır. Oyun türküsü Hatice Çiftçi, Medine Göksu ve Mevlüde Çiftçi'den derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

<i>Ay gidiyor gidiyor</i>	<i>tuy amman</i>
<i>Gözüm ayı güdüyor</i>	<i>tuy amman</i>
<i>Varman kızlar askere</i>	<i>tuy amman</i>
<i>Bırakıp da gidiyor</i>	<i>tuy amman</i>

<i>Çit demire kırılmış</i>	<i>tuy amman</i>
<i>Kız oğlana vurulmuş</i>	<i>tuy amman</i>
<i>Oğlan almam dedikçe</i>	<i>tuy amman</i>
<i>Kız boynuna sarılmış</i>	<i>tuy amman</i>

UY AMMAN YAR AMMAN

Zara'nın Baharşeyh köyünde ve komşu köylerinde oynanır. Oyun Bahattin Çetin tarafından derlenmiştir.

Türküsü şöyledir:

<i>Uy amman yar amman</i>	<i>Taşı attım tarlaya</i>
<i>Uy amman yar amman</i>	<i>Taş tarlada parlata</i>
<i>Uy amman yar amman</i>	<i>Gız oğlanın koynunda</i>
<i>Uy amman yar amman</i>	<i>Gumbur gumbur terleye</i>

<i>Uy amman yar amman</i>	<i>Kaya dibi karımış</i>
<i>Uy amman yar amman</i>	<i>Günden yanı erimiş</i>
<i>Uy amman yar amman</i>	<i>Otuz iki meyvenin</i>
<i>Uy amman yar amman</i>	<i>En tatlısı yâr imiş</i>

UY UY DUDUM

Zara'nın Baharşeyh köyünde ve komşu köylerinde oynanır. Oyun Bahattin Çetin tarafından derlenmiştir.

Türküsü şöyledir:

<i>Uy uy dudum</i>	<i>Ay vuruyor vuruyor</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Deryaların kanına</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Burada sabah olmuyor</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Haydin yârin yanına</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Köprünün altı diken</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Yaktın beni gül iken</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Allah da seni yaksın</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Üç günlük gelin iken</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Çarşambayı sel aldı</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Bir yar sevdim el aldı</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Keşke sevmez olaydım</i>
<i>Uy uy dudum</i>	<i>Elim koynumda kaldı</i>

ÜLKERLER TERAZİLER

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Düz şekilde oynanır. Baştakiler türkünün dizesini söyler, diğer oyuncular tekrar eder. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

*Ülkerler teraziler
Gönlüm yâri arzular
Gönlümdeki olmazsa
Ah kara gelsin yazılar*

*Gökte yıldız tek gider
Gâh eğlenir gâh gider
Korkma yüreksin oğlan
Üstünce Allah gider*

YÂR YÂR

Sivas'ın merkez köylerinde oynanan türkülü halaylardandır. Oyun, Mevlüde Çiftçi tarafından derlenmiştir. Sözleri şöyledir:

Yâr yâr Çıra yardım ufaklar
Yâr yâr Ne daracık sokaklar
Yâr yâr Pul pul dökülsün
Yâr yâr Yâre değen dudaklar

Yâr yâr Minarede ezen var
Yâr yâr Has bahçede gezen var
Yâr yâr Yakamın düğmesini
Yâr yâr Uyandım ki çözen var

Yâr yâr Minarede taş mı olur
Yâr yâr Bundan ince kaş mı olur
Yâr yâr Bundan ince kaş olsa
Yâr yâr Hovardalar boş mu olur

Yâr yâr Tombul oynar tepede
Yâr yâr Üzüm koydum sepete
Yâr yâr Oyna tombulum oyna
Yâr yâr Şan verdin memlekete

YÂRİN ELİNDE KAVAL

Hafik'in Yarhisar köyünde oynanır. Türkü metinleri Hatice Atila, Zekiye Beyazkılıç ve Özlem Sancak'tan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

Yârin elinde kaval
Elinde sarı kaval
Önünde sürü davar
Yârin önünde davar
Yârim koyun susamış
Oğlan davar susamış
İn de derede suvar
Götür ırmakta suvar
Hey ne var ne var
Yâr ne var ne var
Ekini bastı davar

YAYLALAR

Sivas merkezine bağlı köylerde oynanan bir oyundur. Oyun türküsünün sözleri şöyledir:

<i>Su gelir meste gider</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>
<i>Dolanır dosta gider</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>
<i>Yıkılası gurbete</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>
<i>Sağ gelen hasta gider</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>

<i>Su gelir millendirir</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>
<i>Çayırı çimlendirir</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>
<i>Benim bir efendim var</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>
<i>Dilsizi dilendirir</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>

<i>Su gelir bulanarak</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>
<i>Çayırı dolanarak</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>
<i>Buna can mı dayanır</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>
<i>Âr geçti sallanarak</i>	<i>yaylalar yaylalar</i>

YÜKSEK MİNAREDEN ATTIM BEN BİR TAŞ

Ulaş'ın Acıyurt köyünde oynanan oyundur. Grup ikiye bölünür. İlk grup türkü sözünün bir dizesini iki defe okur, aynısını diğer grup tekrarlar. Tek bölümlü oyundur. Hilal şeklinde oynanır. Türkü metinleri Acıyurt köyünden Orhan Kaya ve Ramazan Çınar'dan derlenmiştir.

Türkünün sözleri şöyledir:

Yüksek minareden attım ben bir taş
Ne anam var ne babam var ne kardaş
Beşli tüfek ile oldum arkadaş
Yol ver yol ver başı dumanlı dağlar

Yüksek minarede ezan okunur
Ezan sesi kulağıma dokunur
Bu dert beni iflah etmez bitirir
Yol ver yol ver başı dumanlı dağlar

Yüksek minarede kandiller yanar

*Kandilin şavkına bülbüller konar
Anasız kuzular böyle mi meler
Yol ver yol ver başı dumanlı dağlar*

*Yüksek minareden attım kendimi
Çok aradım bulamadım dengimi
Yol ver yol ver başı dumanlı dağlar
Yol ver yol ver g  s   imenli dağlar*

YÜZÜN KUYLU GÜDEN Y R

Ulaş'ın Yenikarahisar köyünde oynanan halaydır. Türkü Ferhat
Dikilitaş tarafından derlenmiştir.

Sözleri şöyledir:

<i>Y�z�nkuylu giden y�r</i>	<i>eğlen eğlen nenni nenni</i>
<i>Y�z�n eğri neden yar</i>	<i>eğlen eğlen nenni nenni</i>
<i>Sen bu huyu bilmezdin</i>	<i>eğlen eğlen nenni nenni</i>
<i>Sana bir �ğreden var</i>	<i>eğlen eğlen nenni nenni</i>

<i>Git varıyom ardından</i>	<i>eğlen eğlen nenni nenni</i>
<i>�l�yorum derdinden</i>	<i>eğlen eğlen nenni nenni</i>
<i>Eğilem bir taş alam</i>	<i>eğlen eğlen nenni nenni</i>
<i>Vefasız y�r yurdundan</i>	<i>eğlen eğlen nenni nenni</i>

II. SİVAS HALAYLARIN USTA OYUNCULARI

Orta Anadolu’da yaygın olarak oynanan halayları, insanlar, daha küçük yaşlarda, muhtelif vesilelerle düzenlenen törenlerde oyuna dâhil olarak öğrenmeye başlarlar. Yetenekli olanlar, zamanla usta oyuncular olarak kendilerini kabul ettirirler. Kimi zaman da bir halk oyunları kursundan geçtikten sonra oyuncu olabilmektedirler. İçlerinde iyi konuma gelmiş olanlar halay ekibinde yer alır ve yarışmalara katılırlar.

Ülke çapında yapılan halk oyunları yarışmalarının, bu alana sağladığı katkılar küçümsenemez. Bu faaliyetler sayesinde şehirde büyümüş, mahalli kıyafet ve oyunlardan uzak kalmış nice gencimiz millî oyunlarını öğrenmeye heves etmiştir. Söz konusu yarışmalardan ilk akla gelenler şunlardır:

Kültür Bakanlığı “Halkoyunları yarışması”; Milliyet Gazetesi “Liselerarası Halkoyunları Yarışması”; Güneş Gazetesi “İlkokullar arası Halkoyunları Yarışması”; T.R.T “Altın Adımlar Halkoyunları Yarışması”.

Diğer taraftan İstanbul ve Ankara’daki çeşitli kurum ve kuruluşlarda da Türk halk oyunları alanında kayda değer çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan önemli gördüklerimizi şöyle sıralayabiliriz:

*Anadolu Halk Oyunları Topluluğu(AHOD);
Bakırköy Anadolu Turizm Folklor Derneği;
Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulmuş Halk Oyunları birimi;
İstanbul Teknik Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı bünyesindeki Türk Halk Oyunları Bölümü;
Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesine (MİFAD);
Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Halk Oyunları birimi;
MOTİF Halk Oyunları Vakfı;
Türkiye Halk Oyunları Federasyonu.*

Sivas halk oyunları 1940’lı yıllardan itibaren ilgiyi üzerinde toplamış, her dönemde ülkemizde revaçta tutulmuştur. Bilhassa oyunlardaki çeşitlilik, tabilik, ciddi ve vakur duruş hep takdir toplamıştır. Düzenlenen yarışmalarda daima kendisinde çekinilen grup olmayı başarmıştır. Nitekim Türkiye finallerine katılmayı başarmış ekipler çoğu zaman birincilikle Sivas’a dönmüşlerdir. Bu

sonuç tesadüfî olmayıp bir emeğin mahsulüdür. Başarının adresi Sivas'taki çeşitli kurum ve kuruluşlar ve onları çalıştıran eğitimcilerdir.

Sivas'ta kurum olarak yürütülen halk oyunları faaliyetlerine etkin olarak katılan derneklerin bazıları doğrudan halk oyunları derneği olarak kurulmuş, bazıları ise bünyelerinde halk oyunları etkinliği de yürütmüşlerdir. Kurulan derneklere bakıldığında, 1973'ten itibaren mutlaka en az bir dernek var olmuş ve halk oyunları eğitimi, öğretimi ve etkinliği tüzel olarak sürdürülmüştür. Bu anlamda gerek kurumların gerek derneklerin halk oyunları hizmeti ve onun gelişmesine katkıları önemli bir yere sahiptir. Sivas'ta kurulmuş dernekler şunlardır:

Sivas'ta adından söz edeceğimiz bu kurum ve kuruluşlardan hatırlayabildiklerimiz şunlardır:

*Anadolu Folklor Kurumu Derneği (AFK, 2010- Faal),
Atatürk Kültür Merkezi Oyunları Topluluğu,
Belediye Konservatuvarı,
Cumhuriyet Üniversitesi Halk Oyunları Birimi,
Esnaf Odası Folklor Derneği,
Futbol Saha Komiserleri Derneği (FSKD, 1991- Faal),
Gençlik Merkezi Halk Oyunları Birimi,
Kültür ve Turizm Müdürlüğü Halk Oyunları Topluluğu,
Sivas Belediye Halk Oyunları Topluluğu,
Sivas Dikimevi Halk Oyunları Ekibi,
Sivas Fasil Heyeti Âşıklar ve Halk Oyunları Derneği (SİFAHOD, 2001-Faal),
Sivas Folklor Araştırma ve Turizm Derneği (SİFAD, 1986-2000)
Sivas Halay Merkezi (SHM, 2007- Faal),
Sivas Halk Eğitim Merkezi,
Sivas Halk Oyunları Derneği (SİHOD, 2000-2004),
Sivas Halk Oyunları Topluluğu Gençlik Kulübü (SİHOT),
Sivas Halkevi,
TCDD Halk Oyunları Ekibi,
Töre Folklor Eğitim Merkezi (TÖFEM, 1996-2000),
Töre Musiki ve Folklor Eğitim Araştırma Derneği (1973-1980)
TÖMFED.*

2011 yılı itibariyle Sivas'ta Halk oyunları alanında faaliyet gösteren kurumlar şunlardır:

1. *Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu;*
2. *İl Kültür Müdürlüğü Kültür Merkezi;*
3. *Sivas Belediyesi Konservatuari;*
4. *Gençlik Spor İl Müdürlüğü Gençlik Merkezi.*

Halay, en az 6 kişinin yan yana gelmesiyle oynanır. Kız ve erkekler aile eğlenceleri hariç bir arada oynamazlar.

Pek çok yörenin oyunu, farklı yöre insanları tarafından rahatlıkla oynanmaktadır. Aynı hususu Sivas halayları için söyleyemeyiz. Çünkü Sivas oyunlarının kendine has figürleri vardır. Bu bakımdan Sivas halaylarını en güzel çeken yine Sivaslılardır.

Tarih içinde, erkek oyuncular arasında, şüphesiz Sivas halaylarını güzel oynayan usta oyuncular olmuştur. Burada usta oyuncu sözü ile hem oyunları güzel oynayan kişi hem de çeşitli kurum ve kuruluşlarda Sivas halayları eğitmenliği yapmış insanları kastetmekteyiz.

Sivas halaylarını kadınlar ayrı erkekler ayrı çekerler. Halay çekenleri kız ve erkek olmak üzere iki grupta toplayabiliriz. Ancak günümüzde müşterek oynanabilmektedir. Halay ekipleri kız / kadın halk oyunları ve erkek halk oyunları olmak üzere iki gruptur. Düzenlenen yarışmalara da bu şekilde gidilmektedir.

Bugünü kadar Sivas halay ekiplerinde onlarca kız oyun oynamış, çok sayıda il, bölge ve Türkiye birincilikleri almışlardır. Bunların özgeçmişlerine ulaşmayı çok arzu ettiğimiz halde bunu başaramadık. Ancak bu değerli sanatçıların isimlerini vermekle yetiniyoruz. Bunlardan bazılarının da soy isimlerini tespit edemedik. Tespit ettiğimiz isimler şunlardır:

Arzu Polat, Aslı Onut, Aslıhan Soboy, Aynur Karabulut, Aysen Hanım, Ayşe Çetinbaş, Bilge Keskin, Çiğdem Çimen, Çiğdem Polatgil, Deniz Kocabay, Gamze İnce, Gülçin Karabulut, Gülhan Çimen, Gülizar Altun, Gülseren Mercan, Gülseren Moğulkoç, Gülten Bildircin, Hamiyet Hanım, Handan Tanış, Hatice Hasdemir, İlknur Şakar, Leyla Açık, Leyla Koç, Melahat Karaoğlu, Nezihe Hanım, Pervin Yıldırım,

*Selma Koçtan, Sevil Demir, Sezen Şakar, Sümeyra Kılıç, Şenay Eser, Yasemin Hanım, Yüksel Hanım, Zerrin Kut, Zeynep Koçyiğit.**

Erkek halk oyunlarına emek verenlerin sayısı 100'ün üzerindedir. Biz bütün iyi niyetimize rağmen ancak 57'si hakkında bilgi bulabildik. Bu şahısların adları şöyledir:

1. Abdullah Semih Ekici,
2. Adnan Çavdar,
3. Ahmet Bozdoğan,
4. Ahmet Kaptan,
5. Ahmet Karababa,
6. Ali Tatar,
7. Bahattin Erbay,
8. Camız Ahmet (Asanakut),
9. Cihat Karakurt,
10. Dursun Eriçel,
11. Emin Eminoğlu,
12. Erdoğan Önder,
13. Etem Erdal Erşan,
14. Fahri Karaoğlu,
15. Hacı Duran,
16. Halis Elmas,
17. Hamza Nacak,
18. Harun Atasoy,
19. Hüseyin Toprak,
20. İbrahim Çıtır,
21. İsmail Kılınç,
22. Kadir Mahiroğulları,
23. Kahraman Asamaka,
24. Kâhya İbrahim (Asanakut),
25. Karabey Arız,
26. Klarnetçi Zomzom,
27. Küpeli (Ali Asamaka),
28. Mehmet Ayık,
29. Muhlis Aydın,
30. Muhlis Önen,
31. Murat Özkan,

* İsimlerin tespitinde yardımlarını gördüğüm Kadir Mahiroğulları'na teşekkür ederim. (D.K.)

32. Musa Demirci,
33. Mustafa Arslan,
34. Mustafa Toprak,
35. Necmettin Keser,
36. Nejdett Yiğit,
37. Nevzat Öztürk,
38. Nureddin Tanrıverdi,
39. Oğuz Sözöbatmaz,
40. Oktay Yurtseven,
41. Osman Asamaka,
42. Ömer Çıtır,
43. Ömer Yıldırım,
44. Özcan Keskin,
45. Özdemir Yalçın,
46. Pala Bayram (İsmail Tahir Bayramlı),
47. Rifat Duman,
48. Sedat Yavan,
49. Selçuk Koç,
50. Serdar Mahmut Oğrak,
51. Tarık Biçer,
52. Turan Demir,
53. Turan Polat,
54. Yakup İbicek,
55. Yusuf Güleriyüz,
56. Yusuf Yiğit,
57. Ziya Soybayraktar.

Bu oyuncularından *Camız Ahmet (Asanakut)*, *Dursun Eriçel*, *Hacı Duran*, *Kahraman Asamaka*, *Kâhya İbrahim (Asanakut)*, *Karabey Arız*, *Klarnetçi Zomzom Küpeli (Ali Asamaka)*, *Osman Asamaka*, *Pala Bayram (İsmail Tahir Bayramlı)* hakkında kitabımızın Sivaslı zurna sanatçıları (Merkez) bölümünde bilgi verdiğimiz için burada tekrar etmek istemiyoruz.

ABDULLAH SEMİH EKİCİ

24.08.1959 günü Sivas'ta doğmuştur. Gazipaşa İlkokulu, 4 Eylül Ortaokulu, Sivas Lisesinde okudu. Yüksek tahsilini Yozgat Eğitim Enstitüsünde yapmıştır (1979).

Halk oyunlarına 1980 yılında Sivas'ta başlamış; çeşitli kurum ve derneklerde faaliyet göstermiştir. Bazı okulların halk oyunları ekibini çalıştırmış, iki defa Türkiye finaline kalmıştır. 1990 yılında Milli Eğitim

Bakanlığı C Kategorisi, 1991 yılında ise B Kategorisi jüri üyeliği kurslarını bitirmiştir. 1996 yılında Milli Eğitim Bakanlığı A Kategorisi jüri üyeliği konusunda tez hazırlamıştır.

1991 yılında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Seçici Kurul üyeliği temel kursunu, 1992 yılında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Seçici Kurul üyeliği temel kursunu, 2001 yılında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sahne Uzmanlık kursunu bitirmiştir. 1991 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün İl-Grup-Final yarışmalarında Jüri Üyesi-Seçici Kurul Üyesi olarak çalışmıştır.

2001 yılında kurulan Halk Oyunları Federasyonunun ilk Halk Oyunları İl Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Halk Oyunları Federasyonunun ve Milli Eğitim Bakanlığının Sivas'ta yaptığı tüm toplantı, seminer, gözlemci-hakem eğitim kurs ve seminerlerini, grup-final yarışmalarını organize etti. Bu çalışmalardan dolayı Milli Eğitim Bakanlığı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünden, Halk Oyunları Federasyonundan ve Sivas Valiliğinden teşekkür ve takdirnamelerle ödüllendirilmiştir.

2003 yılında Türkiye Halk Oyunları Federasyonunun Eskişehir ilinde düzenlemiş olduğu Gözlemci kursunu başarıyla bitirmiştir. Halen Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Gözlemcisi olarak tüm İl-Grup-Final yarışmalarında görev yapmaktadır.

ADNAN ÇAVDAR

1953 Sivas'ın Zara ilçesinin Ekinli köyü doğmuştur. Hasan Hüseyin ve Fikriye'nin oğludur.

Sivas Ziya Gökalp İlkokulunda, Atatürk Lisesi orta kısmında, Sivas ve Kongre Liselerinde okumuştur. Yüksek tahsilini Erzurum'da Kâzım Karabekir Eğitim Enstitüsünde yapmıştır. Mezun olduktan sonra Sivas'ta Gazi Lisesinde öğretmenliğe başlamıştır. 1996 yılından beri İzmir'de yaşayan Adnan Cavdar, 2010 yılında emekli olmuştur.

Halk oyunlarına 1967 yılında başlamış; Esnaf Odası Folklor Derneğinde, Halk Eğitim Merkezindeki halk oyunları ekibine katılmış hocaları Fahri Karaoğlu, Musa Demirci, Muhlis Aydın ve Ahmet Ergün'ün önderliğinde çeşitli festivallere katılmıştır. Milliyet Gazetesinin düzenlediği halkoyunları yarışmalarına katılması, ilgisini sevdaya dönüştürmüştür. Sivas'taki TÖMFED (Töre Musiki Folklor ve Eğitim Derneği) adıyla faaliyet gösteren derneğin bünyesinde bu alanda araştırma ve derlemeler yapmıştır.

1983 yılında Gazi Lisesi Müdürü Sabahattin Erbıyık'ın önerisiyle halk oyunları seçici kurul üyeliği kursuna katılıp o yıldan sonra seçici kurul üyesi olarak Sivas'ta aktif çalışmalarına devam etmiştir. Halk Eğitim Merkezinde, halk oyunları eğitmenlik kursunun açılmasında öncülük edip çok değerli öğretmenlerin yetişmesine ve okullarda halk oyunları çalışmalarının yaygınlaşmasına büyük katkıda bulunmuştur.

AHMET BOZDOĞAN

1966'da Zara'da doğmuştur. İlkokul, ortaokul ve liseyi Zara'da okumuş, 1988 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girmiştir. 1992'de bu bölümden mezun olmuş, 1993'te Halil Rifat Paşa Lisesi'ne edebiyat öğretmeni olarak

atanmıştır. 1995'te bu üniversitede açılan araştırma görevliliğini kazanmıştır. 1996'da C. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisansını tamamlamış, 2000 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne doktora öğrencisi olarak kabul edilmiştir. Bu arada kısa dönem askerlik vazifesini yapmış; 2001 yılında edebiyat doktoru olmuştur. 2002'de Yardımcı Doçent, 2009'da Doçent olmuştur. Aynı yıl Zara Ahmet Çuhadaroğlu Meslek Yüksekokulu Müdürlüğüne, 2011'de de Zara Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Müdürlüğüne getirilmiştir. Ahmet Bozdoğan bu Yüksekokulun ilk müdürüdür.

Halk oyunlarına başlaması ve bu alandada faaliyetleri ile ilgili olarak bize şunları aktarmıştır:

"Yüksek öğrenimime 1984 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Sivas Meslek Yüksekokulunda başladım. Babamın Zara'daki en iyi halk oyuncular arasında yer alması, aile bireyleriyle birlikte benim de çocukluktan itibaren halk oyunlarına ilgi duymama vesile olmuştu. Ama halk oyunları ile ciddi anlamda ilgilenmeye başlamak Sivas MYO'daki öğrencilik yıllarıma denk gelir.

Öğrenciliğimin ilk ayları içinde arkadaşlarla kantinde otururken bir kalabalık dikkatimizi çekti. Kalabalığın sebebinin ne olduğunu sordüğümüzde; Yurt-Kur bünyesinde halk oyunları kursu başlayacağını, kalabalığın da o kursa katılmak isteyenlerden oluştuğunu öğrenince bir anlık kararla ben de o kalabalığa katıldım. Böylece, benim için yıllarca devam edecek bir halk oyunculuğu serüveni başladı.

Yurttaki halk oyunları çalışmalarımız sırasında Yakup İbicek ve Ziya Soybayraktar'dan ders alıyorduk. Bir ara Tarık Biçer de öğretici olarak çalışmalarımıza katılmıştı. Aynı zamanda, o yıllarda yeni kurulan Sivas Belediye Konservatuvarı bünyesinde oluşturulan halk oyunları sınıfına da devam ediyorduk. Hem Yurtta hem de Konservatuarda Sivas yöresi dışında Diyarbakır, Bingöl ve Antep yöresi oyunları da öğreniyorduk. Hatta benim ilk ciddi gösterim Diyarbakır yöresi oyunları ile olmuştu. Ama Sivaslı olduğumuz için ilerleyen süreçte Sivas yöresi oyunları ağır basmaya, estetik duygularımızı daha fazla okşamaya başladı.

Biz Yurt-Kur ekibinde faaliyet yürütürken bazı arkadaşlar da Üniversitenin halk oyunları faaliyetlerine devam ediyordu. Onlarla

aramızda gizliden gizliye bir rekabet ve kıskançlık da yok değildi. Açık söylemek gerekirse onlar bizden iyiydi. Bir yıl sonra, bizim Yurt-Kur ekibi ile Üniversitenin ekibi güçlerini birleştirdi; daha doğrusu biz Üniversite ekibine katıldık ve aynı yıl Malatya’da düzenlenen Üniversiteler Arası Halk Oyunları Yarışmasında Türkiye birincisi olduk. 1986 yılındaki bu birincilik, Cumhuriyet Üniversitesinin halk oyunlarında Türkiye çapındaki ilk birinciliği idi. Ertesi yıl Konya’daki yarışmada Bilkent Üniversitesiyle aynı puanı aldık; ama jüri onları Türkiye birincisi, bizi ikincisi ilan etti. Bu durumun bizi epey üzdüğünü dün gibi hatırlarım.”

AHMET KAPTAN

1969’da Sivas’ta doğmuştur. Halit ve Adile’nin oğludur. Sırasıyla Danişment İlkokulu, 4 Eylül Ortaokulu, Sivas Lisesi ve Anadolu Üniversitesi Spor Yöneticiliği Bölümü okumuştur. Halen Sivas’ta yaşamakta olup, kuyumculuk, emlak ve inşaat sektöründe uğraşmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Halk oyunları oynamaya 1984 yılında başlamıştır. Hocası Turan Polat’tır. 1987’de Kafkas Halk Oyunları kursuna katılıp Abdullah Hoca’dan erkek, Şensoy Eser’den de kız Kafkas kız oyunlarını öğrenmiştir. Halk Eğitim Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi ve Belediye Konservatuarında halk oyunları faaliyetine katılmıştır. 1995’te Sivas Halk Eğitim Merkezinden usta öğreticilik belgesi almıştır. Sivas merkezdeki ilkokullarda ve ortaokullarda Sivas Halk Oyunlarını ve Kafkas Halk Oyunlarını öğretmiş; katıldığı yarışmalarda ilk dereceyi almıştır. 2004’te Türkiye Halk Oyunları Federasyonundan seçici kurul üyeliği ve halk oyunları jüri üyeliği belgesi almıştır. İl ve il dışındaki birçok yarışmada hakemlik yapmıştır. Bağlama ve akordeon çalan Ahmet Kaptan, amatör olarak da trekking (dağ yürüyüşü) sporuyla uğraşmaktadır.

AHMET KARABABA

1966 Sivas'ta doğmuştur. İlk, orta ve lise tahsilini Sivas'ta yapmıştır. 1986 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Meslek Yüksek Okulunu bitirmiştir.

Halk oyunlarına 1980 de lise yıllarında başlamıştır. 1983 yılında ilimiz Kültür ve Turizm Müdürlüğü Halk Oyunları Topluluğuna katılmıştır. Cumhuriyet Üniversitesinde öğrencisi iken, Üniversitenin halk oyunları ekibinde oynamıştır. Aynı yıllarda Sivas

Sağlık Meslek Lisesi halk oyunları ekibini çalıştırmıştır. Ayrıca, Sivas Atatürk Kültür Merkezi Halk Oyunları Topluluğunda ve Sivas Gençlik Merkezi Halk Oyunları Topluluğunda oynamış ve oyun eğitmenliği yapmıştır. Kültür Turizm Müdürlüğü Halk Oyunları Birim Başkanlığı ve Gençlik Merkezi Müdürlüğü faaliyetler koordinatörlüğü yapmıştır. Halen Sivas Belediyesi İmar İşleri Müdürlüğünde çalışmakta ve Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Halk oyunları jüri üyeliği yapmaktadır.

ALİ TATAR

15.06.1961 'de Gürün'ün Külahlı köyünde doğmuştur. Hasan ve Güller'in oğludur. Sivas'ta Ülkü İlkokulu ve Atatürk Lisesinde okuduktan sonra Ondokuzmayıs Üniversitesi Gençlik ve Spor Akademisine girmiştir. Burada Halk Oyunları Yardımcı Uzmanlık eğitimi aldıktan sonra mezun olmuş, 1987'de Cumhuriyet Üniversitesi Beden Eğitimi

Spor Yüksek Okuluna Öğretim Görevlisi olarak girmiştir. Bu tarihten itibaren Halk Oyunları Federasyonu Bölge Temsilciliği, açılar kurslarda öğretim görevlisi, Ulusal Hakem ve Oyun Eğitmeni, Cumhuriyet Üniversitesi Halk Oyunları Birimi Başkanlığı olarak çalışmıştır. Avrupa'nın birçok ülkesine gitmiş, halk oyunları alanında faaliyet

göstermiştir. Çalıştırdığı bu ekip yıllar boyu Türkiye birinciliği ve ikinciliği almıştır. Ali Tatar ayrıca Ankara’da Anadolu Halk Oyunları Topluluğunda (AHOD) uzun süre oyunculuk yapmıştır. Halen Cumhuriyet Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

AHMET TURAN DEMİRBAĞ

Zara Karacahisar köyü nüfusuna kayıtlı olup 22.01.1957’de İstanbul’da doğmuştur. İlk, orta, lise ve yüksek tahsilini İstanbul’da yapmıştır. Türkiye Halkoyunları Federasyonu Yönetim Kurulu üyesi ve Motif Vakfı Yönetim Kurulu Üyeliği görevi de olan Ahmet Turan Demirbağ, evli ve iki çocuk babasıdır.

Çok küçük yaşlarında ailesinden almaya başladığı halk oyunları ile ilgili eğitimini, Zeytinburnu İhsan Mermerci Ortaokul ve Lisesi, Bakırköy Anadolu Turizm Folklor Derneği, FOTEM, ZEYHEM ve İstanbul Teknik Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı gibi kurum ve kuruluşlarda devam ettirerek, birçok yurt içi ve yurt dışı festival ve konserlerde, genel sanat yönetmeni, Koreograf, dansçı ve müzisyen olarak yer almıştır. Bu ülkelerden bazıları; İspanya, Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda, İtalya, İngiltere, Amerika, Kanada, Japonya, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt, Dubai, Mısır’dır.

Ahmet Turan Demirbağ, ilk okul, lise, üniversite, amatör ve profesyonel topluluklar düzeyinde yetiştirdiği ekipleri ile yurt içinde ve dışında birçok başarı ve ödüller kazanmıştır. 1981 yılından itibaren Uluslar arası Halkoyunları Seminerlerinde öğretmenlik yapmaya başlamış; Türkiye, Hollanda, Belçika, İsviçre, İtalya, Amerika ve Japonya gibi ülkelerde atölye ve dans seminerleri düzenlemiş; Türk halkoyunlarının uluslar arası alanda öğretiminde bulunmuştur.

1984 yılında Hollanda Amsterdam “Het International Danstheater” adlı profesyonel toplulukta, koreograf olarak çalışmıştır. Ayrıca Macaristanda” Tuzvirag Tancegyuttas” ve Hollanda da

“Paloina” gibi amatör ve profesyonel toplulukların repertuarları için koreografiler hazırlamıştır.

International Dans theater da Koreograf olarak çalışmalarda bulunduğu eserlerden bazıları; Folklorfeest, Seizoenen van Jaar en Leven, Karagöz in Nederland(Tüm Koreografileri),Black see tot Black Forest, Mare Nostrum, de Ziel van de Zwarte Zee, Kafkasus, Rod Peper, Silk Road, de Reizigers, Alexander, Hand and Feets, Stampende Stilte’dir.

Bu topluluktaki çalışmaları halen devam etmektedir. 2010 yılında Avrupa birliğinin destekleri ile ZIMIHC huis for amateurkunst, Culturalis and Stadsshouwburg ve Het International Danstheater adlı kuruluşlarla birlikte, Türklerin kendi kültür ve sanatları ile birlikte Avrupa toplumuna uyumu amaçlayan “Buluşma” adlı projeyi Türk ve Hollandalı amatör ve profesyonel dansçılarla hazırlayarak, Hollanda da, başta Deen Haag ve Utrecht şehirleri olmak üzere birçok konser vermiştir.

Yurt içi ve yurt dışında yarışma ve etkinliklerde “Jüri” üyesi olarak görev almıştır. Bunlardan bazıları: Kültür Bakanlığı “Halkoyunları yarışması”1996-97”; Milliyet Gazetesi “Liselerarası Halkoyunları Yarışması” 1990-91-92; Güneş Gazetesi “İlkokullar arası Halkoyunları Yarışması”; İngiltere “Llangollen Internationl Musical Eistedfud” 2010; T.R.T “Altın Adımlar Halkoyunları Yarışması”2008 (13 Bölüm olarak yayınlanmıştır.)

Yurt içi ve yurt dışında birçok bilimsel sempozyum ve kongrelere katılarak bildiriler sunmuş; birçok makale ve söyleşileri çeşitli dergi ve kitaplarda yayımlanmıştır.

Aynı zamanda amatör bir fotoğrafçı olan Ahmet Turan Demirbağ’ın, Sivas ve çevresinde yaptığı araştırmalarda çektiği fotoğraflar, İsviçre, Almanya ve Hollanda da bilimsel kongrelerde gösterildi ve çeşitli dergi ve kitaplarda basılmıştır.

1985 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı bünyesinde kurulan “Türk Halk Oyunları” bölümünün ilk hocalarından birisidir. Bu bölümde farklı dönemlerde Ana Sanat Dalı Başkanlığı ve Bölüm Başkan Yardımcılıkları görevlerinde bulunan Ahmet Turan Demirbağ Türk halk oyunları, Oyun Analizi, Oyun Tekniği ve Oyunlarda Teknik ve Artistik Formlar derslerini vermekte olup, halen bu bölümde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

BAHATTİN ERBAY

1942’de Sivas’ın Yüceyurt mahallesinde doğmuştur. İlk orta ve lise tahsilini Sivas’ta yapmıştır. Endüstri Meslek Lisesini bitirdikten sonra TCDD’ye girmiş, yine buradan emekli olmuştur. Şimdi emekli olup Sivas’ta yaşamaktadır. 1960’lı ve 1970’li yıllarda Sivas Halk Oyunları ekibinde Sivas’ı temsil etmiş; başarılarına imza atmıştır. Şimdi Sivas’ta

yaşamaktadır.

CİHAT KARAKURT

1945’te Şarkışla’nın Ağcakışla köyünde doğmuştur. İlkokulu bitirdikten sonra Çırak okuluna girmiş, bu okuldan mezun olduktan sonra TCDD’de işçi olmuştur. Aynı kurumdan emekli olan Cihat Karakurt şu şimdiki Samsun’da yaşamaktadır. Yusuf Güler yüz’ün ekip başı olduğu halk oyunları ekibinde yer almıştır.

EMİN EMİNOĞLU

1967’de Kangal’da doğmuştur. İlk, orta ve lise tahsilini Sivas’ta yapmış, 1985’te Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne girmiş, daha sonra yatay geçişle Cumhuriyet Üniversitesinde aynı bölüme geçiş yapmıştır. 1992’de mezun olmuştur. Artvin’de ve Sivas’ta öğretmenlik

yapmış, 1995 yılında Cumhuriyet Üniversitesine asistan olarak girmiştir. Aynı yıl Cumhuriyet Üniversitesinde Yüksek Lisansını, 2003'te de Hacettepe Üniversitesinde doktorasını yapmıştır. 2004'te Yardımcı Doçent olmuştur. Halen Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Evli olup iki kızı vardır.

Halk oyunlarına 1982 yılında Sivas Lisesinde öğrenci iken başlamıştır. Sivas'ta Üniversite öğrencisi iken de bu faaliyetlerine devam etmiş, beş yıl üst üste Türkiye birincisi olan ekipte oyunculuk yapmıştır. 1996-1999 yıllarında Töre Folklor Eğitim Merkezi (TÖFEM)'nin dernek başkanlığını yapmıştır. Şu anda merkezi Sivas'ta bulunan Anadolu Folklor Kurumunun yönetim kurulu üyesidir.

ETEM ERDAL ERŞAN

1970'te Sivas'ta doğmuştur. İbrahim ve Ayşe'nin oğludur. Sırasıyla Ülkü İlkokulunda, Atatürk Ortaokulunda, Sivas Lisesinde ve Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesinde okumuştur. Şimdi Numune Hastanesinde psikiyatri uzmanı olarak çalışmaktadır.

Halk oyunlarına on beş yaşında mahallede arkadaşlarıyla oluşturduğu halk oyunları ekibinde başlamıştır. Üniversite öğrencisi iken öğretim görevlisi Ali Tatar'la çalışmıştır. Üniversite halk oyunları topluluğunda üst üste alınan 6 Türkiye birinciliğinin 4 ünde yer almıştır. Bu sırada ülkemizi yurtdışı festivallerde temsil ederek milli halk oyuncu olmuştur. Tıp Fakültesini bitirdikten sonra uzun yıllar Cumhuriyet Üniversitesinin halk oyunları topluluğunda ve spor kulübünde eğitmen ve idareci olarak faaliyet göstermiş üniversiteler ve kulüpler arası halk oyunları yarışmasında 1 Türkiye birinciliği, 3 Türkiye ikinciliği ve 5 kez de Türkiye üçüncülüğü derecesi elde etmiştir. Halk Oyunları Federasyonundan hakemlik belgesi almıştır. 2007 yılında Sivas Halay Merkezi Spor Kulübü (SHM) kurucu başkanlığı yapmıştır. Halk oyunları federasyonu kurulmasından sonraki aşamalarda sağlık kurulu ve organizasyon kurulu üyeliği, bölge koordinatörlüğü Türkiye

Halk Oyunları Federasyonu disiplin kurulu üyeliği görevlerinde bulunmuştur. Türkiye finalleri başta olmak üzere her türlü yarışma aşamalarında hakem (seçici kurul üyesi) olarak görev almıştır.

ERDOĞAN ÖNDER

1964'te Şarkışla'nın Konakyazı (Eski adı; Kanak) köyünde doğmuştur. İlkokulu köyünde okuduktan sonra Şarkışla İmam Hatip Lisesi orta kısmında ve Gemerek Lisesinde okumuştur. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde yüksek tahsilini yapmış. Aynı üniversitede *Sivas'ta Poşa Topluluğunun Aile Yapısı* konulu teziyle yüksek lisansını (1991); Ahmet Yesevî Üniversitesinde de *Bir Alt Kültür*

Olarak Artvin, Erzincan ve Sivas'ta Poşalar (1998) teziyle doktorasını yapmıştır.

Halk oyunlarına karşı ortaokul birinci sınıf öğrencisiyken ilgi duyan Erdoğan Önder, üniversite öğrencisi iken Yakup İbicek ve Ziya Soybayraktar'ın yanında Sivas halaylarının inceliklerini öğrenmiştir (1984). Ali Eğitimci'ni Ali Tatar'ın yaptığı Üniversite halk oyunları ekibinde halay başı çekmiş ve bu ekip dört kere Türkiye birinciliği kazanmıştır.

Halen Sivas'ta yaşayan Önder, evli e üç çocuk babasıdır.

FAHRİ KARAOĞLAN

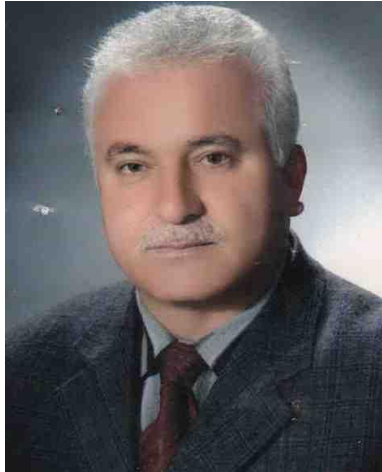
Sivas halayları söz konusu olduğunda adından en çok bahsedilen biridir. Deyim yerindeyse ömrünü Sivas halk oyunlarına vakfetmiştir. 1927'de Sivas'ın merkez köylerinden olan Çelebiler köyünde doğmuştur. Evli olup ikisi kız, üç çocuğu vardır.

Daha genç yaşlarda halay çekmeye başlamış, bunu Sivas Halkevinde iletmiştir. Ömrü halay başını çekmek ve öğrenci yetiştirmekle geçmiştir. Yüzlerce festival, şenlik ve yarışmaya katılmış, sayısız birincilikler almıştır. Ömrünün sonlarına doğru evini Antalya'ya taşımış, 31.07.2006'da Antalya'da vefat etmiştir.

HALİS ELMAS

22.03.1972'de Sivas'ta doğmuştur. İlkokul, ortaokulu bitirdikten sonra Sivas Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesine girmiştir.

Halk oyunlarına olan ilgisi 1985 yılında başlamıştır. 1988'de Sivas Folklor Araştırma ve Turizm Derneğinde halk oyunları kursuna katılmış; 2001 yılına kadar burada faaliyet göstermiştir. Eğitimci Tarık Biçer'dir. Sivas Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesinde öğrenci iken okulun halk oyunları ekibinde yer almıştır. Bu okuldaki eğitimci ise Ziya Soybayraktar'dır. 1998'de Usta öğretici belgesi almış ve Sivas halk Eğitim merkezinde eğitimciğe başlamıştır. Sivas'taki muhtelif okullarda Sivas halk oyunlarını öğretmiştir. Millî eğitim Bakanlığında 14 adet başarı belgesi almıştır. 2003'te çalıştığı Sivas Lisesi Halk Oyunları Ekibi, Türkiye birincisi olmuştur. Bunun yanında çalıştığı Belediye Konservatuvarı minikler grubunun da aldığı Türkiye birinciliği başarısı vardır.

HAMZA NACAK

10.09.1955'TE Sivas'ın merkez köyü Beypınar'da doğmuştur. Seyit Mehmet ve Fatma'nın oğludur. Sırasıyla Sivas Vali Muammer İlkokulu, Kars-Digor Ortaokulunu ve Sivas Atatürk lisesini okumuştur. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Döner Saymanlığında çalışmış; 2009'da buradan emekli olmuştur. Evli ve dört çocuk sahibidir.

Halk oyunlarına çocukken mahallede başlamış, daha sonra Sivas Halk Eğitim Merkezindeki kurslara devam etmiştir. Halayın inceliklerini Sarı İbrahim adıyla bilinen zurna sanatçısı İbrahim Ayık'tan öğrenmiştir. Cumhuriyet

Üniversitesi personeline ve PTT personeline halk oyunları dersi vermiştir.

HARUN ATASOY

1961'de Sivas'ın merkez köylerinden olan Beypınar köyünde doğmuştur. Ömer ve Zeliha'nın oğludur. Alpaslan İlkokulunda, Atatürk Ortaokulunda ve Sivas Ticaret Lisesinde okumuştur. Bilahare Cumhuriyet Üniversitesi Meslek Yüksekokulu İşletme Bölümünü bitirmiştir (2008). 1983'te Divriği Kız Meslek Lisesine memur olarak girmiştir. 1989'da Cumhuriyet Üniversitesine naklen atanmış ve

halen aynı kurumda çalışmaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Halay çekmeğe küçük yaşlardan başlayan Harun Atasoy, Kız Meslek Lisesinde memurken okulun halk oyunları ekibini çalıştırmıştır. Sivas Fasil Heyeti Âşıklar ve Halk Oyunları Derneğinin (SİFAHOD) kurucuları arasındadır.

HÜSEYİN TOPRAK

21.07. 1963'te Sivas'ta doğmuştur. Refik ve Behiye'nin oğludur. Mustafa Toprak'ın kardeşidir. İstiklal İlkokulunu ve İmam-Hatip lisesini bitirmiştir. Sivas'ta esnafılık yapmaktadır.

Küçük yaşlarda halk oyunlarını oynamaya heves etmiş, mahallede yapılan düğünlerde oynamış, daha sonra Sivas Halk Eğitim Merkezindeki

kurslara devam etmiş; Turan Polat'tan ders almıştır. 1991'de Sivas Halk Eğitim Merkezinden usta öğreticilik belgesi; 1995'te de Millî Eğitimin açtığı öğreticilik belgesi almıştır. Bu tarihlerden beri öğretmenlik yapmaktadır. Sırasıyla Kızılırmak İlköğretim Okulu, 4 Eylül

İlköğretim Okulu, Sivas Lisesi, Halil Rıfat Paşa Lisesi, Behrampaşa İlköğretim Okul, Endüstri Meslek Lisesi, Atatürk Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Kadı Burhaneddin İlköğretim Okulunda, İmranlı ve Ulaş'taki okullarda halk oyunları dersi vermiş; çalıştırdığı ekipler il birinciliği, grup birinciliği kazanmış, Türkiye finallerine katılmıştır.

İBRAHİM ÇITIR

05.01.1967'de Sivas'ta doğmuştur. Alpaslan İlkokulunu ve Sivas İmam-Hatip Lisesini bitirmiştir. 1990-2011 yıllarında Şekerbank'ta çalışmıştır. Şimdi Sivas Anadolu Hastanesinde tanıtım müdürü olarak çalışmaktadır. Sivas Radyo Televizyonunda yıllardan beri kültürel programlar yapmaktadır.

Halk oyunlarına ilkokul öğrencisi iken başlamıştır. 1985-1986 yılları arasında Cihanbeyli Halk Oyunları Müdürlüğünde usta öğreticilik yapmıştır. Sivas Fasıl Heyeti Âşıklar ve Halk Oyunları Derneğinin kurucu üyesidir.

İRFAN AYTEKİN

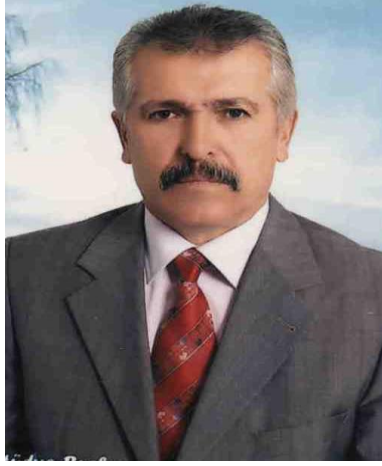

1967 yılında Ulaş'ın Yazıcık köyünde doğmuştur. İlk, orta ve lise eğitimini Sivas'ta tamamlamış; 1988'de Verem Savaş Dispanserinde Sağlık Memuru olarak göreve başlamıştır. 1991 yılında Ankara Gevher Nesibe Sağlık Eğitimi Enstitüsüne girmiş; 1995'te buradan mezun olmuştur. Suşehri Sağlık Meslek Lisesine Meslek Dersleri öğretmeni olarak atanmış; daha sonra Sivas Atatürk Sağlık Meslek Lisesine atanmıştır. Halen Atatürk Anadolu Sağlık Meslek Lisesinde meslek dersleri öğretmeni olarak çalışmaktadır. 2010 yılında Malatya İnönü

Üniversitesinde lisansını tamamlamıştır. Evli olup bir oğlu bir kızı vardır.

Halk Oyunlarına 1981 yılında Halk Eğitimi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğüne başlamıştır. Endüstri Meslek Lisesi Halk Oyunları Topluluğunda faaliyet göstermiş; 1985 yılında Sivas Belediyesi Konservatuvarına girmiştir. 1986 yılında Aydın'da yapılan Kurumlar arası Halk Oyunları yarışmasında Türkiye Birincisi olan Sivas Belediyesi Halk Oyunları Ekibinde yer almıştır. Oynadığı halk oyunları ekibi Sivas Folklor Araştırma ve Turizm Derneği (SİFAD) çerçevesinde birkaç defa Türkiye birincilikleri kazanmıştır. İrfan Aytekin, 1996 yılına kadar bu dernekte oyuncu olarak ve yönetici olarak çalışmıştır. 1986 yılında Atatürk Lisesi Kız Halk Oyunları Topluluğunu ve Kız Meslek Lisesi Halk Oyunları Topluluğunu çalıştırmıştır. 1992 yılında Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü'nün açmış olduğu Halk Oyunları Eğitimliği kursunu başarı ile tamamlamıştır. 1995'te çalışmakta olduğu Sivas Atatürk Sağlık Meslek Lisesi Halk Oyunları Topluluğunda öğretmenlik yapmıştır. 1996 yılında bir grup arkadaşı ile TÖFEM'i (Töre Folklor Eğitim Merkezi) kurmuştur. Bu dernek birçok yarışmalarda dereceler almıştır. Bu yarışmaların hepsinde hem oyuncu hem de yönetici olarak yer almıştır. 2000 yılında SİFAD ve TÖFEM birleşerek Sivas Halk Oyunları Derneği (SİHOT) adı altında faaliyet göstermiştir. SİHOD olarak Kosova, Kıbrıs ve İtalya gibi Ülkelerin halk oyunları festivaline halk oyunları topluluklarına katılmışlardır.

İrfan Aytekin, 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Okulî Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Daire Başkanlığını açmış olduğu Halk Oyunları İl Koordinatörlüğü kursunu başarı ile tamamlayarak, Halk Oyunları İl Koordinatörlüğüne getirilmiştir. 2010 yılında Milli Eğitim Müdürlüğü ile yıldızlar Türkiye Finalini organizasyonunda bulunmuştur. 2010 yılında bir grup arkadaşla AFK'yı (Anadolu Folklor Kurumu Derneğini) kurduk, halen dernek başkanlığını yürütmekteyim.

İSMAİL KILINÇ

1951 yılında Sivas'ın merkez köylerinden olan Beypınar köyünde doğmuştur. Halil ve Hatice'nin oğludur. İlkokul mezunu olup, okulu köyündeki ilkokulda okumuştur. 1981 yılında Sivas Belediyesine şoför olarak girmiş, 2010'da bu kurumdan emekli olmuştur.

Halk oyunlarına ilgisi 1962 yılında başlamıştır. Sivas halaylarının tamamını iyi derece oynayan İsmail

Kılınç, çevresinde “Keko” diye tanınmıştır.

KADİR MAHİROĞULLARI

06.01.1967 günü Zara'da doğmuştur. Erol ve Mualla'nın oğludur. Sırasıyla Zara Reşit Akif Paşa İlkokulu, Sivas Gaziosman Paşa İlkokulu, Selçuk Ortaokulu ve Sivas Lisesinde okumuştur. Yüksek tahsilini Cumhuriyet Üniversitesi Meslek Yüksekokulunda yapmıştır. Bilahare Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesini bitirmiştir. Halen Sivas'ta yaşamakta olup serbest meslekle uğraşmaktadır.

Halk oyunlarına 1987'de Cumhuriyet Üniversitesinde öğrenci iken başlamıştır. Sivas'ta yapılan çeşitli kurslara katılarak bunlardan ustalık ve başarı belgeleri almıştır. Sivas Halk Eğitim Merkezinin okullarla işbirliği yaptığı kurslarda usta öğreticilik yapmıştır. Sivas'ta muhtelif ilkokul ve ortaokulda halk oyunları ekibi yetiştir, artarda birincilikle almıştır. Ayrıca ortaokulda halk oyunları dersi öğretmenliği yapmıştır. Sivas'ta ilk defa çok sesli müzikle sahne düzenlemesi gerçekleştirmiştir. Zara Temirağasını ve Kadın Karahisarı oyunlarını derlemiştir.

MEHMET AYIK

1950'de Sivas'ta doğmuştur. TCDD'den emekli olmuştur. 1960'lı ve 1970'li yıllarda Sivas Halk Oyunları ekibinde Sivas'ı temsil etmiş; başarılarla imza atmıştır. Şimdi Sivas'ta yaşamaktadır.

MUHLİS AYDIN

1949'da Sivas'ta doğmuştur. Hacı ve Cihan'ın oğludur. Dumlupınar İlkokulu, Atatürk Ortaokulu ve Kongre lisesinde okuduktan sonra Buca Eğitim Fakültesine girmiştir. Mezun olduktan sonra öğretmenliğe başlamıştır. Sonraki yıllar İzmir'e taşınan Muhlîs Aydın 2007'de İzmir'de vefat etmiştir.

Halaylara karşı ortaokul öğrenci iken ilgi duymuştur. Özel Avni Akyol Lisesinde, Çakabey İlköğretim Okulunda, Buca Lisesinde öğrencilere halk oyunları öğretmiştir. Bir ara Ege Üniversitesinde halk oyunları alanında öğretim görevlisi olarak çalışmıştır. TRT'de Barana, Eyvan ve Dımıdan programlarına danışmanlık yapmıştır. İzmir'de Halk Oyunları Giysileri Dikimevi açmıştır. Bu işyeri hâlâ eşi Fatma Aydın tarafından çalıştırılmaktadır.

MUHLİS ÖNEN

1950 yılında Sivas'ta doğmuştur. Mehmet ve Güllü'nün oğludur. Çerçideresi köyü İlkokulunu bitirdikten sonra Atatürk Ortaokulu ve Sivas Merkez Öğretmen okullarında okumuştur. Daha sonra Açık Öğretim Üniversitesinde Ön Lisansını tamamlamıştır. 1976-2004 yıllarında Sivas'ın muhtelif okullarında öğretmenlik yapmıştır.

Halkoyunlarına olan ilgisi ortaokul öğrencisi olduğu dönemlere rastlar. Bu sırada okulun halkoyunları

ekibinde oynamış, öğretmen okulu öğrencisi iken de bunu devam ettirmiş; Sivas, Gaziantep, Elazığ ve Bitlis halk oyunları ekibinde ekip başı olarak faaliyet göstermiştir. Öğretmen Ahmet Doğan'la birlikte Alpaslan İlkokulunun ve Atatürk İlkokulunun kız ve erkek Sivas halk oyunları ekibini çalıştırmış, ekibi Sivas birincisi olmuştur.

MURAT ÖZKAN

1970 yılında Sivas'ta doğmuştur. İlkokul, ortaokul, lise ve yüksek öğrenimini Sivas'ta yapmıştır. Sivas Atatürk Kültür Merkezi Müdürlüğü ve Sivas Belediye Konservatuvarı Müdürlüğünde eğitimci olarak Halk oyunları faaliyetlerinde bulunmuştur. Sivas yöresi ve yöre oyunları öğretimiyle Sivas Halk Oyunlarına katkıları bulunan değerli bir halk oyunları eğitimcisi.

MUSA DEMİRCİ

1942'de doğmuştur. Hafik'in Çukurbelen (Eski adı; Hanzar) köyündendir. Resul ve Şerife'nin oğludur. İlkokulu köyünde, ortaokulu Sivas Ortaokulu ve Sivas Lisesinde okuduktan sonra Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ni bitirmiştir. Kahramanmaraş Teknik Ziraat Müdürlüğü, Erzurum Ziraat Başmüdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdür Muavini, Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı Aydın İli Tarım İl Müdürlüğü, XIX., XX. ve XXI. Dönem Sivas Milletvekilliği ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı yaptı. Halen HAS Parti Genel Başkan Yardımcısıdır. Evli ve Muhammed Fatih, Ayşen ve Şule adlarında 3 çocuk babasıdır. Halen Ankara'da yaşamaktadır.

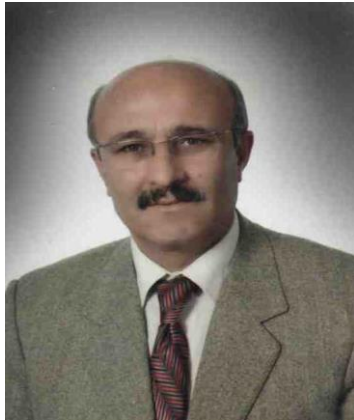
Halk oyunlarına ortaokul öğrencisi iken başlamıştır. Askerlik hizmetini yaptıktan sonra Sivas Halk Eğitim Merkezinde çalışmalara başlamıştır. Kayseri ve Sivas'ta halk oyunları yarışmasının jüri üyeliğini yapmıştır. 1975-1976'da Kahramanmaraş'ta ilk defa halk oyunları yarışması düzenlemiştir.

MUSTAFA ARSLAN

30.04.1968'de Sivas'ta doğmuştur. Rüştü ve Aysel'in oğludur. Sırasıyla Selçuk İlkokulu, Behrampaşa Ortaokulu, Endüstri meslek Lisesini, Cumhuriyet Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Elektronik Bölümünü ve Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik Bölümünü okumuştur. 1991'de Sivas Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesinde çalışmaya başlamıştır.

Halk oyunlarına olan ilgisi lise öğrenciliği yıllarına rastlar. Bunu diğer okullarda da devam ettirmiştir. Halk Eğitim Merkezinde iki kere Türkiye ikinciliği, birinciliği, Cumhuriyet Üniversitesinde iki kere Türkiye birinciliği alan ekipte oynamıştır. 1998'de Millî Eğitim Bakanlığı Halk Oyunları Seçici kurul Üyeliği seminerine katılarak C Kategorisi belge almıştır. 2001 yılında da B kategorisinde jüriğe uygun görülmüştür. Çalıştığı lisenin halk oyunları ekibini yarışmalara hazırlamış ve ekibi Türkiye ikinciliği ve üçüncülüğü dereceleri almıştır.

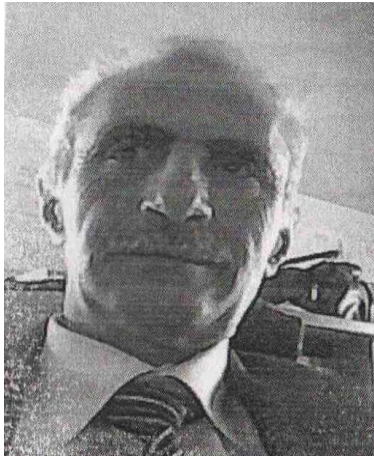
MUSTAFA TOPRAK

04.10.1957 günü Sivas'ta doğmuştur. Refik ve Behiye'nin oğludur. Kardeşi Hüseyin Toprak da halk oyunları sanatçısıdır. İlk, orta, lise tahsilini Sivas'ta, yüksek öğrenimini Balıkesir Necatibey Eğitim Enstitüsünde yapmıştır. Önce Trabzon'da muhtelif okullarda Türkçe öğretmenliği yaptı. İki buçuk yıl sonra Sivas il merkezindeki Behrampaşa Okuluna atanmıştır. Burada da iki yıl çalıştıktan sonra Sivas Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'ne tayin edilmiştir. Bu okulda 26 yıldan beri Müdür Yardımcılığı yapmaktadır. Evli olup bir oğlu iki kızı vardır.

Halk oyunları ile tanışması ilkokul birinci sınıfta olmuştur. Önce Sivas, daha sonra Antep, Elazığ, Silifke, Diyarbakır ve Erzurum yörelerinin oyunlarını öğrenmiştir. Ortaokul lise ve üniversite öğrencisiyken de halk oyunlarını oynamış, çeşitli festivallere ve yarışmalara katılmıştır. Daha sonraki yıllarda usta öğreticilik yapmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının kurslarına katılmak suretiyle 1986 yılından itibaren de Halk Oyunları Seçici Kurul Üyeliğine seçilmiş ve üyeliğini hâlâ sürdürmektedir. Her kademedeki yarışmada (il içi, grup, final) vazife yapmıştır. Çalıştığı okulunun ekibi defalarca Türkiye finallerinde derece almıştır.

NECMETTİN KESER

1943'te Sivas'ta doğmuştur. TCDD'de işçi olarak çalışmış, bu sırada oluşturulan halk oyunları ekibinde yer almıştır. Bu kurumdan emekli olduktan sonra 1995'te vefat etmiştir.

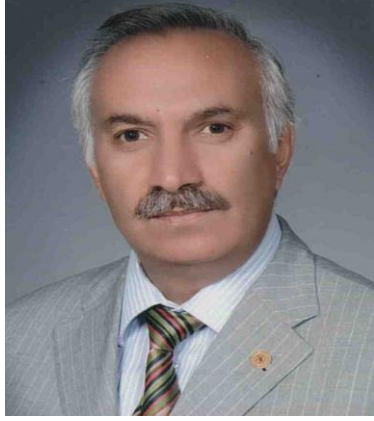
NEJDET YİĞİT

1952'de Zara'da doğmuştur. İlk ve ortaokulu Zara'da okumuş; Sivas Lisesinden mezun olmuştur. Babası Zekeriya Yiğit de iyi halay çekenlerdendir. Halay çekmeye babasının yanında başlamıştır. Arkadaşlarıyla 1967 yılında bir halk oyunları ekibi kurmuş, kurduğu bu ekip 1974 yılına kadar faaliyetlerde bulunmuştur. 1976 yılından itibaren okullarda ve Halk Eğitim Merkezinde öğretmenlik yapmıştır. 1980'de "Grup Neşe" adıyla bir grup oluşturmuş; halk oyunları, halk müziği, sanat müziği ve tiyatro faaliyetlerinde bulunmuştur. Halen Sivas'ta yaşamaktadır.

NEVZAT ÖZTÜRK

1962 yılında Sivas'ta doğmuştur. İlk Orta Lise ve Yüksek öğrenimini Sivas'ta tamamlamıştır.

Halk oyunlarına olan ilgisi yüksek tahsilini yaptığı dönemde olmuştur. Sonraki yıllarda Sivas Atatürk Kültür Merkezi Müdürlüğünde oyuncu, eğitmen ve idareci olarak görev yapmıştır. Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Seçici Kurul üyesidir. Sivas Belediye Konservatuvarı Şefi olarak görevini devam ettirmektedir.

NUREDDİN TANRIVERDİ

1954'te Sivas'ta doğmuştur. Ahmet ve Fikriye'nin oğludur. Sırasıyla Ziya Gökalp İlkokulu, Atatürk Ortaokulu, Sivas merkez Öğretmen Okulu ve Hacettepe Üniversitesi İşletme Bölümünde okumuştur. 1979 üniversiteyi bitirmiş, 1980'de Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesinde (MİFAD) folklor araştırmacısı olarak işe başlamış, 1987'ye kadar burada çalışmıştır. 1987-2009 yıllarında Sivas PTT Başmüdürlüğünde çalışmış, 2009'da araştırmacı olarak Sivas Kültür ve turizm İl Müdürlüğü kadrosuna geçmiştir. Evli ve iki çocuk babası olan Tanrıverdi, Sivas'ta yaşamaktadır.

Halk oyunlarına olan ilgisi 1968 yılında başlamıştır. Sivas Öğretmen okulunda öğrenci iken Fahri Karaoğlu'dan dersler almış, Hacettepe Üniversitesinde öğrenci iken de bu ilgisini halkbilim kürsüsünde devam ettirmiş; çeşitli yörelerin halk oyunlarını da öğrenmiştir. Mezun olduktan sonra (1980) Folklor Araştırmacısı olarak, Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesine (MİFAD) girmiştir. Aynı yıl Millî eğitim Gençlik ve Spor bakanlığının açmış olduğu, halk oyunları jüri üyeliği kurslarına katılıp sertifika almıştır. Gerek Ankara'da gerekse de diğer illerde yapılan halk oyunları yarışmalarına Kültür Bakanlığı adına jüri üyesi olarak katmıştır. 1986 yılında Bakanlığın taşra araştırmacı olarak Sivas'a naklen atanmış, Sivas'ta Kültür Müdürlüğünde Halk Oyunları birimini kurarak il ve Türkiye çapında yapılan kız ve erkek halk oyunları yarışmalarında dereceler almıştır.

Kültür Bakanlığından kurumlar arası geçiş yaparak PTT Başmüdürlüğü, daha sonra İl Telekom Müdürlüğünde 2008 yılına kadar çalışmıştır. 2008 yılında Telekom'un özelleşmesinden sonra İnsan Kaynakları Müdürü iken tekrar çok sevdiği Kültür ve Turizm Müdürlüğüne Araştırmacı olarak dönüş yapmıştır. Halen aynı kurumda çalışmaktadır.

OĞUZ SÖZÜBATMAZ

02.06.1969 günü Sivas'ta doğmuştur. Ahmet ve Meliha'nın oğludur. İlkokulu Kütahya'nın Emet ilçesinde, ortaokulu Sinop'ta, liseyi de Sivas Gazi Lisesinde okumuştur. Yüksek Tahsilini ise Cumhuriyet Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Bölümünde yapmıştır. 1997'de devlet memuru olmuştur. Şimdi Gazipaşa İlköğretim Okulunda

öğretmenlik yapmaktadır.

Halk oyunlarını oynamaya 1984'te Gazi Lisesinde öğrenci iken başlamıştır. Adnan Çavdar, Ahmet Ayık ve Nurettin Tanrıverdi hocası olmuştur. Halk Eğitim Merkezinden ve Atatürk Kültür Merkezinden aldığı sertifikalar vardır.

Son beş yıldır halk oyunları yarışmalarında ulusal hakem olarak çalışmaktadır. Çalıştırdığı Gençlik Merkezi Halk Oyunları Ekibi iki kere Türkiye birinciliği, Atatürk Kültür Merkezi Halk Oyunları ekibi de Türkiye üçüncülüğü derecesi almıştır.

ÖMER ÇİTİR

02.07.1955 günü Sivas'ta doğmuştur. Namık Kemal İlkokulunda, Atatürk Ortaokulunda ve Endüstri Meslek Lisesinde okuduktan sonra Sivas Eğitim Enstitüsüne girmiş, 1980'de buradan mezun olmuştur.

1981 yılında Gümüşhane’de öğretmenliğe başlamış, daha sonra Muğla merkezde ve Konya Cihanbeyli’de öğretmenlik yapmıştır. 1990’da İmranlı Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğüne getirilmiştir. Daha sonra Hafik’te Millî Eğitim Şube Müdürlüğüne (1996), Sivas Özel İdare İlköğretim Okulu Müdürlüğüne (2001) ve Ziya Gökalp İlköğretim Okulu Müdürlüğüne (2006) getirilmiştir. Halen bu okulun müdürlüğünü yapmaktadır.

Halk oyunlarına 13 yaşında başlamıştır. Hâlâ bu ilgisini devam ettirmektedir. Sivas’ın yanı sıra sekiz yörenin oyununu da (Elazığ, Gaziantep, Silifke, Ege Zeybek, Kars, Van, Bitlis, Artvin) başarılı olarak oynamaktadır. Öğrenciliğinde Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü’nün Sivas Halk Oyunları Ekibinde, 1971-1980 arası TÖMFED (Töre Musiki Folklor ve Eğitim Derneği)’de halk oyunları ile iç içe olmuş, oyunculuğun yanında sekreterlik ve sekreterlik yapmıştır. SİFAHOD (*Sivas Fasıl Heyeti Âşıklar ve Halk Oyunları Derneği*)’un kurucuları arasında yer almıştır. Şimdi derneğin genel sekreteridir.

ÖMER YILDIRIM

1969’da Sivas’ta doğmuştur. Halil ve Rabia’nın oğludur. Sırasıyla Alpaslan ilkokulunda, İmam-Hatip lisesinin orta kısmında, Kongre Lisesinde ve Anadolu Üniversitesinde okumuştur. 1998’de Numune Hastanesinde işe girmiştir ve hâlâ aynı kurumda çalışmaktadır.

Halay çekmeye, arkadaşı Ahmet Karababa ile mahalledeki düğünlerde başlamıştır. Daha sonra Kültür ve Turizm Müdürlüğü Halk Oyunları biriminde halk oyunları ile iç içe oldu. 1992’de Sivas Halk Eğitim Merkezinde kurslara katılıp usta öğretici belgesi almıştır. Atatürk Lisesi, Kongre Lisesi, Atatürk Ortaokulu ve Rauf Orbay İlköğretim Okullarında usta öğreticilik yapmıştır. Türkiye Halk Oyunları Federasyonu üyesi olup ustalık belgesi vardır.

OKTAY YURTSEVEN

1943 yılında Sivas'ta doğmuştur. Rifat ve Cemile'nin oğludur. Dumlupınar İlkokulunda okuduktan sonra Selçuk İlkokuluna girmiş, ikinci sınıf öğrencisiyken okuldan ayrılıp 1957'de TCDD Çırak Okuluna girmiştir. 1960 yılında bu okuldan mezun olduktan sonra bu kurumdan işçi olarak kalmıştır. 1982'de TCDD'den emekli olmuştur. Evli olup dört çocuğu vardır. Halen Sivas'ta yaşamaktadır.

Halk oyunlarına gençlik çağında Yusuf Güteryüz'le birlikte Sivas Halkevinde başlamıştır. Birlikte Türkiye'nin pek çok yerinde festivallere katılmış, başarılar elde

etmiştir.

ÖZCAN KESKİN

1974'te Sivas'ta doğmuştur. İlk, orta ve lise tahsilini Sivas'ta yapmıştır.

Halk oyunlarına 1989 yılında Atatürk Kültür Merkezinde başlamıştır. 1991'den itibaren gerek ilde gerekse il dışında yarışmalara katıldı. 1995'te Sivas Halk Eğitim merkezinden Eğitimlik belgesini alarak bu alanda okullarda öğrenci yetiştirdi. 1998'den sonra Sivas'ta mahallî televizyonlarda halkoyunları programları yapmıştır. 1998-2008 tarihleri arasında çalıştığı

ekip beş defa Türkiye birinciliği kazanmıştır. 2009'da Sivas Belediye Halk Oyunları Topluluğunun başına getirilmiştir. C grubu hakemliği bulunan Özcan Keskin'in eşi Bilge Keskin ve kızı Azra Keskin de halk oyunlarını icra etmede usta isimlerdir.

ÖZDEMİR YALÇIN

1967 yılında Sivas'ta doğmuştur. İlk orta lise ve yüksek öğrenimini Sivas'ta yapmıştır. Sivas Tarım İl Müdürlüğünde çalışmaktadır.

Halk Oyunlarını oynamaya 1985 yılında başlamıştır. 1987 yılında SİFAD (Sivas Folklor Araştırma Turizm Derneği) yönetiminde bulunmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı C kategorisi Jüri Üyesidir.

RIFAT DUMAN

01. 05. 1967 günü Sivas'ta doğmuştur. Sivas'ta ticaretle uğraşmaktadır.

Halk oyunlarına olan ilgisi 1983 yılında başlamıştır. Halk Eğitim Merkezi, Belediye Konservatuvarı ve SİFAD derneğinde faaliyetlerde bulunmuştur. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün açmış olduğu seçici kurul kurslarına katılarak jüri üyesi olmuştur. 2002 yılında kurulan Halk Oyunları Federasyonuna bağlı SİHOT'ta (Sivas Halk Oyunları Topluluğu Gençlik Kulübü) dış ilişkiler kurulunda görev yapmaktadır.

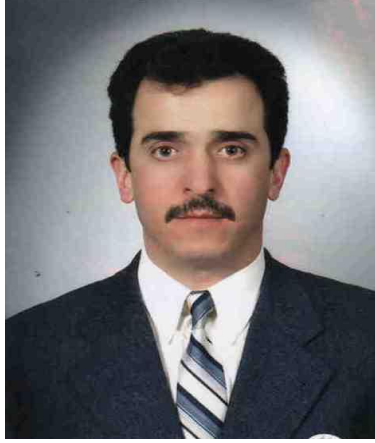

SELÇUK KOÇ

21.09.1977'de Sivas'ta doğmuştur. Ali ve Hüsne'nin oğludur. İlk, orta ve lise tahsilini Sivas'ta yaptıktan sonra Cumhuriyet Üniversitesi Meslek Yeksekokulunu bitirmiştir. Sivas Kuyumcular Odası Genel sekreteridir. Evli ve bir erkek çocuk babasıdır.

Halk oyunlarına 1992'de başlamıştır. Başta Sivas olmak üzere çeşitli yöre oyunlarını oynamış, Atatürk Kültür Merkezinde oyuncu iken düzenlenen yarışmalara katılmıştır. 1995'te Kafkas Halk Oyunlarına merak sarmış Ahmet Kaptan'ın eğitmenliğinde okullarda ritim saz çalmıştır. 1997'de Sivas Halk Eğitim Merkezinde usta öğreticilik belgesi almış, Sivas'taki okullarda halk oyunları eğitmenliği yapmıştır. Daha sonra Atatürk Kültür Merkezinde, Sivas Belediye

Konservatuvarında ve Gençlik Merkezlerinde eğitimlik yapmıştır. Türkiye Halk Oyunları Federasyonundan aldığı belge ile seçici kurul üyesi olmuş; yarışmalarda jüri üyesi olarak yer almıştır.

SERDAR MAHMUT OĞRAK

1965'te Sivas'ta doğmuştur. Nurettin ve Fikret Hanım'ın oğludur. İlk, orta ve lise tahsilini Sivas'ta yaptıktan sonra yine Sivas'taki Cumhuriyet Üniversitesine girmiş, burada kimya bölümüne girmiştir. Ancak işlerinin yoğunluğu sebebiyle tahsilini sürdürememiş, ikinci sınıftan ayrılmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

1982 yılında Sivas Lisesinde halk oyunları eğitimliğine başlamış, bunu diğer okullardaki ve Sivas Halk Eğitim Merkezindeki faaliyetleri izlemiştir. Bugüne kadar pek çok halk oyuncusu yetiştirmiştir. 2002 yılından itibaren Türkiye Halk Oyunları Federasyonunda jüri üyesi olarak çalışmaktadır.

SEDAT YAVAN

1973'te Sivas'ta doğmuştur. Halil ve Zeliha'nın oğludur. Sırasıyla Nizamettin Songur İlköğretim Okulu, Cumhuriyet Ortaokulu ve Endüstri Meslek Lisesini okumuştur. 1996-1998 yıllarında askerlik vazifesini yapmış, terhis olduktan sonra 2001-2006 yıllarında Enerji Bakanlığına bağlı olarak Seydişehir'de çalışmış, 2006'da Sivas'a gelip yerleşmiştir. Bir kamu kurumunda çalışmaktadır.

Halk oyunlarına 1988'de Atatürk Kültür merkezinde başlamıştır. Nevzat Öztürk, Ahmet Karababa, Murat Özkan ve Oğuz Sözübatmaz'dan dersler almıştır. 1995'te eğitimlik sertifikası almış, okullarda halk oyunları dersi vermiştir.

2006-2009 yıllarında Kâzım Karabekir İlköğretim Okulunun halk oyunlarını çalıştırmış; yetiştirdiği öğrenciler Türkiye ikinciliği, Türkiye beşinciliği, 2009 yılında da Türkiye birinciliği kazanmışlardır.

TARIK BİÇER

14.05.1963 günü Sivas'ta doğmuştur. İlk, orta, lise öğretimini Sivas'ta yapmıştır.

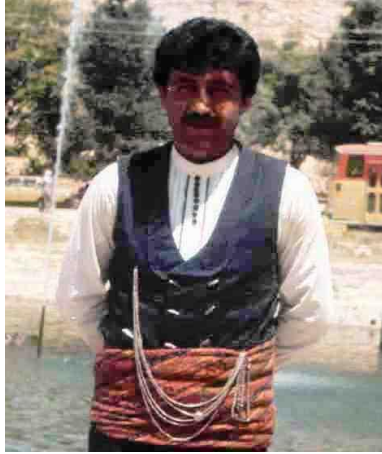
13 yaşında Danişment Gazi Ortaokulunda birinci sınıf öğrencisi iken halk oyunları kursuna katılarak Sivas ve Elazığ yöresi oyunlarını öğrenmiştir. Sivas Lisesinde öğrenci iken Halk Eğitim Merkezi ve Sivas'ta özel dernek olarak faaliyet gösteren TÖMFED (Töre Musiki Folklor ve Eğitim Derneği)'de halk oyunlarına olan ilgisini sürdürmüş; burada Bitlis, Muş, Varto, Gaziantep, Kars, Kafkas, Silifke, Diyarbakır, Adıyaman, Artvin yöresi oyunlarını öğrenmiştir. Daha sonra halk oyunları eğitmeni olarak birçok okulda eğitmenlik yapmış; Cumhuriyet Orta Okulu Sivas Erkek ekibi ile iki defa Türkiye İkinciliği, bir defa Türkiye Üçüncülüğü elde etmiştir.

1979 yılından 1982 yılına kadar Halk Eğitim Merkezi Halk Oyunları Bölümü Başkan Yardımcılığını fahri olarak yürüttükten sonra 1982 yılının Temmuz ayında vatani görevini ifa etmek üzere gittiği Sarıkamış'ta özel günlerde gösteri amaçlı, askerlerden kurulu Halk Oyunları ekibi oluşturarak burada da halk oyunlarından kopmamıştır. Terhis olduktan sonra 1987 yılında Sivas Belediye Konservatuarında faaliyet göstermiştir. Sivas Folklor Araştırma ve Turizm Derneğinin kuruluşunda kurucu üye olarak çalışmış ve bu derneğin, muhasipliğini, başkan yardımcılığını ve başkanlığını yaparak birçok organizasyonda görev almıştır. Kısa adı SİFAD olan bu dernekle katıldıkları birçok yarışmadan il birincilikleri alarak Sivas'ımızı gurup final yarışmalarında temsil ederek Türkiye dereceleri elde etmiştir.

1996 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi ve Spor İzcilik Dairesi Başkanlığının açmış olduğu Halk Oyunları Jüri Üyeliği Kursuna katılarak C Kategorisi Jüri Üyesi olmuştur. Gençlik ve Spor

Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığının 1996 yılında açmış olduğu Jüri Üyeliği Kursunu başarıyla tamamladıktan sonra, 1999 yılında Müzik Uzmanlık, 2000 yılında Giysi Uzmanlık, 2001 yılında Sahne Uzmanlık seminerlerine katılarak Halk Oyunlarında Uzmanlık mertebesine yükselerek birçok grup ve yarışmalarda vazife almıştır.

2004 yılından itibaren Halk Oyunları İl Spor Temsilciliği görevini yürütmekte iken aynı zamanda 2010 yılında Türkiye Halk Oyunları Federasyonu İl Temsilciliği görevine atanarak halk oyunlarına hizmetlerine devam etmektedir.

TURAN DEMİR

1952’de Yıldızeli’nde doğmuştur. Ankara İktisadi Ticari İlimler Akademisi Muhasebe Bölümü mezunudur.

Halk oyunlarına 1969’da Sivas Halk Eğitim Müdürlüğünde başlamış; 1975 yılına kadar halk oyunlarının içinde olmuş; 1981’i kadar öğrencilik ve askerlik sebebiyle ara vermiştir. 1981’de Belediye Konservatuarında Yusuf Güler yüz nezaretinde çalışmalara tekrar katılmıştır. Yıllarca üst üste Türkiye birinciliği alan konservatuarın halk oyunları ekibinde oynamıştır. 1986’da Yakup İbicek’le birlikte Sivas’ta Yurt-Kur’un halk oyunları ekibini çalıştırmıştır. 1997’de yaşının ilerlemesi ve işlerinin yoğunluğu sebebiyle halk oyunları çalışmalarını bırakmıştır.

TURAN POLAT

24.02.1961 Sivas’ta doğmuştur. Tahsilini Sivas’ta yapmıştır.

Halk oyunları oynamaya 1976 yılında başlamıştır.

1976 yılından bu güne kadar çok sayıda festival, yarışma eğlence, şenlik bayramlar ve şöenlerde hem

eğitmenlik yapmış hem de oynamıştır. 1985 yılında, resmi olarak Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğünde kadrolu halk oyunları eğitmeni olarak çalışmaya başlamış, 1986 yılında Milli Eğitim Bakanlığının açmış olduğu jüri üyeliği kursuna katılarak önce C daha sonra B kategorisi jüri üyesine yükselmiştir. 1989 yılından bu yana Halk Eğitimi Merkezinde ücretli usta öğretici kursları organize ederek okullarda açılan kurslara belgeli öğrencilerin görevlendirilmesini sağlamış, 2006 yılında MOTİF Halk Oyunları Vakfının Türkiye genelinde İstanbul'da hazırlamış olduğu "Halk Oyunlarına Hizmet Edenler" adlı ödülü ilimizi temsilen hak eden ilk olmuştur. Halen Sivas'ta usta öğretici olarak çalışmalarına devam etmektedir.

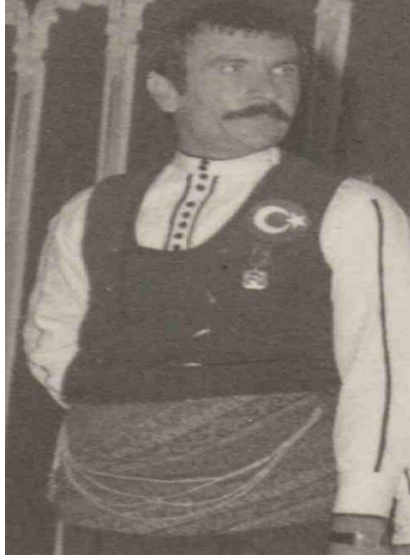
YAKUP İBİCEK

15.03.1960 günü Sivas'ta doğmuştur. İlk, orta ve lise tahsilini Sivas'ta yapmıştır.

Halk oyunlarına olan ilgisi ortaokul öğrencisi dönemlerine rastlar. Bu sırada Halk Eğitim Merkezinin kurslarına gitmiş, liseyi bitirinceye kadar çalışmalara, burada hocası Yusuf Gülerüz'le devam etmiştir. 1979-1980 yıllarında Belediye Başkanı Süleyman

Çanka'nın olduğu sıra yine Yusuf Gülerüz Hocayla Sivas Belediyesi Halk Oyunları Ekibini; daha sonra da Belediye Başkanı Bekir Timurboğa zamanında, Sivas Belediye Konservatuarını kurmuştur. 1985 yılında Konservatuara Halk Oyunları Bölüm Şefliğine atanmıştır.

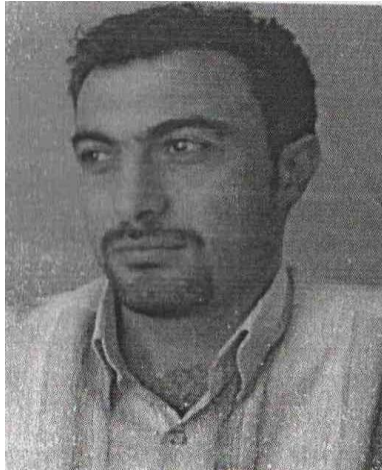
Milli Eğitim Bakanlığının ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün düzenlemiş olduğu yarışmalara katılıp Sivas Belediyesine İl birinciliği, Grup birinciliği ve finalde de Türkiye birincilikleri kazandırmıştır. 15 yıl Belediye Konservatuarında çalışmış; sonraki yöneticiler bu faaliyetleri askıya almış; Yakup İbicek de İtfaiye Müdürlüğü bünyesine atanmış. 2005 yılında emekli oluncaya kadar orada çalışmıştır. Bu arada 8 yıl Cumhuriyet Üniversitesinde halk oyunları eğitmenliği yapmış; başarılar kazanmıştır.

YUSUF GÜLERÜZ

1942’de Sivas’ın Ece mahallesinde doğmuştur. Ali ve Şaziye’nin oğludur. TCDD’ye elektrikçi olarak girmiş ve buradan emekli olmuştur. Emekli olduktan sonra Fethiye’ye yerleşmiştir. “Çakır Yusuf” diye tanınan Yusuf Gülerüz çok temiz ve şık giyinen biridir. Giydiği mahalli kıyafetlerle dikkat çekmiştir. Arkadaşı Orhan Yurtseven’in dediğine göre kimi zaman günde üç defa kıyafet değiştirdiği olmuştur. 10 Eylül 2005’te Sivas’ta vefat etmiştir.

Halk oyunlarına çocuk yaşlarında mahalle düğünlerinde başlayan ilerleyen yıllarda düğünlerin aranan siması olmuştur. Fahri Karaoğlu’nın dikkatini çeken Yusuf, Karaoğlu tarafından Sivas Halkevinde halk oyunları ekibine dâhil edilmiştir. Kurulan ekipte Türkiye’nin pek çok yerinde başarılarla imza atmış, zamanla ekip başlığına getirilmiştir. Ekibinde Ekrem Ablak, Oktay Yurtseven, Cihat Karakurt, Celal Uzunoğlu, Hikmet Demirhan, Necmettin Keser, Nazmi Coşkun, Bahattin Erbay, Nevzat kurt, Musa Demirci gibi isimler vardır. Esnaf Derneği, TCDD ve Sivas Belediyesi bünyesi altında halk oyunları ekibinin kurulmasında büyük katkıları olmuştur. Sivas Belediyesi Halk Oyunları Ekibini sekiz yıl (1981-1988) çalıştırmıştır. Paralı Askerler filminde Sivas Halk Oyunları Ekibinin başında da yine o oynamıştır.

YUSUF YİĞİT

1977’de Zara’da doğmuştur. Cumhuriyet Üniversitesi Elektrik bölümünü bitirmiştir.

1996’da Kültür Bakanlığının açmış olduğu Halk Oyunları Eğitimliğini başarı ile tamamlamış eğitimlik belgesi almıştır. Halk Eğitim Merkezinde ve Zara Ahmet

Çuhadaroğlu Meslek Yüksekokulunda halk oyunları eğitmenliği yapmıştır.

ZİYA SOYBAYRAKTAR

18.02.1965 günü Sivas'ta doğmuştur. İlk orta lise ve yüksek öğrenimini Sivas'ta yapmıştır. Sağlık İl Müdürlüğünde Şube Müdürü olarak çalışmaktadır.

Sivas halk oyunları ile 1974 yılında tanışmış ve o günden bu zamana kadar ilgisini sürdürmektedir. Sırasıyla TÖMFED (Töre Musiki Folklor ve Eğitim Derneği), Sivas Halk Eğitim Merkezi, Belediye Konservatuvarı ve SİFAD (Sivas Folklor Araştırma ve Turizm Derneği) oyunculuk, eğitmenlik ve yöneticilik görevlerinde bulunmuştur.

M.E.B Halk Oyunları Jüri üyeliği kurslarını başarıyla tamamlayarak B klasmanı jüri üyesi ve Halk Oyunları Federasyonu hakemi olmuştur. 2009 yılında intibak yaptırmıştır. Sivas yöresi halk oyunları ile ilgili olarak, değişik zamanlarda ve Sivas'ın farklı yörelerine ait ismi bilinen ancak oynanma sıklığı görülmeyen oyunları literatüre kazandırmıştır. Türk halk oyunları ile ilgili çeşitli eğitim, konferans ve seminerlere katılmıştır. Yurt içinde ve yurt dışında değişik yarışmalar ve festivallerde ilimizin halk oyunlarının sunulmasında katkılar sağlamıştır.

III. SİVAS HALAYLARINDA GİYİNİLEN KIYAFETLER

Sivas'ta asırlar önce süregelen geleneğe bağlı giyinme, 40-50 sene öncesine kadar köylerde, bütün canlılığıyla yaşatılıyordu. Her ne kadar bazı köylerde (Zara ve İmranlı'nın bazı köyleri, 42 pareden oluşan Elbeyi / İlbeyi köylerinin bazı köyleri...) mahallî kıyafet giyme geleneği sürdürülüyorsa da bu geleneğin de yakın zamanda terk edileceği aşikâr görünüyor. Nasıl ki diğer köyler, teknoloji ve hızlı şehirleşmeye fazla direnememiş ise, söz konusu köyleri de aynı akıbet beklemektedir.

İklim, kültürel ve kavim / boy farklılık giyim kuşamda da yörelere göre farklılıkların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İlin kuzeyi ile güneyi arasında bariz farklılıkların sebebi de buna dayanmaktadır.

Bu çeşitlilik yaşa, cinsiyete, mevsime göre de kendisini göstermektedir.

Sözgelşi ömrün safhalarına göre giyecekler

1. Çocuk Giysileri (Kız, erkek),
2. Genç giysileri (Kız, erkek),
3. Yetişkinlerin giysileri (Kadın, erkek) şeklinde gruplandırılabilir.

Bunlar da kendi aralarında *yazlık, kışlık ve olağanüstü günlerde giyilen giyecekler* (düğün, bayram, gelin, güvey giymi gibi...) olarak ayrıca değerlendirilebilir.

Giyim kuşamlar vücutta *baş, gövdeye, belden aşağı ve ayağa* giyilen giyecekler şeklinde de ayrıca tasnifi tabi tutulabilir.

Çocuk Giyimi

Doğum öncesi, doğacak çocuğa kundak, bez, zıbın ve battaniye hazırlanır, elbiseler yapılır. Önü kış ise patik, çorap, hırka ve kazak örülür. Günümüzde ailenin bütçesi ve zevkine göre hazır giyimler de tercih edilebilmektedir. Doğum sonrası yoklatmaya gidenler de şayet altın takamıyorlarsa hazır elbise götürürler. Kız çocuğu için pembe veya kırmızı, oğlan çocuğu için mavi renklerle elbiseler tercih edilir. Elbiselerin üzerinde fındık şeklinde kabartma desenler, saç örgüsü desenler ve çizgi film kahramanlarının resimlerini ihtiva eden süslemeler ve resimler bulunur. Bunun yanında çocuğu nazardan

korumak için bebeğin sağ omzuna iğne ile mavi bir boncuk, dört yapraklı yonca şeklinde kolye ve delinmiş hurma çekirdeği tutturulur. Kız çocuklarının boyunlarına veya bileklerine nazardan korunmak düşüncesiyle, mavi boncuklardan yapılmış kolye ve bileklik takılır.

Çocuklara yazın daha ince giysiler giydirilir. Köylerde kız çocukları için entari vazgeçilmez giyecektir. Entarinin üzerine de işlik, arzu eden değişik nakışlar ve işlemelerle örülmüş kazak ve süveter de giyebilmektedir.

Erkek çocukları ise pantolon ve köynek giyerler. 1960'lı yıllara kadar Sivas merkezde de erkek çocuklarına entari giydirilirdi. Bundaki amaç da çocuğu kara iyeden korumak, ona kız kimliği vererek kara iyeden kötülüğünden kurtarmaktır. Köylerde kızlar başlarına renkli, çiçek desenli başörtüsü örter, erkek çocukları da şapka takar. Ayak giyeceği olarak çorap, patik, lastik ayakkabı giyilir.

Genç Giyimi

Köylerde günümüzde gençler genellikle modern kıyafetleri tercih etmektedirler. Kızlar arzu ederlerse yahut aile büyüklerinin etkisiyle başlarını kapatmaktadır. Başörtüleri daha çok kırmızı veya beyaz renkte olur. Saçları uzundur ve örülür. Kimi yörelerde saçlar belik yapılır ve uçlarına renkli boncuklar takılır. Süs eşyası olarak altın gümüş koyla döş çiçeği dedikleri broşu tercih ederler. Düğünlerde gelinlik, damatlar da takım elbise giyerler.

Erkekler takı olarak saat, bir kısmı da bileklik, kolye ve yüzük takar; başlarına da terlik / takke örterler. Terlikler renkli boncuklardan örülmüştür. Giydikleri yelekler ise, madeni düğmelerle süslenmiştir.

Yetişkinlerin Giyimi

Orta yaş ve üzeri yaşta olan *kadınlar* başlarına genellikle eşarp örterler. Eşarplarını boyunlarının altında bağlarlar. Eskiden kadınlar "*Fatma ana başı*" olarak isimlendirilen bir baş bağlama şeklini tercih ederlerdi. Bu, iki siyah poşu ve bir fes olmak üzere üç parça ile gerçekleştirilirdi. Poşunun biri fes üzerinden takılır, uçları tepeden bağlanır; diğeri de altına bağlanırdı. Bazen de alın kısmına alınlık bağlanır ve altın dizilir. Fes üzerinden bağlanan poşu arzu edildiğinde yüz kapatmada kullanılırdı. Kimi yörelerde yaşlı kadınlar başlarına koyu renkli yazma, genç kızlar ve gelinler da beyaz tül bent örterler.

Tülbentlerin etrafında, boncuk veya pullarla işlenmiş oyalar vardır. Gelinler ağızlarını tülbentleriyle kapatırlar böylelikle evdeki gelin ile kızın rahatlıkla tefrik edilir. Geleneğe bağlı giyimlerin sürdürüldüğü köylerde kadınlar başlarına fes örterler, fesin üzerine de gümüş paralarla süslü taç takarlar.

Elbise olarak “*üç peşli*” diye adlandırılan ve topuklara kadar inen üç yırtmaçlı elbise giyer; bellerine de püsküllü şal kuşak bağlarlar. Çoğu zaman üç peşlinin eteklerini toplayıp kuşağın arasına sokarlar ve önlerine peştamal yahut önlük bağlarlar. Günlük işlerde ise saten veya basma adı verilen kumaşlardan dikilmiş şalvar giyerler. Kimi zaman canlı renklerle bezeli kumaşlardan dikilmiş boyu topuklara kadar uzanan fistan giyilir. Fistanın üzerine yelek, hırka veya kazak giyilir. Giysi için göze hoş gelen üzeri çiçekli, güzel desenlerle süslenmiş kumaşlardan seçilir.

Erkekler başlarına yöresine göre şapka, fötr, kasket, bere yahut takke örterler. Kışın ise soğuk günlerde başa papak veya börkenek geçirilir. Gövdelerine de işlik, ince kumaştan yapılmış yelek, zıvga şalvar; iç giyecek olarak beyaz patiskadan yapılmış köynek giyerler. Köynek iki düğmelidir üst kısmı yakasız ve uzun kolludur. Köyneği üstüne gömlek ve onun üzerine de önden cepli ve koyu renkli yelek giyilir. Kıyafetlerinin üzerine şal, bel bağı örterler.

Erkeklerin çorapları elde dokunmuş yün çoraptır. Kadınların çorabına nazaran desenli / süslü olmayıp düz beyaz renklidir. Çoraplar uzundur ve zıvgaların üzerine çekilir. Ayakkabı olarak çarık, kara lastik, kundura ve yemeni giymişlerdir.

A. SİVAS HALK OYUNLARI EKİBİNDEKİ ERKEK KIYAFETLERİ

ayna: Zıvgaların diz ve arka kısmında bulunan üçgen biçimindeki şekillerin adı.

cırnak: Yemeninin ayağın üst kısmına gelen yerinde bulunan deriden yapılmış bir nevi süsün adı.

Çarık çeşitleri (Foto: İsmail Hakkı Acar-Yücel Yönel)

Çarık çeşitleri (Foto: İsmail Hakkı Acar-Yücel Yönel)

çorap: Ayağa giyilen çeşitli ebat, şekil ve desende olan giyecek. Elde örgüsü yün çoraplarda daha çok aynalı, sulu, muska bal kaymak ve şal örneği desenler kullanılmıştır. Erkek çorabı desensizdir. Günümüzde çoğu insanlar fabrika üretimi olan çoraplar giymektedir.

Çoraplar (Foto: İsmail Hakkı Acar-Yücel Yönel)

fes: Erkek ve kadınların kullandığı kırmızı kadifeden / keçeden yapılmış başlık. Ön tarafı altınlarla veya ortası delik paralarla süslüdür. Ayrıca boncuklarla süslü olanları da vardır. Fesin dalfes yahut poşulu fes denilen şekli de vardır. *Dal fes*; kırmızı veya bordo renkli çuha ile yapılmış fes çeşidi. Üstünde mavi püskül vardır ve üzeri sırma iplikle çeşitli geometrik desenlerle süslenmiştir. Dışına ucu omuzlara sarkıtılan poşu bağlanır.

gömlek: Değişik renklerde genellikle uzun kollu, önü düğmeli yakalı giysi. Kimi yörelerde *işlik* de denilir.

kaytan: Şalvarın diz kısmına veya cepkenin üzerine mavi, yeşil, kırmızı renkte süslü parça.

köstek: Yeleğin üzerine tutturulan gümüş zincir.

libade: Ortasına pamuk konarak yorgan sınıır gibi sınırmış ceket gibi giyilen giysi.

şal: Omuza atılan örgü yahut kumaşla yapılmış giysi. En çok Lahuri şal çeşidi kabul görmüştür. Önceki devirlerde hem erkekler hem kadınlar bellerine kuşanırdı.

yelek: Gömleğin  zerine giyilen dar ve kısa giysi. Kollu ve kolsuz  eşitleri vardır. Genellikle lacivert kumaştan yapılır.  zeri çeşitli desenlerle süslü olup düğmeleri g m ştendir. İkiisi sağda ikisi solda 4 ceplidir. Kimi yörelerde *kazeki* de denilir.

yemeni: Altı kösele, üstü deri erkeklerin giydiği el yapımı papuç. 4 çeşidi vardır: *Düz yemeni* (sağ ve sol ayak farkı olmayan yemeni), * apula yemeni* (sağ ayak ve sol ayak olarak yapılmış yemeni), *kadın yemenisi* (*Zenne* de denilir.), * oban lastiği yemeni* (tabanı manda günü, üzeri deriden yapılmış yemeni).

zıvga şalvar: Bacakları dar, üstü geniş yapılmış y nden şalvar.  zeri çeşitli desenlerle süslüdür. Yelek gibi daha ziyade lacivert kumaştan yapılır. Kemer fitille tutturulur ve dizlerinde kaytan vardır.

B. S VAS HALK OYUNLARI EKİBİNDEKİ KIZ KIYAFETLERİ

aşırma: (Bkz. Hamaylı).

bindallı: Çoğunlukla kadife veya atlas üzerine sim işlemeli kumaşla yapılmış giysi. D k ml d r ve topuğa kadar uzanır. Altına şalvar giyilir. Bele gümüş kemer takılarak zengin bir görünüm sağlanır. Kollar yırtmaçlı veya yırtma sızdır.

boncuk: Boyuna takılan inci takı.

cepken: Siyah veya lacivert  uha üzerine sırma işleyerek hazırlanmış yelek.  n  açık, kolları geniş ve yırtmaçlıdır. Kenar kısımları sim ve 8 kat kaytanla işlenmiştir.

 arık: Ayağa giyilen, burnu sivri ve geriye kıvrık olan deriden yapılmış giysi. *Sırmalı* ve *tokalı* olmak üzere iki tiptir. Sırım  arıklar günlük olarak giyilen  arıklardır. Bu  arıklarda bağlar ayak üzerine / çorap üzerine dolanarak ayağın  arıktan çıkmasını engeller. Tokalı  arıklar ise, kırmızı beyaz ve sarı renk h kim olduğu süslü  arıklardır.  arıklar sığır ve manda derisinden yapılır.  nce deri şaplanır, kalıplar halinde kesilir ve kenarlarından delikler açılır.  arıklar kuruduğuunda ayağı incitmemesi için ara sıra suda bekletilir. Kadınlar  arık yerine kara lastik giyerler. Büyüklüğüne göre isimleri vardır. (*baş batal*: 46-47 numaralı çarık, *batal*: 44-45 numara, * eke batal*: 41-42 numara, *ulu orta*: 40 numara, *orta*: 39 numara, *zenne*: 36-38 numara.)

 evre: 1. Yazma, 2. Peşlinin  zerine göğüs kısmının görünmemesi için bağlanan kumaş.

döğme: İpek üzerine motif işlenmiş kumaştan yapılmış giysi. Genellikle kenarlı dantellerle süslüdür. Bindallılar gibi topuğa kadar uzundur. Pahalı olup zengin kadınların giydikleri giysidir.

fes: (Erkek kıyafetlerinde bilgi verildi.)

hamaylı: Kolyenin altına takılan ipek kuşağın adı. Buna “aşırma” denilir.

kolye: Boyuna takılan ve Mahmudiye denilen bir dizi altından oluşan takı.

önlük: 1. Günlük işlerde kullanmak üzere elbisenin üstüne belden bağlanan 1 m. kadar uzunlukta kumaş. Eskiden siyah yün ipinden yapılırdı ve renkli ipliklerle işlenip kenarlarına püskül takılırdı. 2. Bebeğin mama yerken önüne takılan giysi parçası

peşli: Kırmızı ve sarı çizgili, uzunluğu ayağa kadar olan üç eteğe verilen ad. Bu giysiye *saya* da denilmektedir. *Mecidiye kutnu*, *taraklı kutnu* ve *altıparmak* diye adlandırılan kumaşlardan yahut ipekli kumaştan yapılır. (Bkz. *üç etek*).

şal: Tezgâhlarda renkli iplerle dokunmuş bağ. Bele dolanır. *Acem şalı* da denilir.

şalvar: Beli ve paçaları lastikli pazenden yapılmış geniş pantolon. İki ucu püsküllü uçkurla bele oturtulur. Kadınların şalvarı erkeklere nazaran daha ince kumaştandır. Kadınlar üç eteğin altına giyerler. Kırmızı, lacivart veya siyah çuhadan yapılmış olan çeşitleri vardır ki bunlara *yedi yaprak şalvar* veya *çuha şalvar* denilir.

tuzluk: Cepken üzerine soldan sağa çaprazlama takılan yünden örülmüş çanta.

üç etek: İpek veya pamuk kumaştan yapılmış, üzeri simli, arka kısmı tek, ön kısmı iki parçadan oluşan kadın giysisi. Altına ipek veya pazenden yapılmış kemeri ve paçaları lastikle büzülmüş iki paçalı iç giyecek giyilir. Üzerine gümüş veya kromdan kemer takılır. Kimi zaman püsküllü bel bağ bağlandığı da olur. Buna *peşli* yahut *üç peş* de denilir. (Bkz. *peşli*).

yemeni: (Erkek kıyafetlerinde bilgi verildi.)

IV. SİVAS HALAYLARINDA KULLANILAN ÇALGILAR

Sivas yöresinde oynanan halaylar gerek konu gerekse figür önünden çok zengindir. Bunların oynanması sırasında günümüzde yaygın olarak davul ve zurna çalınır. Geçmişte *ince saz* dediğimiz ve klarnet, ud, tef gibi çalgılar kullanılırdı. Zamanla buna darbuka da dâhil edilmiştir.

A. DAVUL

Vurmalı çalgılar denildiğinde akla ilk gelen davuldur. Henüz yazının bulunmadığı çağlardan beri var olan davul, , [Asurluların](#) ve Asya'da yaşayan milletlerin ve Amerika yaşayan Kızılderililer tarafından kullanılmıştır. Şamanizm inancında, dini törenlerde şamanların en önemli araçlarından biri olmuştur. Şaman, ayin sırasında davulla ve çingirak kullanarak kötü ruhları uzaklaştırmaya çalışmıştır.

Türklerin Müslüman olmasından sonra davul, dinî nitelikli fonksiyonunu kaybetmiş; daha çok mehterhanelerde kendisine yer bulabilmiştir. Bilhassa ramazan aylarının vazgeçilmezleri arasında olmuştur.

Davullar savaşlarda da önemli rol oynamıştır. Yaptıkları iş ve çalınan zamanına göre davullar “Tabl-ı Beşaret, Tabl-ı Asayiş, Tabl-ı Cenk veya Saf, Tabl-ı Cenk-i Harbi, Tabl-ı Derbend, Tabl-ı Ordugah Nöbetleri, Tabl-ı Lağım Bulma” şeklinde adlandırılmıştır. Bunlardan *Tabl-ı Beşaret*, bir kale fethedildiği zaman; *Tabl-ı Asayiş*, savaşta, gece askerlerin dağılıp birbirini kaybetmemesi için; *Tabl-ı Cenk veya Saf*, savaşın başladığını bildirmek için; *Tabl-ı Cenk-i Harbi*, savaş bittikten sonra divanın toplanmasını haber vermek için, *Tabl-ı Derbend*, şehir kapılarında, kervansaraylarda ve hanlarda yatsıdan sonra kimsenin dışarı çıkmaması gerektiğini belirtmek için; *Tabl-ı Ordugâh Nöbetleri*, karakol ve kaleleri bekleyen erlerin uyumaması için çalınırdı. *Bir de Tabl-ı Lağım Bulma* denilen tarz vardır ki, bununla kaleyi koruyan kuvvetler, düşman askerinin yerin altında kanal / lağım açıp açmadıklarını anlamaya çalışırdı. Bunun için yere dikili iki ağaç çakılır, üzerine davul oturtulur ve üstüne çomağı bağlanırdı. Tokmak titrediği

zaman, düşmanın yer altında kazma faaliyetinde bulunduğu anlaşıldı.

Çoğu zaman zurna ile birlikte kullanılan davul, Türk topluluklarında gerek kırsal kesimde gerekse saraylarda, eğlencelerin vazgeçilmez çalgısı olmuştur. Bunun yanında, başta düğünler olmak üzere, güreş ve cirit sporunda davuldan yararlanılmıştır.

Arapça “tabl, tabıl” kelimesinden gelen Türkçe ilerleyen zaman içerisinde “davul” olarak telaffuz edilmeye başlanmıştır. Anadolu’da davul ismi yaygındır. Ancak muhtelif coğrafyalarda davulun “köbürge, küvgür, küvrüğ, tuğ, tavul, tabıl” gibi kullanımlarına da rastlanılır. Davul çalanlar da “davulcu, tabılzen, davulzen, tabbal” gibi farklı isimlerle adlandırılırlar.

Halk oyunlarının başta gelen çalgısı olan davul, bugün Anadolu’nun hemen her yerinde kullanılmaktadır.

Davullar, ölçülerine göre üçe ayrılır:

Küçük boy davul / Cura davul (60 cm.),

Orta boy davul (70 cm.),

Büyük boy davul / Kaba davul (80-90 cm.).

Sivas yöresinde kullanılan davul çeşidi orta davuldur.

Davul, bir kayışla boyuna asılarak ve genellikle sağ elde çomak, sol elde çıbık ile çalınır. Davul 4 nesneden oluşur: Kasnak, deri, deri çemberi ve davul kayışı.

Kasnak; genellikle ceviz ağacından yapılır. Çam, gürgen ve kayın ağacından da kasnak olabilir. Eni 20- 67 cm. arasında değişir. Sözelgeşi; Salihli’deki davul kasnakları 20 sm., Bingöl’dekilerin kasnakları da 67 cm.dir. Sivas’ta kullanılan davulların kasnağının eni ise, 40-50 cm. civarındadır.

Deri; keçi ve koyun derisidir. Nadiren dana derisinden de olabilir. Daha çok genç hayvanın derisi tercih edilir. Davulun sağ tarafı dayanıklı olması için keçi derisindendir ve buraya tokmak vurulur. Sol tarafı ise koyun derisindendir, buraya da çıbık vurulur. İtinalı şekilde yüzülen deri tuzlanıp gergin olarak güneşte iki gün bekletilir. Deri üzerinde kalan et parçaları ve diğer fazlalıklar kazınıp alınır. Deri birkaç gün içinde kokmaya başlar ve kokunca tüyler kendiliğinden dökülür. Tekrar sünmesi için güneşe gerilir. Tekrar ıslatılıp çembere

geçirilir ve çember de kasnağın üzerine geçirilir. Delinir ve ipler sağlı-sollu kasnağın üzerinde sıkıştırılır. Kuruduktan sonra ipler gerdirilir ve davul çalınacak hale gelir. Ayrıca sol tarafa kol ipi takılır. Davulda tokmağın vurulduğu deriye “bam”, çıbığın vurulduğu deriye de “donbo” denilir.

Deri çemberi; deriyi germeye yarayan çemberdir. Deri ıslak olarak kasnağa geçirildikten sonra kasnak sayesinde sıkıştırılır. Ağaç, çeşit olarak dut, fındık, çam veya kızılçık olabilir. Eni, 4-6 cm. kadardır.

Davul ipi; davulun iki tarafında bulunur ve kendirden yapılmıştır. Deriden de olabilir. Davulun akordu, bu kayışların gevşetilmesi veya sıkıştırılması ile sağlanır.

Davulun çalınmasında tokmak ve çıbık kullanılır.

Tokmak, sözü yaygın olmakla beraber Anadolu’nun muhtelif yörelerinde “çomak, döven, meççik, metçik” kelimeleri de kullanılır. Davulda “düm” sesini verir. Sivaslı davulcular tokmak olarak, deriye zarar vermemesi ve deriyi patlatmaması için hafif ağaçlar tercih edilir ve bunun için de kavak, yabani armut veya gülün kökü kullanır. Davulun sesinin daha sert olmasını arzu eden bazı davulcular bu tokmaklar yerine ceviz, çam ve kayısı ağacından yapılan tokmakları tercih ederler. Tokmak, “sap” kısmı ve “güçük” kısmı olmak üzere iki bölümden oluşur. Güçük, Tokmağın deriye vurulan yumru / düğümlü / kalın bölümüdür. Sivas’ta kullanılan davul tokmakları yaklaşık 40 cm. civarındadır. Yurdun muhtelif yerlerinde kullanılan daha kısa veya daha uzun tokmaklar da vardır. Söğelişi; Elazığ’da boyu 28 cm., Çanakkale’de 46 cm. olan tokmaklar tespit edilmiştir.

Çıbık; davulda “tek” sesini verir, tokmak “düm” sesini verir. Bir başka deyişle çıbık ara ritmi, tokmak ise ana ritmi verir. Kimi yörelerde çıbığa “çırpı, zipzibi” de denilir. Davulu rahat çalabilmek için çıbığın ince ve düzgün olmasına özen gösterilir. Sivas yöresinde genellikle kızılçık ağacından yapılmış çıbıklar kullanılır. Bunun yanında pınar, yılğın, badem gibi ağaçlardan yapılmış çıbığın kullanıldığı da olur. Çıbığın ölçüleri 30-53 cm. arasında değişmektedir. Kahramanmaraş ve Şanlıurfa’da 30 cm., Erzincan’da 53 cm. uzunluğunda olan çıbıklar kullanılmaktadır. Sivas’ta kullanılan çubuğu 40 cm. civarındadır.

Ahmet Turan Eriçel davuluyla

B. ZURNA

Zurna kelimesinin aslı Farsçadır. “Düğün, ziyafet, şenlik” anlamındaki “sûr” kelimesi ile “kamış” anlamındaki “nay” kelimesinin “sûr-nay” şeklinde birleşmesiyle oluşmuş birleşik isimdir. Bunun yanında Arapça “boynuzdan yapılmış büyük boru anlamındaki “sûr” kelimesi ile yine Farsça “nay” kelimesinin yan yana kullanılmasıyla oluşturulmuş bir kelime olabileceği ihtimalini de göz ardı etmemek gerekir. Bu söz, zamanla ağızlarda “zurna” şekline dönüşmüştür. Kullanım alanı olarak Kuzey Afrika’dan Çin’e kadar geniş bir coğrafyaya sahiptir. Osmanlılar zamanında mehterin başta gelen çalgıları arasında gelir.

Zurna büyüklüğüne ve ses rengine göre *Kaba Zurna*, *Orta Zurna* ve *Cura Zurna (Zil Zurna)* olmak üzere çeşitli adlarla anılırlar. Sivas ve civarında çalınan zurna kaba zurnadır.

Yaklaşık iki oktavlık ses mesafesi olan zurna yüksek sesli, nefesli bir çalgıdır. Bundan dolayı açık havada çalınmaya uygun bir çalgıdır. Zurnada, Üstte 7, altta da 1 olmak üzere toplam 8 tane melodi perdesi bulunmaktadır. Bu deliklere “hava döndüren” denilir.

Perdelerin çapı yaklaşık 6-8 mm. ve daire biçimindedir. Zurna çalınırken bunların üstten 4 tanesi için sağ el parmakları, değer üçü için de sol el parmakları kullanılır. Sivas'ta daha çok davulla birlikte kullanılmaktadır. Halk oyunları oynanması sırasında ve asker uğurlamalarında çalınır.

Zurnanın ağacı erik, dağ eriği, armut, şimşir, dişbudak, ıhlamur, kızılçık, ceviz veya ardıçtır. Bir ağaç parçası alınıp çapı geniş olarak delinmeye başlanır. Şekil olarak huni biçimde daraltılır. Deliğin en dar kısmına "kargacık" denilen metal parça, onun içine de ucunda "kamış" olan ve nargile ağzına benzeyen pirinç veya gümüş olan metal boru takılır. Metal yerine ağaç da olabilmektedir. Sivas'ta "lüle", "etem" yahut "matem" denilen bu boruya Anadolu'nun muhtelif yörelerinde metef (Ankara) metem (Abdallar) çığırdan (Uludağ) demir (Çankırı) bülbülük (Diyarbakır) kanel (Kırklareli) gibi başka isimler de verirler. Şayet lüle gümüş ise ucuna takılan kordon da gümüş olur. Bunun takılma sebebi daha ziyade aletin kaybolmaması içindir. Üzerine ağaç, kemik, sedef yahut metalden yapılmış yuvarlak parça geçirilir. Buna "avurtluk" denilir. Avurtluğun çapı, yaklaşık 3.5-4 cm. kadardır ve lüleye geçirilmesi için ortası deliktir. Zurnada sesi, kargacık, lüle ve kamış çıkarır.

Lüle, zurnada nezik kısmına yerleştirilir. "Nezik", zurna gövdesinin en dar kısmına takılan ve yine ağaçtan yapılmış parçanın adıdır. Temizlik sırasında lüle ve nezik çıkarılabilmektedir. Zurnada neziğe en yakın deliğe "soluk deliği" denir. Bu deliğin rolü, kimi zaman burundan ses çıkarırken sağ elin başparmağı ile dokunulup sağır ses çıkarılır. Abdallar buna "matem" derler. Zurnanın sağ ve solunda ince delikler bulunur. Buna "cin" ve "şeytan" delikleri denilir. Bu delikler sayesinde hava alınır.

Sivas'ta çalınan zurnaları Tokat'taki ustalar yapmaktadır. Eskiden Malatya'da da yapılıyordu. Zurnanın boyu yöresine göre farklı uzunluklarda olabilmektedir. Uzunlukları 30-50 cm arasında değişir. Sivas'ta çalınan zurnaların boyu 50 cm. kadardır. Zurnanın çapının en geniş olan kısmına "kalak" denilir. Kalak, kimi zaman gümüşle çevrilidir. Borunun kenarında üç tane küçük şeytan deliği bulunur. Cura zurnalarda ise şeytan deliği sayısı ikidir.

Zurna çalınırken burundan nefes alınıp boğaza gönderilir ve zurnaya üflenir. Avurttaki hava kullanılırken bir yandan da burundan

nefes alınmaya devam edilir. Bu usul, devr-i daim yapılarak uzun müddet sürdürölür.

C. KLARNET

Üflemeli bir çalgıdır. Buna Sivas'ta eskiler "gırnata" da derlerdi. Klarnetin, ebonit veya metalden yapılmış olanları varsa da genellikle abanoz ağacından yapılmış olanları tercih edilir. 1700'lü yıllarda Avrupa'da icat edilmiştir. Ülkemizde ilk defa Donizetti Paşa'nın kurduğu saray bandosunda çalınmıştır. Klarnet ailesi çok kalabalık olup, orkestralarda hemen hepsine yer verilmektedir.

alınırken gövdesindeki bir yandan üflenirken, bir yandan da ezgiye göre ses delikleri üzerindeki metal mekanizma açılıp kapatılır. alma sırasında sol el yukarıda sağ el aşağıdadır.

Klarnetler, “kafalık (bek), fıçı (barel), üst gövde, alt gövde” ve “kalak” olmak üzere 5 parçadan oluşur.

Ç. CÜMBÜŞ

Telli sazlardandır. “Cümbüş” diye söylenmesinin sebebi onu bulan kişinin adından dolayıdır. Mucidi XX. yüzyılın ilk yarısında yaşayan Zeynelabidin Cümbüş’tür. Ud gibi perdesiz sazdır ve tenekeden apılmış bir “tekne” si vardır. Standart cümbüş, Saz-cümbüş, Cura-cümbüş, Tambur-cümbüş, Yaylı tambur – cümbüş, Gitar-cümbüş ve Mando-cümbüş gibi çeşitleri vardır.

D. DEF

Vurmalı çalgılardan olup kullanım tarihi eskidir. Asıl söylenişi “tef” olmakla beraber Anadolu’da “def” söylenişi daha yaygındır. Daha ziyade n Asya’da çalınmıştır. Araplardan İspanyollara geçmiş, oradan da Avrupa’ya yayılmış; orkestralarda da kendisine yer bulabilmiştir.

Yuvarlak bir kasnağın çevresine deri geçirilerek yapılır. Kasnağın orta yerinde belirli aralıklarla yerleştirilmiş ziller bulunur. Genellikle sol elle tutulur ve sağ elin parmaklarıyla çalınır. Kimi zaman salınarak ziller sayesinde müziğe zenginlik katılır.

E. DARBUKA

Vurmalı bir çalgı olup tarihte Orta Asya medeniyeti içinde yer almıştır. Muhtelif devir ve coğrafyalarda “dümbek, dümbelek, deplek, deblek, dönbelek, tömbek, darbeki, debulak” gibi adlarla da kullanılmıştır. Anadolu’da hem erkekler hem kadınlar tarafından çalınmaktadır. İlk zamanlarda testi yapımında olduğu gibi sırsız topraktan yapılmıştır. Günümüzde ise, darbukanın toprak olanlarının yanı sıra bakır, alüminyum, porselen, ağaç ve çeşitli metal alaşımlar gibi maddelerden yapılmış şekilleri vardır. Darbukanın bir tarafı geniş, bir tarafı da boru şeklindedir. Darbukanın şekli genellikle böyle olmakla beraber kısmen farklı şekilleri de vardır. Geniş olan kısmın üzeri deri yahut sentetik deri ile kaplanır. Deri kasnağa gerildikten sonra vidalar yardımıyla gerdirilir. Bazı darbukaların gövdesi çeşitli desenlerle süslenmiştir.

V. SİVASLI ZURNA SANATÇILARI

Sivas'ta düğünler eskiden evlerin bahçelerinde yapılırdı. Erkeklerin düğünü genellikle içkili olurdu. Gündüzden masalar hazırlanır, yemekler yapılır, içkiler alınır. Sivas'ın geçmişteki kültür hayatıyla ilgili *Bir şehrin Beş Hali* adında abide adında bir eser yazan Kadir Üredi, kitabında Sivas düğünleriyle ilgili de önemli bilgiler vermektedir. Bu bilgilerin konumuzla ilgili olan kısmı şu şekildedir:

“Düğüne başlamadan önce mahalle veya tanıdıkların da yas evleri varsa, düğün yapabilmeleri için yas sahiplerinden müsaade almaları törelerdendi.

Düğün için mahallenin en büyük evi hazırlanır, komşulardan kanepeler, sandalye taşınırdı. Erkek düğünleri yaz ise kapı önleri veya avlularda yapılır, 3–4 gün klarnet, ud, cümbüş, keman, santur, deften oluşan saz heyetinin ritimlerine ayak uydurularak halaylar çekilir; şarkılar, türküler çığırılırdı. Gece yarısına kadar yeme içme eksik olmazdı. Rakının yanında ciğer kavurması, cacık, fasulye piyazı, yoğurt, mevsim meyveleri ikram edilir, zengin aileler kavurma hazırlardı. Bunları düğün kâhyaları organize ederdi. Düğünlerin değişmez çalgıcıları; *Klarnetçi Zomzom, (Ahmet Turan As), Defçi Kemal (Çingenoğlu), Santurcu Mihran, Cümbüşçü Kambur Nizo, Kemancı Çukurların Duran, Cümbüşçü Tenekeci Sabri, Udcu Körüklü Çizmeli Ahet, Rahmi, Defçi Kambur Sabri, Kambur Horin, Udcu Altın Dişli Hatice, Udcu Dalgıran Zöhre, Defçi Kör Zekiye, Kemancı Çingenoğlu Hayrettin, Klarnetçi Faytoncu Şükrü, Cümbüşçü Nadir, Darbukacı Kör Erkan, Dışlıgınoğlu Klarnetçi Kaleli Mahmut, Cümbüşçü Dayı Ayhan, Cümbüşçü Çulluların Helo, Cümbüşçü Katır Memmet, Kanuni Bıçakçı Kör Mahmut, Cümbüşçü Çavuşbaşı Ali, Cümbüş ve Kemancı Hoşbilo* vs. idi. Bunlar hem çalar hem söylerdi. Berber Hacı, Hırtağın Kadir, Sinsi Duran, Hölöğün Hacı halay başı çekenlerdendi. Başında gaz lambası ile oynayan Kınacı Duran Emmi düğünlerin aranan simalarındandı.

Kadın düğünlerinde, genelde kadın çalgıcılarından oluşan ekip çalardı. Ama çalgı ekibi erkeklerden oluşursa, namahrem olduklarından, büyük bir dolap veya yük kemeri konulur ya da önlerine bir perde çekilerek kadınların daha rahat oynamaları

sağlanırdı. Ne var ki, tecrübeli çalgıcılar perdeyi sigara ateşi ile yakarak, kendilerine gözetleme delikleri açmaktan geri durmazdı.”⁸

.....

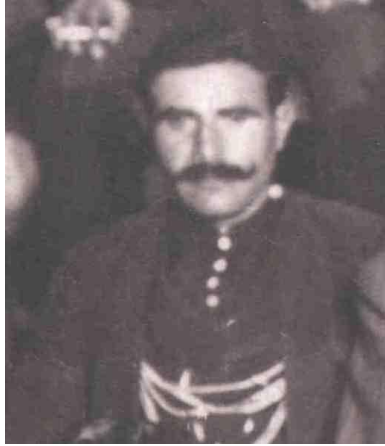
1. SİVAS MERKEZDEKİ DAVUL VE ZURNA SANATÇILARI

ABDULLAH AYIK

1994’te Sivas’ta doğmuştur. Ahmet ve Keziban’ın oğludur. Ustası Ahmet Ayık’tır.

AHMET AKUTAY (SAĞIR AHMET)

1930’da Sivas’ta doğmuştur. Sülâlesine Konyalı denilir. Mehmet ve Fadime’nin oğludur. Güllü Hanım’la evlenmiş; bu evlilikten dördü kız üçü erkek (Kadir, Mehmet, Halis) adında çocukları olmuştur. Sivas halaylarını oynamada ve ezgilerini çalmada usta bir sanatçıdır.

AHMET ASANAKUT

Sivas zurnacılarının önde gelen isimleridir. 1930’lu yıllarda Muzaffer Sarısözen’le birlikte çeşitli festivallere katılmıştır. Sivas halaylarını çekmede ve Sivas halay ezgilerini çalmada ustadır.

AHMET AYIK (PALA AHMET)

1931’de Sivas’ta doğmuş, 1982’de yine Sivas’ta vefat etmiştir. Sülâlesine Molla Osmangil denilir. Askerliğini İstanbul’da yapmıştır. 8 çocuk (Solmaz, Melek, Ahmet, Songül, Turan, Ayşegül, Hakan, Aydın)

⁸ Kadir Üredi, Bir şehrin Beş Hali, Sivas, 2006, s. 33-34.

sahibidir. Ustası Kamber'in Hacı'dır. Zurna ve davul çalmayı küçük yaşlarda öğrenmiş, Sivas yöresi oyunlarının usta icracısı olmuştur.

AHMET AYIK

01. 01. 1957 günü Sivas'ta Demircilerardı mahallesinde doğmuştur. Ahmet ve Hatice'nin oğludur. 7 kardeşin üçüncüsüdür. İlk ve ortaokul tahsilini Sivas'ta yapmıştır. İlkokulu Başöğretmen Atatürk (1969), Ortaokul tahsilini de Atatürk Ortaokulu (1972)'da yapmıştır. Askerlik hizmetinden sonra okul dışından lise bitirme imtihanlarına girmiş, 1980'de Atatürk Lisesinden mezun olmuştur. Askerlik hizmetini İzmir Narlıdere'de Edirne Sarayı'nda (1977-1979)'inde yapmıştır. Terhis olduğu yıl Sivas Emniyet Müdürlüğünde memur olarak işe girmiş, emekliliğine kadar burada çalışmıştır. 1975 yılında Keziban Hanım'la evlenen Ahmet Ayık'ın bu evlilikten 7 çocuğu (Aslı, Levent, Bülent, Samet, Nihal, Abdullah, Rabia) olmuştur. Halen Sivas'ta yaşamakta olup kuruluşundan beri SİFAHOD (*Sivas Fasil Heyeti Âşıklar ve Halk Oyunları Derneği*)'un başkanlığını yapmaktadır. Çocuklarından Levent, Bülent, Samet, Abdullah'a ve yeğeni Ahmet Turan Eriçel'e davul-zurna çalmasını öğretmiştir.

1965 yılında ustası Sarı İbrahim yanında sanatını icraya başlamıştır. 1967 yılında Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü faaliyetleri içinde ilk defa il dışında (Pasinler-Erzurum) Sivas halaylarını çalmıştır. Askerlik hizmetini yaptıktan sonra Halk Eğitim Merkezinde ve Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü bünyesinde Halk oyunları ekiplerini çalıştırmıştır. Yetiştirdiği Nevzat Öztürk, Ahmet Karababa, Oğuz Sözübatmaz, İbrahim Çıtır, Harun Atasoy, Erdal Dardem vs. gibi ustalar bugün kendi çaplarında çeşitli birimlerde halk oyunları öğreticiliği yapmaktadırlar. Çalıştırdığı ekiplerle Türkiye'de pek çok birincilik ve ikincilikler almış; bunların karşılığında onlarca plaket ve takdir belgesi ile ödüllendirilmiştir. Daha sonra Turizm ve Folklor

Derneğinde altı yıl çalışmış, bu arada pek çok parçayı repertuara kazandırmıştır. Bunlardan 17 oyunun ezgisi notaya alınmış olup TRT ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Arşivinde kayıtlıdır. 1990 yılında ilk kasetini çıkarmış, 1996'da *"Temürağa-1"*, 1999'da *"Temürağa-2"* adlı kasetlerini çıkarmış, 2003'te Halaylar CD'si ve 2005 yılında görüntülü *Sivas Halk Oyunları CD'sini* çıkarmıştır.

Ahmet Ayık, ayrıca, zurna ile icra edilebilen 40 ilin oyun havasını ve hemen hemen bütün türküleri çalabilmektedir. Mesleğini aşk derecesinde seven Ayık, bildiği havaların pek çoğunu oğullarından Levent, Bülent ve Samet'e de öğretmiştir ve onlar da babalarının bu mesleğini başarı ile devam ettirecek kabiliyette ve azimdedirler.

Hatıralar

Yıl 1967. Bursa Uluslar arası Kültür ve Sanat Festivaline biz de Sivas Halkevi Halay Ekibi ile katıldık. O zaman benim çocukluk dönemimdi, davul çalıyordum. Ekipte oynayan kişilerin bir kısmı rahmetli oldu. Fahri Karaoğlu, Yusuf Gülerüz, Cihat Karabulut, Hikmet Demirhan... Ekip sonunda da Kör Neco lakaplı TCDD'de çalışan bir ağabeyimiz vardı. Bursa Şehir Stadyumunda Akşam gösteriye çıkacağız. Tabi sıramızı bekliyoruz. Stadyumda yabancı devletlerin ekipleri de olduğu için yoğun bir kalabalık vardı.

Sıra bize geldi. Anons edildiğinde sahneye çıktık. Sahne stadın tam ortasında, tahtalarla kurulmuştu. Ekibimiz halaya başladı. Ağır bölümlerini oynadı. "Hoplatma" kısmında ekip sonu olan Kör Neco, bir baktım ki mendilini sallarken sahneden aşağı düştü. Sahne bayağı da yüksekti. Bu arada ekipteki oyuncular, bilhassa ekip başı bir de ne görsün okus-fokus bizim ekip sonundaki Kör Neco yok! Seyirciler gülmekten kendini alamıyordu. Neco Abi, koşarak merdivenlerden çıkıp ekibe dâhil oldu. Seyirciler hâlâ gülüyordu. Ben de gülmek için kendimi zor tuttum, neredeyse zurnayı üfleyemeyecektim. Hayatımda en zor zurna üflediğim anlarımdan biri, o olay olmuştur.

...

1970 yılında bu defa Bursa'nın İznik ilçesindeydik. Oradaki Üzüm Festivaline katılmıştık. Ekibin zurnacısı ustam Sarı İbrahim'di. Sarı İbrahim çok disiplinli biriydi. Davul çalarken hiçbir hatayı kabul etmezdi. Benim de gençlik dönemim olduğu için kafam dalıyor, arada bir hata yapıyordum. O zaman tekme mi olur, şaplak mı olur, nasibimizi alıyorduk. Yediğim tekmelere çok içerlemiştim ama sesim

çıkılmıyordu. Akşam yemeğinde İznik Gölü kenarında lüks bir lokantada yemek yiyorduk. Ben ustamdan intikam almak için yemek söylüyor bir lokma alıp arkasından başka bir yemek istiyordum. Köfte, yemek, balık, çorba... Ne rast gelirse! Benim derdim, ustama fazla para ödetmek. Benim paramı o ödüyor. Ustam burnundan soluyarak öyle bana bakıyor, milletin içinde tabi sesini çıkaramıyordu. Yanında o zaman Halk Eğitim Müdürü Fahrettin Kantar Bey ve kız-erkek ekip elemanları de var, nasıl ses çıkarsın! Neyse sıra hesaba geldi. Ustam belki de hayatında o kadar yemek parası vermemiştir. Dışarı çıktık, beni önüne kattı kovaladı. Ben de; “Nasıııl, adama işte böyle böyle yaparlar.” diye iyice kızdırdım. Ne diyeyim nur içinde yatsın...

...

1995 yılında Sivas Folklor Araştırma ve Turizm Derneği il birincisi olarak Tokat’a gittik. Orada da grup birincisi olduk. Finaller Bingöl’de yapılacaktı. Terör korkusuyla gitmek istemedik. Bize güvence vermeleri üzerine Bingöl’e gittik. 16 finalist yarıştı ve biz orada Türkiye birincisi olduk, Diyarbakır Bölgesi ise ikinci oldu. Diyarbakırlılar ve destek veren ekipler sonucun ilan edilmesiyle sahaya indiler, silah çektiler, itiraz ettiler. Jüri toplandı bu defa Diyarbakır’ı birinci olarak ilan etti. Elazığ’dan başka bize destek veren olmadı. Güvenlik nezaretinde biz Elazığ’a geldik. Elazığ ekibi, bizi -sağ olsun- ağırlayıp izzetledi.

Yeri gelmişken şunu da söyleyeyim ki, bizler pek çok birincilikler aldık. Beni üzen şu olmuştur ki, makam mevki sahibi nice büyüğümüz bizleri yanına çağırıp destek vermek şöyle dursun teşekkür bile etmediler. Yıllarını bu sanata vermiş biri olarak beni en fazla üzen anlattığım olay gibileri değil, büyüklerimizin ilgisizliği olmuştur.

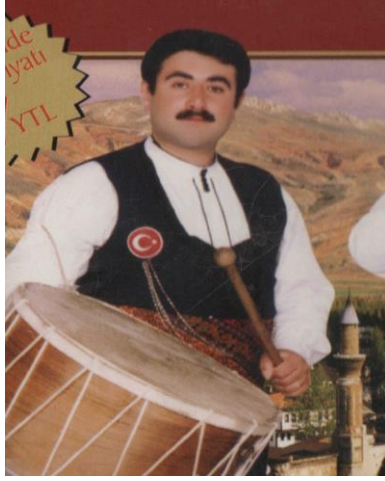
...

1996 yılının Haziran ayında Cumhurbaşkanımız Kenan Evren bir haftalığına Sivas’a gelmiş, il ve ilçe merkezlerinde açılışlara katıldı, halka hitap etme imkânı buldu. Biz da Sivas Kültür Müdürlüğü Ekibi olarak gittiği yerlere birlikte gittik. Ziyaretinin son gününde Orduevindeki yemeğe bizim ekibi de çağırdı. Bir yetkili bize huzurda madımak oynamamız gerektiğini söyledi. Ekipteki oyuncular bu oyunu pek bilmiyorlardı. Program öncesi kuliste 15 dakika ekip elemanlarına madımak oyununun nasıl oynandığını ve inceliklerini öğrettim. Cumhurbaşkanımızın yanında Bakanlar, Valimiz Lutfi Fikret Tuncel ve

üst düzey yetkilileri de vardı. Çok güzel bir program yaptık. Cumhurbaşkanımız bizi yanına çağırdı. Ekibin başında ben ve yanımda davulcu, onun yanında da kız ekibi vardı. Bana; “Hoca! Sana çok teşekkür ederim. Bir hafta boyunca kahrımızı çektin, ömrün var olsun.”dedi.

AHMET TURAN BAYRAMLI

1957’de Sivas’ta doğmuştur. İsmail ve Meryem’in oğludur. Ustası, babası İsmail Bayramlı’dır.

AHMET TURAN ERİÇEL

1975’te Sivas’ta doğmuştur. Dursun ve Solmaz’ın oğludur. Ticaret Lisesi mezunudur. İyi bir davul ustasıdır. Davul çalmaya babası Sarı Dursun’un yanında başlamıştır. Daha sonra dayısı Ahmet Ayık’tan mesleğin inceliklerini öğrenmiştir. Askerlik hizmetini Bingöl’de yapmıştır. Evli ve 3 çocuk babasıdır. Ahmet Ayık’la birlikte pek çok yarışmaya ve festivale katılmıştır.

ALİ ASAMAKA (KÜPELİ)

Sivas’ın önde gelen zurna sanatçılarından. Baba adı Kahraman’dır. 1927’de Sivas’ta doğmuştur. Ustası meşhur Kahraman Asamaka’dır. Ömrünü Sivas’ta geçirmiş gerek köylerde gerekse il dışında pek çok düğün ve festivale katılmıştır. Usta bir icracıdır. Askerlik hizmetini Van-Erciş’te yapmıştır. 1936’da Fadime Hanım’la evlenmiştir.

Turan, Hacı ve Hulusi adında üç oğlu vardır.

ALİ ASANAKUT

1960'da Sivas'ta doğmuştur. Sarı Mehmet ve Fadime'nin oğludur.

AYDIN ASANAKUT

1980'de Sivas'ta doğmuştur. Sarı Mehmet ve Fadime'nin oğludur.

BAYRAM BAYRAMLI

1906'da Sivas'ta doğmuş; 35 yaşında iken çıkan kavgada bıçaklanarak öldürülmüştür (1941). Sülâlesine Cödegil denilir. Bayram ve Keziban'ın oğludur. Nazife ile evlenmiş; bu evlilikten Server, Mehmet, İsmail, Emine ve İbrahim Tahir adında çocukları olmuştur. Davul ve zurna çalmaya 10 yaşında başlamıştır. Ustası babasıdır. Ayrıca klarnet de çalmıştır. Sabaha kadar zurna ve klarnet çalabiliyormuş. Muzaffer Sarısözen'in ifadesine göre Sivas'ta en güzel halay çekenlerden biri imiş.

BEKİR ARIZ

Sivas'ın önde gelen zurnacılarıdır. 1933'te Sivas'ta doğmuştur. Babasının adı Hacı Mehmet ve Fadik'in oğludur. Sülâlesine Dedegil denir. Ustası; Çöpbacak Turan (Arız)'dır. Kendisi de Murat Artan'ın ustasıdır. İlkokul mezunudur. Askerliğini 1954-1956 yıllarında Kars Sarıkamış'ta bando takımında yapmıştır. Zurna, davul ve klarnet çalmakla beraber daha çok zurna çalma ustasıdır. 1940'ta Sultan Hanım'la evlenmiş, bu evlilikten 13 çocuğu olmuştur. Bunlardan Yüksel, Mahmut, Fikret, Şükrü, Gülten, Gülizar, Gülay ve Keklik hayattadır.

Zurna çalmaya 12-13 yaşlarında başlamıştır. Sivas yöresinin bütün havalarını çalabilmekte ve oynayabilmektedir. İlk plağını 1962'de doldurmuştur. 1965, 1969, 1980, 1986, 1989, 1992 ve 1993'te Sivas halaylarını ihtiva eden kasetler çıkarmıştır. Çıkarılan

kasetler Türkiye’de bu alanda ilk olup, yurt içinde ve yurt dışında çok satılmıştır. Çocukları da davul ve zurna çalabilmektedir. Oğlu Yüksel’i de davulcu olarak yanına alıp Fahri Karaoğlu ile festival ve şenliklere katılmış, pek çok ve madalyalar almıştır.

Halaylar ve halk oyunları ile ilgili söyledikleri:

Seksenden fazla oyun oynar ve çalarım. Sivas halaylarını biz farklı oynardık. Şimdiki nesil, bizim oynadığımız gibi oynamıyor, değiştirdiler. Eski oyunları oynayan kalmadı, bugünün gençlerin oynadıkları oyun, bizim yarımızın yarısı değil. Sivas’ta eskiden en iyi Çavuşbaşı’ndan Kasap Mahir, Tavşanlılı Mehmet Çavuş, Bekir Çavuş, Oduncu Muhzir ve Zomzom halay çekerdi. Zomzom klarnet de çalardı. Fahri Karaoğlu’nın zaten ekibi vardı. Halaylardan Madımak ve Çember oyunlarını ben çıkardım. Bunları klarnet ve cümbüşle kızlara çalardık. Düğünlerde bizimkilerden içki içenler de olurdu. Yalan söylemeyim ben de bir-iki defa içtim, ancak bıraktım. İleriki zamanlarda içki içenleri yanıma sıra düğünlere götürmedim.

BÜLENT AYIK

1980 yılında Sivas’ta doğmuştur. Ahmet ve Keziban’ın oğludur. İnönü İlkokulunu, Fevzi Paşa Ortaokulunu okumuştur. Halen Açıköğretim Lisesinde öğrencidir. Sultan Hanım’la evli olup üç çocuğu (Beytullah, Zeynep, Ahmet) vardır. Sivas Belediyesi’nde güvenlik görevlisi olarak çalışmaktadır. Evli olup üç çocuğu vardır.

Davul ve zurna çalmaktadır. Ustası, babası olan Ahmet Ayık’tır.

DOĞAN FIRAT

1955’te Sivas’ta doğmuştur. Mustafa ve Alime’nin oğludur. Sülâlesine Cödegil denilir. Zurna çalmaya 7 yaşında başlamıştır. Ustası babasıdır. Lise mezunudur. Askerlik

hizmetini Tekirdağ'da yapmıştır. Cumhuriyet Üniversitesi Halk Oyunları Biriminde çalışmış; 25 yıl sonra buradan emekli olmuştur. Üniversitede çalıştığı yıllarda Murat Artan'la birlikte üniversite halk oyunları ekibinde yer almış ve pek çok festival ve yarışmaya katılmış, dereceler almıştır. Emine Hanım'la evli olup Ahmet Turan, Yılmaz ve Emine adında çocukları vardır. Doğan Fırat baba mesleğini oğullarına da öğretmiştir.

DURAN ERİÇEL

(ÇÖPBACAK DURAN)

1904'te doğmuş, Hüseyin ve Fadime'nin oğludur. 1965'te vefat etmiştir. İki oğlu vardır. Sivas oyunlarını çalmada usta birisidir.

DURSUN ERİÇEL

1947 yılında doğmuştur. Hüseyin ve Fadime'nin oğludur. İlkokul mezunudur. Sivas Belediyesinde çalışmıştır. Solmaz Hanım'la evli olup Seher, Gönül, Ahmet, Ayşe, Murat ve Sinan adında 6 çocuğu vardır. Davul-zurna çalmaya daha çocukken dayısı Çöpbacak Duran'ın yanında başlamış; daha sonra Bekir Arız ve Sarı İbrahim'den faydalanmıştır. Evli ve 7 çocuk babasıdır. 1980'de Sivas belediyesinde temizlik işlerinde işe başlamış, 1998'de emekli

olmuştur. Belediyenin mehter takımında zurna sanatçısı olarak vazife almıştır. 20 kadar Sivas oyununu ustalıkla oynamaktadır.

EMRE AYIK

1994'te Sivas'ta doğmuştur. Ardoğan Ayık'ın oğludur. Ustası Ahmet Ayık'tır.

FATİH ASANAKUT

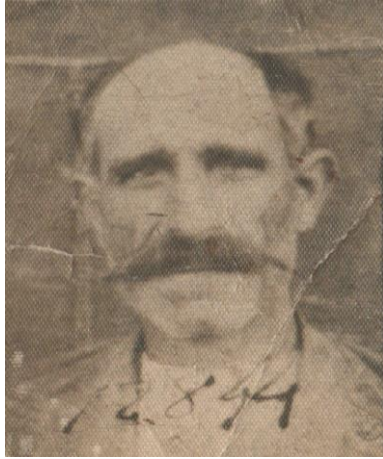
1979'da Sivas'ta doğmuştur. Yusuf Asanakut'un oğlu, Süleyman ve Gökhan Asanakut kardeşleridir.

GÖKHAN ASANAKUT

1984'te Sivas'ta doğmuştur. Yusuf Asanakut'un oğlu, Süleyman ve Gökhan Asanakut'un kardeşidir.

HABİL AYIK

1994'te Sivas'ta doğmuştur. Şahin ve Nardane'nin oğludur. Ustası Ahmet Ayık'tır.

HACI AVLAR (KAMBERİN HACI)

1904'te doğmuş; 1950'de vefat etmiştir. Babasının adı Kamber olduğu için "Kamberin Hacı" olarak tanınmıştır. Geçimini zurnacılıktan sağlamıştır. Zurnacılık baba mesleğidir. Fadik Hanım'la evlenmiş, bu evlilikten Hacı Turan adında bir oğlu olmuştur. Kamberin Hacı, bütün Sivas oyunlarını ustaca çalan bir

sanatçısıdır.

HACI DURAN AVLAR

1930'da Sivas'ta doğmuştur. Kamberin Hacı'nın oğludur. 1949 yılında Kezik Hanım'la evlenmiş bu evlilikten Fadime, Hacı, Osman, Doğan, Âdem ve Turan adlarında çocukları olmuştur. Ömrünü Sivas'ta geçirmiştir. İbrahim Asanakut (Kâhya) ve Sarı Mehmet, çıraklarıdır.

HACI MEHMET ASAMAKA

1958'de Sivas'ta doğmuştur. Küpeli ve Fatma'nın oğludur. Meşhur zurna sanatçısı Kahraman'ın torunudur. İlkokul mezunudur. Sivas Halk Eğitim Merkezinde yardımcı hizmetli olarak çalışmaktadır. Evli olup beş kızı vardır.

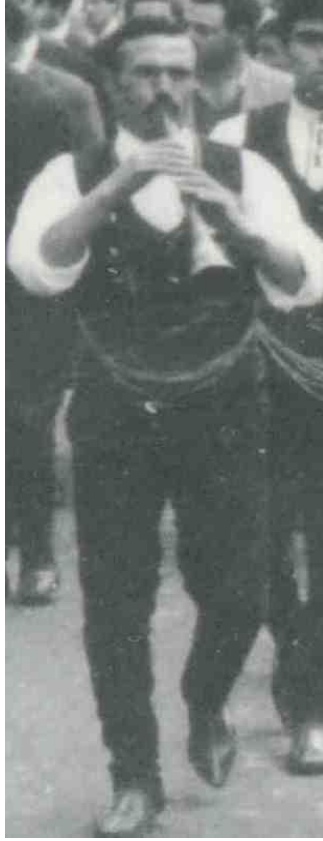
Davul zurna çalmakla birlikte güzel de halay çekmektedir. Ustası Bekir Arız'dır. Sivas Halk Eğitim Merkezinin halk oyunları ekibini çalıştırmaktadır.

İBRAHİM ASANAKUT

(KÂHYA / KARA İBRAHİM)

1939'da Sivas'ta doğmuştur. Ahmet ve Ayşe'nin oğludur. Üçü kız altı çocuk sahibidir. Davul zurna çalmanın yanında Sivas halaylarını güzel oynamaktadır.

İbrahim Ayık ve Ahmet Ayık

İBRAHİM AYIK (SARI İBRAHİM)

1933'te Sivas'ta doğmuş, 2003'te Sivas'ta vefat etmiştir. Abdullah ve Hazal'ın oğludur. Nefesli çalgıları çalmaya 7 yaşında iken kavaktan kesip yaptığı sipsi ile başlamıştır. 12-13 yaşlarında Kamber'in Hacı'dan zurna çalmanın inceliklerini öğrenmiştir. İlkokul mezunu olup 1952'de Ayşe Hanım'la evlenmiş ve bu evlilikten Fadime, Şahin, Erdoğan, Cengiz, Faruk ve Yalçın olmuştur. Askerlik hizmetini İstanbul'da yapmıştır.

Sarı İbrahim, Pala Bayram, Mehmet Asanakut ve Ahmet Ayık'ın ustasıdır. 1955 yılında Sivas'ın ilk halk oyunları ekibi olan "Kahraman'ın Ekibi"nde yer almış ve Türkiye'de ilk altın madalyayı kazanmıştır. Düğün, şenlik ve festivallerin dışında halkevlerinde ve radyoda sanatını icra etmiştir. Muzaffer Sarısözen, Sadi Yaver Ataman, Vedat Nedim Tör ve Şerif Baykurt yaptıkları müzik

programlarında ondan istifade etmişlerdir. Berat Demirci'nin kaydettiğine göre "Bir gecede yirmi ayrı halk oyunları ekibine sırayla zurna çalıp hiçbirinin sırasını şaşırtmayacak kadar yetenekli biri"⁹dir. Yurtdışında da Sivas halay ezgilerini çalma imkânı bulmuş; ödüller ve madalyalar almıştır. Nefes darlığı hastalığından dolayı 1999'da zurna çalamaz olmuş ve zurna çalmayı bırakmıştır.

İBRAHİM TAHİR BAYRAMLI (PALA BAYRAM)

1940'ta Sivas'ta doğmuştur. Bayram ve Nazife'nin oğludur. Sülâlesine Cödegil denilir. Soyadları önceleri Bayramcı iken Bayramlı'ya çevirmişlerdir. 3 aylıkken babası vurularak öldürülünce ortada kalmış, çocukluğu sefaletle geçmiştir. 8 yaşına kadar Şarkışla'nın Adıyaman köyünde kalmıştır. İlkokul diplomasını okul dışından almıştır. Askerlik hizmetini Isparta'da ve İstanbul Harbiye Askerî Müzesi Mehter takımında yapmıştır. Bu arada mehter marşlarının tamamını çalmayı öğrenmiştir. Geçimini müzikten sağlamıştır. 1958'de Fatma Hanım'la evlenmiş, bu evlilikten 12 çocuğu olmuştur. Çocuklardan 2'si vefat etmiş olup diğer 10 tanesi (Nazife, Güler, Songül, Bahar, Selma, Şengül, Zeliha, A. Turan, Bayram Yücel, Tahir) hayattadır. Çocuklarından 3 oğlu da davul-zurna

⁹ Berat, Demirci, "Eksilmesinler Gönül Şehrimizin Penceresinden", *Revak* 95, Sivas, Aralık 1995, s. 77-79.

çalmaktadır. Zurna ve davul çalmaya 7 yaşında başlamıştır. Ayrıca klarnet, kaval, mey, düdük, flüt ve sipsi de çalabilmektedir. Sivas'ta iki dönem dernek başkanlığı yapmıştır. Ustası Sarı İbrahim (Ayık)'dir. Kendisi de oğullarını yetiştirmiştir. Sivas halay ezgilerinin yanında mehter havalarını ve diğer yöre ezgilerini de ustalıkla çalabilmektedir. Türkiye'nin pek çok yerinde sanatını icra etmiştir. Sivas oyunlarını iyi çalmada ve oynamada iddialı olduğunu söylemektedir.

Hatıra

Türkiye halk oyunları elemeleri sırasında Elazığ'a gider. Grupta Diyarbakır ekibi de vardır. Bu ekibin başında 60 yaşlarındaki Keko lakaplı biri vardır. Keko oynarken davulun üzerine çıkıp gösteriler yapar. Bu Sivas ekibindeki Pala Bayram'a dokunur. Diyarbakır ekibinden sonra Sivas ekibi oyununa başlar. Biraz önce gördüklerini unutmayan Pala Bayram, horoz oyununu oynarken, oyun sırasında aşka gelip kafasını gidip gelip davulun kasnağına vurur. Hâlbuki oyunda böyle bir figür yoktur. Başından kanlar akmaya başlar. Jüri, Bayram'ın bu samimi halini görüp takdir etti ve "Oyun işte böyle oynanır. Oyuncu kendisini tamamen oyuna vermesi gerekir, aklı dışarıda olmamalıdır." diye jüri ayağa kalkıp ekibimizi alkışladı.

...

Bir köy düğününde, düğün sahibiyle kavga eder ve oradan ayrılır. Yolda köpeklerle ve ayıya rastlayınca bir ağaca çıkar ve sabaha kadar orada kalır.

Görüşleri:

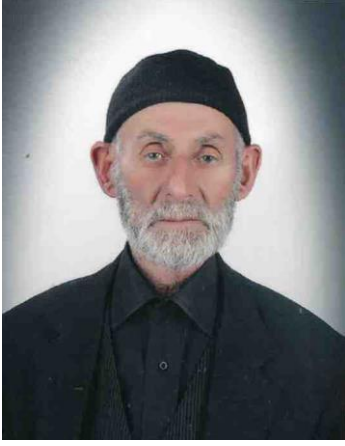
Biz Müslüman'ız, Türk'üz, Cumhuriyetçiyiz, Laikiz. Memleketimizi severiz. Osmanlı İmparatorluğuyla ve Cumhuriyetin çocuğuyuz. Biz dünyaya ışık tutan milletiz. Allah bir, Resul hak. İnsanı ve insanlığı severiz. Ben 10 çocuk büyüttüm, boğazlarından haram lokma geçirmedi.

Oyunlarla ilgili görüşleri:

Oyunlar hep yozlaştırıldı. Eskiden başı çekenler oyuna kendini kaptırır, "Ssssss" diye ses çıkarırdı. Başı çeken avaza göre mendili kaldırıp indirir, coştığı vakit bir-iki- 1-2-3 der mendil sallamayı bitirir. Şimdiki gençler Diyarbakır, Gaziantep tarafında oynayanlara özenip mendili öyle fırır dolandırıyorlar. Halayda konuşma, gülme, sakız çiğneme, fazla gerilmek kasılmak olmaz. Biz düğünlerde aile içine

giriyoruz. Sanatçı demek ailenin ferdi demektir, ahlaklı olmak demektir. Ailenin içinde ciddiyetimiz gösterirdik. Kötü gözle bakmazdık. Bakarken önümüzden başlayarak yana bakardık, mecbur kalmadıkça karşıya, sağa sola bakmazdık. Şimdikiler zurnasını o yana sallıyor, bu yana sallıyor, zurnasıyla tuhaf tuhaf hareketler yapıyor. Önceleri ekip kıyafetinde fes ve hindi olurdu, şimdikiler bunları hep kaldırdılar.

İSMAİL ARTAN

1940 yılında Sivas'ta doğmuştur. Mehmet Artan'ın oğlu, Murat'Artan'ın babasıdır. Annesi Döne'dir. Zurna çalmayı babasından öğrenmiştir. Sivas merkez ilçede ve köylerinin pek çoğunda yapılan düğünlerde zurna çalmıştır. Yıllar önce zurna çalmayı bırakmış ve 2012'de Hacc'a gitmiştir. Sivas havalarının hemen hemen tamamını bilmektedir. Unutmadığı düğünlerden birisi Celallı'da Hasan Mermer'in ve Hüseyin Duvarcı'nın çift davul ve çift zurna ile dört gün süren düğünleridir.

İSMAİL BAYRAMLI

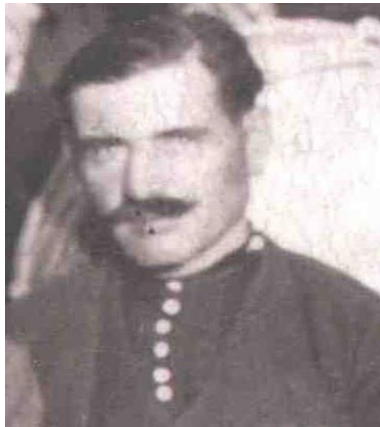
1936'da Sivas'ta doğmuştur. İbrahim ve Nazife'nin oğludur. Ustası, babası İbrahim Bayramlı'dır.

KADİM ARPA

1993'te Sivas'ta doğmuştur. Kadim Arpa'nın oğludur.

KADİR AKUTAY

1954'te Sivas'ta doğmuştur. Ahmet ve Güllü'nün oğludur. Zurna çalmayı babası Ahmet Akutay'dan öğrenmiştir.

KAHRAMAN ASAMAKA

Sivas'ın en tanınmış zurnacılarından birisidir. Sülâlesi Körünoğulları yahut Dişlekler olarak bilinir. 1904'te Sivas'ta doğmuş, 1961'de yine Sivas'ta vefat etmiştir. Meşhur Derviş ustanın çırağıdır. Eşinin adı Fadime, çocuklarının adları da Küpeli, Osman, Kahraman ve Kadir'dir. Kahraman çocuklarına da zurna ve davul çalmasını öğretmiştir. Çocukları şu anda hayatta değildir. Muzaffer Sarısözen'le çeşitli festivallere iştirak etmiştir.

Hatıra

İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı sırasında SSCB Devlet Başkanı Türkiye'ye resmi bir ziyaret için gelmiştir ve onun şerefine bir eğlence programı düzenlenmiştir. Sivas'ın yetiştirdiği değerli sanatçı Kahraman Asamaka ve Sivas Halk Oyunları ekibi de gösteri için Ankara'ya davet edilir (Bkz. İsmet İnönü ile çekilmiş fotoğraf). Sivas ekibi fevkalade gösterisini beğenen misafir devlet başkanı Kahraman Asamaka'ya para vermek ister. Kahraman "Ben ülkemin kültürünü sergiledim, bunu da para için yapmadım." diyerek hediye kabul etmez. Onun bu jesti, İsmet İnönü'nün çok hoşuna gider ve Kahraman'ı bilahare yanına çağırır, bir zarf içinde külliyetli miktarda para verir.

KARABEY ARIZ

1947'de Sivas'ta doğmuştur. Sülâlesine Dedegil denilir. Dursun ve Güllü'nün oğludur. İlkokul mezunudur. Zurna çalmaya 12 yaşında başlamıştır. Oyun oynamadaki ustası, eniştesi Küpeli (Ali Asamaka), zurna çalmadaki ustası da Bekir Arız'dır. Sivas Belediyesinde çalışmış ve bu kuruluştan emekli olmuştur. Askerlik hizmetini Iğdır'da yapmıştır.

KAYA KILBAZ

1926'da Sivas'ta doğmuş, 1998'de yine Sivas'ta vefat etmiştir. Hayriye Hanım'la evli olup çocuğu olmamıştır. Zurna ve davulun

yanında çift dilli düdükte çalmıştır. Sivas yöresi ezgilerini ustalıkla çalmıştır.

KAYA SARGIN

1948'de Sivas'ta doğmuştur. Ali ve Nazife'nin oğludur.

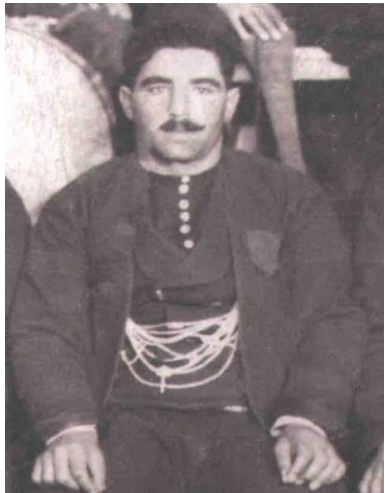

LEVENT AYIK

1979 yılında Sivas'ta doğmuştur. Ahmet ve Keziban Ayık'ın oğludur. Sülâlesine Molla Osmangil denilir. Ortaokul mezunudur. Askerliğini Edirne'de yapmıştır. 2001 yılında Ayten Hanım'la evlenmiş; bu evlilikten Zekeriya ve Kübra adında iki çocuğu olmuştur. Davul ve zurna çalmaya 8 yaşında başlamıştır. Ustası, babası Ahmet Ayık ve onun ustası Sarı İbrahim'dir. Ferhat Eriçel, Şenol Akan ve Mehmet Arpa'yı yetiştirmiştir. Pek çok festival ve yarışmaya katılmıştır.

Hatıra

Bir köy düğününe gitmiştik. Ben daha meslekte yeni idim. Ritmi tam tutturamıyordum. Yanımda zurna üstadı Sarı İbrahim vardı. Benim ritmi tutturmam için devamlı bir ayağıyla benim ayağıma vuruyordu. Bir müddet sonra ayağım acımaya başladı ve ben de ayakkabıdan ayağımı çıkardım. Ustam boş ayakkabıya vuruyordu. Bir ara bunu gördü, çok zoruna gitti. Elindeki zurnayla bana öyle bir vurdu ki ben sandalyeden düştüm. Nur içinde yatsın. Şu anda biraz ekmek yiyorsak onun sayesinde.

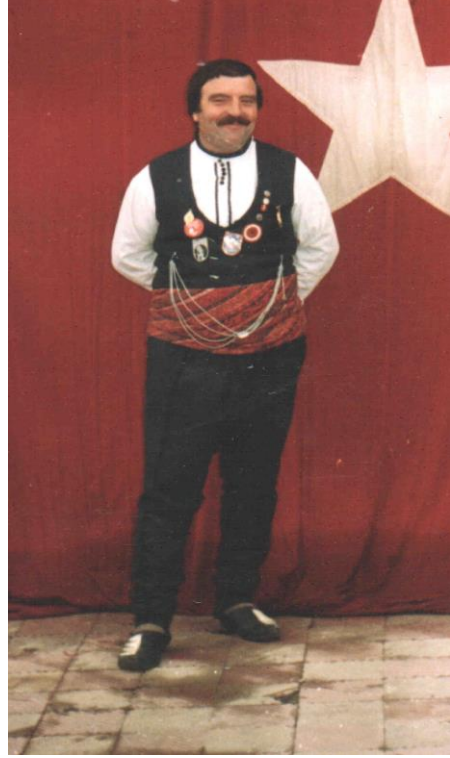

MEHMET AKUTAY (KONYALI MEHMET)

1920'de Sivas'ta doğmuştur. Dördü erkek 8 çocuk babasıdır. Davul zurna çalmanın yanında güzel halay çektiği söylenir.

MEHMET ARTAN

İsmail Artan'ın babası, Murat Artan'ın dedesidir. 1909-1990 yılları arasında yaşamıştır. İsmail ve Halime'nin oğludur. Ustası dedesi olan Gül Ali ismindeki zurna sanatçısıdır. Sivas'ta doğmuş, Sivas'ta vefat etmiştir.

MEHMET ASANAKUT (SARI MEHMET)

1944'te Sivas'ta doğmuştur. Camuzlar sülâlesindendir. Hacıbey ve Fadik'in oğludur. 13 çocuklu ailenin ikinci çocuğudur. Ustası Sarı İbrahim'dir. İlkokul mezunudur. Zurna çalmaya 7 yaşında başlamıştır. Profesyonel olarak 1967 yılından itibaren Halkevlerinde ve Halk Eğitimi merkezlerinde zurna çalmış; 1983'ten itibaren Sivas Belediyesi Konservatuarında sanatını icraya devam etmiştir.

1999'da Sivas Belediyesinden emekli olmuştur. Askerlik hizmetini İstanbul ve Bursa'da yapmıştır. 1963'te Fatma Hanım'la evlenmiştir. Başından iki evlilik geçmiş olan Mehmed'in 10 çocuğu olmuştur. Çocuklarından Ali, Tekin ve Aydın'ı yetiştirmiştir. Bunlar davul-zurna çalmakta usta oldukları gibi Sivas halaylarını da güzel oynamaktadırlar. Belediye'nin halk oyunları ekibi ile pek çok festivale ve yarışmaya katılmış, dereceler almıştır.

Halaylarla ilgili söyledikleri:

Yarışmalarda 12 dakika içinde 3 veya 4 oyun oynuyoruz. Aslına bakarsanız bir Abdurrahman halayı, bir Sivas halayı 10-12 dakika sürer. Sivas halayı dörde, Abdurrahman halayı beşe bölünüyor. Bunlar bölümlü halaylar olduğu için uzun halaylardır. Yarışmalarda genellikle Ağırhama, Karahisar, Horhon Bico ve Koçhisar Hafik oyunlarını icra ediyoruz.

Hatıra

1969'da Halk Eğitim Müdürü Fahrettin Kantar zamanında, Fahri Karaoğlu ile kız-erkek ekibini Kahramanmaraş'a götürdük. Orada Sivaslı bir subay vardı. Bizi pikniğe götürdüler. Orada yedik içtik. Hemşerimiz subay bizi kahve içmek için orduvine davet etti. Biz yolda kızlı erkekli giderken -bizim kafamız da iyi- bir delikanlı kizlardan birine kol vurup ortalarından geçti. Hikmet Abi vardı rahmetlik, oğlana bir yumruk vuruncaya kadar yere uzattı. Aradan yarım saat geçti. Biz kahvelerimizi yudumladık. O arada yumruk yiyen delikanlı ne kadar adam varsa, toplamış getirmiş. Ben diyeyim 20 kişi, siz deyin 30-40 kişi. Polis geldi;

-Hakkınızda şikâyet var, dedi.

6-7 kişi Hikmet Abi'nin yanında dışarıya çıktık. Meydanlık yerden geçerken, birden;

-Vurun komünistlere, dediler.

Bunlar bizi araya aldılar, yer misin, yemez misin, bir iyice giriştiler. Ahmet Ayık da o zamanlar daha ufaktı. Bir duvarın üstüne çıkmış;

Çok şükür benim davula bir şey olmadı ya, deyip duruyor.

O sırada bir polis geldi, ne olduğunu sordu. Biz de söyledik. Polis Gemerekliymiş.

-Siz kimi dövüyorsunuz, deyip tabancasını çıkardı.

Millet dağıldı. Biz doktora gittik, 6-7 kişi. Her birimizin bir tarafı sarıldı. Akşama da gösteri var. Biz ta Sivas'tan gitmişiz. Fahri Abi (Karaoğlu) dedi ki:

-Mehmet! Sende de, Ahmet'te de şükür bir şey yok. Biz erkek ekibini çıkarmayalım. Siz çalın, kız ekibi çıksın, oynasın.

Biz kızları yarıştırdık. Şimdi biz Sivas'a döneceğiz. Dedik ki,

-Halk Eğitim Merkezi Müdürü Fahrettin Kantar'a ne söyleyelim de bu işin içinde sıyrıalım.

Sivas'a geldik her birimiz bir yalan uydurduk ama Fahrettin Bey tabi inanmadı.

MEHMET ASLANARGU

1947'de Sivas'ta doğmuştur. Sülâlesine Kel Osmangil denilir. İbrahim ve Zekiye'nin oğludur. İlkokulu mezunudur. Askerliğini 1960'da Ağrı'da yapmıştır. Sivas Belediyesinden emekli olmuştur. Songül Hanım'la evli olup Umut, Dilek, Uğur, Mehmet, Dilber, Derya ve Resul adında çocukları vardır.

MURAT ARTAN

1958'de Sivas'ta doğmuştur. Sülâlesine Dedegiller denilir. İsmail ve Fadik'in oğludur. Ustası annesinin amcası olan Bekir Arız'dır. Zurna çalmaya 7-8 yaşlarında başlamıştır. 12 yaşından itibaren askere gidinceye kadar düğünlerde zurna çalmıştır. Lise mezunudur. 1980'de Cumhuriyet Üniversitesinin Halk Oyunları

Biriminde müzisyen olarak işe başlamış, bu kuruluşta 27 yıl çalıştıktan sonra emekli olmuştur. Doğan Fırat'la birlikte üniversitenin halk oyunları ekibiyle defalarca ekibi Türkiye birinciliği almıştır. Düğünlerin yanı sıra festivallerde ve yarışmalarda davul zurna çalmış; madalyalar ve plaketler almıştır. Cumhuriyet Üniversitesi halk oyunları ekibiyle Bulgaristan, Yugoslavya, Avusturya, Romanya gibi ülkelere gitmiştir. Gülleme ile evli olup ikisi erkek (Ahmet, Yunus) altı çocuk sahibidir. Murat halen Sivas'ta yaşamaktadır.

Hatıra

Bir yıl yine Türkiye birincisi olmuştuk. Avusturya'ya gidip ülkemizi en güzel şekilde temsil ettik. Döndüğümüzde Sivas Valisi Bekir Aksoy, ekibimizi kabul etti ve bize hitaben; "Üniversitelerimizde bilim adamlarının yapamadığını siz yaptınız; teşekkür ederim." sözleriyle bizi taltif etti.

MUSA ARTAN (KARA MUSA)

1933'te Sivas'ta doğmuştur. Mehmet ve Zeyneb'in oğludur. 1947'de Fadime Hanım'la evlenmiş; bu evlilikten 7 çocuğu olmuştur. Duran ve Dursun adında çocukları olmuştur. 1985'te vefat etmiştir. Sanatını daha çok düğünlerde icra etmiştir.

MUSTAFA ERİÇEL (KÖR CÜCE)

1920'de Sivas'ta doğmuş, 1960'ta vefat etmiştir. Bir kızı vardır.

MUSTAFA FIRAT

(KELLEÇİNİN OĞLU)

1930'da Sivas'ta doğmuştur. Baba Adı Ahmet Turan'dır. Sülâlesine Cödegiller denilir. Askerliğini Afyon'da yapmıştır. 1943'te Alime ile evlenmiştir. Zurna çalmayı 7 yaşında iken öğrenmiştir. Zurna çalmasını oğulları Doğan ve Yılmaz Fırat'a öğretmiştir. Pek çok düğün ve festivalde Sivas yöresi oyunları çalmıştır. Şu sıralar kulağı ağır duymaktadır. Mustafa Fırat bunu, 2006'da vefat eden çok sevdiği hanımının ölümüne bağlamaktadır.

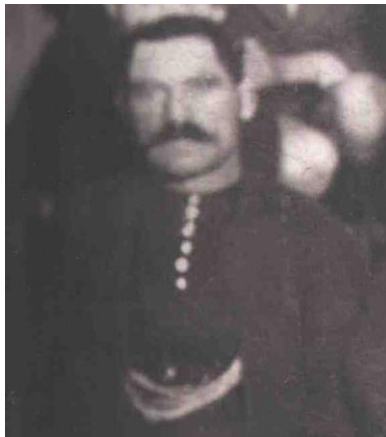
Hatıra

Sivas Halkevinde bir yaşlıların bir de gençlerin halk oyunları ekibi vardı. Yaşlılar ekibini Kahraman, gençlerin ekibini de ben çalıştırıyordum. Gençlerin ekibinde Hacı Duran, Avlar, Bayram Bayamlı, Ali Avlar vardı. Muzaffer Sarısözen, Kahraman'a Ankara'ya giderken bu ekibi de götürelim." dedi. Kahraman kabul etmedi. Bunun üzerine Muzaffer Sarısözen gençlik ekibinden sadece beni ve bayram Bayramlı'yı ekibe dâhil etti.

Sivas Oyunlarıyla ilgili görüşleri

Sivas oyunlarının oynaması sırasında oyunun başında çökme, yere eğilip bağırma, nara atma "aleheyyyy" demi gibi şeyler vardır. Oyun sırasında "sssss" diye ses çıkarmayı Fahri Karaoğlan çıkardı. Daha önceleri böyle bir şey yoktu. Şimdi de yoktur.

Klarnetçi Zomzom vardı. Onun zamanında ben genç idim. Sivas'a ait 3 ağırlama vardır; *Sivas Ağırlaması*, *Hafik Ağırlaması* *Köy Ağırlaması*. Biz, Zomzom'la bunları çalardık. O vakitler Sivas'ın Köy Ağırlamasını çalardık. Sivas'ın en eski oyunları içinde *Maro*, *Hoşbilezik*, *Tillara* ve *Dallara* gibi oyunlar vardır. Tillara ve Dallara'yı ekseriyetle Kars'tan gelenler oynardı.

MUSTAFA UYANIK

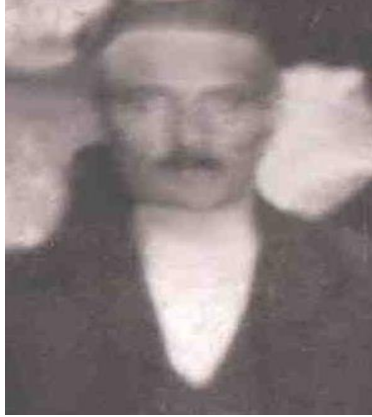
Sivas'ın bilinen ilk zurnacılarından. 1905'te Sivas'ta doğmuş; 1960'ta yine Sivas'ta vefat etmiştir. Dördü erkek 7 çocuğu vardır. Çocuklarından Yunus uyanık hayattadır.

OSMAN ARSLANARGU

1944'te Sivas'ta doğmuştur. İbrahim Aslanargu'nun oğludur.

OSMAN ASAMAKA (DİŞLEK OSMAN)

1929'da Sivas'ta doğmuş 1966'da Sivas'ta vefat etmiştir. Güllü Hanım'la evli olup Kahraman adında bir oğlu vardır. Ustası babası Kahraman Asamaka'dır. Kendisi de Mehmet ve Kahraman'ı yetiştirmiştir.

**OSMAN UYANIK
(HAYDİ OĞLUM)**

1920'de doğmuş, 1945'te vefat etmiştir. Davul ve zurna çalmada mahir olduğu söylenir. İki kız üç çocuğu olmuştur.

SAMET AYIK

1982'de Sivas'ta doğmuştur. Ahmet ve Keziban'ın oğludur. Ustası Ahmet Ayık'tır.

SELAHATTİN AKUTAY

1948'de Sivas'ta doğmuştur. Mehmet Akutay'ın oğludur. Zurna çalmayı ağabeyi Ahmet Akutay'dan öğrenmiştir.

SERVET BAYRAMLI

İsmail ve Hülya'nın oğlu, Ahmet Turan Bayramlı'nın yeğenidir. Zurna çalmayı dedesi İsmail Bayramlı'dan öğrenmiştir.

SÜLEYMAN ASANAKUT

1982'de Sivas'ta doğmuştur. Yusuf Asanakut'un oğlu, Fatih ve Gökhan Asanakut kardeşleridir.

ŞAHİN AKUTAY

1964'te Sivas'ta doğmuştur. Selahattin ve Nazlı'nın oğludur. Zurna çalmayı babası Selahattin Akutay'dan öğrenmiştir.

TAHİR BAYRAMLI

1982'de Sivas'ta doğmuştur. Pala Bayram ve Fadime'nin oğludur. Zurna çalmayı babası Bayram Bayramlı'dan öğrenmiştir.

TEKİN ASANAKUT

1973'te Sivas'ta doğmuştur. Sarı Mehmet ve Fadime'nin oğludur. Ustası, babası Mehmet Asanakut'tur.

TURAN ARIZ (ÇÖPBACAK TURAN)

1920'de Sivas'ta doğmuş ve 1962'de yine Sivas'ta vefat etmiştir. Tahsili yoktur. Geçimini zurnacılıktan sağlamıştır. Bekir Arız'ın ustasıdır. Hanife Hanım'la evli olup Bayram ve Ali adında iki oğlu vardır ve bunlara da ustalık yapmıştır. Daha çok düğünlerde sanatını icra etmiştir.

TURAN SARGIN

1938'de Sivas'ta doğmuştur. Ali ve Alime'nin oğludur. Güllü Hanım'la evli olup Uğur, Selma, Ali ve Cemalettin adında çocukları vardır. Davul-zurna çalmaya 7 yaşında başlamıştır. 1983'te Kültür Müdürlüğü bünyesinde halk oyunları ekibi oluşturmuş, 3 yıl bu ekibi çalıştırmıştır.

YUNUS UYANIK

1958'de Sivas'ta doğmuştur. Mustafa ve Zekiye'nin oğludur. Mesleğin inceliğini Hacı duran Avlar, Sarı İbrahim ve Bekir Arız'dan öğrenmiştir. Askerliğini Urfa'nın Viranşehir ilçesinde yapmıştır. Karayollarında işçi olarak çalışmış ve buradan emekli olmuştur. Esmâ Hanım'la evlidir. Çocuklarının adları Meryem, Esra, Emre, Rahman, Şule ve Numan'dır. Zurna çalmaya 12 yaşında başlamıştır. Ustası Emrah'tır. Kendisi de oğlu Rahman'ı yetiştirmiştir.

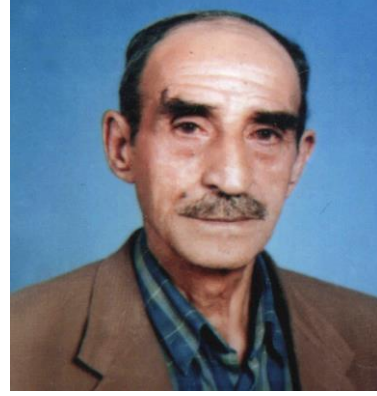
YÜCEL BAYRAMLI

1980'de Sivas'ta doğmuştur. Pala Bayram ve Fadime'nin oğludur. Zurna çalmayı babası Bayram Bayramlı'dan öğrenmiştir.

SİVAS KLARNET SANATÇILARI

MAHMUT

Çevresinde “Dışlıgınoğlu Mahmut” olarak tanınmıştır. Sivas’ın Kaleardı mahallesindendir. Devlet Demiryollarından emekli olmuş, kasaplık yapmıştır.

Faytoncu Şükrü

ŞÜKRÜ KAYAHAN (FAYTONCU ŞÜKRÜ)

1925’te Sivas’ta doğmuştur. Sivas’ta “Faytoncu Şükrü” yahut “Klarnetçi Şükrü” diye tanınmıştır. Ali ve Ayşe’nin oğludur. Şefika Hanım ile evlenmiş; bu evlilikten Leman, Neriman, Ali, Hakkı ve Şevket adlarında çocukları olmuştur. Askerlik hizmetini İzmit’te yapmıştır. Bu arada klarnet çalmasını öğrenmiş ve bando takımında vazife almıştır. Klarnet ustası muhtemelen birlikte askerlik yaptığı Mustafa Kandıralı’dır. 21 Şubat 2008’de İstanbul’da vefat eden Şükrü Kayahan, son defa 1995’te torununun sünnet düğününde klarnet çaldıktan sonra klarnet çalmayı bırakmıştır. Çaldığı klarnet kızı Leman Hanım’dadır.

Şükrü Kayahan düğünlere genellikle Cümbüşçü Kurbanî ve Darbukacı Kör Erdal ile gitmiştir.

Sol baştaki şükrü Kayahan, ortadaki Cümbüşçü Kurbani,
sağ baştaki Defçi Kör Erdal

ZOMZOM (AHMET TURAN AS)

Klarnetçi Zomzom adıyla tanınan Ahmet Turan As, Sivas'ın Kaleboynu mahallesindendir. Dudu Hanım'la evlenmiş bu evlilikten dördü kız (Keziban, Mehmet,, Kadriye) ve bir oğlu (Mehmet) olmuştur. Ustası ve çırağı yoktur. Klarnet (gırnata) çalmayı askerlik vazifesini yaptığı sırada öğrenmiştir. Asıl mesleği çarıkçılıktır. Sivas oyunların hepsini de çok güzel oynayan Zomzom'un, Gırnatayı üflediği zaman iki duluğunun da alabildiğine şiştiği söylenir. Çaldığı klarnet, şimdi kayıptır.

Zomzom hakkında bizlere *Bir Şehrin Beş Hali* adlı eserinde Kadir Üredi farklı bilgiler vermektedir. Üredi'nin üslubunu bozmadan Zomzom hakkındaki ifadelerini aynen alıyorum:

"1886 yılında varlıklı bir ailenin tek çocuğu olarak Kaleardı mahallesinde dünyaya geldiğinde, komşularımızdan Cambaz'ın kızı Hacı Şerif Hatun, iri cüsseli beş altı kilo ağırlığındaki bebeği kucağına alıp yanaklarından öperken, bir taraftan da "Maşallah ve Süphanallah kucaklara sığmıyor, bu ne irilik, bu ne ağırlık, amma da zomzom!" diye sevmesi Ahmet Turan'a doğduğu günden itibaren zomzom denmesine sebep oluyor. Sivaslılar genelde Ahmet Turan As'ı "Dayı" veya "Zomzom" olarak bilirlerdi. Onun devrini yaşayan herhangi bir Sivaslıya, "Ahmet Turan As kimdir?" diye sorulsa bilemezler. Zomzom denilince yüzlerinde beliren tatlı bir tebessümle birlikte yaşadıkları bir anıyı veya geçmişin derinliklerinde kalmış şahit oldukları âlemlerin hatırasına kendini kaptırıp başlar Zomzom'u, Sivaslıların Dayı'sını anlatmaya.

Zomzom dünyaya geldiğinde annesi atmış yaşında imiş! (Bunu bizzat oğlu Mehmet Turan As'tan duymuştum.) Soğuk Çermik'teki Ahmedî Duran ziyaretinde kurban kesilip dilek dilendikten sonra dünyaya gelen çocuğa, Ahmet Turan ismi verilse de Sivaslılar onu Dayı veya Zomzom olarak bilirdi.

Onun devrinde Zomzom'suz düğünler, düğünden sayılmazdı. O, şahsında eğlencenin, şakanın, latifenin, hoşgörünün, yiğitliğin, mertliğin ve de sarhoşluk adabının simgeleştiği, sadece Kalelilerin değil her mahallelinin, her Sivaslının Dayı'sı, Zomzom'uydu. Kışında karpuz dilimi zıvgası, ayağında cırnaklı yemenisi, belinde Gürün işi şal kuşağı, sırtında bürümcek bezinden yakasız işliği, genelde omuzlarına

attığı siyah lacivert kumaştan yapılmış ceketi, ceketinin altına Sivas işi çift sıra kırk düğmeli yeleğine gümüş köstek takışı, başında kulaklarına kadar inen tereği düşük şapkası, uzun boyu, iri ve heybetli yapısı, pos ve gür bıyıkları ile Sivaslı bir erkeğin tip ve giyim modelini oluştururdu. Gırnatacı Zomzom yığitti, mertti, saygılı ve sevecendi. Bazı günler düğün dönüşü mahalledeki çocukların en mutlu anları olurdu. Dayı kocaman patiska mendiline doldurup getirdiği düğün leblebilerini mahalledeki çocuklara avuç avuç dağıtırken sonsuz zevk alır, mutluluk duyar, şaduman olurdu.

Birinci Dünya Savaşı ile Kurtuluş Savaşı'nda askerlik yaparken, bizzat Atatürk'ün verdiği kuryelik görevi dönüşünde ayaklarından düşman kurşunları ile yaralanan Dayı, Cumhuriyet sevdalısı, Atatürk hayranıydı. Yine oğlundan dinlediğime göre; 1936 yılında İngiltere Kralı'nın Türkiye'yi ziyaretinde, Atatürk ve İngiltere Kralı'nın huzurlarında Sivas Halayı çekmek için, Sivas'tan özel olarak bir heyet davet edilmiş; heyette tabii ki Gırnatacı Zomzom da bulunuyormuş. Halay esnasında Zomzom, aşka gelip klarnetini omzuna dayayıp atış yapar gibi nişan aldığını gören İngiltere Kralı'nın, üç defa "Bravo! Bravo! Bravo!" diyerek alkış tuttuğunu gururla anlatır ve "En çok onur duyduğum an Atatürk'ün huzurlarında klarnet çalıp halay çekmemdi." derdi.

İyi bir tokalı çarık ustası olan Dayı, tezgâhın altından eksik etmediği klarnetini çalıp efkâr dağıttığı günün birinde tarlalarını, atlarını hile ve düzenle zimmetine geçiren şehrin ileri gelen beylerinden biri olan şahsın cenazesi dükkânının önünden geçip kabristana götürülürken cemaatin arkasından klarnet çaldıktan sonra 'Azrail benden önce yetişmiş, yoksa ben öldürüp katil olacaktım.' dediğini cenaze arabasının eski şoförü Kaleli Tahsin -nam-ı diğer kabadayı- anlatmıştı.

Zomzom işret âlemlerinin aranılan kişisi olduktan sonra babadan kalan atlar, tarlalar, evler birer birer elden çıkmaya başlamış; "Serde yigitlik, serde dayılık, serde mertlik var." diye diye sonun başlangıcına adım atılmış, o yoldan dönemez olmuştur.

Bayram günleri veya bir yaz gününün ikindi vakitlerinde Eyce Halanın kapısının önündeki iki büyük kavak ağacının altına arkalıksız sandalyesini atar, koynunda taşıdığı gırnatasını çıkarır, başlardı çalmaya. Gırnata sesini duyan komşular geniş alana toplanır; bir neşe,

bir şölen başlardı Kaleboynu'nda. Zomzom'un klarnetine bazı zamanlar tefi ve güzel sesiyle Tarakçı Osman (Ömer Şan'ın babası); Cümbüşü ile Kurbanı, uduyla Udcu Rahmi veya Berber Topal Hacı eşlik ederlerken gençler halay tutardı. Zulumların Fahri Abi ya da Salepçilerin Mehmet Abi, halay başı tutan dağ gibi yiğitlerdi. Sesi güzel olanlar şarkılar, türküler çığırıp gazel söylerken çok zamanlar kendini tutamayıp "Arreşş!" diye nara atan Hölöğün Hacı'yı büyükler ortamı rahatsız etmemesi için ikaz ederlerdi. Çalgıların, oyunların en coşkulu zamanında mutluluktan coşup şaduman olan Zomzom, elini kulağına atıp gür ve bariton sesiyle:

*Yine yükselecek Türk hava kuşu,
Ordular saracak düzü yokuşu*

veya;

*Ya muzaffer ya şehit onun emeli,
Gazi Mustafa Kemal'dir yurdun temeli*

marşlarını söylemekten kendini alamazdı. Bazen de gırnatasını iki eliyle kavrayıp bir silah gibi havayı nişanladığında, "Yine ne yaptın Dayı?" diyenlere, "İki dene düşman tayyaresi düşürdüm yeğen." derdi.

Yiğit, sevecen, derbeder, güngörmüş, nice devranlar sürmüş, paraya pula önem vermemiş, babadan kalan malı mülkü işret âlemlerinde tükettikten sonra son demlerinde yokluğa düşmüş, ama başını hiçbir gün yere eğmeden ömrünü tamamlamış; Sivaslıların Dayısı, Kaleboyunluların Zom Zom'u 1959 yılında Hakk'ın rahmetine kavuştu.¹⁰

¹⁰ Üredi, Kadir, *Bir Şehrin Beş Hali*, İstanbul 2006, s. 104-107.

2. AKINCILARLI ZURNA SANATÇILARI*

Akıncılar ilçesinin eski adı Aşağı Ezbider (Ezbider-i Zîr) dir. Gölova ile Suşehri arasında yer almaktadır. Eski zamanlardan beri büyük bir ticaret ve konaklama ve manastır merkezi olduğu seyyahların eserlerinde gündeme gelmektedir.¹¹ Osmanlı döneminde 1884 yılı itibariyle bir nahiye merkezi olduğunu araştırmalara dayanarak kabul ediyoruz.¹² Cumhuriyet döneminde de bir nahiye (bucak) merkezi olan Akıncılar'da (Aşağı Ezbider) Cumhuriyetin kurulmasından sonra mütevazı bir belediye teşkilatının kurulduğu ve 1932 yılına kadar hizmet verdiği bilinmektedir. 1958 yılında belediye örgütüne yeniden kavuşmuş ve 9. Mayıs 1990 tarihinde ilçe örgütünün kurulması ile ilçe merkezi olmuştur. Osmanlı son dönemi yapılan idari düzenlemelerle mutasarrıflık ve sancaklar il durumuna getirilmiş bu vesileyle Şebinkarahisar sancağı da Sivas vilayetinden ayrılarak il olmuş, Suşehri ve o zaman nahiye olan Akıncılar Şebinkarahisar'a bağlanmış, ancak 1933'de çıkartılan bir yasa ile Şebinkarahisar ilçe düzeyine getirildiği için Sivas'ın Suşehri ilçesine bağlı bir nahiyesi olmuştur. 1990 yılında Akıncılar Sivas ilinin bir ilçesi olmuştur.

İdare tarihi ve yerel yönetimler geleneği açısından bakıldığında, Akıncılar ilk kez 1884 (1302) tarihli Sivas vilayeti salnamesinde Suşehri kazasına bağlı nahiye olarak belirtilmektedir. Daha önceki dönemlerde 1458-1569 tarihleri arasındaki Osmanlı Tahrir Defterlerinde ve 1642-1643 Mufassal Avârız defterinde Suşehri nahiyesi içinde bir yerleşim olarak belirtilmektedir. Ağvanis karyesi ise bugünkü gibi bu bölgenin doğusunda yer almaktadır. Ancak bu tahrir defterlerindeki Suşehri bugünkü Suşehri değil, Gölova köylerinin tamamını ve Akıncılar köylerinin bir kısmını kapsayan Suşehri nahiyesi, yani bugünkü Gölova-Aşağı Tepecik merkezli bir alandır. Bugünkü Suşehri ise Akşehirabad

* Akıncılar ile ilgili bu bilgileri çok değerli dostum Dr. Dursun Ayan kaleme almış, bana göndermek lütfunda bulunmuşlardır. Üslubuna ve bilgilerine müdahale etmeden aynen yayınlıyorum. Sosyolog, Dr. Phil, Dursun Ayan Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü uzmanı ve Türk Bilim Tarihi Kurumu Üyesidir.

¹¹ Franz Cumont-Eugén Cumont, *Voyage d'exploration archéologique dan le pont et la petite arménie*, Buruxelles, 1906.

¹² Dursun Ayan, Kerime Özbek-Yıldız, Serap Özen, *Gölova İlçesi Arazi Belgeleri ve İdare Tarihi Üzerine Bir çalışma*, Gölova Kaymakamlığı yay., Ankara, 2010; Tuncer Baykara, *Anadolunun Tarihi Coğrafyası-I*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, 1988; Fatma Acun, *Karahisar-ı Şarkî ve Koyulhisar Kazaları Örneğinde Osmanlı Taşra İdaresi (1485-1569)*, Türk Tarih Kurumu Yay. Ankara, 2006.

olarak geçmektedir. Söz konusu bu tahrirlerde nahiye olan Suşehri bir yerleşim yeri değil bir idarî ve istatistikî birimdir.

Bugünkü Akıncılar (Ezbider-i Zir) ve Gölova (Ağvanıs) nahiyeleri için “1892 tarihli irade-i seniye ile nahiye teşkilatı kurulmuş müntehab müdürlerle idare edilmiştir” diye bilgi vermektedir.¹³ Belediye resmi sitesinde 1860’da Suşehri’nin ilçe olmasıyla Akıncıların da nahiye olduğu belirtilmektedir. Ancak, Sivas vilayet salnamesi göstermektedir ki Akıncılar (Ezbider-i Zir) nahiyesi 1884 yılında en azından idarî birim olarak vardır.¹⁴

Şimdilik 1884’de kurulduğu hesaba katıldığını Akıncılar (Ezbider-i Zir/Aşağı Ezbider) nahiyesinin yine 1863’de ilçe olduğu hesaba katılan bugünkü Suşehri kazasına bağlı olduğu bilinmektedir. Tarihî coğrafyanın mantığı için bu uygundur. Ancak bu konuda daha fazla araştırma gerekebilir.

Akıncılar’ın belediye ve ilçe örgütüne kavuşması yanında 1987 yılı itibariyle yapılan Gölova Barajı kanalları ile önceden de verimli olan arazisi sulanma olanağına kavuşmuş, pazar ekonomisi ve tarımsal ürün niceliği artmıştır.¹⁵ Son yıllarda dönemsel olarak büyük şehirlerden gelen hemşerilerini ağırlayarak fiziki yapısında değişikliklere giden bir canlılığı yakalamıştır. İstanbul ve Ankara’da dernek düzeyindeki örgütleriyle demokratik hayata katkı vermektedir.

Horan Oyunları ve Davul Zurna

Akıncılar ve çevresinde halay şeklinde oynanan oyuna “horan” denmektedir. Bu oyunun adı ses olarak Karadeniz oyunu olan “horon”a benzediği gibi oyunun tutulması ve bazı ezgilerdeki, danslardaki Karadeniz etkisiyle de horona benzemektedir. Ancak Suşehri-Şebinkarahisar bölgesinin halk ezgileri ve horanları doğrudan doğruya Karadeniz ile bire bir örtüşmez, hatta Karadeniz ezgileri gibi

¹³ Hasan Eroğlu-Ergül Şimşek, *Suşehri’nin Şehir Tarihçesi*, İstanbul, 2009.

¹⁴ Ebubekir S. Yücel, *Salname-i Vilayet-i Sivas 1287/1870*, C. 1. Buruciye Yay., Sivas, 2008; Ebubekir S. Yücel, *Salname-i Vilayet-i Sivas 1288-1289-1292-1293-1298/1871-1872-1875-1876-1880*, C. 2, Buruciye Yay., 2008 Sivas; Ebubekir S. Yücel, *Salname-i Vilayet-i Sivas 1300-1301-1302-1304-1306-1308-1321/1882-1883-1884-1886-1888-1890-1903*, C. 3, Buruciye Yay., Sivas, 2008; Ebubekir S. Yücel, *Salname-i Vilayet-i Sivas 1325/1907*, Buruciye Yay., Sivas, 2008.

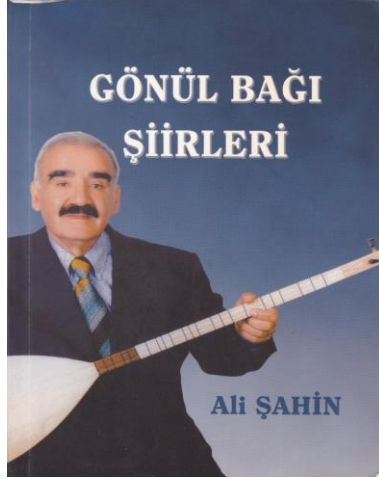
¹⁵ Dursun Ayan, *Barajdan Önce Gölova Kasabası*, (Yayımlanmamış Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1984.

hızlı çalınması (yüksek metronom) geleneksel olarak uygun da bulunmaz. . Erzurum barı dediğimiz oyunun oyuncu dizilimi, bazı ayak hareketleri ve oyuncuların hem ileri geri hem de sağa sola gitmeleri gibi özelliklerine benzemektedir. Orta Karadeniz bölgesinin iç kesimlerini oluşturan Suşehri havzası ezgi ve oyun karakteristiği yine aynı bölgenin Şebinkarahisar, Alucra, Çamoluk, Şiran, Refahiye, İmranlı ilçelerinin ana karakterlerini göstermektedir. Bu bölgeyi oluşturan ilçeler ayrı illere bağlı olsalar da ezgi ve halk danslarının ana karakteri biri birine benzememektedir. Bu bölge ezgi ve oyun olarak bağımsızdır. Ritmini bir Karadeniz ritmi gibi düşünmemek gerekir.

Alucra, Çamoluk, Şebinkarahisar, Suşehri, Koyulhisar, Akıncılar, Gölova, İmranlı'nın Kuzey kesimi ve Refahiye ilçeleri hatta Şiran aynı ezgi ve tartım özelliklerine sahiptir. Düğünlerde ana çalgı olarak davul-zurna kullanılmakla beraber kemençe de önemli bir yer alır. Aşağıda çok genel olarak adları verilen bölge ezgileri Akıncılar ve çevrenin ezgi dağılımını oluşturmaktadır. Düz, Dik, Kareysar (Şebinkarahisar) düzü ve diki, Şiran Diki, Alucara diki, Güzeller, Hoşbilezik, Cıngıllı, Düz hava, Kesik düz, Dik hava, Sert dik, Şiran diki, Üçayak, Nare, Güzeller, Sarhoş, Tombulum, Hoş bilezik, Tamzara, Tello, Lorke, Sivas halayı.

Akıncılar ilçesi ve çevre köylerde tüm zurnacılar ve davulculara ulaşmam mümkün olmadı, elimdeki bilgileri biraz daha zenginleştirmek gelecek zamanlarda yine bölge insanın kaynaklarına dayanarak mümkün olacaktır.

(Kaynak Kişiler: Bu çalışmanın hazırlanmasında, uzun yıllar yörede yaşayan ve araştırma yapan biri olmama rağmen, kendi izlenimlerin ve aldığım notlardan yanında yardımını gördüğüm kimseler ve kaynak kişiler oldu. Onlara teşekkür ediyorum. Öncelikle Sayın Vedat Olgun, Sivas Milletvekili Sayın Selami Uzun'un siyasi danışmanı ve bölgeyi bilen bir insan olarak kaynak kişilere ulaşacağım yolu gösterdi. Akıncılar İlçe Halk Eğitim Müdürü Sayın Hasan Uslu ile görüştüm. Böylelikle Akıncılar İlçesi Altıntepe Mahallesi muhtarı Sayın Kâzım Şahin'e ulaşabildim. Muhtar kendi üyesi olduğu sanatçı aileye ilişkin bilgileri iletti, ailenin diğer üyelerinden Zeynel Şahin ve Almanya gurbetçisi Aliyar olarak bilinen âşık, şair Ali Şahin ile görüşmemizi sağladı. Genç gayretli öğrenci Gökçenur Şahin de bilgileri bilgisayar ortamında kaydederek bana iletti, eksik olmasın.)

ALİ ŞAHİN (ALİ YAR)

Kemençe ve bağlama sanatçısı. Âşık. 1 Temmuz 1937 Sivas-Akıncılar Altıntepe köyü (Mahallesi) doğumlu. Babası Zurnacı İsmail Şahin annesi Huri Hanımdır. Aileden aldığı eğitimle kemençe ve bağlama çalmayı öğrenmiş, sonra bunu geliştirmiştir. Almanya'ya gurbetçi olarak giden Ali Şahin (Ali Yar) şiirlerini *Gönül Bağı Şiirleri* adlı kitapta toplayarak 2005 yılında yayınlamıştır. Şiirleri âşık

tarzında ve gelişmiş bir tarzdadır. Halen Hamburg şehrinde yaşamakta, yaz ayları baba toprağını ziyaret etmektedir.

DURSUN ŞAHİN

1 Ocak 1932 Akıncılar'da doğmuş ve 29 Mayıs 2009'de yine Akıncılar'da vefat etmiştir. Babası Zurnacı İsmail (Şahin), annesi Huri'dir. Sivas Akıncılar ilçesi Altıntepe (Hüduğ) mahallesinde doğmuş, babasından mesleğini öğrenmiş ve uzun yıllar bölge düğün

ve derneklerinde mesleğini icra etmiştir. Askerliğini Erzurum Sarıkamış'ta yapmış askerde bando takımında borazan çalmış, majörlük yapmıştır. Zurnacılık yanında geçimini çiftçilikten, hayvancılıktan sağlamıştır. Kendi çocuklarına zurna ve diğer çalgıları çalmayı öğretmiş, onların eğitimi ve yetiştirilmesiyle ilgilenmiştir. Davul ve zurna imalatını da kendisi yapan bir ustadır.

HASAN ŞAHİN

Doğumu Akıncılar Altıntepe 15. Kasım. 1953, vefatı İstanbul 20 Haziran 2003. Babası Zurnacı Dursun, annesi Hanifedir. Erken yaşta yaşamını yitiren Hasan Şahin davulcudur. Bölge düğün ve toplantılarına katılmış, bölgenin ezgi repertuarını icra etmiştir.

HÜSEYİN ŞAHİN

Davul ve bağlama, 15 Ocak 1956 yılında Akıncılar Altıntepe mahallesinde doğmuştur. Babası Zurnacı Dursun Şahin, annesi Hanifedir. Geçimini inşaat teknisiyeliği olan diğer mesleğiyle sağlamakta, ayrıca davul çalmaktadır. İmalat olarak bağlama ustasıdır. Mesleğini babasından öğrenmiştir.

İSMAİL ŞAHİN

(1869 İmranlı'da doğdu, 12 Haziran 1979 'da akıncılarda vefat etti. Babası Hüseyin, anası Fatma'dır. Sivas Akıncılar (Ezbider) ilçesinin şimdi mahallesi olan önceki Altıntepe (Hüduğ) köyündendir. Üç kuşaktır zurna, diğer nefesli sazlar, davul ve bağlama sanatçısı yetiştiren bir ailenin bilinen ilk üyesidir. 1869 Sivas İmranlı ilçesinde doğmuş, sonra Akıncılar

Altıntepe (Hüduğ) köyüne göçmüş ve orada yerleşmiştir. Kurtuluş savaşı yıllarına gelen askerlik günlerinde Maraş'ın Fransızlara karşı savunulmasında görev yapmış, savaşın sıkıntılarını görmüştür. Geçimini rehberlikle sağlamıştır. Yörenin uzun ömürlü insanlarından olan İsmail Şahin'e Hürriyet Gazetesi'nin bir ara yüz yıldan fazla yaşayanlara verdiği Yüzyıl Belgesi verilmiştir. Bu belge halen ailenin koruduğu hatıraları arasında yer almaktadır. Zurna çalmayı kimden öğrendiğini bilemiyoruz. Ayrıca kavalcı olarak da bilinmektedir. Zurna ve diğer nefeslileri çalmayı çocuklarına kendisi öğretmiş ve halen torunları da bu geleneği sürdürmektedir.

Ezgi dağarcığında Sivas, Erzincan, Tokat bölgesi ezgileri olmakla beraber asıl dağarcığı Suşehri, Akıncılar, Şebinkarahisar, Alucra, Gölova, Refahiye İmranlı ilçelerinin ezgilerinin oluşturduğu torunları tarafından ifade edilmiştir. Bu bölgenin kendine has icra özellikleri ancak yöre sanatçıları tarafından yaşatılmakta ve usta çırak ilişkisinde öğretilmektedir.

ZEYNEL ABİDİN ŞAHİN

Zurnacı, mey ve kaval sanatçısı. 18 Nisan 1960 günü Sivas Akıncılar Altıntepe Mahallesi doğumlu. Babası Zurnacı Dursun Şahin, anası Hanife. 1980'de askerlik görevini yapmaya Bilecik'e gittiğinde birliğin folklor (halk oyunları) çalışmalarına katılmış Askerden geldikten sonra Kelkit Vadisi denilen (Sivas Akıncılar, Suşehri, Gölova,

Koyulhisar ilçeleri ve Giresun Şebinkarahisar, Alucra, Çamoluk ilçelerini kapsayan bölge) yörede düğün, nişan ve eğlencelere gidip davul zurna çalmıştır. Aynı zamanda davul ve zurna imalatı da yapmaktadır. 1985 yılında İstanbul'a gurbete giden Zeynel Abidin Şahin bir devlet dairesinde çalışmaya başlamış ve emekli olana kadar hizmet vermiştir. Memuriyet yıllarında görevinin yanı sıra ek meslek olarak, zamanı el verdikçe, zurna çalamaya devam etmiştir. Şimdi emekli olan Zeynel Abidin Şahin, emek verdiği, saygı duyduğu baba mesleği olan zurnacılığı halen icra etmektedir. Ezgi dağarcığında Şebinkarahisar, Sivas, Erzincan, Tokat bölgesi oyun havaları ve türküleri vardır.

3. ALTINYAYLALI ZURNA SANATÇILARI

ALİ YANIK

1939 yılında Serinyayla (Eski adı; Beydiğin) köyünde doğmuştur. Kurban ve Selver'in oğludur. Fatma Hanım'la evlidir. Sülâlesine Yanıklar denilir. Herhangi bir tahsil görmemiş olan Ali Yanık, geçimini rençperlik ve çalgıcılıktan kazanmıştır. Askerliğini Samsun ve Ankara'da yapmıştır.

Zurna çalmaya 18 yaşında başlamıştır. Ustası köylüsü Sadık'tır. Kendisi de yeğeni Murat Gürali'yi yetiştirmiştir. Daha ziyade Altinyayla ve civarındaki köylerde sanatını icra etmiştir.

Hatıra:

“Ebesilli köyünde bir cinayet oldu, düğünü yarım bıraktık, köyden ayrıldık.

Eski zamanlarda yumruk oyunu oynarlardı. Oyun sırasında yumruklar sertleşince oynayanlardan birisi silahını çekip Yanık Hacı'nın oğlu Mahmut'u vurdu.”

Şarkışla'da bir düğünde kınayı yaktık. Gemlinin babası Hasan, sabahleyin gelini almaya gelen oğlan evine kızını vermedi. Bütün Şarkışla araya girdi, rica minnet yine de adam kızını vermedi.”

DURMUŞ ÇEVİK

1964 doğumlu olup Deliliyaslıdır. Abdullah ve Zeynep'in oğludur. Sülâlesine Karakâhyalar denilir. Ortaokul öğrenci iken okulu terk etmiştir. Ailesinin geçimine katkıda bulunmak için gençliğinde bir müddet gurbete çıkmıştır. Zurna çalmaya 12-13 yaşlarında başlamıştır. Ustası dayısı Mustafa Kaya'dır. Kendisi de oğlu Hasan ile yeğeni Ümit'i yetiştirmiştir. Sanatını Sivas, Altınyayla ve civarında icra etmiştir.

Hatıra:

1987'de Deliliyas'ta bir düğün sırasında düğün sahibi silahını ateşler ve birisi vurulup ölür.

HAYDAR GÜNERİ

1940 yılında Serinyayla köyünde doğmuştur. İbrahim ve Elife'nin oğludur. Sülâlesine Akkaşoğulları denilir. Durdu Hanım'la evlidir. İlkokul mezunudur. Geçimini rençperlikten ve çalgıdan kazanmıştır. Askerliğini Ankara ve Konya'da yapmıştır. Zurna çalmayı babasından öğrenmiştir. Kendisi de kardeşi Hüseyin'e öğretmiştir. Sivas yöresi havalarını ustalıkla çalmaktadır.

Hatıra:

“Küpelî köyünden gelen alırken kavga çıktı. Bu arada gelinin çeyizi yükleniyordu. Eşyaları taşıyanlar adamın yağı, unu, bulguru neyi varsa hepsini yüklediler.

Taşlıhüyük köyünden Kurtoğlu köyüne at arabasıyla gelin götürürken birisi silahını ateşledi. Benim yanımdaki kişi de kendisini tutamadı silahına sarıldı. Tetiğe bastı ama tabanca eteş almadı.

Tabancasını cebine korken tabanca birden ateş aldı yanındaki genç delikanlı hemen oracıkta öldü.”

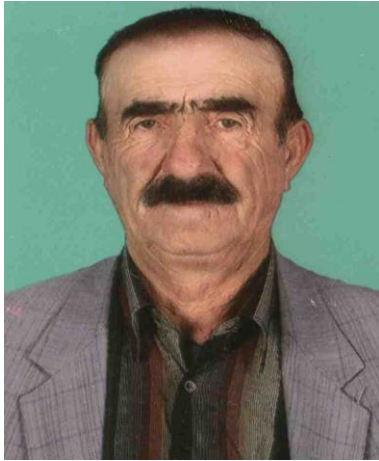

MURAT KOÇER

21. 06. 1985 günü Kürkçüyurt köyünde doğmuştur. Ali ve Gülcan'ın oğludur. Sülâlesine Subaşılar denilir. Lise tahsilini yarıda bırakmıştır. Babası Ali de iyi zurna çalmaktadır. Her ne kadar babası bu mesleği sürdürmesini istemese de Murat, tahsiline devam edememiş, geçimini zurnacılıktan sağlamaya başlamıştır. Askerliğini Erzurum'da yapmıştır. Evli olup bir kızı vardır. Şarkışla'da yaşamaktadır.

Zurna çalmaya 10 yaşında başlamıştır ve bunu kendi kendine öğrenmiştir. Kullandığı zurna çeşidi, Şarkışla'da çalınan kaba zurnadır. Zurnasını Tokatlı Oktay ustadan almıştır.

Murat yılmaz ve Fuat Çebeci adlarında iki çırağı vardır. Şarkışla ve Sivas'ın dışında Ankara ve İstanbul'da da mesleğini icra etmiştir.

MUSTAFA KAYA

1940'ta Deliilyas'ta doğmuştur. Salih ve Saniye'nin oğludur. Sülâlesine Deli Saliler denilir. İlkokul mezunudur. Raziye Hanım'la evlidir. Geçimini çiftçilik ve çalgıcılıktan sağlamaktadır. Askerliğini bandocu olarak Manisa'da yapmıştır. Zurna çalmayı Parmaksız Sefer / Çolak Sefer'den öğrenmiştir. Kendisi de Hasan çevik'e yetiştirmiştir. Daha ziyade Sivas, Altınyaylave Şarkışla'nın köylerinde sanatını icra etmiştir.

MÜSLÜM TAŞKIN

1959'da Yassıpınar köyünde doğmuştur. Seyit ve Hanım'ın oğludur. Sülâlesine Kayışveliler denilir. Naime Hanım'la evlidir. İlkokul mezunudur. Çocukluğu yoksullukla geçmiştir. Geçimini çiftçilik ve çalgıcılıktan sağlamaktadır. Askerliğini Diyarbakır'da yapmıştır. Zurna çalmayı 1998'de kendi çabasıyla öğrenmiştir.

Hatıra:

"Kazanpınar (Eski adı; Kötüköy) köyünden Bostankaya köyüne gelin götürecektik. Gelinin küçük kız kardeşi varmış. Kızcağz, gelinin bacaklarına sarıldı, ağladı, bir türlü bırakmadı. "Ana ana" deyip ağlıyordu. Meğerse bunların çok önceleri anneleri ölmüş. Küçük kız ablasını annesinin yerine koymuş ona hep 'ana' demiş.

SADIK KESKİN

1926 yılında Serinyayla (Eski adı; Beydiğin) köyünde doğmuştur. Hüseyin ve Ayşe'nin oğludur. Güllü Hanım'la evlidir. Sülâlesine Sülükler denilir. Herhangi bir tahsil görmemiştir. Geçimini çalgıcılıktan sağlamıştır. Askerliğini Kars'ta yapmıştır. Zurna çalmaya 17 yaşında başlamıştır. Ustası Muharrem Çavuş'tur ve onun yanında 7 sene çıraklık yapmıştır. Sivas haricinde Tokat ve Kayseri'de de düğünlerde zurna çalmıştır.

Hatıra

"Gücük köyünden gelin almaya Harun köyüne gittik. Düğün yeri Cöngerinoğlu Öğretmen Süleyman'ın konağıydı. Halis "Vur davula." dedi. Yumruk oyunu oynamaya başladılar. Oğlanın birine şiddetli vuruyorlardı. Meğer o köyden kız kaçırmış. Birisi, oğlanın kalbine biryumruk attı. Oğlan geri geri geldi, bana yaslandı. Tuhaf sesler çıkarıyordu. Zurnayı kestim. 'Ölüyor...' demeye kalmadı oğlan orada

can verdi. Muhtar beni bırakmadı. Hâkim, savcı, doktor, jandarma geldi. Bana sordu; 'Niye öldü?' diye. Ben de; 'yumruk oynuyorlardı, yumruktan öldü.' dedim. Kimin vurduğunu sordu.. 'Herkes birbirine vuruyordu.' dedim. Doktor; ':u kalp hastasıymış.' Dedi. Kimse hakkında muamele yapılmadı."

TANER TAŞKIN

1987 yılında Yassıpınar köyünde doğmuştur. Müslüm ve Naime'nin oğludur. Kayışveliler sülâlesindendir. İlkokul mezunudur. Askerliğini Şırnak'ta yapmıştır. Sevilay Hanım'la evli olup geçimini çalgıcılıktan sağlamaktadır. Ustası dayısı olan Çöpçü Hüseyin (Güneri)'dir.

Hatıra

"Ustamla Şarkışla'nın Döllük köyüne gittik. Orada barajın kenarında gezerken bir tufan çıktı, gözüme talaş kaçtı. Neyse akşam düğün başladı. Balkonda bir kadın ağlamaya başladı. Gözümde talaş olduğu için benimden gözümde yaşlar geliyordu. Bir kadın Çöpçü dayımın yanına geldi. 'Yeter Hüseyin yeter! Kadını da ağlattın, oğlanı da...' dedi. Kadının haberi yok ya gözüme kaçtığından. Dayım da kadına dedi ki: 'Anasından yeni ayrıldı ya ona ağlıyor."

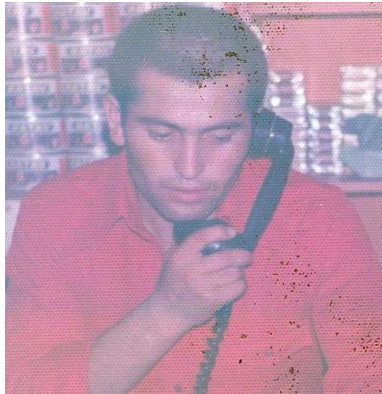
4. DİVRİĞİLİ ZURNA SANATÇILARI

HASAN ÇETİNKAYA

1960 yılında Gedikbaşı köyünde doğmuştur. A. Cemalettin Çetinkaya ve Huriye'nin oğludur. İlkokul mezunu olup çocukluğu rençperlik ve hayvancılıkla geçmiştir. Askerlik hizmetini Edirne'nin Keşan ilçesinde yapmıştır.

Zurna çalmaya 14 yaşında başlamıştır. Ustası babası A. Cemalettin Çetinkaya'dır. Kendisi de Sezgin Çetinkaya ve birkaç kişiye zurna çalmasını öğretmiştir. Geçimini düğünlerde zurna çalmaktan ve esnafıktan sağlamıştır. Bu iki işi halâ sürdürmektedir. Zeynep hanımla evli olup, dört kızı (Seçkin, Sezgin, Hülya, Zeliş) vardır. Sanatını, başta Divriği ve köyleri olmak üzere pek çok il ve ilçede icra etmiştir.

HÜSEYİN DELİBAŞ

1955 yılında Divriği'nin Yağbasan köyünde doğmuştur. İbrahim ve Sırma'nın oğludur. İlkokul mezunudur. Askerlik hizmetini Kıbrıs'ta yapmıştır. Bağdat Hanım'la evli olup Sinem, Emrah, Semra ve Çiğdem adında çocukları vardır. 1973 yılında İstanbul'a taşınmıştır. Halen İstanbul'da yaşamaktadır.

Zurna çalmayı baba İbiş (İbrahim'den öğrenmiştir. Gerek İstanbul'da gerekse uygun zamanlarda Divriği ve Zara'nın köylerinde yapılan düğünlerde sanatını icra etmektedir.

Zurna: İbrahim Delibaş-Davul Hüseyin Delibaş (Oğlu)

İBİŞ (İBRAHİM DELİBAŞ)

1923'te Divriği'nin Yağbasan köyünde doğmuş, 1968'de 45 ç yaşında vefat etmiştir. Haydar ve Zöhre'nin oğludur. 1945 yılında Girit köyünden bu köye gelip yerleştiklerinden dolayı sülâlelerine Giritliler denilir. Okuryazardır. Geçimini çiftçilikten ve zurnadan sağlamıştır. Sırma hanım'la evli olup yedi çocuğu (Dursun, Feriza, Fevzi, Gülcihan, Hüseyin, Yeter, Kamber) vardır.

Zurna çalmaya çocukluğunda başlamıştır. Ustası yoktur. Kendisi de oğlu Hüseyin Delibaşa zurna çalmasını öğretmiştir. Zurnanın yanında usta derecede keman ve bağlama çalmıştır. Zaralı Hüseyin Ateş'in ustasıdır.

İSMAİL YALÇIN

1933'te Divriği'nin Çamşılı yöresi köylerinden olan Gölören köyünde doğmuştur. Hasan Hüseyin ile Tanış'ın oğludur. Sülâlesine

Ahmetağagil denilir. 1962'de Ankara'ya taşınmış, Ankara belediye Sular İdaresinde işe girmiş oradan emekli olmuştur. İnci Hanım'la evlenmişbeş (Hüseyin, Ali, Gazi, çiçek, Fadime) olmuştur.

Zurna çalmayı gençliğinde öğrenmiştir. Ustası zurnacı Çarkınlı Hasan'dır. Kendisi de Mustafa Yalçın'ı yetiştirmiştir. İsmail iyi zurna çalmanın yanında çok iyi de halay ustasıdır.

MAHMUT DOĞAN
(Mamo Dayı)

1933'te Güneyevler köyünde doğmuş, 1998 yılında vefat etmiştir. Mustafa ve Ağgöl'ün oğludur. Sülâlesine Mıstıgiller denilir. İlkokul mezunudur. Çocukluğu ve gençliği köyünde rençperlik ve hayvancılık yapmakla geçmiştir. Askerlik hizmetini İstanbul Hadımköy'da yapmıştır. Demirçelik fabrikasında işe girmiş ve oradan emekli olmuştur. Fatma Hanım'la evli olup, Zeynep, İkra, Sait ve Mustafa adında dört çocuğu vardır.

Zurna çalmasını 15 yaşında öğrenmiştir. Ustası, babası Mustafa Doğan'dır. Kendisi de oğlu Mustafa'ya zurna çalmasını öğretmiştir. Sivas oyun havalarının dışında Diyarbakır, Elazığ, Erzurum gibi yörelerin de oyunları ustalıkla çalmıştır.

5. DOĞANŞARLI ZURNA SANATÇILARI

ABDURRAHMAN YAŞAR

(ABU DAYI)

1943'te Söbüler köyünde doğmuştur. Geçimini çiftçilikten ve zurna çalmaktan sağlamıştır. Evli olup sekiz çocuk babasıdır. İstanbul'da yaşamaktadır.

Zurna çalmaya 16 yaşında başlamıştır. Ustası Okçulu köyünden Ömer Usta'dır. Çırağı yoktur, ancak oğulları davul çalmaktadır.

Yaz aylarında Doğanşar'a gelmekte düğün ve şenliklerde zurna çalmaktadır. Cüneyt Arkin'in başrolünü oynadığı Tuna Boyları filminde çalgıcı olarak rol almıştır.

HASAN ÖNER

1948'de Doğanşar'da doğmuştur. Zeynep ve Mehmed'in oğludur. Geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Emekli olup bir çocuk babasıdır.

Davul ve zurna çalmayı ağabeyi Hüseyin Öner'den öğrenmiştir. 2003-2007 arasında Alazlı köyünden Mehmet Parlak'a, Göçüköy'den Sait Kara'ya ve Doğanşarlı Mustafa Sarıkaya'ya davul çalmıştır. 2007'de

davul ve zurna çalmayı bırakmıştır.

HÜSEYİN ÇITIR

1947’de kozlu köyünde doğmuştur. Yusuf ve Safiye’nin oğludur. Üç çocuk babasıdır. İyi bir marangozdur. Ayrıca inşaatçılık ve duvarcılık da yapmıştır. Şimdi İstanbul’da yaşamaktadır.

İyi bir zurna ustası olan Hüseyin 30 yıl düğünlerde zurna çalmış, ancak şimdi çalmayı bırakmıştır.

HÜSEYİN ÖNER

1946’da Doğanşar’da doğmuştur. Zeynep ve Mehmed’in oğludur. Hasan Öner’in ağabeyidir. Ömrünü Doğanşar’da geçirmiştir. Tüberküloz hastası olan Hüseyin Öner, 2003 yılında vefat etmiştir.

Zurna çalmaya 18 yaşında başlamıştır. Doğanşar ve çevredeki 25 köydeki düğünlerde ve düzenlenen festivallerde ömür boyu zurna çalmıştır. Kimi zaman para yerine fakir halkın verdiği bir teneke buğday karşılığı zurna çaldığı da olmuştur.

MEHMET PARLAK

1959’da Alazlı köyünde doğmuştur. Turan ve Hanife’nin oğludur. Halen İstanbul’da yaşamaktadır.

Zurna çalmaya 1980’li yılların başında başlamıştır. Ustası Okuçulu köyünden Ömer Yılmaz’dır. Yazın Doğanşar’da, diğer zamanlarda da İstanbul’da düğün ve şenliklerde zurna çalarak geçimini sağlamaktadır.

MUSTAFA SARIKAYA

1977’de Doğanşar’da doğmuştur. Selahattin ve Gülperi’nin oğludur. Sülâlesine Karaömergil denilmektedir. İlkokulu ve ortaokulu Doğanşar’da okuduktan sonra Sivas Cumhuriyet

Anadolu Lisesinde girmiş; ancak tahsiline devam edememiş birinci sınıftan ayrılmıştır. Askerlik hizmetini Tokat ve Şanlıurfa'da yapmıştır. Geçimini tarım ve hayvancılığın yanında düğün ve çeşitli faaliyetlerde zurna çalmaktan sağlamaktadır. Esmâ Hanım ile evli olup iki çocuğu (Barış, Mehmet) vardır.

Zurna çalmaya 2003'te başlamıştır. Ustası Hafikli Aslan Kültepe'dir.

SAİT KARA

1965'te Göçüköy'de doğmuştur. Hasan ve dudu'nun oğludur. Halen İstanbul'da yaşamaktadır. Bir okulda yardımcı hizmetli olarak çalışmaktadır.

Zurna çalmayı Doğanşar'ın Göl Yaylasında kendi kendine öğrenmiştir. Halen İstanbul'da düğün bilhassa Doğanşarlının yaptıkları düğünlerde zurna çalmaktadır.

ŞABAN SARIKAYA

1990'da Doğanşar'da doğmuştur. Selahattin ve Gülperi'nin oğlu, Mustafa Sarıkaya'nın kardeşidir. İlkokul, ortaokul ve liseyi Doğanşar'da okumuştur. Geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Askerlik hizmetini Isparta ve Trabzon'da yapmıştır. Halen Doğanşar'da yaşamaktadır.

Zurna çalmasını Tokatlı zurna sanatçısı Hasan Şahin'den öğrenmiştir. Düğünlerde ve festivallerde sanatını

icra etmektedir.

6. GEMEREKLİ ZURNA SANATÇILARI

EMİN KOÇYİĞİT

1928'de doğmuştur. Babası İsmail Emin'dir. Hayatı Gemerek'te geçmiştir. Askerlik hizmetini Ardahan'da yapmıştır. İlk hanımı Latife ölünce, Fedakâr hanım'la evlenmiş

Zurna çalmaya 10 yaşında heves etmiş; 12 yaşında başlamıştır. Ustası, Karaözü köyünden Hüseyin Kıyak'tır. Çırak yetiştirmemiştir. Daha Gemerek ve Şarkışla'da ve bu ilçelerin köylerinde yapılan düğünlerde zurna

çalmıştır.

MEHMET ALTINOLUK

10.08.1948'de doğmuştur. Babasının adı Süleyman Altinoluk'tur. Askerlik hizmetini İstanbul Halıcıoğlu'nda yapmıştır. Askerlik vazifesi sırasında da zurna çalmıştır. Üç kere evlenmiştir. İkinci eşinden yedi çocuğu, üçüncü eşinden dört çocuğu olmuştur.

Daha 1-12 yaşlarında iken kaval çalmayı öğrenmiş ve komşusu Mehmet'in hediye ettiği zurnayı üfleyerek kendi kendine zurna çalmasını da öğrenmiştir. Herhangi bir çırak yetiştirmemiştir. Oğullarından murat ve Süleyman yanında davulculuk yapmıştır. Zurna çalarken hem çalıp hem de oynamıştır. Sivas yöresindeki oyunların tamamını çaldığı gibi başka havaları da ustalıkla çalmıştır. Artık zurna çalmayı bırakmıştır. Zurnasını Cemel köyünden Sarı Mehmet'e vermiştir.

Hatıra

1.500 liraya Gömürgen köyüne düğün çalmaya gittik. Kavak'tan gelin getirdik. Gece 12'ye kadar çaldık.

-Gelin kaçtı, diye bir haber geldi.

Düğün kâhyası;

-Usta kalkın gidiyoruz dedi.

Sonra evden dışarı çıktık. Gömürgenlilerin hepsi silahlı. Dağları elediler, baktılar ne oğlanı ne kızı bulabildiler. Kızın babası Ömer Ağa ağlıyormuş. 7 motor dolusu adam Ömer Ağa'nın evine vardık.

Eskiden ip ağacı vardı halı dokurlardı. Kızın da bir bacısı varmış. Kız ip ağacına sarılmış ağlıyordu. Küçüğüne;

-Kalk seni götüreceğiz demişler. Gidene kadar davul çaldık karnımız şişti. Oranın adeti kap-kacağı kırana kadar vururlardı. Gelinin duvağını kaldırıncaya kaynanası oraya düştü bayıldı, damat ise damdan aşağı düştü, öldü. O köy öyle ağıt etti ki hiç sorma. Bizim paramızı verdiler. Türkmen çoraplarından 3 çift çorap,1 teke verdiler.

...

Gemerek'teki bütün bayramlarda, düğünlerde ben çalardım. Toplam 40 sene düğün çaldım. Adnan Menderes'i bile karşılamaya gittim.

...

Zurnayı bırakmama üçüncü eşim sebep oldu. Bana;

-Bu işi bırak, günah, dedi.

Ben de evimizin tadı tuzu bozulmasın diye zurnayı bıraktım.

...

Bir gün üç adam Âşık Veysel'in evinin yakınlarından geçerken gelin Veysel'e bir uğrayalım, saz çaldıralım demiş.

-Veysel Baba, azıcık çal da dinleyelim, diyorlar.

Veysel bunlara bir-iki çalıyor, Sonra adamlara diyor ki:

-Şu elmadan üç tane alın yiyin, diyor.

Adamlar 3-4-5 derken Veysel oradan sesleniyor.

-Yeter bak, 6 oldu kopardığınız diyor.

Veysel, ermiş adamdı der.

7. GÖLOVA İLÇESİNDE DAVULCU VE ZURNACILAR*

Gölova ilçesi eski adıyla Ağvanıs olarak bilinmekle beraber bugün Gölova adı yaygındır. Yerleşim yeri olarak, yer adlarından hareketle yaptığımız toponomik çalışmalarla MÖ 2000 yılına kadar tarihi gerilere gitmektedir.¹⁶ Eski zamanlardan beri büyük bir yerleşim yeri olması nedeniyle, Osmanlı döneminde 1884 yılı itibarıyla bir nahiye merkezi olduğunu araştırmalara dayanarak kabul ediyoruz.¹⁷ Cumhuriyet döneminde de bir nahiye (bucak) merkezi olan Gölova 13 Haziran 1972 tarihinde belediye örgütüne kavuşmuş ve 9. Mayıs 1990 tarihinde ilçe örgütünün kurulması ile ilçe merkezi olmuştur. Osmanlı son dönemi yapılan idari düzenlemelerle mutasarrıflık ve sancaklar il durumuna getirilmiş bu vesileyle Şebinkarahisar sancağı da Sivas vilayetinden ayrılarak il olmuş, Suşehri ve o zaman nahiyesi olan Gölova da Şebinkarahisar'a bağlanmıştır. Ancak 1933'de çıkartılan bir yasa ile Şebinkarahisar ilçe düzeyine getirilerek Giresun'a bağlanmış, Gölova'da Suşehri ilçesi ve Sivas iline bağlanmıştır. 1990 yılında Gölova Sivas ilinin bir ilçesi olmuştur.

İdare tarihi ve yerel yönetimler geleneği açısından bakıldığında, Gölova ilk kez 1884 (1302) tarihli Sivas vilayeti salnamesinde Suşehri kazasına bağlı nahiye olarak belirtilmektedir. Daha önceki dönemlerde 1458-1569 tarihleri arasındaki Osmanlı Tahrir Defterlerinde ve 1642-1643 Mufassal Avârız defterinde Suşehri nahiyesi olarak belirtilen bir bölge vardır. Ağvanıs karyesi bu bölgenin doğu merkezinde yer almaktadır. Ancak bu tahrir defterlerindeki Suşehri bugünkü Suşehri değil, Gölova köylerinin tamamını ve Akıncılar köylerinin bir kısmını kapsayan Suşehri nahiyesidir. Bugünkü Suşehri ise Akşehirabad olarak geçmektedir. Söz konusu bu tahrirlerde nahiye olan Suşehri bir

* Gölova ile ilgili bu bilgileri çok değerli dostum Dr. Dursun Ayan kaleme almış, bana göndermek lütfunda bulunmuşlardır. Üslubuna ve bilgilerine müdahale etmeden aynen yayınlıyorum. Sosyolog, Dr. Phil, Dursun Ayan Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü uzmanı ve Türk Bilim Tarihi Kurumu Üyesidir.

¹⁶ Dursun Ayan, "Pürül" Tepe ve Gölova Erken Tarihi Üzerine Bir Kaç Not", *Bizim Vadi*, Aralık 2007; Dursun Ayan, Barajdan Önce Gölova Kasabası, (Yayımlanmamış Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1984,

¹⁷ Dursun Ayan, Kerime Özbek-Yıldız, Serap Özen, *Gölova İlçesi Arazi Belgeleri ve İdare Tarihi Üzerine Bir çalışma*, Gölova Kaymakamlığı Yay., Ankara, 2010; Tuncer Baykara, *Anadolunun Tarihi Coğrafyası-I*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, 1988; Fatma Acun, *Karahisar-ı Şarkî ve Koyulhisar Kazaları Örneğinde Osmanlı Taşra İdaresi (1485-1569)*, Türk Tarih Kurumu Yay. Ankara, 2006. (=Fatma Acun, *Karahisar-ı Şarkî -Koyulhisar(1485-1569)*).

yerleşim yeri değil bir idarî ve istatistikî birimdir. Ağvanis ve Baru karyelerinin bu bölgenin merkez köylerinden olduğu hesaba katılmalıdır.

Bugünkü Gölova (Ağvanis) ve Akıncılar (Ezbider-i Zir) nahiyeleri için “1892 tarihli irade-i seniye ile nahiye teşkilatı kurulmuş müntehab müdürlerle idare edilmiştir” diye bilgi vermektedir.¹⁸ Ancak, Sivas vilayet salnamesi göstermektedir ki Ağvanis nahiyesi 1884 yılında en azından idarî birim olarak vardır.¹⁹

Şimdilik 1884’de kurulduğu hesaba katılan Ağvanis nahiyesinin 1863’de ilçe olduğu hesaba katılan bugünkü Suşehri kazasına bağlı olduğu bilinmektedir. Tarihî coğrafyanın mantığı için bu uygundur.

Gölova’nın belediye ve ilçe örgütüne kavuşması yanında 1987 yılı itibarıyla yapılan Gölova Barajı ile de önemli bir toplumsal değişme dönemine girdiği bilinmektedir.²⁰ Gölova merkez’de arazinin azalması yanında Gölova-Akıncılar-Suşehri yönündeki köylerde tarımsal ürün artışı olmuş bu bölge yaşamına yansımıştır. Gölova çok eski zamanlardan beri düzenli olarak Cuma günleri haftalık pazar kurulan bir yerleşim yeri olarak ekonomik önemini az da olsa sürdürmektedir. Kırdan kente göçün olumsuzluklarını yaşayan Gölova son yıllarda dönemsel olarak büyük şehirlerden gelen hemşerilerine ev sahipliği yaparak, fiziki yapısında değişikliklere giderek bir canlılığı yakalamıştır. İstanbul ve Ankara’da vakıf ve dernek düzeyindeki örgütleriyle demokratik geleneğe katılmakta, yatırım, burs, bilimsel, sanatsal çalışmalar ortaya koymaktadır.

Gölova’da Davul-Zurna Geleneği

Davul ve zurnanın bir çalgı olarak tarihi çok eskilere gitmekte, her iki sesin de açık hava için uygun olması tarım toplumlarına elverişli bir eğlence ve icra olanağı yaratmaktadır. Bu uzun tarihî geçmiş ve

¹⁸ Hasan Eroğlu-Ergül Şimşek, *Suşehri’nin Şehir Tarihçesi*, 2009, İstanbul.

¹⁹ Ebubekir S. Yücel, *Salname-i Vilayet-i Sivas 1287/1870*, C. 1, Buruciye Yay., Sivas, 2008; Ebubekir S. Yücel, *Salname-i Vilayet-i Sivas 1288-1289-1292-1293-1298/1871-1872-1875-1876-1880*, C. 2, Buruciye Yay., Sivas, 2008; Ebubekir S. Yücel, *Salname-i Vilayet-i Sivas 1300-1301-1302-1304-1306-1308-1321/1882-1883-1884-1886-1888-1890-1903*, C. 3, Buruciye Yay., Sivas, 2008; Ebubekir S. Yücel, *Salname-i Vilayet-i Sivas 1325/1907*, Buruciye Yay., Sivas, 2008.

²⁰ Dursun Ayan, *Barajdan Önce Gölova Kasabası*, (Yayımlanmamış Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1984.

etnografik taban iki çalgının Anadolu insanı tarafından sahiplenilmesinin en önemli göstergesidir; teminatıdır. Davul ve zurnanın olmadığı bir yurt köşesi düşünmek mümkün değildir. Evlilik törenlerinin eğlence kısmı başta olmak üzere düğünün duyurulması, düğün misafirler ile bazı önemli devlet adamlarının karşılanması ve asker uğurlama davul-zurnanın en belirgin kullanıma alanlarıdır. Böyle olguların önemsenmesi, duyurulması sosyolojik bir önem taşıdığı içindir. Beyan, ilan, duyurma aslında bir olaya insanların şahitliğini istediğı için toplumsal ve dini anlamda, yasal anlamda meşruiyeti sağlamaktadır. Evlenenlerin bilinmesi, askere gidenin bilinmesi toplumda bir kabullenişin ve toplumsal öğrenmenin de garantisidir. Günümüz kent toplumlarında ya da kentleşmenin kırsal kesimde kendini hissettirmesiyle birlikte, yeni duyurulma kuralları ortaya çıktı, şekil değiştirerek varlığını sürdürdü. Artık bir düğününü duyurulması, düğünde davul-zurna alınsa da cep telefonu ve internet üzerinden bildirilmektedir.

Ancak davul zurnanın ve eşlik ettiği oyun havalarının öğrenilmesi, hatta davul-zurna çalmanın kendisi bir ölçüde bölgesel, kültürel bir eğitimidir. Her ne kadar halk oyunlarını öğreten kurs programları düzenlense de konservatuarlarda bunlar (nefesli algılar-vurmali algılar) öğretilse de eski zamanlardan bunları toplum kendi içinde kendine öğretmiş, kendi müzik sanatçısını yetiştirmiştir. Gölova’da yetişen zurnacı ve davulcular da böyle bir eğitimden geçmiş, geleneğin devam etmesi sayesinde kendini geliştirmiştir. Akıncılar, Koyulhisar, Suşehri, Refahiye, Alucra, Çamoluk, İmranlı gibi ilçelerde durum bundan farklı değildir. Örneğin, doğum yerleri Gölova olmadığı için buraya almadığımız, önceki kuşak zurnacıları Kuzuluklu Şamil Erzincan-Refahiye Kuzuluk köyünden, Deli Mehmet olarak bilinen sanatçı da Giresun Alucra-Çamoluk Yusufeli (Hüsep) köyünden olmakla beraber Gölovalı sanatçılar olarak kabul görmüş ve görmektedirler.

Anadolu’dan büyük kentlere göçlerle birlikte düğünlerde davul zurna çalınması en büyük yaşama alanını gecekondularda bularak köyün sesini kente taşıdı. Gölova, Akıncılar, Suşehri ve Koyulhisar ilçelerinden gurbetçilerin kent hayatında bu durumu 1965 sonrası yıllarda izlemek mümkün olmuştur. Bu zaman zarfında ilk uygulamalarıyla salon düğünlerinde davul-zurna pek kullanılmadı ise

de son on yıllık dönemde yeniden önemli bir eğlence aracı oldu; davul zurna elverdiğince düğün salonlarına, dernek toplantılarına taşındı. Hatta davul-zurna çaldırmak, düğüne derneğe böyle bir hava katmak saygınlık ve gelenekleri sahiplenme adına önemli görülmektedir.

Gölova Düğünlerinde Davul-Zurna ve Kemençe

Evliliğin duyurulması, davetlilerin çağırılması ve karşılanması açısından önemli olan davul-zurna çaldırmak düğün sahibinin de saygınlığı olarak kabul edilmiştir. Hali vakti yerinde olanların düğünlerinde iki davulcunun, iki zurnacının bulunması özellikle vurgulandığına göre önemi ortadadır. Kemençe çalınması, hem tek başına, hem da davul-zurna yanında çalınması Gölova ve çevre ilçeler açısından yadırganacak bir şey değildir.

Davul zurna dışında kemençe ve bazı yerlerde bağlama çalınsa da Suşehri Vadisi'nin en önemli açık hava çalgısı davul-zurnadır. Açık hava için uygun olan ses niteliği (aquistique), ses yüksekliği (ampilique) olanakları düğünlerin harmanlarda, bacalarda (damlarda), düzlüklerde oynanan horanlarında davul-zurnayı gerekli kılarken, kapalı mekânların oturak havalarında ve ağır havalarında da davul-zurnayı etkili kılmıştır. Davulun tartım (ritim) özelliği zurnanın içli ezgilere (melodilere sağladığı etki ve her iki çalgının eşlik uyumu (accompation) olanağı dinleyici üzerinde çalınan hava (tune) ile ilginç bir kan dolaşımı ve kültürel katılım sağlamaktadır.

Bir köyde ve/ya yerleşim biriminde düğünün varlığına bir bayrak görsel olarak işaret etse de davul-zurnanın sesi diğer bir işarettir. Yaz aylarında daha çok açık havada yapılan düğünlerde düğün alayının gelişi, başka bir yerden gelin getirmek amacıyla yola çıkan gelin alayına eşlik, gelinin ata bindirilmesi (gelin ağlatma) ve gelininin geldiği yerde evine girmesi (gelin indirme) ve damadın arkadaşlarıyla düğün süresince oturduğu sağdıç odası davul zurnanın çalındığı yerlerdir. Kışın da durum pek değişmez, ancak kapalı yerlerde kalmanın süresi uzadığı için davul-zurna içeride çalınır. Ama tüm koşullarda erkeklerin horan oynadıkları harman yerlerinde ve damlarda davul-zurna eşliği söz konusudur.

Horan

Gölova'da halay şeklinde oynana oyuna "horan" denmektedir. Bu oyunun adı ses olarak Karadeniz oyunu olan "horon"a benzediği gibi

oyunun tutulması ve bazı ezgilerdeki, danslardaki Karadeniz etkisiyle horona da benzemektedir. Ancak Suşehri-Şebinkarahisar bölgesinin halk ezgileri ve horanları doğrudan doğruya Karadeniz ile bire bir örtüşmez, hatta Karadeniz ezgileri gibi hızlı çalınması (yüksek metronom) geleneksel olarak uygun da bulunmaz. . Erzurum barı dediğimiz oyunun oyuncu dizilimi, bazı ayak hareketleri ve oyuncuların hem ileri geri hem de sağa sola gitmeleri gibi özelliklerine benzemektedir. Orta Karadeniz bölgesinin iç kesimlerini oluşturan Suşehri havzası ezgi ve oyun karakteristiği yine aynı bölgenin Şebinkarahisar, Alucra, Çamoluk, Şiran, Refahiye, İmranlı ilçelerinin ana karakterlerini göstermektedir. Bu bölgeyi oluşturan ilçeler ayrı illere bağlı olsalar da ezgi ve halk danslarının ana karakteri biri birine benzememektedir. Bu bölge ezgi ve oyun olarak bağımsızdır. Zaman zaman televizyonda daha çok gösterilen Karadeniz havalarının hızlılığı ile bu bölgelerin oyunları oynanıp asıl niteliğinden uzaklaşarak bozulma tehlikesi göstermektedir. Ritmini bir Karadeniz ritmi gibi düşünmemek gerekir.

Alucra, Çamoluk, Şebinkarahisar, Suşehri, Koyulhisar, Akıncılar, Gölova, İmranlı'nın Kuzey kesimi ve Refahiye ilçeleri hatta Şiran aynı ezgi ve tartım özelliklerine sahiptir. Bu ilçelerden birini oynayan bir oyuncu diğer ilçelerin oyunlarını oynamakta sıkıntı çekmez ve bazı ayrıntılara dikkat ederek tüm ilçelerde oynayabilir. Bu nedenle bir davul-zurna ikilisi hem Giresun-Alucra havlarını hem Sivas Gölova havalarını çalabilir. Bu nedenle Sivas Suşehri Havzasını (Kelkit Vadisi de denilmektedir) oluşturan ilçelerden birinin nüfusuna kayıtlı olmasa da bu bölgede ezgi icra edebilir, hatta Ankara ve İstanbul'daki düğünlerde bu bölgeden davul-zurnacılar ilçeler arası bir ezgi zenginliğini sergileyebilecek şekilde yetişmektedir. Bu iki meslekte de zor sanatçı yetiştiği için bu bölge insanı davul-zurnacısını siyasetçisi kadar, bilim adamı kadar önemser ve korur. Davul-zurnacının varlığı bölgenin saygınlığı ve kültür kimliğidir. Genç kuşakların folklor eğitimi ancak onların ezgilerine eşlikle gerçekleşebilmektedir. Davul-zurna ile oynamak belirli bir yaş grubunun hemen hemen en önemli nostalji ve saygınlık olanağıdır.

Her ne kadar bir bölge oyunları ile ilgili kareografik tespit yapılmadı ise de bölge hâlâ iyi oyuncular yetiştirmektedir. Bilimsel anlamda sürdürdüğümüz derleme çalışmaları önümüzdeki

zamanlarda bölge oyunlarının Kültür Bakanlığı Devlet Halk Dansları uzmanlarınca derlenip ezgi ve oyun olarak tespitiye yöneliktir.

Asker uğurlama

Davul ve zurnanın en vazgeçilmez icra alanlarından birisi asker uğurlama törenleridir. Eski zamanlarda bu geleneğin aynı tertip askere alınan gençlerin memleketlerinden ayrılmaları sırasında uygulandığı bilinmektedir. Bugün için bu uygulama kentlerde “En büyük asker bizim asker” olarak bilinen uğurlamalarda kendini göstermektedir. Bu sosyolojik dönüşüm aslında özü itibarı ile aynıdır.

Cirit Oyunları

Şu an bölgede hiç görülmeyen bu atlı köy oyunlarının oynanması sırasında da davul-zurna çalındığı bilinmektedir. Zaten zaman zaman köyler arası özel cirit müsabakalarından bahsedilse de birbirinden kız alıp veren köylülerin düğün esnasında uygun yerlerde takım oluşturarak cirit oynadıkları bilinmektedir.

Cumhuriyet Bayramları

Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan sonra 1991 yılına kadar Suşehri’nin bir nahiyesi olan Gölova’da 29 Ekim gününden bir önceden başlamak üzere iki gün çarşıda ve kahvede davul-zurna çalındığı, bu uygulamanın 1970’li yıllara kadar sürdüğü kaynak kişilerce belirtilmektedir. Bu satırların yazarı olarak ben de bu uygulamaya şahit olan birisiyim. Yörenin davulcu ve zurnacıları bu vesileyle Gölova’ya gelir, gençlerin katılımıyla hem Cumhuriyet bayramı kutlanmakta hem de bir tür eğlenceler yapılmaktadır. Hatta Cumhuriyet’in Onuncu kuruluş yılında Gölova’ya davul zurna yanında özel bir ateş çarkı getirilip, döndürülerek bir tür havai fişek gibi ışık gösterisi yapıldığı da kaynak kişilerce belirtilmektedir.

Yöresel ve Büyük Kent Festivalleri

Gölova ve çevre ilçelerin, bu ilçelere bağlı köylerin büyük kentlerde dernek ve federasyon düzeyinde sivil toplum olarak toplanmaları beraberinde bazı eğlenceleri ve törenleri gündeme getirmektedir. Yöre aslında kendini en çok büyük kent toplantı ve festivallerinde davul-zurna ile duyurmaktadır. Düğün geleneklerinin bölge sanatçılarının yetişmesinde etkisi çoktur. Sanatçılar önemli ölçüde geçimlerini bu meslekten sağlasalar da yan işler de

yapmaktadır. Daha önemli bir yön bir aileden çıkan sanatçının, yeteneği varsa, aileden diğer yetenekli ve isteklileri yetiştirmesidir.

Gölova ve Çevresi Oyun Havaları ve Ezgi Varlığı

Kaynak kişilere dayanarak 1890 yıllarından itibaren belirleyebildiğimiz ezgi varlığı (repertuar) şöyledir:

Düz, Dik, Urum (Rum) Diki, Kareysar (Şebinkarahisar) düzü ve diki, Şiran Diki, Alucara Diki, Güzeller, Hoşbilezik, Cingilli, Düz hava, Kesik düz, Dik hava, Sert dik, Şiran diki, Üçayak, Nare, Güzeller, Sarhoş, Tombulum, Hoş bilezik, Tamzara, Tello, Kürdün (Rumun) kızı, Lorke, Sivas halayı, Erzurum barı.

Alevi-Bektaşî geleneğinde yetişen zurnacı ve davulcularımızın semah havalarını çaldığı bilinmektedir. Genellikle semah bağlamayı çağrıştırırsa da elektrik-elektronik gereçlerle sesin yükseltilemediği ortamlarda açık hava çalgısı olarak davul ve zurna ezgiyi seslendirmiştir.

Bu hareketli ezgiler yanında Gelin Karşılama, Gelin Ağlatma, Gelin Gidişi, Munzur Dağları, Misafir Karşılama, Misafir Ağırlama, Semah havası ve buna benzer birçok oturak havaları da çalınmış ve çalınmaktadır.

Kaynak Kişiler ve Katkıları Olanlar

Bu çalışmanın hazırlanmasında, yörede yaşayan ve uzun süre de çiftçilik yapan bir araştırmacı olarak kendi izlenimlerimden ve aldığım notlardan faydalandıysam da çalışmayı ben kaleme aldıysam da yazının hazırlanmasında büyük katkı ve başarı aşağıda isimi yazılı kaynak kişilere ve onlara ulaşmamızı sağlayan dostlarımıza aittir. Kaldı ki böyle bir konuyu bana bir ödev olarak veren ve öğretmen titizliği ile takip eden Cumhuriyet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğretim üyesi, meslektaşım Dr. Doğan Kaya'ya da teşekkür etmeliyim. Kaynak kişilerin hemen hepsi bölgenin güncel ve tarihi konularına duyarlı insanlar olduğu gibi bazıları bölgenin oyunlarını oynayarak yaşatan insanlardır.

*Adnan Akaç. Gölova 1958 doğumlu, İşadamı, Bölge oyunlarını oynamaktadır. İstanbul Gölova Vakfı Başkan Yardımcısı, Mütevelli Heyet Üyesi.

*Alaattin Koç. 1960 Gölova Subaşı (Ürüşkü) Köyü doğumlu, iş adamı. İstanbul'da yaşamaktadır. Zurnacı İhban Yusuf (Yiğit)'in torunudur.

*Elmas Keskin. 1949 Suşehri bostancık doğumludur. Emekli beden eğitimi öğretmeni olan Keskin yurdun çeşitli yerlerinde ve Almanya'da öğretmenlik yapmış ve Adana-Ceyhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden emekli olarak Bursa'ya yerleşmiştir. Halen orada yaşamaktadır.

*Fatma Kurt 1957 Uluçukur köyü doğumlu, Aşur Kurt'un kızı Mehmet Kurt ile evli, Ankara'da yaşamaktadır. Ev hanımıdır.

*İlyas Ege. Emekli öğretmen ve önceki Suşehri İlçe Halk Eğitim müdürü, araştırmacı. 1950 Suşehri doğumludur. Halen Suşehri'nde yaşayan İlyas Ege uzun yıllardır bölge araştırmalarını sürdürmektedir.

*Karabey Bayar. Gölova Çukuryurt (Kârnus) köyü 1946 doğumlu, Ankara'da yaşamaktadır. Emekli işçi, Zurnacı Hamza Bayar'ın oğludur.

*Kaya Yıldız. 1927 Gölova-Çukuryurt doğumlu, Uzun yıllar gurbetçi olarak Ankara'da çalıştıysa da köyü ile bağını koparmadı, emekli oldu. Hâlen kış ayları İstanbul'da yaz ayları köyünde yaşamaktadır.

*Mehmet Kurt. Gölova-Uluçukur köyünde 1951 doğmuştur. Zurnacı Güzel'in damadı, Davulcu Aşur Kurt'un yeğenidir. Halen Ankara-Gölova Derneği yönetim kurulu üyesi olan Mehmet Kurt emekli ve Ankara'da yaşamaktadır.

*Murat Anakaya. 1988 Gölova-Yayalaçayı doğumlu. Davulcu. Birçok sanatçıyı barındıran Anakaya ailesinden Paşa'nın oğludur. Halen İstanbul'da yaşamakta, sanatı yanında imalatı ve ticaret sektöründe çalışmaktadır.

*Murat Kurt. (Zurnacı Güzel (Mete)'nin oğlu. Sivas-Gölova Uluçukur doğumlu, halen Ankara'da yaşamaktadır.

*Nail Akça. Gölova. 1930 doğumlu çiftçi ve zanaatkâr, bölgeye ilişkin farklı konularda kaynak kişi olarak önemli bir birikime sahip olan Nail Akça Gölova ilçesinin ilk belediye başkanı olarak görev yapmış ve belediye örgütünün önde gelen kurucularındandır. Halen Gölova'da çiftçilik ile uğraşmaktadır.

*Pınar Kurt, Lise öğrencisi, Davulcu Aşur Kurt ve Zurnacı Güzeli'in torunudur. Bilgilerin toplanıp yazıya geçirilmesinde yardımcı olmuştur.

*Sait Yıldız. 1933 Gölova-Çukuryurt (Kârnus) köyü doğumlu, uzun yıllar gurbetçi olarak Ankara ve İstanbul'da çalışmış ve emekli olmuştur. Halen İstanbul'da yaşayan Yıldız, kaynak kişi olarak her zaman yardımını esirgememiştir.

*Salih Sönmez. 1961 Gölova doğumlu. Din dersi öğretmeni, Gölova Çok Programlı Lise ve İlçe Milli Eğitim Müdürü.

AHMET ANAKAYA

03. 15. 1973 günü Gölova'nın Yaylaçayı köyünde doğmuştur. Süleyman ve Zekiye'nin oğludur. Sülalesine Balcıoğlu denilir. Zurna ve mey sanatçısı Paşa Anakaya'nın kardeşidir. İlkokulu köyünde okumuştur. Askerlik hizmetini İzmir ve Kahramanmaraş'ta yapmıştır. Çiğdem Hanım'la evli olup Celal, Çetin, Elif adında üç çocuğu vardır.

Halen köyünde çiftçilik ile uğraşmakta, düğün ve toplantılarda sanatını icra etmektedir.

Küçükken koyun yaydığı sırada kendi kendine kaval çalmaya başlamış, daha sonra zurna çalmayı öğrenmiştir. Oğlu Celal'a zurna çalmasını öğretmiştir. Şebinkarahisar, Suşehri, Gölova, Alucra, Sivas, Erzincan oyun havalarını ustalıkla çalabilmektedir.

AŞUR KURT (DAVULCU İMAM)

Davulcu İmam olarak da bilinen Aşur Kurt 11. Şubat 1934 Sivas-Zara doğumlu, ancak ailesi ile Gölova-Uluçukur köyüne yerleşmiş ve orada yaşamıştır. Aynı köyden Hanife Gündüz (Kurt) ile evlenir. Doğan altı çocuğundan dördü (Fatma,

Gölgez, Haydar ve Çiçek) hayatta kalır. Davulculuk yanında rençlerlik ile uğraş, gurbete çıkmıştır. Baba adı Ali, ana adı Gülüzar. Ömrünün sonuna doğru çocukların Ankara'ya yerleşmesi nedeniyle onların yanında 25 Aralık 2009 tarihinde Ankara'da vefat etmiş, Karşıyaka Mezarlığına defnedilmiştir.

Aşur Kurt 1954-1991 yılları arasında aynı köyden (Gölova-Uluçukur) Zurnacı Güzel (Mete) ile düğünlerde davul çalararak bölgenin düğün ve derneklerde bilinen, aranan ikililerinden olmuştur. Uzun yıllar verdiği emek onu usta bir davulcu durumuna getirmiş, onun yetişmesinde Zurnacı Güzel ile arkadaşlığı ve onları etkileyen bölge davulcu ve zurnacıları olmuştur.

Aşur Kurt aynı zamanda davulunu, davul derisini kendisi yapar ve ayarını verecek kadar tecrübeli ve mahir birisidir. Davul çomağını (tokmak) ve çubuğunu (çırpı veya zıbsı) kendisi yapmıştır. Zurnacısı ile bildiği bütün oyun havalarını tokmağın sert vuruşu ve çubuğun ince ritmi ile zurnanın ritmine uygun olarak coşturan Davulcu İmam (Aşur Kurt) ev yerlerinde yakılan gaz lambalarını davulun çıkardığı yüksek basınçlı ses ve uygun titreşimle söndürecek kadar güçlü bir icra yeteneğine sahip olmuştur.

Aşur Kurt 1962-1970 yılları arası gurbetçi olarak Ankara ve İstanbul'a giderek oralarda çalışıp geçimini sağlamaya devam etmiştir. 1970-1990 Yılları arasında köylüsü ve arkadaşı Zurnacı Güzel (Mete) ve zurna çalan diğer arkadaşlarına eşlik ederek düğünlerde davul çalmayı sürdürmüştür. Tüm bunlara rağmen Zurnacı Güzel ile çalmadığı zamanlarda isteksiz olduğunu ve pek zevk almadığını söylermiş. Nedenini de yeni yetme acemi zurnacıların, onun çaldığı davulunun notasına, ritmine uyum sağlayamadıklarına bağlamış. Bu ritim ve ezgideki aksaklıkların onu zorladığını belirtirmiş. Aşur Kurt kendi ifadesine göre en az 150-200 köyde yaklaşık 5000 (beş bin) düğün yaptıklarını belirtmiştir.

Aşur Kurt'un davul ile çaldığı oyun havalar: Zurnacı Güzel Mete'nin çaldığı bütün oyun havalarını ritmine uygun olarak çalabildiği için uzun yıllar onun ile çalmıştır. Ezgi ve ritim dağarcığında şu havalar yer almaktadır. Düz hava, Kesik düz, Dik hava, Rum diki, Karaşar diki, Sert dik, Şiran diki, Üçayak, Nare, Güzeller, Sarhoş, Tonbulum, Hoş bilezik, Tamzara, Tello, Lorke, Sivas halayı, Erzurum

barı, Gelin karşılama, Gelin ağlatma ve yöresel diğer bütün oyun havaları.

Davulcu Aşur Kurt'un anılarından birini unutmak mümkün değildir. Köylerde genellikle düğünler son bahar aylarında başlar bütün kış boyu devam eder. Bu kış aylarından birinde Gölova-Okcaören köyünde düğün bittikten sonra arkadaşı Zurnacı Güzel'den önce yola çıkıp köyü Uluçukur'a dönerken Can köyü Doruğu denilen yere geldiğinde kurtlar etrafını sarar. Ne yapacağını bilemez ve aklına ilk gelen ilk iş davula vurmaktır. Ancak o soğuk havada ve heyecan içinde davul tokmağını zorlukla çıkarır ve davuluna vurmaya başlayınca kurtlar davulun gürültüsünden kaçarlar. Bu şekilde kurtlara yem olmaktan kurtulmuş olur.

Davulcu Aşur Kurt, zurnacı; Güzel Mete

DURSUN YILDIRIM (ZAZA DURSUN)

Kavalcı Gölova-Uluçukur köyünde 1905 yılında (hicri.1331) doğmuş ve 2008 yılında Ankara'da vefat etmiştir. Uzun yıllar kendi köyünde ve çevre köylerde çobanlık yaparak hayatını sürdüren Dursun Yıldırım'ın çok iyi kaval çaldığı ancak profesyonel olarak bu mesleği icra etmediği bilinmektedir.

(Kaynak kişi: Mehmet Kurt)

GÜZEL METE (Zurnacı Güzel)

Zurnacı Güzel olarak bilinen Güzel Mete, 1 Mart 1931'ta Sivas-Gölova ilçesi Soğuksu (Hünü) köyünde doğmuş 1948 yılında Gölova Uluçukur köyüne yerleşmiş ve orada yaşamıştır. 1 Aralık 1991 tarihinde vefat etmiştir. Baba adı Mahmut, anne adı Hacey. Kiraz Mete (Kurt) hanım ile evlenmiş ve hayatta kalan dokuz çocukları olmuştur. Zurna çalmaya 13-14 yaşlarında başlayan Güzel 1947-1989 yılları arasında fiilen zurnacılık yaparak sanat hayatını devam ettirmiş, Sivas Gölova ilçesinde bilindiği kadar Sivas-İmranlı ve Erzincan Refahiye köylerinde de ustaca çaldığı ezgilerle bilinen, aranan bir sanatçı olmuştur.

1948-1951 yıllarında askerlik görevini Ağrı-Doğubayazıt'ta yapmış ve Gölova-Uluçukur'a dönerek hayatını sürdürmüştür.

Güzel Mete 1968-1970 arası Ankara'ya giderek, Ankara Radyosu kurslarına katılmış, bu kurslarda başarılı olmuş ve Radyoevi işe başlaması için davet etmiştir. Ancak o dönem oğlunun vefatı nedeni ile Radyoevi'nin çalışma teklifini kabul edememiştir.

Zurna Güzel meslek hayatının ilk yıllarında yöresel havaları iyi bilen iki sanatçıyı kendisine önder kabul etmiş onlarla birlikte düğünlere katılmış, zurna ve davul çalmayı öğrenmiş ancak zurnayı ön plana almıştır. Gölova-Subaşı (Ürüşkü) köyünden Zurnacı İhban Yusuf ve Gölova-Çukuryurt (Kârnus) köyünden Zurnacı Hamza Bayar'dan mesleği öğrenerek kendisini o günün şartlarına göre geliştirmiştir. Zurnacı Güzel'in bilinen ilginç bir yönü vardır. Şöyle ki nefes almadan çaldığı bir havadan başka havaya geçerek kendinde bir çalma (icra) yeteneği geliştirmiştir. Güçlü bir nefes alma ve verme gücüne sahip olduğu bilinmektedir. Zurna sipsini, davulunu, davul tokmağını (çomak) ve çubuğunu (çırpı veya zıpsı) kendisi yapan Zurnacı Güzel bunları kendisinden sonraki zurnacı ve davulculara

verirmiş. Kendisi ile çalan ilk davulcusu Davulcu İmam (Aşur Kurt), İsmail Koç ve oğulları dâhil Uluçukur'da birçok davulcu yetiştirmiştir.

Zurnacı Güzel (Mete), Davulcu İmam (Aşur Kurt) kendi düğünlerini de kendileri yapıp kendi düğünlerinde çalmışlar ve Aşur Kurt ile 1955-1970 yılları arasında düğünlere birlikte giderek unutulmayan bir ikili oluşturmuşlardır. Diğer davulcu arkadaşlarını da yanlarında götürerek onların mesleği öğrenmeleri için çaba sağlamışlardır. Erzincan-Refahiye'den Zurnacı İsmail (Sisso), Gölova-Kuzuluk'lu Şamil, Refahiye- Kadıköylü Raif, İmranlı-Gırık (Aşağı ve Yukarı Boğaz) köylü Zeynel, Refahiye-Çıragedik köylü Hüseyin ve İmranlı-Bahadun (Sarıçubuk) köylü Hüseyin ile düğünlere katılır birlikte çalarlarmış. Alevi geleneğinde yetişen Güzel semah havası çalabildiği için İmranlı ve Refahiye'nin Alevi köylerinde de mesleğini icra edebildiği için farklı çalışma olanağı yakalayabilmiş ve Suşehri havaların dışında ezgi dağarcığını zenginleştirmiştir.

Çaldığı Oyun havaları: Şebinkarahisar, Suşehri, Akıncılar, Gölova ve Erzincan'a kadar geniş coğrafi alan içerisinde bulunan yöresel bütün oyun havalarını çalar ve oynatmıştır. Bu bölgenin oyun havaları belirli özellikleri ile Karadeniz ezgilerini çağrışırsa bile doğu bar etkilerini, horan (yörede böyle söylenmektedir) düzülmesi, oyun sıraları ve ezgi zenginliği açısından kendine has bir yapısı vardır. Zurnacı Güzel'in ezgi dağarcığında (repertuar) şu havalar yer almaktadır: *Düz hava, Kesik düz, Dik hava, Urum (Rum) diki, Karaşar diki, Sert dik, Şiran diki, Üçayak, Nare, Güzeller, Sarhoş, Tombulum, Hoş bilezik, Tamzara, Tello, Kürdün (Rumun) kızı, Lorke, Sivas halayı, Erzurum barı.*

Bu hareketli ezgiler yanında Gelin Karşılama, Gelin Ağlatma, Gelin Gidişi, Munzur Dağları, Misafir Karşılama, Misafir Ağırlama, Semah havası ve buna benzer birçok oturak havasını da davulcularıyla birlikte ustaca çalardı.

(Kaynak kişiler: Murat Kurt, Mehmet Kurt)

HALİM YİĞİT

Gölova-Subaşı (Ürüşkü) köyünde 1920'li yıllarda doğmuş, babası zurnacı İhban Yusuf'tan zurna çalmasını öğrenmiştir. Kardeşi ve babası ile beraber düğünlerde mesleğini icra eden Halim Yiğit genç

yaşında 27 Aralık 1939 tarihinde meydana gelen Erzincan Depremi'nde hayatını kaybetmiştir.

HAMZA BAYAR

Sivas Gölova ilçesi Çukuryurt (Kârnus) köyü'nde 1923 yılında doğduğu biliniyor. 1975 yılında Ankara'da vefat etti. Karşıyaka mezarlığına defnedilmiştir. Baba adı Mevlüt, anne adı Melek. Zurna çalmayı, aynı zamanda iyi kaval çalan babası Mevlüt'ten öğrenmiştir. Zurnacı Hamza Gölova Demirkonak (Nohurtpert) köyünden Erife (Arife) Hanımla evlenmiş ve Karabey, Derebey, Elbeyi, Yılmaz, Çini ve Gülmaya adlı çocukları dünyaya gelmiştir. Bir ara Erzincan Refahiye ilçesi Maksutmor (Masıtmor) köyüne yerleşmiştir. Reçberlikle geçimini sürdüren Zurnacı Hamza'nın Sivas-Erzincan arası bilinen tüm oyun havalarını ve türküleri icra edecek kabiliyette olduğu ifade edilmektedir. Bu yönü onu plak dünyasında da göstermiş, 1971-72 yıllarında İstanbul'da birçok plak doldurmuştur. Halen bizim ve ailesinin elinde bulunmayan bu plaklar üzerinde ayrıca bir arşiv araştırması gerekmektedir. Çukuryurt köyünden arkadaşları kendisine davul çalarak eşlik etmişlerdir. Doğu'da geçen askerlik günlerinde de kışla eğlencelerinde zurna çalarak mesleğini icra eden Hamza Bayar Uluçukur köyünden Zurnacı Güzel'in de yetişmesinde katkıda bulunmuştur.

Çok genel olarak bölge oyunları Şebinkarahisar havası olarak bilinse de Sivas- Suşehri, Gölova, Akıncılar, Giresun-Şebinkarahisar, Alucra, Erzincan-Refahiye ezgilerini kapsamaktadır. Düz, Dik, Kareysar (Şebinkarahisar) düzü ve diki, Şiran diki, Alucara diki, Güzeller, Hoşbilezik, Üçayak, Nare, Güzeller, Sarhoş, Tamzara gibi ezgiler bölgenin eskiden beri bilinen dağarcığını oluşturmaktadır. Zurnacı Hamza'nın bu ezgiler yanında zamanın moda olan ezgilerini de en iyi şekilde icra eden bir usta olduğu bölge insanı ve kaynak kişilerce genel kabul görmektedir.

HAYDAR YİĞİT

Gölova-Subaşı köyünde 1920'li yıllarda doğmuştur. Babası Zurnacı İhban Yusuf annesi Halise Hanımdır. Davulcudur. Mesleğini

babasından öğrenmiş ve düğünlerde babasına eşlik etmiştir. Ne yazık ki genç yaşında üşütüp zatürree olmuş, ancak kurtulamamış ve hayatını kaybetmiştir.

İHBAN YUSUF (YİĞİT)

Bölgede İhban Yusuf olarak bilinen Yusuf Yiğit Sivas-Gölova ilçesi Subaşı (Ürüşkü) köyünde yaklaşık 1881 yılında doğmuş, torunlarından alınan bilgiye göre 67 yaşında 1948 yılında aynı köyde hayata gözlerini yummuştur. İlk eş olarak Kemahlı bir kadınla, ikinci kez köyden Halise Hanım ile evlenmiş.

İhban Yusuf'u, Uluçukurlu zurnacı Rum Tanas yetiştirmiştir. Bölgenin en iyi icracılarından biri olarak bilinen İhban Yusuf erken yaşlarında kaybettiği iki oğlundan Halim Yiğit'i zurnacı, diğer oğlu Haydar Yiğit'i de davulcu olarak yetiştirmiş ve onlarla çalmıştır. Cevriye adında bir de kızı olmuştur. İhban Yusuf bölge düğünlerinde çaldığı gibi o zamanlar Suşehri ilçesinin nahiye merkezi olan Gölova'daki (Ağvanis) Cumhuriyet bayramlarında da çalmış. 1970'e kadar devam eden Cumhuriyet bayramlarından bir gün önce başlayıp bayram günü biten davul-zurna çalarak yapılan kutlamalar Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren devam etmiştir.

Çocuklarını genç yaşta kaybeden İhban Yusuf'un oyun havaları dışında oturak havaları kadar içli uzun havaları da iyi icra ettiği onu dinleyen kaynak kişiler tarafından belirtilmiştir.

İSMAİL SARIDİKMEN

Zurnacı. Gölova ilçesi Yaylaçayı (Eliçe) köyünde 1968 doğumlu. Babası Bektaş, annesi Zeynep. Zurnacı Paşa Anakaya'nın kayınbiraderidir. Mesleğini Yaylaçayı köyünde eniştesi ailesinden öğrenmiş, o gelenek içinde yetişmiştir. Köyden İstanbul'a göçen sanatçı halen zurnacılık mesleğini farklı sanatçılara, türkü bar, düğün ve eğlence toplantılarında eşlik ederek sürdürmektedir. Gölova Yaylaçayı köyünde temel eğitimi aldıktan sonra eğitim görmemiştir. CD ve kaset doldurdu. Aile üyeleri kendi içinde yaptıkları prova ve eğitimlerle kendilerini geliştirmektedir.

MURAT ANAKAYA

Davulcu. 4 Nisan 1988'de Sivas Gölova ilçesi Yaylaçayı (Eliçe) köyünde doğdu. Zurna sanatçısı Paşa Anakaya'nın oğludur, annesinin adı Fatma'dır. Ailenin İstanbul'a gelmesi nedeniyle temel eğitimini Üsküdar Büyük Esmâ Sultan ilköğretim okulunda gördü ve 7. sınıftan sonra okuldan ayrılarak ailenin mesleği ve geleneği olan davulculuk eğitimini ailesi içinde sürdürdü. Askerliğini Adapazarı'ndaki bir birlikte yaptığı sırada boru-trampet takımında yer aldı ve trampet çaldı. Halen İstanbul'da davulculuk yanında imalatı ve ticaret sektöründe çalışmaktadır. Babası ile beraber, yöre sanatçısı Nurettin Bay'a eşlik etmektedirler.

PAŞA ANAKAYA

Zurna ve mey sanatçısı. Ocak 1967'de Sivas-Gölova ilçesi Yaylaçayı (Eliçe) köyünde doğdu. Babası Süleyman, annesi Zekiye. İlkokulu köyünde okudu. Zurna çalmayı babasından öğrendi. Fatma hanımla evlendi. Ailecek İstanbul'a yerleştiler ve imalat-ticaret işi ile uğraşmaktadırlar. Zurna ve mey çalmaktadır. Mesleğini babasından öğrenmiştir. 13 yaşından beri bu işin içindedir. İlk başlarda bir merak olarak başlayan zurna çalmayı iki yıl sürdürdü ve amatör olarak düğünlerde çalmaya başladı. 16 yaşında Gölova'dan ayrılıp İstanbul'a geldi ve yöre sanatçılarına çaldı. Askerlik görevini yaparken da zurnacılık mesleğini ordu evinde bir guruba eşlik ederek sürdürdü. Askerden sonra iki yıl solfej dersi aldı ve mesleğini ilerleterek televizyon programlarında çaldı. Kardeşlerine ve çocuklarına da zurna çalmayı öğretti. Şimdiye kadar çıkan kaset ve CD'leri oldu. Paşa Anakaya Şebinkarahisar, Suşehri, Gölova, Alucra, Sivas, Erzincan oyun havalarını çalabildiği gibi Türkiye'nin değişik yörelerinden ezgilere de mey ve zurna ile eşlik edebilmektedir.

TANAS (URUM TANAS)

Zurnacı Rum Tanas, Gölova-Uluçukur köyünde (1870 (?)) doğmuş Ortodoks Türk nüfustandır. 1924 Lozan Mübadelesi'ne kadar köyünde yaşamış sonra Yunanistan'a yerleşmiştir. Orada, iskân edildiği yerde

vefat etmiş olması gerekiyor. Hakkında başka bilgimiz yoktur.²¹ Kaynak kişilerin verdiği bilgilere dayanarak 1924'deki Mübadele'de yaşının 50-55 olduğunu söylemek yalan olmaz. Çünkü o zamana kadar yörede zurnacıların ondan etkilendiği ve 1881 doğumlu İhban Yusuf'u (Yiğit) yetiştirdiği bahsedilmektedir. Demek ki 1870-1875 yılları arasında doğmuş olmalıdır. Kârnuslu (Gölova-Çukuryurt) Zurnacı Hamza'nın Ürüşkölü (Gölova-Subaşı) Zurnacı İhban Yusuf'un yetişmesinde etkisi olduğu yine Uluçukurlu Zurnacı Güzel ve Davulcu İmam'a dayanarak kaynak kişilerce bahsedilmektedir. Hakkında ulaşabildiğimiz bilgiler bu kadarla sınırlıdır.

(Kaynak kişiler: Mehmet Kurt, Sait Yıldız, Alaattin Koç (İhban Yusuf'un torunu).

²¹ Türkiye'den Yunanistan'a iskân edilen Ortodoks Türk mübadiller de Yunanistan'da ezgileri ve dillerini düğün derneklerinde ve toplantılarında yaşatmışlardır. Sivas Gölova ve Suşehri bölgesi ezgilerinin Yunanistan'da yaşatılması ve Türk asıllı Yunan işçilerle Almanya'ya taşınması konusunda ilginç bir olayı Suşehrili Mübadil emekli öğretmen ve Adana Ceyhan eski Milli Eğitim Müdürü Elmas Keskin anlattı: Elmas Keskin Almanya Sututgard vilayeti Schwebisch-Hall şehrinde görevli öğretmen olarak bulunduğu yıllarda Türk çocukların halk oyunlarını öğrenmesi konusunda özen gösterip onları gösterilere hazırlamış. Tabii ki kendisinin iyi oynadığı Suşehri bölgesi oyunlarını da öğretmiş ve gösterilere çıkmış. Türk öğrencileri çalıştırırken Yunanistan'dan Almanya'ya çalışmaya gelmiş ailesi ise 1924 Lozan Mübadelesinde Türkiye'den Yunanistan'a göçmüş öğretmen kendi kızına da bu oyunları öğretmesini ve Türk takımında oynamasını istemiş. Elmas Öğretmen bunu yerine getirmiş. Almanya'daki gurbetçilerin kültürlerini biri birilerine tanıttığı bir Yunan gecesine Elmas Keskin davet edilmiş ve o da kendi yetiştirdiği çocukları alarak eğlenceye katılmış. Suşehri, Amasya, Şebinkarahisar bölgesi oyunları kemeçe ile çalınıp oynanmış. Önce Elmas Öğretmen kendisi biraz oyunlara iştirak ederek oynamış ve aynı ezgilerle oynamasını bilen Türk çocukları sahneye çıkartmış gösterisin yaptıktan sonra birlikte ortak ezgilerle oynayıp bir güzel eğlenmişler. Yunanlı Türkiye mübadili öğretmen, dedesinin kendilerini Türkçeyi yaşatmalarını vasiyet ettiğini de ayrıca belirtmiştir. Öyle anlaşıyor ki Yunanistan'a mübadele edilen Ortodoks Türkler Türkiye'de yaşadıkları bölgelerin oyun ve ezgilerini oralarda yaşatmışlar. Tabii ki bizim ömrünü Yunanistan'da nasıl geçirdiğini bilmediğimiz Uluçukurlu Zurnacı Rum Tanas'ın da kendi mesleğini orada icra ettiğini, ezgileri çaldığını bu örnek olaydan çıkarıyoruz. (Kaynak kişi olarak bizleri bilgilendirme nezaketini gösteren Emekli Milli Eğitim Müdürü, beden eğitimi öğretmeni Elmas Keskin 1949 Suşehri Bostancı doğumlu. Halen Bursa'da yaşamaktadır. Kendisi ile temas kurmamızı sağlayan emekli öğretmen ve Suşehri Halk Eğitim Müdürü İlyas Ege'ye de her zamanki katkıları için teşekkür ederim).

8. GÜRÜNLÜ ZURNA SANATÇILARI

Gürün'de ve köylerinde halk oyunları erkekler ve kadınlar tarafından ayrı ayrı oynanmaktadır. Erkekler tarafından oynanan halk oyunları şunlardır: *Abdurrahman Halayı, Cane Cane, Delilo, Habuduyar, Halaylımyar, Hirpalve, Hoşbilezik, Kangal ikilisi, Keçiko, Kırıkhan, Malatya bedre, Narey, Sarhoş, Sinsin, Sivas Halayı, Tanzara, Temirağa, Tura, Üç ayak.*

Bu oyunları kadınlar da kendi aralarında oynamaktadırlar; fakat erkekler kadar coşkulu ve kalabalık değildir. Bunun sebebi de kadınlar arasında bu halayları bilenlerin sayısının az olmasıdır. Kadınlar tarafından oynanan halk oyunları ise şunlardır: *Madımak, Çiftetelli, Kasap, Adanalı, Halaylı Yar Halaylı, Delilo, Develi, Konyalım, Bir Bir Birbirine, Küstüm, İlvanlım, Tombulum.*

Gürün'de kullanılan zurnalar Hüsamettin Usta'nın yaptığı zurnalardır. Bunun yanında Antep ve Tokat'tan alınan zurnalar da çalınmaktadır. Zurnaların uzunluğu 47-50 cm arasında değişmektedir.

Eskiden Gürün'de düğünlerde Osep adında Ermeni asıllı bir kemancının çalgı çaldığı söylenmektedir. Ayrıca *Kaledereli Mustafa Kaledere, Gübünlü Mehmet, Gübünlü Maksut, Dınını Mehmet, Yunus'un Muhammet, Defçi Kemal Bakıcı, Karahisarlı Kamil Akpınar, Aşağısazcağızlı Abi (Muhammet)* gibi halk sanatçılarının düğünleri şenlendirdikleri bilinmektedir.

CEVDET AŞUDU

1962'de Kızılören köyünde doğmuştur. Muharrem ve Fatma'nın oğludur. İlkokul mezunudur. Askerliğini İzmir ve Adapazarı'nda yapmıştır. Geçimini çiftçilik ve düğünlerde zurna çalmaktan sağlamaktadır. Zurna çalmayı 1980'de kendi kendine öğrenmiştir.

CİHAN KALAYCIK

1976'da Gürün'de doğmuştur. Çamlıca (Eski adı; Yukarısazcağız) köyündendir. Abdurrahman ve Ayşe'nin oğludur. Askerlik hizmetini Çanakkale ve Erzurum'da yapmıştır. Geçimini düğünlerde zurna çalmaktan sağlamaktadır. Seveda Hanım'la evli olup dört çocuğu

(Esmanur, Hilal, Alperen, Nisanur) vardır. Zurna çalmaya askerliğini yaptıktan sonra başlamıştır. Ustası, Dedeyusuf Körpınar'dır.

HAKAN KELEK

1972 Gürün'de doğmuştur. Davulhöyük köyündendir. Mustafa ve Edebiya'nın oğludur. Gürün'deki Kemal Özalper İlkokulunu bitirmiştir. Askerliğini Diyarbakır Silvan'da yapmıştır. Şaziment Hanım'la evli olup dört çocuğu (Funda, Hülya, Tuğbagül, Mustafa Can) vardır. Geçimini zurnacılıktan sağlamaktadır. Zurna çalmayı, askerliğini yaptıktan sonra kendi kendine öğrenmiştir.

MUHAMMET BOY

1971'de Göbekören köyünde doğmuştur. Mahmut ve Hatice'nin oğludur. Sülâlesine Külhüseyinler denilir. İlkokul mezunu olup, tahsilini köyünde yapmıştır. Askerliğini İsparta ve Şemdinli'de yapmıştır. Zeliha Hanım'la evli olup Tuğçe, Buse ve Sude adında üç çocuğu vardır.

10-11 yaşlarında iken flüt çalmayı öğrenmiş, daha sonra zurna çalmaya başlamıştır.

MUHAMMET KARAARSLAN

1947'de Çamlıca köyünde doğmuştur. İlkokul mezunudur ve köyünde okumuştur. Geçimini çobanlıktan ve düğünlerde zurna çalmaktan sağlamaktadır. BAĞ-KUR'dan emekli olup, Gürün'de yaşamaktadır.

Zurna çalmaya 1981 yılında başlamıştır. Önceden kaval çalmasını bilen Muhemmed, rüyasında üç gün üst üste rüyasında zurna çalmıştır. Bu arada

bir dğüne çağrılmış ve daha önce hiç zurna çalmamış olmasına rağmen düğünde rüyasında çaldığı havaları ve halkın istediği havaları başarıyla çalabilmiştir. Bunu başka düğünlerde çaldığı ezgiler takip etmiştir. Ustası ve çırağı yoktur.

MURAT TOPRAK

1985'te Yolgeçen köyünde doğmuştur. Ramazan ve Ayşe'nin oğludur. İlkokula gitmiş, ancak bitirememiştir. Çocukluğu ve gençliği köyünde geçmiştir. Geçimini çiftçilik ve hayvancılıktan sağlamıştır. Zurna çalmaya 17 yaşında başlamıştır. Ustası yoktur.

ŞERAFETTİN KÜÇÜK

1949'da Sularbaşı (Eski adı; Aşağısazcağız) köyünde doğmuştur. Necip ve Nano'nun oğludur. İlkokul dördüncü sınıfa kadar okumuştur. Askerliğini Manisa ve Afyonkarahisar'da yapmıştır. Nafiya Hanım'la evlidir. Zurna çalmaya 1970'li yılların ortasında başlamıştır. Ustası yoktur. Turgut Küçük'ün ustasıdır.

TAYYAR KAYAPINAR

1965 Kızılören köyünde doğmuştur. Zurna çalmayı 1980 yılında öğrenmiştir. Gürün'ün düğünlerde tercih edilen zurna sanatçılarından. Halen Gürün'da yaşamaktadır.

TURGUT KÜÇÜK

Sularbaşı (Eski adı; Aşağısazcağız) köyündendir. Zurna çalmasını 13 yıl önce öğrenmiştir. Genellikle Gürün ve köylerinde yapılan düğünlerde sanatını icra etmektedir.

ZEKERİYA YILMAZ

1975'Tde Davulhüyük köyünde doğmuştur. Celal ve Elif'in oğludur. İlkokul mezunudur. Köyünde çobanlık yapmıştır. Askerlik hizmetini Gaziemir ve Balıkesir'de yapmıştır. Leyla Hanım'la evli olup üç çocuğu (Ezgi, Ela, musacan) vardır. Geçimini çiftçilik, hayvancılık ve düğünlerde zurna çalmaktan sağlamaktadır.

17 yaşındayken kaval çalmayı öğrenmiş, daha sonra zurna çalmayı da başarmıştır. Ustası ve çırağı yoktur. Köyünde yaşamaktadır.

9. HAFİKLİ ZURNA SANATÇILARI

ASLAN KÜLTEPE

02.05.1978 Hafik'in tavşanlı köyünde doğmuştur. Mahir ve Gülce'nin oğludur. Sülâlesine Nahirgil denilir. Sivas Endüstri Meslek Lisesi mezunudur. Askerlik hizmetini Burdur ve İstanbul Aksaray'da yerine getirmiştir. 1999 yılında Fadime Hanım'la evlenmiş; Ece ve Eren adında 2 çocuğu olmuştur Doğalgaz Bakım Onarım Teknisyeni olarak çalışmaktadır.

Zurna çalmayı kendi kendine öğrenmiştir. 1997 yılında da ilk defa düğüne gitmiştir. Sivas halayları ve yöre türkülerini çalabilmektedir. Çok çeşitli televizyon programları, dünya şampiyonu güreşçilerin yurda dönüşünde karşılanmaları, dernek ve vakıfların piknik, panayır organizasyonları, düğünler nişanlar vs. gibi vesilelerle sanatını icra etme imkânı bulabilmiştir.

Hatıra

Köylümüz olan Şükrü Amca'nın (Kara Şükrü) oğlunun düğünü vardı. Kahvenin önünden geçerken Şükrü Amca beni çağırdı. Düğün için ayarladığı davul-zurna ekibi, kına gecesi saati geldiği halde hâlâ gelmemiş. Bana;

-Sen zurna çalıyormuşsun doğru mu diye sordu.

Ben de,

-Yok iyi çalamıyorum ama uğraşıyorum, dedim.

-Peki zurnan var mı dedi.

Ben de tamire bıraktığımı ve şimdi almaya gideceğimi söyledim.

O zaman zurnanı al, hemen geri gel dedi, sen çalacaksın.

Daha önce hiç davul eşliğinde ve bir topluluk önünde zurna çalmamıştım. Zaten o kadar bilgim ve becerim de yoktu. Kabul etmedim bunu, çünkü çok kötü zurna çalıyordum. Çalamayacağımı söyledimse de Şükrü Amca kabul etmedi;

-Sen çalacaksın bu düğünü dedi.

Seçme şansım kalmamıştı artık mecburen kabul ettim. Düğün salonlarında davul çalan birini de davulcu olarak getirdiler ve çalmaya başladık. Ben heyecandan ölecektim nerdeyse, çünkü ilk defa düğün ortamında, davul eşliğinde zurna çalıyordum. Davul ile bir türlü ritmi

tutturamadım. Ama kötü de olsam düğünü bitirmiştım. Şükrü Amca yanına çağırdı ve dedi ki:

-Bak yavrum bu işi seviyorsan sıkılmadan çalacaksın. Daha iyi çalmak için çalacaksın. Uğraşırsan senin iyi bir zurnacı olacağına inanıyorum. Çalamıyorum dedin ama çok güzel çaldın ve düğünü bitirdin. Demek ki çalışıyorsun,

diyerek bana heves ve özgüven verdi. İşte benim o çok hevesli olup da bi türlü yapamadığım zurna çalmayı başarmamı sağlayan bu olay olmuştur. Şükrü Amca'ya Allah rahmet eylesin.

HAKAN KAYA

1977 yılında Beykonağı köyünde doğmuştur. Mustafa ve Hatice'nin oğludur. 1 yaşında iken ailesi İstanbul'a göç etmiş olan Hakan, İstanbul'da büyümüştür. Lise mezunudur. Askerlik hizmetini Manisa-Kırkağaç ve Bitlis'te yapmıştır. Arzu Hanım'la evli olup, Ardacan adında bir oğlu vardır. Okul servisinde sürücülük yapan Hakan, hafta sonları İstanbul'daki Sivaslıların düğününde zurna çalmaktadır.

Zurna çalmasını ortaokul öğrencisi iken babasından öğrenmiştir. Daha sonra birkaç ay Bekir Arız ve Ahmet Ayık'tan dersler almıştır. Sivas halaylarının tamamını çalmaktadır.

Hatıra

Bir düğünde zurna çalacaktım. Davulcumla birlikte düğün salonuna gittim ki hiç kimse yok. Meğer gelinle damat trafik kazasında vefat etmişler. Düğün yapılmadı. Bunu hiç unutamıyorum.

İsmail Güven bir düğün sırasında zurnasını çalarken

İSMAİL GÜVEN

1951 yılında Hafik'te doğmuştur. Recep ve Hamide'nin oğludur. Güname Hanım'la evli olup üç çocuğu (Hüsamettin, Uğur, Canan) vardır. Askerlik hizmetini Silvan ve Erciş'te yapmıştır. Halen Hafik'te yaşamakta olup 1974 yılında girdiği Ziraat Bankasında 1998'de emekli olmuştur.

Zurna çalmayı 1970 yılında kendi kendine öğrenmiştir. Feyzullah Çaldıran adında bir çırağı vardır.

Hatıra

2009 yılında Hafik'in Düzyayla köyünde düğün çalışıyordum. İstanbul'da yaşayan ancak düğün için köyüne gelen bir kadın, etrafındakilerle; "Benden daha uzun süreli oynayan olmaz." diye iddiaya girmiş. Kadın iki saat kadar sürekli oynadı. Birden yere yığıldı. Kalp krizinden orada vefat etti.

SELAHATTİN GÜVEN

1966'da Hafik'te doğmuştur. Hasan'la Hatun'un oludur. İlkokulu Hafik'te okumuştur. Askerlik hizmetini Çanakkale ve Afyon-Sultandağı'nda yapmıştır. Terhis olduktan sonra İstanbul'a gelmiş, muhtelif işlerde çalışmıştır. Şimdi İstanbul'da yaşamakta, bir kuruluştaki güvenlik görevlisi olarak çalışmaktadır. Hafta sonları hemşerilerinin düğünde zurna çalmaktadır. 1990'da Firdevs Hanım'la evlenmiş; Ferhat, Sibel ve Seldanur adında üç çocuğu olmuştur.

Zurna çalmaya, bir iddia üzerine 1966'da başlamıştır. Bunu şöyle anlatmaktadır:

“Bir düğünde, nasıl çalınıyor diye merak ettim, zurnacıdan zurnasını istedim. Akrabamdan birisi bana;

-Sen kimsin ki zurnayı çalacaksın dedi.

Bu bana çok dokundu. Sivas'a gittim, Bekir Arız ustadan 700 TL. karşılığında bir zurna aldım. Geldim Hafik'e uğraşa uğraşa çalmasını öğrendim. Bu arada devamlı Bekir Arız'ın kasetlerini dinledim. Kendim iyi halaycı çektiğim, halayları için fazla zorlanmadım.”

Hatıra

Hafik'e bağlı Düzyayla köyünden bir hemşerimizin düğününü çalarken hiç unutmam Ahçik çalıyordum. Bir amcam baş çekiyordu. Tam yellendirmesine geçmiştim ki bir anda ne olduğunu anlamadan baş çeken amcam birden yere yığıldı. O anda kalp krizi geçiriyormuş. Orada vefat etti. Allah rahmet etsin bunu hiç unutamiyorum, çok etkisinde kalmıştım.

10. İMRANLILI ZURNA SANATÇILARI

DURSUN GÜL

1926'da İmranlı'nın Toptaş köyünde doğmuştur. Hüseyin ve Vahide'nin oğludur. Ömrünü köyünde geçirmiştir. Askerlik hizmetini İzmir'de yapmıştır. Evli olup Nevzat, Elif, Temur adında üç çocuğu vardır. 1998'de vefat etmiştir. Herhangi bir tahsil görmemiştir. Çocuklarından Temir ve Nevzat zurna çalabilmektedir, ancak bunlardan Temir bu işi profesyonel olarak yapmaktadır.

Zurna çalmayı kendi kendine öğrenmiştir. Bu mesleği 35-40 yıl kadar sürdürmüştür. Daha çok İmranlı ve köylerinde sanatını icra etmiştir.

TEMİR GÜL

01.08.1968 günü İmranlı'nın Toptaş köyünde doğmuştur. Dursun ve Zekiye'nin oğludur. Köyünde ilkokulu okuduktan sonra tahsiline devam etmemiş, babasından zurna çalmasını öğrenmiştir (1976). Askerlik hizmetini Bilecik-Söğüt'te ve Niğde'de yerine getirmiştir. 1987 yılında evlenmiştir. Bu evlilikten Metin adında bir oğlu olmuştur. Bugüne kadar olan yaşantısının hemen hemen tamamı köyünde geçmiştir. Geçimini zurna çalmaktan sağlamaktadır. 2004 yılından itibaren taksicilik de yapmaya başlamıştır.

Özellikle yaz aylarında İmranlılıların çok bulunduğu İstanbul, İzmir, Ankara, Antalya ve Bursa gibi illere giderek zurna çalmaktadır. Bu alanda en fazla sıkıntı duyduğu hususlar düğünden bir-iki gün önce köyde veya mahallede birisinin ölmesi ile alkollü insanlara zurna çalmanın olduğunun söylemektedir. Bir zurnacının tercih edilmesinin sebebi olarak da; dürüst, saygılı, kanaatkâr olmayı; başkasının namusunu kendi namusu gibi bilmeyi; mesleğini usta şekilde icra edebilmeyi; kendini yenileyebilmeyi söylemektedir.

11. KANGALLI ZURNA SANATÇILARI

ALİ KABAN

30.07.1977 günü Kangal'da doğmuştur. Mehmet ve Güllü'nün oğludur. İlk orta ve lise öğretimini Kangal'da yapmış; 1996 yılında EUAŞ Sosyal Tesislerinde işe girmiş ve halen aynı yerde çalışmaktadır. Askerlik hizmetini Kıbrıs'ta yapmıştır. 2000 yılında evlenmiş, Sudenaz ve Rumezra adında iki kızı vardır.

Zurna çalmaya, 1989'da dayısı İsmail Apatürk ve Niyazi Apatürk'ün yanında 10 yıl ders almıştır. 1999'da usta bir çalgıcı olmuştur. Düğünlerde, festivallerde ve bayramlarda sanatını icra etmektedir. Sivas, Malatya, Tokat, Samsun, İstanbul, Ankara, Nevşehir, Niğde, Kayseri, Antalya, Mersin, Adana, Muğla, Köyceğiz, Divriği, Ulaş, Kangal, Alacahan, Havuz ve Kangal'ın birçok köyünde zurna çalmıştır.

Hatıra

Kangal merkezde üç dört yıl önce düğün çalıyorduk. Gelin almaya gittik gelinle kardeşi birbirine sarıldı ağlıyorlardı. İnsanlar gelin ile kardeşini ayırmaya çalışıyorlardı. Bu olay yaklaşık 20 dakika sürdü. Gelin yalandan bağırıyordu gelinin duvağı düştü gözünde dirhem yaş yoktu. Çaktırmadan sağa sola baktı hemen arabaya bindi.

...

Kangal'ın Avşarören köyünde Niyazi Apatürk ile düğün çalmaya gittik. Benim yaşıım küçüktü ben onun davulunu çalıyordum. Onlar gecenin ilerleyen saatlerine kadar alkol aldılar. Gece yattık belli bir süre sonra Niyazi Abi bana dedi ki;

-Ali, camdan soğuk geliyor yer değıştirelim.

Değıştirdiğimiz zaman yatağın ıslak olduğunu fark ettim.

-Niyazi Abi, burası ıslak dedim,

-Sus da yat dedi ve bana kızdı.

Sabah oldu o kalktı ben kalkmadım evdeki konuşmaları duydum.
Niyazi Abi, ev sahibine;

-Çocuk sürekli altına işiyor falan diyordu.

Ben bunu duydum kalkmaya utandım, beyaz örtü sap sarı olmuştu. Ev sahibinin iki kızı yatakları kaldırırken sarılığı görünce kendi aralarında gülmeye başladılar. Ben bir köşeye çekildim utandığımdan kafamı önüme eğdim ter sırtımdan kalıpla akıyordu. Düğünden kaçmanın hesaplarını yapmaya başladım. Sonra Niyazi Abi de benim durumumu anlayınca yanıma geldi, beni ikna etti. Düğün ağılda yapılıyordu, ağıla gittik. Kızlar diğer kızlara anlatıp bana bakıp hep birlikte gülüyorlardı. Benden akan ter on katına çıktı zor bela düğünü bitirdim ve gittim.

Ali Kaban, çocukluğunda ustası ve dayısı İsmail Apatürk'ün yanında davul çalarken

BAYRAM ERÇOBAN

29.04.1965 günü Kangal'ın Hatunçayırı köyünde doğmuştur. Çevrede Kara Bayram olarak bilinir. İsmail ve Elife'nin oğludur. Sülâlesine Vezzeler ve Çobanlar denilir. İlkokulu köyünde okumuştur. Çocukluğunda ve gençliğinde çobanlık ve çiftçilik yapmıştır. Askerlik hizmetini Siirt'te yerine getirmiştir. 1988'de evlenmiş, bu evlilikten Murat ve Mert adında iki oğlu olmuştur. 1990 yılında köyden Çetinkaya'ya göçmüştür.

Zurna çalmaya 1980 yılında başlamıştır. Ustası Gemalmazlı Hacı olarak tanınan Hacı Şimşek'tir. Hacı Şimşek'in ustası da Mistigo (Mustafa)'dur. Kendisi de Hasan ve Hüseyin Köroğlu, Ünal Beşiktepe, Erdal Erçoban, Aytekin Erçoban, Mazot Ali, Emrah Erdoğan ve oğlu Murat Erçoban'ı yetiştirmiştir. Oğlu Murat 10 yıl yanında davul çalmıştır. Çetinkaya ve Kangal'da yapılan festivallerin, düğünlerin aranan simasıdır. Sivas, Malatya, Ankara, İstanbul, Bursa, Yalova, Kocaeli, Adapazarı, Antalya, Tokat, Erzurum, Kayseri, Bilecik, Çanakkale, Kütahya, Düzce, Muğla, Manisa, Divriği, Alacahan, Kangal, Kavak, Gürün, Havuz, Ulaş, Kuşkaya, Hekimhan, Kemah, Darende, Karasar, Altınyayla, Yıldızeli, Polatlı, Bandırma gibi yerlerde sanatını icra etmiştir.

Hatıralar

Düğüne gittiğimde çok defa davulum patlar ve zor durumda kalırım.

...

Yumruk oyunu oynarken genelde kavga çıkardı. Düğüncü ile köylü ayrılırdı oyun bitince sonra tekrar barışırdı.

...

Çetinkaya da 15 yıl önce düğünde semah çalışıyorum. Birinci bölümünde değil ikinci hızlanma bölümünde oyuncu elini açınca, zurna elimden fırladı yere düştü kırıldı. Acilen yedek zurnayı getirdim.

...

Kangal'daki çoğu zurnacı benim çırağımdır zurnayı benden öğrenmiştir. Gittiğim düğünlerde beni ağırlayıp izzetlerler. Kimi kuzu keser, kimi içki getirir muhabbet olur. Beni evimden alıp evime bırakırlar, çok sayar çok severler. Ben de aldığım paranın hakkını veririm, "Sabaha kadar çal." deseler çalarım. Düğünde masayı

dağıtmayız. Masa ne zaman kalkarsa biz de o zaman kalkar istirahat ederiz.

...

Bugün hayatta olmayan zurnacılarından en eskisi Sivas'tan gelip Kangal'a yerleşen Derviş'tir. Diğerleri de; Abuzer Şahin, Alacahanlı Mehmet, Fuat Salmanlı, Gemalmazlı Hacı, İso Dayı (İsmail Apatürk), Kamber (Bulaklı köyünden), Kara Mistigo (Bulaklı köyünden), Mehmet Apatürk, Mılo (Davutoğlu köyünden), Sarıpınarlı Abuzer, Zerkli Ali, Zobulu Hacı'dır.

Halen Kangal ve civarında bu işi yapan ustalar ise; Ali Kaban, Bayram Erçoban, Cevizli Hüseyin Cevizli Kaya (Ankara'da Yaşıyor. Yaz mevsiminde Kangal'a geliyor.), Erdal Erçoban, Feridun Beşiktepe, Hasan Köroğlu, Hüseyin Köroğlu, İsmail Apatürk, Karasüverli Ali, Karasüverli Hüseyin, Kocakurtlu İmam (İstanbul'da Yaşıyor Yazın Geliyor), Mazot Ali, Niyazi Apatürk, Sarıpınarlı Gültekin, Ünal Beşiktepe, Yüksel Çaylak'tır.

DERVİŞ APATÜRK

Sivas'ın bilinen en eski zurna sanatçısıdır. Hakkında bilinenler azdır. İso ve Beyaz adında iki oğlu vardır. Torunu Niyazi Apatürk Derviş Apatürk hakkında şu bilgileri vermiştir.

“Dedem Türkiye'nin en büyük zurnacılarından biriydi. Tam tarihini bilmiyorum ama doğumu 1860-70 yılları olabilir. 1950'li yılların başına kadar yaşadı. Büyüklerimizden duyduğumuz kadarıyla en son 1949 yılında çaldığı söylenmektedir. Derviş dedem 7 kez evlenmiştir ve 90 yaşının üzerinde iken ölmüştür. Seferberlikte çavuş olarak görev yapmış, parmağından yaralanmıştır. Derviş dedemin babası zurnacı mıdır, değil midir, bilmiyorum. Sivas'tan göçüp geldiği için Sivas'taki akrabalarımızla bağlantımız kesilmiş ve dedemden ötesini bilmiyoruz.

ERDAL ERÇOBAN

20.05.1973 günü Kangal'ın Hatunçayırı köyünde doğmuştur. İsmail ve Elife'nin oğludur. Bayram Erçoban'ın kardeşi, Hasan ve Hüseyin Köroğlu'nun halasının oğludur. İlkokulu köyünde okumuştur. 1988 yılında Sivas'a göç etmiştir ve o tarihten itibaren Sivas'ta yaşamaktadır. 2000 yılında evlenmiş olup Buse ile Sude anda iki kızı vardır.

Daha çocuk yaşlarında abisi Bayram ile düğünlere gidip davul çalmaya başlamıştır. Bu arada zurna çalmaya heves etmiş, 13 yaşına geldiğinde zurna çalmayı da öğrenmiştir. Ustası Kara Bayram (Bayram Erçoban)'dır. Sivas, Kayseri, İstanbul, Malatya, Erzincan gibi illerde Divriği, Ulaş, Kangal, Gürün, Altınyayla, Alacahan, Havuz, Çetinkaya gibi ilçe ve beldelerde ve birçok köyde yapılan düğünlerde zurna çalmıştır.

Hatıra

Bir gün, Kangal'ın Çetinkaya beldesine bağlı Kalkım köyünden Onaran köyüne gelin almaya giderken zurnam ortadan ikiye bölündü. Yanımızdan başka zurna olmadığı için ne yapacağımı düşünmeye başladım. Zurnayı tamir etmeye birleştirmeye çalıştım, zor da olsa birleştirdim. Eskisi gibi iyi olmasa da durumu idare ettim.

Özellikle Alevi köylerinde düğün çaldığımızda çok iyi ağırlanırız. Bu köylerde çaldığımız düğünleri unutmamızın imkânı yoktur. Bu köylerde yeme-içme, içki, muhabbet bol olur. Bir misafir geldiğinde koyun kuzu yatırıp boynuna bıçağı vururlar. Kendileri saz çalıp türkü söyler, semah dönerler. Kafayı bulduktan sonra da davul zurna eşliğinde oynarlar. Kısacası onların düğünleri Kangal yöresindeki en güzel düğünlerdir.

FERUDUN BEŞİKTEPE

24.07.1970 günü Kangal'da doğmuştur. Mahmut ve Hatice'nin oğludur. Sülâlesine Âşık Aliler denilir. İlkokulu Kangal'ın Sekiliyurt köyünde okumuştur. Gözlerindeki rahatsızlıktan dolayı askerlik hizmetini

yapamamıştır. 1991 yılında evlenmiş, bu evlilikten Ergün, Emre, Erkan ve Bahar adında çocukları olmuştur.

1994 yılında köyünden Kangal'a göçmüş, geçimini inşaatlarda çalışarak sağlamıştır.

Zurna çalmaya 1986'da başlamıştır. Pek çok zurna sanatçısı zurna öğrenmeden önce davul çalmıştır. Ancak Ferudun böyle yapmamış, doğrudan zurna öğrenmiştir. Ustası Sarıpınarlı Abuzer'dir. Onun da ustası Cabbo lakaplı Hüseyin'dir. Sivas, İstanbul, Ankara, Mersin, Malatya, Ulaş, Kangal, Havuz, Alacahan ve çevre köylerde yapılan düğünlere gitmiştir.

FUAT SALMANLI

1981'de Kangal'da doğmuştur. Bekir ve Yosma'nın oğludur. Sülâlesine Cemileler denir. Askerlik hizmetini İstanbul ve Sakarya'da yapmıştır. 2000 yılında evlenmiş; bu evlilikten Turan ve Kadir adında iki oğlu olmuştur. 2008 yılında vefat etmiştir.

1996 yılında davul, 2004 yılında da çalmaya zurnaya başlamıştır. Bunları Niyazi Apatürk ve Ünal Beşiktepe'nin yanında öğrenmiştir.

HASAN KÖROĞLU

15.04.1968 günü Kangal'ın Yeşildere köyünde doğmuştur. Naife ve Fatma'nın oğludur. Sülâlesine Çavuş Mehmetler denilir. İlkokul mezunudur. Askerlik hizmetini Adapazarı Hendek'te yapmıştır. 1990 yılında evlenmiş; bu evlilikten Derya, Cihan, Kübra, Büşra, Ceylan adında beş çocuğu olmuştur.

Zurna çalmaya 1983 yılında

halasının çocukları Bayram Erçoban, Erdal Erçoban'a özenmesi sonrası başlamıştır. Daha önce 2-3 yıl kadar davul çalmıştır. Ustası Bayram Erçoban'dır. Kendisi de Feridun Beşiktepe'yi yetiştirmiştir.

1993 yılında Kangal'a göçmüş, geçimini zurnacılık sağlamıştır. Ankara, İstanbul, Maraş, Malatya, Adıyaman, İzmir, Antep, Bursa, Mersin, Adana, Samsun, Tokat, Amasya, Nevşehir, Kayseri, Sivas'ın ilçelerinde, Havuz, Alacahan, Çetinkaya ve çevre köylerde sanatını icra etmiştir.

Hatıra

En güzel düğün kirvelerin (Alevilerin) düğünüdür. Hamal, Eymir gibi köylerin düğünleri buralardaki en kalabalık en izzetli ikramlı düğünlerdir. Yemek konusunda da en güzel düğün Karasar köyünde yapılır.

...

20 yıl önce Kangal'da düğün çalışıyordum. Eskiden aynı hafta olan düğünleri zurnacılar bir bir dolaşırdı. Böyle bir adet vardı. İsmail Apatürk ev ev davul zurna çalarak, düğünleri geziyordu. Çocuğun biri İsmail Emmi'yi karşılamak isterken koşarak yanına gidince zurnaya değdi zurna kırıldı öylece ortada kaldık.

...

15 yıl önce Kangal'ın Halburören köyünde düğün çalışıyordum. Ünal Beşiktepe benim davulcumdu. Ben değişik halaylar çalışıyordum Ünal, hâlâ aynı havayı çalışıyordu. Ben de sinirlendim tekmeyle davula vurduğum davul düştü, Ünal küstü gitti. Düğün sahipleri önünü kesti zorla ikna etti düğünü zor güç tamamladık.

...

Bendeki malzeme kimsede olmaz. 5 zurna, 6 davul var. Evde otururken boş kaldığımda kamış yaparım. Ayrıca mey de çalmaktayım.

HÜSEYİN KÖROĞLU

1969'da Yeşildere köyünde doğmuştur. Naife ve Fatma'nın oğlu, Hasan Köroğlu'nun kardeşidir. Askerlik hizmetini Adapazarı'nda yapmıştır. 1992'de evlenmiş, iki çocuğu olmuştur. Köyünde yaşamaktadır. Yaz mevsiminde Kangal'da düğünlere gidip, güz gelince köyüne dönmektedir.

Zurna çalmaya 1981’de başlamıştır. Ustası Bayram Erçoban’dır.

İSMAİL APATÜRK

Çevresinde İso olarak da bilenen İsmail Apatürk hakkında oğlu Niyazi Apatürk şu bilgileri vermiştir:

Babam, 1928 doğumludur. Babası yani dedem Derviş Apatürk, Sivas’tan Kangal’a gelip yerleşmiş. Babam Kangal’da doğmuş. Babam zurnacılığın yanında çiftçilik ile uğraşıyordu, ek iş olarak zurnacılık yapıyordu. Bunların yanında tuz çekiyordu. Bir dönem koruculuk yaptı. Babam iki kez evlendi. Birinci evliliği 1947 yılında kertmeden ikinci evliliği 1956 yılında Tahtalı’dan. Zurna çalmayı babası Derviş’ten öğrenmiştir.

NIYAZI APATÜRK

05.04.1958 günü Kangal’da doğmuştur. İsmail ve Esme’nin oğludur. Sülâlesine İsolalar denilir. İlkokul mezunudur ve okulu Kangal’da okumuştur. Askerliğe kadar tamirhanede çalışmış ve bu arada davul çalmıştır. Askerlik hizmetini Edirne’de yapmıştır. 1985 yılında evlenmiş; bu evlilikten Ayşegül, Ebru, İsmail adında üç çocuğu olmuştur.

Zurnacılık baba mesleğidir. Kendisi de Ali Kaban ile Fuat Salmanlı’yı yetiştirmiştir. 1982’de Kangal Pratik Kız Sanat Okuluyla, Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivaline katılmış, 3.lük elde etmiştir. Sivas, Malatya, İzmir, Sakarya, İzmit, Sinop, Gümüşhane, Nevşehir, Ankara, Muğla, Tokat, Samsun, Elazığ, İstanbul, Divriği, Ulaş, Yatağan, Ürgüp, Göreme, Avanos, Şebinkarahisar, Çetinkaya, Havuz, Alacahan, Kangal’ın çevre köyleride sanatını icra etmiştir.

Hatıralar

Kardeşim Gazi Apatürk ile Kangal’da bir düğün çalıyorduk. Benim önümde bir kazan et vardı ve ben et yiyordum. Kardeşim Gazi hayatında et yememiştir ve yiyeni gördüğünde tahammül edemez.

Beni et yerken görünce sinirlenip kazana tekmeyle vurup küsüp gitti ve düğün iptal oldu.

...

Bir arkadaşımız bizi Mancılık köyünde bir düğüne davet etti. Biz bir gün önce 5 6 kişi gittik. Gittiğimizde arkadaşımız kuzuyu kesmiş her şeyi hazırlamıştı. İçeriye birisi girdi. Dedi ki:

-Kangallılar! Ben sizinle içki içme yarışına geldim. Kangallılar çok içermiş hadi bakalım, kim daha çok içiyormuş görelim.

Adam uzun boylu, genç biriydi. Ben de 25 yaşlarındaydım. Adam bize birer duble içki verdi ve daha sonra kendisi çok fazla içti ve biz az içtik. Adam kalkıp gitti ve kayboldu ve kimse bulamadı adamı.

Köyle üç tane lüks lamba vardı; biri düğü, biri muhtar evinde, birisi de kız evinde. O zaman da çok fazla yağmur yağmıştı, dışarısı çamur çaylak. O zaman elektrik ne gezer! Her taraf çok karanlık. Damın başında da tuvalet; tuvaletin önünde de malların ahbunları var. Bu ahbunlar yağmurla iyice yaşarmış ve cıvıklaşmış. Damın sahibi Abbas Emmi de isal olmuş damın başında tuvalete girmiş. Bakmış ki kışına bir şey değişiyor ve bakmış ki tuvaletin çukurunda bir adam yatıyor. Kışına değen de o adamın eliymiş. Bir bağırta koptu.

-Hayırdır, dedik, gittik.

Baktık ki adam tuvaletin çukuruna düşmüş yatıyor. Işık getirdiler baktık ki yarı çıplak halde boktan bir adam. Kafayı bulmuş o halde orada uyumuş. Herkes eline çorap geçirdi ayağından tutup çektiler su getirip yüzüne su attılar. Bu arada adamı çekerken de adam iyice pislik oldu. Adamın yüzüne su atılıp temizlendikten sonra baktık ki bizimle içki yarışına giren adam. Gidip geçgere getirdiler. Üstüne bu adamı koyup evine götürdük.

Kapıyı çaldık anası çıktı.

-Vay yavrum, dedi.

İçeri aldılar ve dünyanın lafı çıktı. Sabah kalktım düğün başladı damda zurna çalıyorum. Karşı duvardan bir kafa uzandı bana bakıyor. Baktım ki bu adam.

-Gel gel, dedim. Adam oralı olmadı.. Utandığından gelemiyor.

ÜNAL BEŞİKTEPE

10.05.1974 günü Kangal'da doğmuştur. Mehmet Mustafa ve Sultan'ın oğludur. Sülalesine Âşık Ali'ler denilir. Feridun Beşiktepe ile amca çocuğudur. Askerlik hizmetini Şırnak'ta yapmıştır. Hayatı Kangal'da geçmiştir. 1997'de evlenmiş; bu evlilikten Doğukan ve Okan adında iki oğlu olmuştur.

Önce davul çalmayı öğrenmiş, 1993 yılında da zurna çalmaya başlamıştır. Ustası Bayram Erçoban'dır. Kendisi de Yüksel Çaylak'ı yetiştirmiştir. Sivas, Şarkışla, İstanbul, Ankara, İzmir, Kangal, Alacahan, Havuz, Çetinkaya ve çevre köylerde sanatını icra etmiştir.

Hatıralar

Kangal'ın Çatalağıl Köyünde 1995 yılında düğün çalıyordum. Perşembe günü düğün ile birlikte içmeye başladık. Cumartesi gününe kadar içtik. Ben rakı içmem bira içerim dedim, İki büyük rakı getirdiler. Sabahattin adlı bir arkadaş ayakta duramayacak kadar sarhoştı. Ben de onu minibüsün üzerine ip ile bağladım. O şekilde götürdük. Her gittiğim düğünde çok iyi ağırlanırım; alkolüm etim otum eksik olmaz.

YÜKSEL ÇAYLAK

05.05.1986'da Kangal'da doğmuştur. Dursun ve Bağdat'ın oğludur. İlk orta ve liseyi Kangal'da okumuştur. Askerlik hizmetini, Ankara Merkez Komutanlığında yerine getirmiştir. Askerlikten önce İstanbul'da 3-4 yıl kadar kamyonet şoförlüğü yapmıştır. Üç yıldır Kangal Termik Santralda çalışmaktadır. Ek iş olarak düğünlerde zurna çalmaktadır.

Evli olup Yiğit, Öykü Melek adında iki çocuğu vardır.

Zurna çalmaya 10 yaşında başlamıştır. Ustası, Ünal Beşiktepe'dir. Sanatını, İstanbul, İzmir, Bursa, Sivas, Kangal, Divriği, Havuz, Çetinkaya, Alacahan, Marmaris, Karasar gibi yerlerde icra etmiştir.

Hatıra

2003 veya 2004 yılında Kangal ilçesinin Alacahan beldesine bağlı Yeniköy'de düğün çalıyordum. Bayrak kalktıktan sonra yemek yendi.

Davul zurna çalmaya başladık. Damadın babası tabancayla ateş ederken tabanca tutukluk yaptı. Tabancayla uğraşırken damadı yani oğlunu vurdu. Damadı Hekimhan'a hastaneye götürdük ancak kurtaramadılar hastanede can verdi.

12. KOYULHİSARLI ZURNA SANATÇILARI

ERCAN KAYA

1972’de Boyalı köyünde doğmuştur. Halil ve Nazik’in oğludur. Sülâlesine Kayalar denilir. Askerlik hizmetini İzmir, Erzincan ve Aksaray’da yerine getirmiştir. Nurşen Hanım’la evli olup Ramazan ve Nurdan adında iki çocuğu vardır.

Zurna çalmayı ilkokul çağlarında iken kendi kendine öğrenen Ercan, geçimini de bundan sağlamaktadır. Çırağı yoktur.

KENAN ÇANDIR

1972’de Çandır köyünde doğmuştur. Osman ve Çiçek’in oğludur. Ayşe Hanım’la evli olup Talha Can adında bir oğlu vardır. Askerlik hizmetini Ankara’da yapmıştır.

Ustası ve çırağı olmayan Kenan Çandır, hemen her ezgiyi çalmakla birlikte yöresinin ezgilerini daha ustalıkla çalmaktadır. Zurna çalmaya on beş yaşında başlamıştır.

DURMUŞ AYDIN

1928’de İskenderşeyh köyünde doğmuştur. Turan ve Esme’nin oğludur. Askerlik hizmetini İzmir’de yapmıştır. Makbule Hanım’la evli olup Ahmet, İbrahim, Fatma adında üç çocuğu vardır.

Zurna çalmayı askerlik hizmetini yaparken bir asker arkadaşından öğrenmiştir. Oyun havalarının tamamını ustalıkla çalmaktadır.

AKİF ÇINAR

1932’de İskenderşeyh köyünde doğmuştur. Ali ve Nazife’nin oğludur. Sülâlesine Çınargil denilir. Askerlik hizmetini Kırklareli’nde yapmıştır. Evli olup Nazife, Ali, Bayram, İlyas adında dört çocuğu vardır. Geçimini çiftçilikten ve zurnadan sağlamıştır.

Zurna çalmayı daha çocuk yaşlarında kendi kendine öğrenmiştir. Çırak yetiştirmemiştir. Repertuarı geniştir.

YILMAZ ZABUN

1945 yılında Koyulhisar'da doğmuştur. İbrahim ve Nuriye'nin oğludur. Sülâlesine Zabunoğulları denilir. Semiha Hanım'la evli olup Leyla, Mehmet, Fatma adında üç çocuğu vardır.

Zurna çalmayı Akif Dayı'dan öğrenen Yılmaz Zabun, çırak yetiştirmemiştir. Yöre parçalarının hepsini çalabilmektedir.

KAYA AYDOĞAN

1942 yılında Koyulhisar'da doğmuştur. Hüseyin ve Fatma'nın oğludur. Askerlik hizmetini İstanbul'da yapmıştır. Dursune Hanım'la evli olup Zafer, Hüseyin, Ahmet, Ayşe, Özlem adında çocukları vardır. Geçimini çobanlık ve zurnadan sağlamıştır.

Çobanlık yaparken kendi kendine kaval çalmayı öğrenmiş, daha sonra da yine kendi kendine zurna çalmasını öğrenmiştir. Çırağı yoktur. Pek çok ezgiyi çalmakla beraber, daha ziyade yöresinin havalarını çalmakta ustadır.

13. SUŞEHRİLİ ZURNA SANATÇILARI

ESMAN IŞIK

1939'da Çokrak köyünde doğmuş, 1965'te vefat etmiştir. Yakup ve Mercan'ın oğludur. Sülâlesine Mürseloğulları denilir. Okuryazardır. Geçimini çiftçilik ve hayvancılık ile düğünlerden zurna çalmaktan karşılamıştır. Ayşe Hanım'la evli olup, Şenel, Yaşar adında iki çocuğu vardır.

Zurna çalmaya 18 yaşında başlamıştır. Ustası Muharrem Güneştir. Kendisi de şu anda hayatta olmayan Kâzım Ateş'i ve Nizamettin Özsoy'u yetiştirmiştir. Çok iyi bir

zurna sanatçısı olan Esmen Işık'ın zurnayı adeta konuştuğu hatta dinî makamları dahi zurnayla çok iyi icra ettiği anlatılmaktadır.

HASAN AKTAŞ

1936'da Aşağısarıca köyünde doğmuş, 9 Eylül 2009 günü vefat etmiştir. İsmail ve Sırma'nın oğludur. İlkokul mezunudur. Askerlik hizmetini Siirt'te ve Kırşehir Kaman'da yapmıştır. Geçimini çiftçilikten ve zurna çalmaktan sağlamıştır. Hatice Hanım'la evli olup dört Gürsel, Yücel, Aytül, Ayten) çocuğu vardır.

Zurna çalmaya 13-14 yaşlarında başlayan Hasan Aktaş'ın ustası, köylüsü olan Mehmet çalışkan'dır. Ancak kendisinin çırağı yoktur. Daha çok Suşehri ve civarında sanatını icra etmiştir.

HOPOĞ

Asıl adı Mehmet çalışkan'dır. 1707'de Aşağısarıca köyünde doğmuş, 12 Ocak 1975'te vefat etmiştir. Şakir ve Firdevs'in oğludur. Sülâlesine Haydarlılar denilir. Bilinen Suşehrili zurna sanatçılarından en eskilerindendir. Diğeri, Muharrem Güneş'tir. Askerlik hizmetini Erzincan'da yapmıştır. İki kere evlenmiş. İlk eşinin adı Naciye, ikincisinin adı Melek'tir. Naciye Hanım'dan Nafiye adında bir kızı; Melek Hanım'dan da Saniye, Samiye, Osman, Esman, Sariye ve İhsan adında çocukları olmuştur.

Geçimini çiftçilikten ve düğünlerde zurna çalmaktan sağlamıştır. Zurna çalmaya askerlikten sonra başlamıştır. Ustası Yeşilyayla köyünden Dede Hasan'dır. Kendisi de Hasan Aktaş, Kâzım Ateş, Davulcu Bahattin Bülbül'ü yetiştirmiştir. En iyi çaldığı havalar Dik. Düz, Hoşbilezik, Temürağa gibi oyun havalarıdır. Daha çok Suşehri ve Şebinkarahisar civarında sanatını icra etmiştir.

İSMAİL ŞAHİN BAY

10.3.1933 günü Akçaağıl köyünde doğmuştur. Kasım ve Fatma'nın oğludur. Okuryazardır. Askerlik hizmetini İstanbul-Hadımköy'de yerine getirmiştir. Geçimini çiftçilik, hayvancılık ve zurna çalmaktan sağlamıştır. Halen köyünde yaşamaktadır. Evli olup Türkmen, Fatma, Durmuş, Turan, Hasan ve Hüseyin adında altı çocuğu vardır.

Zurna çalmaya askerden terhis olduktan sonra başlamıştır. Ustası, Kâzım Ateş'tir. Çırak yetiştirmemiştir. Zurna çalmanın yanında diğer önemli bir tarafı da zurna yapan biri olmasıdır. Gerek kendisine gerek çevresindeki sanatçılara yaptığı zurnaları torna kullanmadan vücuda getirmiştir.

İSMET GÜNAYDIN

1930'da Suşehri'nin Beydeğirmeni köyünde doğmuş; 9.7.2006'da vefat etmiştir. Mehmet ve Havva'nın oğludur. İlkokul mezunudur. Askerlik hizmetini Çanakkale'de yerine getirmiştir. 1944'te Yeter Hanım'la evlenmiş, bu evlilikten Yeter,Yakup, Ergün, Hanife adında çocukları olmuştur.

Zurna çalmaya 1948'de başlamıştır. Geçimini köyünde çiftçilik ve hayvancılık yaparak, düğünlerde zurna çalarak sağlamıştır. Ustası, köylüsü olan Muharrem Güneş'tir. Çırak yetiştirmemiştir. Daha çok, sanatını Suşehri ve Şebinkarahisar'da icra etmiştir. Zurnanın dışında, cümbüş ve kemençeyi de ustalıkta çalabilen nadir kişilerdendir.

Zurna: Kâzım Ateş, Davul: İhsan Ateş

KÂZIM ATEŞ

1934'te Balkara köyünün Bedilli mezrasında doğmuş, 1998'de vefat etmiştir. Hacı ve Ayşe'nin oğludur. İlkokul mezunudur. Askerlik hizmetini Amasya'da yapmıştır. Fatma hanım'la evlenmiş, bu evlilikten Yüksel, Nazif, Erdoğan, Saniye, Nezaket, Songül adında çocukları olmuştur.

Çalgı çalmaya 17-18 yaşlarında başlamıştır. Ustası; Esmen Işık'tır. Kendisi de İsmail Şahinbay'ı yetiştirmiştir. Geçimini çiftçilikten ve zurnadan sağlamıştır. Ustalıkla çaldığı eserler Suşehri ve Şebinkarahisar yörelerine aittir. Çaldığı eserlerden birisi bir süre TRT'nin açılış programında çalınmıştır.

MUAMMER ÇELİK

1953'te Gözköy'de doğmuştur. Nevzat ve Nazire'nin oğludur. Sulâlesine Hüseyinoğlları denilir. İlkokul mezunudur. Askerlik hizmetini İzmir'de yapmıştır. Geçimini çiftçilik ve hayvancılıktan sağlamıştır. 1977'de Seher Hanım'la evlenmiş, bu evlilikten dört (Mihrican, Emrah, Esengül, Nurgül) çocuğu olmuştur. Buna ek gelir olarak düğünlerde zurna çalmıştır. İstanbul'a taşınmış ve halen orada bir sitede bekçilik yaparak geçimini sağlamaktadır.

Zurna çalmaya 18 yaşında başlamıştır. Ustası, Kâzım Ateş'tir. Kendisi de İstanbul'da ikamet eden Sağpazar köyünden İlhan Yağız'ı yetiştirmiştir. Dik, Düz, Tamzara, Delilo, Hoşbilezik gibi halayları ustalıkla çalmaktadır.

Hatıra

Suşehri Halk Eğitimi Merkezi Halk Oyunları Ekibiyle Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Başbakan Turgut Özal, diğer devlet büyüklerinin Sivas'a ve Suşehri'ne geliş gidişlerinde karşılama uğurlama törenlerinde bulunduğu anları hiç unutmadığını söylemektedir.

MUHARREM GÜNEŞ

1904'te Beydeğirmeni köyünde doğmuş; 1974 yılında vefat etmiştir. Suşehri'ndeki zurna sanatçılarının ilk sanatçılarından. Şakir ve Sabire'nin oğludur. Sülâlesine Karaahmetler

denilir. Okur-yazardır. Çocukluğunun bir kısmı Merzifon yetimhanesinde geçmiştir. Askerlik hizmetini Çemişkezek'te yapmıştır. Geçimini çiftçilikten ve düğünlerde zurna çalmaktan sağlamıştır. Zeynep Hanım'la evli olup Şükrüye, Fikriye, Sevim, Nebile, Ahmet, Emriye adında altı çocuğu vardır.

Zurna çalmayı ne zaman öğrendiğini bilinmemektedir. Ancak ustasının Burunsuz Hasan adında bir zurna sanatçısı olduğu söylenmektedir. Kendisi de Esmen Işık, İsmet Günaydın'ın ustasıdır.

Hatıra

1. Dünya Savaşı'nın sıkıntılarını, çocuk yaşta yaşadı. Anası, babası olmadığından Merzifon'daki yetimhaneye verildi. Burada bir süre kaldıktan sonra, çıkan asılsız bir dedikodu üzerine yetimhaneden kaçtı. Bu dedikodu; Osmanlı'nın savaştan sonra fakir düştüğü, artık yetimlere bakacak parası kalmadığı, bir gün yetimlere verilecek zehirli yemekle hepsinin öldürüleceği şeklindeydi. Yetimhaneden kaçtıktan sonra, önüne çıkan köylerde, karın tokluğuna, harman, tarla, ahır işlerinde çalıştı; bu şekilde köyden köye geçerek altı ay sonra köyüne dönebildi.

14. ŞARKIŞLALI ZURNA SANATÇILARI

ADIGÜZEL ÖLÇAR

1949'da Şarkışla'da doğmuştur. Hacı (Ali) ve Fatma'nın oğludur.

Çocukluğu, akli ermeye başladığı zamandan itibaren babasının yanında düğünlere gidip zurna çalmakla geçer. Ustası, babası Hacı (Ali)'dir. Kendisi de çocuklarını yetiştirmiştir. Askerliğini 1969 yılında Sarıkamış'ta bandocu olarak yapmıştır.

Zurna VE DAVUL çalmayı 8-9 yaşlarında öğrenmiştir. Babası ve ağabeyi Yolcu'nun (İbrahim) yanında davul çalmıştır. Tek başına düğünlerde zurna çalmaya başlaması gençlik yıllarına rastlar. Kaba zurna çalar. Kaba zurnanın biraz küçük olanına *mırtad* zurna derler. Adigüzel Ölçar, başta Şarkışla olmak üzere, Sivas ve çevresinin yanında Ankara, Konya, gibi Türkiye'nin değişik yerlerinde sanatını icra etmiştir. Kulağının duyduğu her ezgiyi zurnayla çalabilen Adigüzel, Şarkışla yöresinde bilinen *Bico*, *Nari*, *Arabacı*, *Ağarlama* gibi halayların ezgilerini de ustalıkla çalmaktadır.

Hatıra

Gemerek'te bir düğünde zurna çalar. Düğünün ikinci günü damadı davul zurna ve halaylar eşliğinde evinden alıp hamama götürürler. Damat, hamamda yıkandıktan sonra yine davul zurna ve halaylar eşliğinde evine getirilir. Damadın evinde misafirlere yemek ikram edilir. Yemekten sonra yine davul zurna eşliğinde halaylar çekilir. Usta, o sırada zurnasını çalarken orta boylu, gözlüklü bir adamın, dikkatli dikkatli kendisini izlediğini fark eder. Zurna çalmaya ara verdiğinde adama niçin kendisine baktığını sorar. Adam, kendisinin bir doktor olduğunu, zurna çalarken nasıl ara vermeden nefes alıp verdiğini merak ettiği için izlediğini söyler. Usta, "Doktorsan sen bil." der. Doktor, böyle bir şeyin tıpta olmadığını söyler. Adigüzel Usta, tıpkı su tulumbalarında olduğu gibi davranıp burnundan nefes alarak ağzından verdiğini ve bunu ara vermeden yaptığını söyler. Usta

bu arada bize ustası ve babası Hacı'nın (Ali) nefes darlığı rahatsızlığını hatırlatır.

Adıgüzel Ölçar, Şarkışla'nın Mengensofular köyünde bir düğünde zurna çalar. Geline kına yakmak için Dökmetaş köyüne giderler. Akşam gelinin kınası yakılır. Sabah olduğunda da kız tarafının yakın akrabalarının evleri önünde nöbet dövülür (zurna çalınır), bu adettendir. Evi önünde zurna çalınması ev sahibi için bir itibar meselesidir. Evi önünde zurna çalındığında evin SAHİBİ ZURNACIYA BAŞIŞ VERİR. Nöbetten sonra zurna çalarak kız evine dönerlerken düğün kâhyası iki elini havaya kaldırır ve çaprazlama sallar. Bu hareket düğün sırasında ya bir cenaze olduğunu, ya da bir tehlikenin olduğunu ifade eder. Kâhya gelin kızın bir başkasına kaçtığını haber verir. Zurnacı zurna çalmayı bırakır. Kınacı alayı Mengensofular köyüne geri döner. Köylü kınacı alayının gelini alıp gelmesini beklerken kınacılar boş gelirler

AHMET ÖLÇAR

Şarkışla'daki zurnacılık MESLEĞİ Ahmet ÖLÇAR İLE BAŞLAMIŞTIR.

1889 yılında doğmuştur.

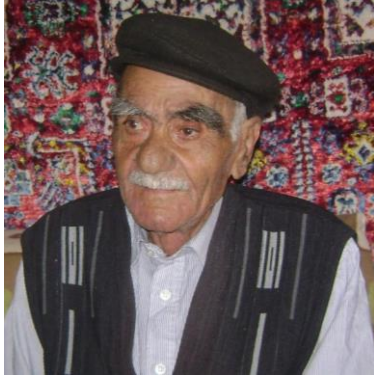
Anlatıldığına göre Ahmet Ölçar'ın babası veya dedesi Osmanlı döneminde mehter bölüğünde vazifeli imiş Aile, İstanbul'dan ayrılıp Sivas'a göçmüş. Ahmet de yıllar sonra ilkin Altınyayla (Eski adı; Tonus)'ya oradan da 1930'lu yılların başında Şarkışla'ya göç etmiştir. 1954'te Şarkışla'da vefat etmiştir.

Askerlik zamanına kadar zurna çalmayan Ahmet Ölçar, askerliğini bandocu olarak yapar. Askerde çavuş olduğu için çevresinde Çavuş, Çavuş Ahmet diye tanınır. Askerden bir klarnetle döner. O günden sonra klarnetin yanında zurna çalmaya başlar. Evlenen aile kuran Ahmet'in bir oğlu olur. Adını Ali koyarlar. Ahmet Çavuş oğlunu da zurnacı olarak yetiştirir. Ölçar ailesindeki zurnacılık böyle başlar. Ondan sonra kuşaktan kuşağa zurna çalma işi bir meslek olarak intikal eder.

Hatıra:

Eskiden düğünlere ya yürüyerek ya da at arabalarıyla gidilirmiş. Ahmet Ölçar, oğlu Ali'yle birlikte bir köye düğün çalmaya giderlerken yolda at arabaları devrilir ve kaza yaparlar.

ALİ ÖLÇAR / HACI ÖÇAR

1929 Şarkışla doğumludur. Lakabı Hacı'dır. Ahmet ve Güllü'nün oğludur. Sülâlesi Poşa yahut Elekçi olarak bilinir. Askerlik hizmetini Dört Yol'da yapmıştır. Fatma Hanım'la evli olup beş oğlu vardır. Halen Şarkışla'da yaşamaktadır.

Zurna çalmayı babası Ahmet Çavuş'tan öğrenmiştir. İlk olarak 17, 18 yaşlarında işe çıkmış, Şarkışla'nın Dökmetaş köyünde zurna çalmıştır. Bu onun babası olmadan katıldığı ilk düğündür. İlk düğününde oldukça heyecanlanır. Kendisi de çocuklarına zurna çalmasını öğretmiştir.

Hatıra:

Vaktiyle Nevşehir'in Göynük köyünde bir düğünde zurna çalmak için anlaşır. Devrinin yolculuk şartları gereği bir handa konaklamaları gerekir. Hanı bir Ermeni işletmektedir. Beş saatlik bir yürümenin ardından geldikleri handa soba yanmaz. Kış şartlarında beş saatlik bir üşümeden sonra geldikleri handa da ısınamadıkları için hancıyla kavga ederler. Gelin Avanos'tan getirilecektir. Handan ayrılıp Göynük'e doğru giderlerken yollarını bir kadın keser. "Mehterler bir dakika eğlenin / durun." der. Ali Ölçar'ın yanında davulcusu Osman Ölçar ile köçeklik yapan Osman Kara da vardır. Nevşehir yöresindeki düğünlerde köçeklerin oyun oynaması âdeti olduğu için zurnacı yanında köçek gezdirir. Bunlar; "Tamam düğününün çalarız." derler. O yörede düğünlerle ilgili hazırlık bir hafta öncesinden başlamış. Kadın düğünü tertip edenleri köy odasından çağırır. Tertip heyeti zurnacıyı ve ekibini düğün yerine götürürler. Ali Ölçar, o sırada pala bıyıklıdır. Düğüncülerden biri, "Pala, bize bir şeyler çal." der. Ali usta çalmaya başlar. Heyet çok beğenir, ücreti konuşur ve düğünde çalmaları için anlaşır. Düğün zamanı geldiğinde gidip düğünü çalar ve ücretlerini alırlar. Düğün bittikten sonra Gaş köyünden bir atlı gelir, düğün sahibine zurnacının durumunu sorar. Düğün sahibi zurnacının

çok mahir olduğunu söyler. Atlı, Ali Usta'ya kendi düğünlerinde de zurna çalmalarını söyler.

Sabah olduğunda birlikte Gaş köyüne doğru yola çıkarlar Ali Usta'nın davulcusu ve köçeği ücrete razı olmaz. Yolda münakaşa ederek giderler. Bir yere geldiklerinde yol ikiye ayrılır. Sağdaki yol köye, soldaki yol tren istasyonuna gider. Ali Usta atın sırtındadır, diğerleri yürümektedir. Yol ayrımına geldiklerinde Osman Ölçar ve Osman Kara köye değil de tren istasyonuna gitmek isterler. O sırada onları götüreren adam köyde kendisine kızacaklarını düşünerek onları mutlaka köye götürmek ister. Davulcuyu ve köçeği razı edemez. Adam tabancayı çeker ve "Bu düğünü siz çalmazsanız sizi vururum." der. Osman Kara cebinden tütün tabakasını çıkarır. Bir kısmı görünecek şekilde adama doğrultur "Sen de var da biz de yok mu?" der. Ali Usta aracılık yapar. Köylüye, Osman Kara'nın sağının solunun belli olmayacağını, çekip adamı vurabileceğini söyler. Böylece köye giderler. Eve buyur edilirler. Ali Usta gider. Osmanlar yukarı çıkmazlar. Osman Kara, evin sahibine der ki "Öyle bir adam göndermişsin ki tabancayı doğrulttu, bizi soymaya kalktı." O sırada kendilerini köye getiren adam hızla oradan kaçar gider.

Düğün şartlarını bir daha konuşurlar. Osman Kara razı olmaz. Köylü zor durumda kalır. Köyü zorla düğünü çaldırmak ister. Osman Kara ayağa kalkar "Buyurun bizi vurun. Ne olacak?" Der göğsünü açar. Köylü Ali Usta'ya işi düzeltmesini rica ederler. Ali Usta'nın elinden bir şey gelmez. Köyden ayrılır. Birlikte istasyona gelirler. İstasyonda bir kahvehanede otururlar. Kahvenin sahibi onları çok iyi karşılar. Çay ikram eder. Osman Kara, şüphelenir. Patron, düğün sahibinin dayısı olduğunu, yeğeninin düğününü çalmalarını, gerekirse parayı kendisin vereceğini söylerse de başta Osman olmak üzere razı olmaz. Oradan trene biner ve Şarkışla'ya dönerler.

ALİ ÖLÇAR

1949'da Şarkışla'da doğmuştur. Bayram Ölçer'in oğludur. İlkokul mezunudur. Askerlik hizmetini 1969'da Babaeski'de yapmıştır. Köy Hizmetlerinde çalışmış ve buradan emekli olmuştur. Fatma hanımla evlidir. Emir Şadi, Züleyha, Turan Şadi, Makbule, Bayram, şifa adında çocukları vardır.

AZMİ EKİCİ

1928'de Elmalı'da doğmuş, 1990'da köyünde ölmüştür. Çocukluğunda köylerinde okul olmadığı için okula gitmemiştir. Ömrünü köyünde geçirmiştir. Çiftçi bir ailenin çocuğudur. Çocukluğu köyünde geçer. Tarlada, bağda, bahçede çalışan babasına azık götürür. Böylece ailesine işlerde yardımcı olur. Askerliğini 1948 yılında Yozgat-Yerköy'de piyade olarak yapmıştır. Dört çocuğu vardır.

15-16 yaşlarında babasının yanında çobanlık yapmaya başlamıştır. Sabahın erken kalkıp koyun otlatmaya giderler. Bu sırada kaval çalmayı öğrenir. Daha sonra zurna çalmaya başlamıştır. İyi bir zurnacı olmasının yanında, eline kaşık alarak çok güzel oyunlar oynadığı söylenir.

BÜLENT ÖLÇAR

14. 04. 1977 günü Şarkışla'da doğmuştur. Çevresinde Arap diye tanınır. Baba-anne: Adıgüzel ve Melek'in oğludur. Ortaokul mezunudur. Askerliğini Kars'ta yapmıştır. Geçimini aile mesleği olan çalgıcılıktan sağlamaktadır. Başta düğünler olmak üzere, çeşitli şenlik ve yarışmalarda sanatını icra etmektedir.

Elekçi sülalesindeki hemen her çocuk, akli ermeye başladıktan sonra genellikle babalarının yanında düğünlere, eğlencelere katılır. Çeşitli müzik aletlerinin icrasını öğrenir. Bülent de aile büyüklerinden birinin yanında, düğünlere, eğlencelere katılır. Hem klarnet, davul, zurna gibi çalgıların icrasını öğrenir hem de gidilen ortamların davranış

kalıplarını öğrenir. Çünkü bu ortamların temel özelliği eğlenceye dayalı olmalarıdır. Zurnacının görevi de eğlendirmektir. Ustası, Şarkışla'da çok meşhur olan ve aynı zamanda amcası olan Yolcu'dur. Bülent, 11-12 yaşlarından itibaren çalmaya başladığı kaba zurnayı ustalık derecesinde icar etmektedir. Kaba zurna çalmak, ona göre bir ayrıcalıktır.

Hatıra:

Bülent en çok düğünlerde yediği yemekleri unutmamıştır.

CAFER YILMAZ

1955'te Gazibey köyünde doğmuştur. Hamit ve Zarife'nin oğludur. Sülâlesine Memoğlu denilir. İlkokulu üçüncü sınıfa kadar okuyabilmiştir. Askerlik hizmetini Adana'da yapmıştır. 1972'de Şarkışla'nın Oluktaş köyünden Hacı Ahmet kızı Fikriye'yle evlenmiş ve evlilikten 4 çocuğu (Hüseyin, Fatih, Hasan, Fadime) olur. Halk müziğine ait tüm havaları çalabilmektedir. Zurna çalmayı, ağabeyi Mehmet Yılmaz'dan öğrenen Cafer, kendisi de Yılmaz Tokay'ı yetiştirmiştir. Sanatını, genellikle Şarkışla, Gemerek ve Kayseri'nin ilçelerinde icra etmiştir.

Çocukluğu, gençli ve zurna çalmaya başlaması, kendi ifadesiyle şöyledir:

“Aklım yetmeye başladığında Gazibey köyünden Altınyayla'nın Paşaköyü'ne göç ettik. Burada babamla birlikte davar otlatır, tarlaya giderdik. Zaman böyle ilerledi. Sekiz yaşıma değmişim. Paşaköyü'ne okul açıldı. Okul da denmez, köy odasıydı. Ancak ilkokul üçe kadar okuyabildim. Maddi durumlar ve işlerimizin yoğun olması sebebiyle, babam okuldan aldı. Sonrasında artık kendi başıma dana yaimaya, davar otlatmaya başladım. Ben ve ağabeylerim çalışıyorduk. Mehmet abim zurna çalmaya başlamıştı. Arada abimin yanı sıra düğünlere gidiyordum ve davul çalışıyordum.

1967 tarihinde Paşaköy'den Kayseri'ye göç ettik. Orada Hava İkmal'de çalışmaya başladım. Cahil olduğumdan, ileriye göremediğimden, oradan ayrıldım. Lokantalarda garsonluk, çay ocaklarında ocakçılık yaptım. Sonrasında dayımın yanında inşaatlarda kalıpcılığa başladım. On dört sene kalıpcılık yaptım. 1972 yılında evlendim. 1975 yılında askere gittim. Askerden geldikten sonra bir süre inşaatlarda çalışmaya devam ettim. Şarkışla subay lojmanlarının yapımında çalıştım. Derken 1980 darbesi oldu ve o işler de durduruldu. O sırada beni bir düğüne götürmek için geldiler. Ben de abimin yanında çat pat çalmayı öğrenmiştim. 'Yok, ben bilmem.' dediysem de dinlemediler. Böylece Şarkışla'nın Büyük Yüreğil köyüne zurna çalmaya gittim. İlk defa zurna çalmaya gittiğim o köyle beraber, o gidişimle sekiz tane düğünde zurna çaldım. Bir daha da zurna çalmayı bırakmadım. Geçimimi bundan sağlıyorum."

Bir festival sırasında Şarkışla Halk Oyunları Ekibi oyununu oynarken
(Baştan üçüncü Cafer Yılmaz)

FERHAT TUTAL

Emlek yöresi Hüyük köyündendir. 5.11.1955 günü Hüyük'te doğmuştur. Tatlı lakabıyla tanınır. Hüseyin ve Gülkız'ın oğludur. Emine Tatal ile evli

olup Gonca, Cangül, Kibar, Nurgül, Aydın adında beş çocuğu vardır. Askerlik hizmetini Hatay'da onbaşı olarak yapmıştır. Köy bekçiliği yapmıştır ve köyünde yaşamaktadır. Ustası Mehmet Yel'dir.

Hatıra:

Ferhat Tural bir sabah evinin balkonuna oturur ve dertli detli zurna çalmaya başlar. O gün, komşu köyleri olan Ortaköy'de yapılacak olan düğünde zurna çalacakmış. Evinin balkonunda zurna çalarken dalar gider ve düğüne gideceğini unuttur. Ortaköylüler beklemekten usanır ve zurnacının evine birini gönderirler. Zurnacının ailesi usta hasta diye haber verirler. Düğün sahibi bir traktöre biner ve Hüyük köyüne gider. Bir de bakar ki hasta dedikleri zurnacı, evinin balkonunda zurna çalmaktadır. Hemen Ferhat'ın gönlünü yaparlar. Usta hazırlanıp Ortaköy'e zurna çalmaya gider.

1976 yılında evlenen Ferhat Tural'ın düğünü pazartesi günü yapılır. Herkes harman yerine toplanır. Davulcu Muharrem de gelmiş ve yerini alır. Ancak zurnacı Mehmet Yel, orada yoktur. Bundan dolayı düğün bir türlü başlamaz. Kısa süre sonra Mehmet Yel'in gece hastalanıp köy dolmuşuyla Anakara'ya götürüldüğü duyulur. Damat olan Ferhat, hemen zurnasını getirtir ve kendi düğününde zurna çalar.

İBRAHİM ÖLÇAR (YOLCU)

1945 yılında Şarkışla'da doğmuştur. Lakabı Yolcu'dur. Ali (Hacı), Fadime'nin oğludur. Bir yol üstünde doğduğu için "Yolcu" adıyla anılmıştır. Herhangi bir tahsil görmemiştir. Askerlik hizmetini Manisa'da yapmıştır. Evlenmişse de çocuğu olmamıştır. Yolcu, denilince halkın zihninde kimi acı olaylar canlanır. Ömrünün son demlerinde bazı tatsız olaylar yaşamış; bir cinayete karışmıştır. 2004 yılında hayatını kaybetmiştir.

Zurnacılığı dillere destandır. Kendisine has bir zurna üflemesi vardır. Çaldığı havalar uzaklardan seçilebilir. Ustası, babası Ali (Hacı) Ölçar'dır. Çocukluk yıllarında babasının yanında düğünlere katılır, onun davulculuğunu yapar. Zamanla usta bir zurnacı olur. Hayatını zurna çalmakla kazanan İbrahim, başta Sivas olmak üzere memleketin değişik yörelerinde zurna çalar. Tanıkların anlattıklarına göre Yolcu (İbrahim), zurna çaldığı zaman etkilenmeyen, içi titremeyen kimse

olmazmış. Yolcu, başta kardeşleri olmak üzere sülalesinden veya dışarıdan birçok zurnacının yetişmesine vesile olur.

Hatıra:

Şarkışla'nın Kanak köyünde kardeşi Adıgüzel'le birlikte bir düğünde zurna çalarlar. Şiddetli bir kış vardır. Düğünden sonra Şarkışla'ya yürüyerek gelmek zorunda kalırlar. Yolda gelirken Yolcu'nun ayağı kayar ve bir yârdan aşağı düşer. Onu çıkarmak için kardeşi Adıgüzel, davulunun iplerini çözer ve ipi uzatıp onu yardan yukarı çıkarır. Yollarına devam ederler. Hava Radar Mevzi Komutanlığının yakınlarına geldiklerinde bir adamla karşılaşırlar. Adam bunlara silah çeker ve paralarını vermelerini ister. Yolcu, tedirgin olur, parayı vermek ister. Adıgüzel, parayı vermeyeceklerini söyler. Silah çeken kişi, aslında bunların babalarının bir arkadaşıdır ve bunları denemek için böyle bir şey yapar. Yolcu ve Adıgüzel, Şarkışla'ya gelir ve olanları babalarına anlatırlar. Onlara silah çeken adam da bir iki gün sonra Şarkışla'ya gelir ve olanları zurnacıların babası Hacı Ölçar'a anlatır. "Pala bıyıklı olanı (Yolcu) hemen parayı verecekti ama şu davulcu olan pek yaman çıktı." der.

Davul çalan İsmet Ölçar, Zurna çalan Yolcu (İbrahim Ölçar

İSMET ÖLÇAR

1958 yılında Şarkışla'da doğmuştur. Ali-Fatma Ölçar'ın oğludur. Dedeleri Sivas'tan göçüp Şarkışla'ya yerleşmişlerdir. Askerlik hizmetini İstanbul'da yapmıştır. Zurna çalmayı babasından öğrenmiştir. Bir dönem Sivas'ta üç yıl kalır. Düğünlerde ve şenliklerde zurna çalarak para kazanmaktadır. Evli ve 3 çocuk babasıdır. Zurna çalmayı çocukken babasından öğrenen İsmet Ölçar, kendisi de oğlu Orhan Ölçar'ı yetiştirmiştir. Şarkışla, Gemerek'te köy düğünlerine gitmiş, Çepni belediyesinde 15 yıl resmi törenlerde zurna çalmıştır.

Hatıra:

Zurna çalmayı babasından öğrenir. Babası bir tasın içine su doldurur. Oğlunun eline bir ekin sapı verir ve hiç ara vermeden tasın içindeki suya üfleyip suyu fokurdattığını ister. Eğer suyun fokurtusu kesilirse, babası elindeki davul tokmağıyla onun kafasına vurur. Böylelikle nefesi burundan alıp ağızdan vermeyi ve bunu hiç ara vermeden yapmayı öğrenir. Ama bu arada babasından hayli tokmak yer.

Zurnayı yeni çalmaya başladığı zamanlarda, zurna çalmak için bir teklifi alır. Bunu babası Ali Ölçar'a haber verirler. Babası da oğlunu, zurnayı çalamaz ve onu düğünden kovarlar, diye bekler. İsmet Ölçar, aldığı ilk düğünde zurna çalmayı başarır ve o günden sonra zurna çalmayı hiç bırakmaz ve der ki "Eğer o gün düğünden kovulsaydım, bir daha zurna çalamazdım."

Sivas'ta kaldığı yılları hiç unutmayan usta, Sivas'ı ve Sivas'taki ustaları çok sever. O zurnacılarla ilgili şu hikâyeyi nakleder.

Sivas'ta bir zurnacı davulcusuyla birlikte bir damın üstünde zurna çalar. Ahali de halay çekmektedir. Davulcunun doğru çalmadığını gören zurnacı, ona nasıl bir tekme vurursa onu damdan aşağı düşürür. Davulcu, hayvan gübresine baş aşağı saplanır. Davulcunun ayakları yukarda çırpınır, bir müddet çırpındıktan sonra ahali hem güler hem de onu kurtarır.

KADİR TAMER

1975'te Şarkışla'nın

Mengensofular köyünde doğmuştur. Veli ve Şükran'ın oğludur. Üç kız, üç erkek altı kardeşirler. İlkokulu köyünde okumuştur. Bir müddet çobanlık yapmıştır. 1988'de Sivas'ta Vakıflar Yurdunda yatılı olarak kalmaya

başlamış, ortaokul tahsilini sürdürmüştür. Ancak ortaokul ikinci sınıftan sonra öğrenimine devam edememiştir.

Çobanlık yaptığı sıralarda kaval çalmayı öğrenmiş, 14 yaşında daha sonra zurna çalmaya başlamıştır. 1997 yılında Parkinson hastası olan babası vefat edince, evin geçimi Kadir'in omuzlarına binmiştir. O da düğünlerde zurna çalarak evinin geçimini sağlamıştır.

1999 yılında evlenmiş; bu evlilikten iki kızı olmuştur. 2009 yılında Şarkışla'ya yerleşmiştir. Genellikle Şarkışla ve Sivas yörelerinde zurnacılık yapmaktadır.

Hatıra:

Fakir bir ailenin çocuğu olan Kadir, zurnaya merak saldığı zamanlarda zurna almaya para bulamaz. Annesinin ineklerinden elde ettiği tereyağı karşılığında kendisine bir zurna alır.

Kadir, bir ağaç dalından kendine kaval yapmak ister. O sırada bıçakla elini ve dizini kestirir.

Kadir Tamer, Gemerek'in Alakilise köyünde zurna çalarken zurnası çatlar. Zurna hava aldığı için ses bozuk çıkmaya başlar. Kadir, bir hal çaresi ararken zurnayı bir ipe sıkıca bağlar ve çalmaya devam eder.

Gemerek'in Talazlı köyünde bir düğünde zurna çalar. Düğün sahibi Kadir'in parasını vermez. Kadir, buna çok sinirlenir. Yürüyerek Başören köyüne gelir. Yaşı küçük olduğu için yola tek başına devam edemez. Burada dayısını da yanına alarak kendi köyüne gelir.

MEHMET YEL

1930'da Şarkışla'nın Hüyük köyünde doğmuştur. Murat ve Teslime'nin oğludur. Sülâlesine Haydaroğulları denilir. Tahsili yoktur. Çocukluğu ve gençliği tarla ve hayvancılık işleriyle geçmiştir. Askerlik hizmetini İstanbul Sarıyer'de yapmıştır. Güllü Yel ile evli olup Cennet, Şeref, Süleyman, Fadime adında 4 çocuğu vardır. Zurna çalmaya 24 yaşında başlamıştır. Zurna çalmayı ağabeyi Süleyman'dan öğrenmiştir. Kendisi de Tatlı Tatal'ı yetiştirmiştir. Zurna çalmaya başladıktan sonra geçimini zurna çalmaktan sağlamıştır. Daha çok Şarkışla Emlek yöresindeki düğünlerde zurna çalmıştır.

Hatıra

Düğünün birinde zurna çalarken zurnanın dili kırılır. Zurnacının durumuna herkes güler.

RAMAZAN TOPÇU

1966 yılında Şarkışla'da doğmuştur. Mehmet ve Nazmiye'nin oğludur. Çiftçilikle geçinen bir ailenin çocuğudur. İlkokul mezunudur. Askerliğini Anamur'da yapmıştır. Evli ve 3 çocuk babasıdır. Çocukluğunda çobanlık yaptığı sıra, kendi kendine kaval çalmasını, 1988'de de zurna çalmayı öğrenir. Düğünlerde zurna çalmaya başlar ve bu geçim kaynağı olur. Ustası olmamakla beraber, kendisi Servet Yılmaz'ı yetiştirmiştir.

Hatıra

Ramazan Topçu, çaldığı düğün bittikten sonra bir pilotun arabasıyla Şarkışla'ya dönmek için yola çıkar. Pilota, yolların iyi olmadığını, arabayı izni olursa kendisinin kullanması ister. Pilot, buna razı olmaz. Bir müddet gittikten sonra, pilot, arabayı kuma kaptırır ve kaza yaparlar. Kazada pilot alnından yara alırken Ramazan Topçu'nun kolu çatlar şişer. Evine geldiğinde kendisini düğüne götürmek için gelenleri görür. Onlara daha önce söz vermiştir. Sözünden dönmez şişmiş koluyla düğün çalmaya gider. Çatlak ve şişmiş koluna

aldırmadan zurnasını çalar. Düğün sahipleri zurnacın bu durumunu görüp ona daha çok hizmet ederler.

VEDAT ÖLÇAR

1972 yılında Şarkışla'da doğmuştur. İbrahim ve Yurdağül'ün oğludur. Askerliğini 1992 yılında İzmir-Foça'da deniz komandosu olarak yapmıştır.

Zurna çalmaya küçük yaşlardan heveslenmiş, 13 yaşında zurna çalmayı öğrenmiştir. Genellikle Şarkışla, Sivas ve Kayseri yörelerinde yapılan düğünlerde sanatını icra etmiştir. Ustası babası olan İbrahim Ölçar'dır. Kendisi de Kenan Ölçar'ı yetiştirmiştir.

Hatıra:

Vedat Ölçar, Sivas'ın Arpayazı köyünden birilerinin düğününü çalmak için anlaşıp. Normal şartlarda düğün üç gün sürer. Üçüncü gün gelinin indirilmesiyle düğün biter. Ancak Arpayazı köylüleri gelin indikten sonra düğünü bitirmezler. Zurnacıya dördüncü günü de zurna çaldırırlar.

YILMAZ TOKAY

1963'te Şarkışla'nın Gümüştepe (Yapaltın) köyünde doğmuştur. Babası Tulumcu lakabıyla anılan biri olup, annesinin adı Kadriye'dir. Etrafta "Tulumcunun Oğlu" diye bilinmektedir. Babası bu köye Gümüşhane'den göç etmiştir. Zurna çalmayı ilkokul çağında öğrenmiştir. Ustası Şarkışla'da "Ditdiri'nin Ali" diye bilinen Ali ustadır. Yılmaz sık sık okuldan kaçmış, şimdi "Şehitler Parkı" diye bilinen parka gelip Ali ustadan öğrendiği zurna çalmaya çalışmıştır. Bu yüzden ilkokulu bitirememiştir. Ailesi her ne

kadar onu zurna çalmaktan caydırmaya çalışmışlarsa da başaramamışlardır. Zurna çalmada ayrıca Mehmet Yılmaz ve Cafer Yılmaz'dan da istifade etmiştir. Askerliğini de Çanakkale'de Askeri Gazinosunda çeşitli çalgılar çalmak suretiyle yerine getirmiştir. Daha sonra Almanya'ya gitmiş, işçilik yapmıştır. Başta Şarkışla ve yöresi olmak üzere çeşitli tören ve düğünlere katılmış; Almanya, Fransa, Hollanda gibi dış ülkelerde de sanatını icra etme imkânı bulmuştur. Halen Almanya'da yaşayan usta sanatını orada da icra etmeye devam etmektedir.

Hatıra

Şarkışla'nın Sağır köyünde (Şarkışla'nın şimdiki Sağır mahallesi) bir düğün alır. O sırada davulcusu yoktur. Çamalininoğlu'nun kahvesine gider Mahmut Bekik'i bulur. Mahmut'un elleri arı sokması nedeniyle şişmiştir. Mahmut'u alır birlikte Sağır'a giderler. Mahmut içinden Allah vere de Sivas Halayı çalmasa diye geçirir. Çünkü o daha acemidir ve Sivas Halayını bilmemektedir. Düğüncüler düğün sırasında; "Çal bir Sivas Halayı!" derler. Yılmaz usta başlar Sivas Halayını çalmaya. Mahmut, düğüncülere arkasını döner ve davuluna vurmaya başlar. Ritimdeki bozukluğu fark edenler; "Ya hu! Bizim bildiğimiz davulcular halaycının ayağına bakar, şu senin davulcu nereye bakıyor?" diye Yılmaz ustaya sorarlar. Yılmaz usta da; "Sivas Halayını bilse, o da bakacak." deyince herkes gülmeye başlar.

Şarkışlalı Zurnacılar, davulcular ve oyuncular toplu halde

YÜKSEL ÖLÇAR

1947'de Şarkışla'da doğmuştur. Ali (Hacı) ve Fatma Ölçar'ın oğludur. Herhangi bir tahsili yoktur. Evli ve üç çocuk babası olan Yüksel Ölçar'ın eşi, vefat etmiştir. Askerliğini Isparta Eğridir Komando Komutanlığında bandocu olarak yapmıştır.

Çocukluktan beri zurna çalabilen Yüksel Ölçar'ın ustası, babası Ali (Hacı) Ölçar'dır. Başta Sivas ve çevresi olmak üzere İstanbul, Ankara ve Türkiye'nin hemen her yöresinde sanatını icra etmiştir. Zurnanın yanında klarnet, cümbüş ve saz da çalabilmektedir.

Hatıra:

Aynı zamanda güreşçi de olan Yüksel Ölçar, katıldığı düğünlerde güreş de yapar. Vaktiyle katıldığı bir düğünde damada kispet giydirip meydana çıkarır ve "Var mı kendine güvenen bir yiğit?" derler. Yüksel Ölçar, kolundan davulunu sıyrır meydana çıkar. "Hiç davulcu güreşir mi?" derler. O da "Damat güreşiyor da davulcu neden güreşmesin?" der. Damatla güreşir ve hemen onu yıkar. Damadına çok güvenen

kaynanası onun yıkılmasına üzülr neredeyse kızını vermekten vazgeçecek olur. Kaynananın gönlünü yaparlar. Bu sırada davulcuya da bir koyun hediye ederler.

15. ULAŞLI ZURNA SANATÇILARI

DURMUŞ YILDIRIM

1952 Ocak ayında Ulaş'ın Karaşar köyünde doğmuştur. Turan ve Esmâ'nın oğludur. Sülâlesine Şeyh Durangil denilmektedir. İlkokul mezunudur. Çocukluğu ve gençliği köyde sığır-davar yayararak ve rençberlik yaparak geçmiştir. Geçim sıkıntıları ve tarım alanlarının yetersizliğinden dolayı 1992'de Ulaş'a göçmüştür. Askerlik hizmetini Afyon Emirdağ'da ve Van Başkale'de yapmıştır. Geçimini köyündeki tarlalardan ve gittiği düğünlerden sağlamaktadır. 1987'de Hatice Hanım'la evlenmiş üçü kız ikisi erkek beş tane çocuğu olmuştur. Hatice Hanım'dan önce de bir evliliği daha vardır. Bu evlilikten bir oğlu vardır.

Gençlik yıllarında köyde çobanlık yaparken kaval çalmış, kavalın yanında kendi kendine cura çalmayı da öğrenmiştir. Zurna çalmaya başlamasını da şöyle anlatmaktadır:

“Ben çalarken köydekilerden bazıları halaya tutuşurlardı. İyi çaldığımı söylerlerdi. Derken köyde bir düğün olacaktı. Zurnacı gelmedi. Bize söz verdiği halde başkası daha fazla para vermiş oraya gitmiş. O zaman dedim ki, ben bu zurnayı çalacağım. Hem o kadar para alıyorlar, hem de gelmiyorlar, dedim. Öylece ilk düğünü çaldım.

İlerleyen zamanlarda merakım gittikçe arttı. O günlerde Sivas'tan Alibaba mahallesinden bir öğretmen geldi bizim okula. Vekil öğretmen miydi neydi. İsmi Ahmet'ti o öğretmenin. İşte Ahmet Hoca Sivas'ta ekipteymiş. Ahmet Hoca sağolsun, bana yardımcı oldu. On günde dört tane halay öğretti bana. O mırıldandı ben çalmaya çalıştım derken öğrendim bir şeyler. Ben zurna çalıyordum ama utanarak sıkılarak çalıyordum. Maddi sıkıntılarda olunca mecburiyetten düğünlere gitmeye başladım.”

Daha çok yöre halay ezgilerini çalmaktadır. Çırağı yoktur. Düğünlere giderken fazla fiyat istemediği için yörede daha çok Dursun Yıldırım tercih edilmiştir.

Hatıra

Köyde bir düğüne çalmaya gitmiştim. Neyse düğünde çaldık paramızı aldık. Çok sıkışık olduğum günlerdi. Eve gelince parayı yattığımız yatağın içine, yünlerin arasına sakladım. Aradan zaman geçince ben parayı orda unutmuşum. Aradan 7 sene mi geçti 8 sene mi, hanım yünleri yıkarken para çıktı ortaya. Parayı elimize aldık ama paranın bir değeri kalmamış. Paranın üstünde yatıyormuşuz ama çektiğimiz sıkıntılarda yanımıza kar kaldı.

İSMAİL KAYA

17 Şubat 1948 günü Kangal'ın Mısırvan köyünde doğmuştur. 50 yıldır Ulaş'ta yaşamaktadır. Mehmet ve Seher'in oğludur. İlkokul mezunudur. Askerlik hizmetini, Balıkesir Edremit ve İstanbul Hadımköy'de yapmıştır. Hadımköy'de bondo takımında vazife yapmıştır. Evli olup üç çocuğu vardır. Ulaş'taki Devlet Üretim Çiftliği'nde şoför olarak çalışmış, buradan emekli olmuştur.

Çocukluk yıllarından itibaren müziğe karşı bir hevesim olan İsmail, zurna çalmaya 1963 yılında başlamıştır. Namına, Pano denilen ve 1990'ların başında vefat eden Ali Emmi ile birlikte köy düğünlerine gitmiş, onun yanında davul çalmıştır. Daha önce acemice de olsa zurna çalmakta iken, ustasının yanında zurna çalmayı da ilerletmiştir.

Kendisi de şu anda İstanbul'da sanatını icra eden Çavdarlı Ali'yi yetiştirmiştir.

Dinlediği her parçayı çalabilmekte, ancak daha çok Köy Ağırması, Yanlama, Hoş Bilezik, Sarıkız, Sallangel, Bico Hanzara, Moro gibi havaları ustalıkla çalmaktadır.

Hatıra

Zurna çalmayı yeni öğrendiğim günlerdi. “Gel beri yar gel beri” ve “Bu tepe kumlu tepe” bildiğim parçalar bunlardı o günlerde. Bir kış günü Kangal'ın Deligazi köyünden birileri traktörler ile geldiler yanıma. Düğün sahibi

-Geçenlerde 18 yaşından bir oğlum öldü. Öbür oğlumun da düğün zamanı geldi. Ben davul zurna çaldırmak istemiyorum ama kız tarafı davul zurna olmadan kızı evden çıkarmıyor. Sen köye gel bir-iki saat dur. Sonra gidersin. Paran neyse fazlasıyla veririm, dedi.

Neyse köye gittik. Mum sekili odaya toplanmışlar. Sakallılar üst başta, gençler yerde oturuyorlar. Kapının ardına bir sandalye koydular biz de oraya oturduk. Bu arada ev hiç cenaze evine benzemiyor. Meğer beni kandırmışlar. Sakallının biri gençlere;

-Kalkın çocuklar halay çekin. Zurnacı sen de halay havası çal, dedi.

Ben de;

-Hacı emmi ben halay bilmiyorum. Benim bildiğim “Gel beri yar gel beri” ve “Bu tepe kumlu tepe” bunlar başka da bir şey bilmem dedim, dedim.

Hacı Emmi bana kızdı ve

-Bak hele şuna, bizi kandıracak, dedi.

Baktım iş karışacak;

-Bende sara hastalığı var, kalp hastalığı var, dedim.

Neyse gençler ayağa kalkıp halay vaziyeti aldılar.

-Halay çal, dediler.

Ben çalamayınca biri bana bir yumruk attı. Ben hemen can çekişir gibi yere yattım, ölmüş numarası yaptım. Yanımda kardeşim vardı. O da gerçek sanmış.

-Ağabeyimi öldürdünüz, diye ağlamaya başladı.

Bu arada köyün muhtarıymış düğün sahibine ve bana vuran adama kızmaya başladı ve birine;

-Traktörü hazırlayın, diye seslendi.

Bu sefer ben korkmaya başladım. Çünkü mevsim kış, hava çok soğuk. “Traktörün teknesinde Ulaş’a gidene kadar ölmem inşallah diyorum kendi kendime.

Neyse traktörün teknesinde Ulaş’a getirdiler beni. Karakol komutanı;

-Getirin cenazeyi buraya, dedi.

Götürdükleri zaman başçavuş kalbime bir çöktü az kalsın nefesim kesilecekti. Dedim bu iş böyle olmayacak yavaş yavaş ayılmaya başladım. Kendime gelip ayağa kalkınca başçavuş bunlara bir güzel dayak attı. Bana usulca;

-Kaç paraya anlaştın, diye sordu. Ben de

-2,5 lira, dedim.

-Yok oğlum 5 lira diyeceksin, dedi.

Öbürlerinin yanında;

-5 lira, dedim.

Bu sefer diğerleri itiraz etti, ama başçavuş 5 lirayı alıp onları gönderdi. Biraz sonra da;

-Al şu 2,5 lirayı gerisi de benim, dedi ve beni de evime gönderdi.

16. YILDIZELİLİ ZURNA SANATÇILARI

AHMET PEHLİVAN

21.03.1966 günü Aşağıçakmak köyünde doğmuştur. Turan Pehlivan'ın oğludur. Sülâlesine Deli Hocagil denilir. İlkokul mezunu olup, tahsilini köyünde yapmıştır. Geçimini köyünde çiftçilikten sağlamıştır. Askere gitmeden önce evlenmiş; bu evlilikten beş çocuğu olmuştur. Askerlik hizmetini Balıkesir ve Akşehir'de yapmıştır.

Zurna çalmayı 1999'da Sivas'ın Yıldızeli'nin Yiğitler köyünden olan Mahmut Gülhan'dan öğrenmiştir. Çırağı yoktur.

Hatıra

Yıldızeli'nin Ortaçakmak köyünde misafir karşılarken traktör üzerimden geçti. Bu kaza sonucu ayaklarımın ikisi de kırıldı.

...

Yıldızeli'nden Sivas'a giderken belediye otobüsü devrildi. Arka koltukta oturuyordum. Kendimi bir anda direksiyonun üzerinde buldum. Bu kazada sağ ayağım, üç kaburgam ve bir de çenem kırıldı.

...

Yıldızeli'nin Eğnebeğ köyünde damat gezdirirken traktörün römorku devrildi. Bu kazada kolum kırıldı.

...

Yıldızeli'nin Yiğitler köyünden gelin getirirken kaza yaptım. Yıldızeli'nden köye gelirken yolda bir kadın gördüm, acıyıp onu motosikletime bindirdim. Kadın biraz kiloluydu ve motosikletin arka tekeri bir çukura düşünce, önü kalktı devrildik. Kadına; "Beni yerden kaldır." dedim. Kadın oralı bile olmadı, bana kızdı. Bu kazada da kolum kırıldı.

HASAN SAKARYA

12.12.1976 günü Aşağıçakmak köyünde doğmuştur. Ömer Sakarya'nın oğludur. Çocukluğu köyünde geçmiştir. İlkokul mezunu olup, tahsilini köyünde yapmıştır. Askerlik hizmetini Çanakkale ve Edirne'de jandarma olarak yapmıştır. Evli olup iki çocuğu vardır.

Zurna çalmaya 1999'da başlamıştır. Zurna çalmanın yanında fayansçılık da yapmıştır. Ustası ve çırağı yoktur.

HÜSEYİN AYDOĞAN

1933 yılında Yıldızeli'nin Yusifoğlan köyünde doğmuştur. Murtaza ve Maviş'in oğludur. Sülâlesine Çödülgi denir. İki kere evlenmiş, çocuğu olmamıştır. Ömrünü köyünde geçirmiştir.

Zurna çalmayı kayınpederi Durmuş'tan öğrenmiştir. Kendisi de Durmuş Sarı ile Hasan Çınar'ı yetiştirmiştir. Geçimini zurnacılıktan sağlamıştır.

HÜSEYİN SARI

10. 10. 1946 tarihinde İncetaş (Eski adı; Pustat) köyünde doğmuştur. Sülâlesine Kavasgil denilir. Çocukluğu ve gençliği köyünde geçmiştir. Hiç okula gitmemiştir. Askerlik hizmetini İzmir ve Afyon'da yapmıştır. Evli olup beş çocuğu vardır.

Zurna çalmaya 1970'te başlamıştır. Davul da çalabilmektedir. Her ikisini de kendi kendisine öğrenmiştir. Çırağı

yoktur.

MAHMUT GÜLHAN

01.05.1960 günü Yiğitler (Eski adı; Çaşkur) köyünde doğmuştur. Durmuş Gülhan'ın oğludur. Sülâlesine İboçlar denilir. Çocukluğu ve gençliği köyde geçmiştir. İlkokulu mezunu olup, köyünde okumuştur. Askerlik hizmetini Diyarbakır'da yerine getirmiştir. Evli olup bir oğlu bir kızı vardır.

Zurna çalmayı 1980'de Sivas'ta yaşayan Kaya Mustafa adlı bir Poşa'dan öğrenmiştir. Kendisi de Ahmet Pehlivan ile Hasan Sarıkaya'yı yetiştirmiştir.

Hatıra

Sivas merkeze bağlı Ozmuş köyüne kınacı giderken araba ani bir fren yaptı ve başımı çarptım. Bu kaza sonucu sağ yanağımın üst kısmındaki kemik içine çöktü.

RAHMİ YEL

12.10.1961 günü Alaca (Eski adı; Yavaşak) köyünde doğmuştur. Kâzım Yel'in oğludur. Sülâlesine Eşrefgil denilir. Okulu gitmemiş, okuma yazmayı kendi kendine öğrenmiştir. Çocukluğu ve gençliği köyünde geçmiştir. Köyde çobanlık ve çiftçilik yapmıştır. Zurna çalmasında çobanlık yapmasının etkisi olmuştur. Kulağındaki rahatsızlıktan dolayı askere gidememiştir. Sivas'a göç edip geçimini hamallık ve inşaatlarda

çalışarak sağlamıştır. Evli olup iki oğlu vardır.

Önce kaval çalmış, 1980'de de da zurna çalmasını öğrenmiştir. Çırağı yoktur.

ZEKİ TÜRKAN

1973 yılında Banaz köyünde doğmuştur. Mustafa ve Fatma'nın oğludur. 2010 da İstanbul'a göçmüş, zurna çalmaya orada devam etmiştir.

Zurna çalmaya başlamasını şöyle anlatmaktadır:

"Ben bu mesleğe ilkokul birinci sınıfta başladım. 1978'de köyümüzde ilk şenliklerde ekip yaptık. Ben o zaman kavalla ekibe halayda çaldım. Devam ettim ve bir flüt aldım. Flütle bir iki yıl çaldım. 1987'de küçük bir cura aldım. Benim çok içimden geliyordu. Gece bile rüyada çalışıyordum. Düğünlerde çalmaya başladım. Çevre köylerin düğünlerini çalmaya gidiyordum. Her gittiğim köylerden gurur duydum. Onlar da benden gurur duydular. Köyüm ve bütün köylerden çok memnunum büyükleri babamdı, küçükleri kardeşimdi. Büyükleri annemdi, küçükleri kız kardeşimdi. En büyük anım çevre ve arkadaş tutmaktı ve onları da yaptım. Atın üstünde zurna çaldım. Çok hevesliydim. Hala da içimden gelerek çalışıyorum."

17. ZARALI ZURNA SANATÇILARI

AHMET TURAN ÖRÜCÜ

1928 yılında Zara'da doğmuştur. Mevlüt ve Arife'nin oğludur. Herhangi bir tahsil görmemiştir.

Zurna çalmaya 1943'te başlamıştır. Ustası babasıdır. Çırak yetiştirmemiştir. Daha çok Zara'da ve çevre köylerde zurna çalmıştır.

ALİ KALP

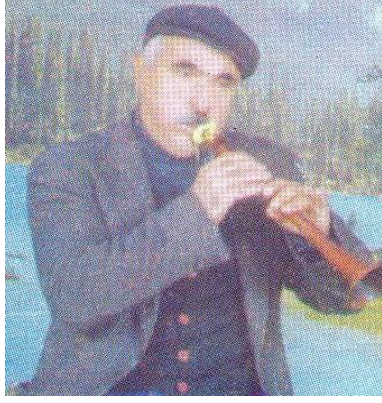
1933'te Zara'da doğmuştur. Mehmet Kalp'in oğludur. Zara'da doğmuştur. Vefat etmiş olup mezarı Zara'dadır.

Zurna çalmaya 1948'de başlamıştır. Çeşitli düğünlerde ve şenliklerde sanatını icra etmiştir.

HÜSEYİN SÖĞÜT

1926'da Zara'da doğmuştur. Ömer ve Fatma'nın oğludur. Zurna çalmaya 1941 yılında başlamıştır. Ustası, babası Ömer Söğüt'tür. Kendisi de Murat Söğüt'ü yetiştirmiştir.

Pek çok eser çalmakla beraber, Maro, Karahisar, Abdurrahman, Ağırlama, Sivas Halayı gibi halay havalarını daha iyi çalmaktadır.

KIRTO (HÜSEYİN ATEŞ)

1945'te Beypınar (Eski adı; İğdir) köyünde doğmuştur. Hıdır ve Hürü'nün oğludur. Sülâlesine Karahüseyinoğulları denilir. Çevrede Kirto namı ile bilinir. Herhangi bir tahsil görmemiştir. Ömrünün tamamını köyünde geçirmiştir. Geçimini çiftçilik ve zurnadan sağlamıştır. İki kere evlenmiştir. İlk eşi

Elmas ölünce Şükran'la evlenmiş, bu evlilikten 9 kızı iki oğlu (Ümit, murat) olmuştur.

İlk olarak kendi kendine flüt çalmış; daha sonra ustası Yağbasan köyünden olan İbiş Delibaş'tan zurna çalmanın inceliklerini öğrenmiştir. Kendisi de oğlu Ümit'i yetiştirmiştir.

Hatıra

Bir düğünde zurna çalıyordum. Düğünün ilerleyen vakitlerinde iyice sarhoş olan gençler silah sıkmaya başladılar. Kurşunlardan birisi benim sol omzuma isabet etti. Doktora gittim, kurşunun girip çıktığı yeri temizledi, iğne ilaç derken yattım. Ertesi gün yine gidip zurna çaldım, gelini evden çıkardım.

Bizim civarda tanıdığım zurnacılar olarak; Yağbasanlı İbiş, Hasan Şimşek, Adıgüzel Şimşek gibi usta zurnacılar vardı. Üçe de bugün dünyada değil.

MUSTAFA KALP

1940 yılında Zara'da doğmuştur. İbrahim ve Fatma'nın oğludur.

Zurna çalmaya 1955'te başlamıştır. Daha çok Zara'da yapılan şenlik ve düğünlerde sanatını icra etmiştir. En iyi çaldığı eserler Maro, Karahisar, ve Ağırlama'dır.

OSMAN ÖRÜCÜ

1947’de Zara’da doğmuştur. Mehmet ve Güllü’nün oğludur. İlkokul mezunudur. Askerliğini İzmir’de yapmıştır. Neriman Hanım’la evli olup Murat, Tuğrul ve Uğur adında çocukları vardır. Ustası Ahmet Turan Örücü’dür.

Zaralı Zurnacı Hacı Usta

GENEL FOTOĞRAFLAR

Sivas Halay Ekibi (1942)

Abdurrahman Halayı (1931)

1. ?, 2.Kahraman, 3. Küpeli, 4. Osman, 5. Konyalı Mehmet,
6. Kahraman'ın oğlu Osman (1940'da Sivas Düz Halayını  ekerken)

İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı iken ekip başı Kahraman'a  d l n 
vermesi

Sivas Halk Oyunları Ekibi (1946) (Etem Erdal Erşan Arşivinden)

Sivas Halay Ekibi, Fahri Karaoğlu'nın başı çektiği Yanlamayı oynarken

Sivas Halk Oyunları Ekibi Oyuncular: Celal Uzunoğlu, Musa Demirci, Pala Orhan, Karaçayırılı halaycı, Mustafa, Mehmet Ayık, Kızılcaköylü Muharrem. Davul: Ahmet Ayık, Zurna: İbrahim Ayık

Ön sıra: *Sarı İbrahim* (Zurna), *Ahmet Ayık* (Davul), Sivaslı Dünya Olimpiyat Şampiyonumuz *Ahmet Ayık*, Sivil elbiseli olan yine Dünya ve Olimpiyat Şampiyonumuz Yozgatlı *Mahmut Atalay*

Sivas Halay Ekibi "İş Halayı"nı oynarken

Sarı İbrahim Ayık, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yapmış olan
Musa Demirci, Nevzat Kurt, Cihat Karakurt, Oktay Yurseven, Kakikli
Yunis, Keko Mehmet ve en sondaki davul çalan çocuk Ahmet Ayık
(12.3.1967)

19 Mayıs 1965 (Sivas-Kayseri il sınırı; Beştepeler)
(Davul: İbrahim Ayık, Zurna: Ahmet Ayık, Oyuncular: Süleyman Erturhan, Seyfeddin, Yunus, Kasap Kemal, Nazım)

Sivas Ekibi 1971, ODTÜ Halk Oyunları Ekibi
(Zurna: İbrahim Ayık, Davul: Hüseyin Asanakut)

Sivas Halk Oyunları ekibi bir program öncesinde (Önde sol baştaki
Eğitmen Muhlis Aydın)

Ekip başı Fahri Karaoğlu'nın Sivas Halk Oyunları Ekibi (Zurna: Murat
Artan, Davul: Doğan Fırat

Üst sıra: Fahri Karaoğlu, ? , Muhlis Aydın, ?, Sarı Mehmet Kuzu, ?,
Sarı Rahmi, ?, Kel Orhan, Şimkürekli Tahsin, Muammer, ?
Alt sıra: Davulun arkasındaki Ahmet Doğan, Pala Metin

Sivas Kız ve Erkek Halk Oyunları

Sivas halay ekibi bir festivalde geçiş sırasında (1969)

Zurna: Sarı Mehmet, Hikmet Demirhan, Servet Rende, Pala Orhan,
Necdet, Mehmet Ayık, Davul; Ahmet Ayık)

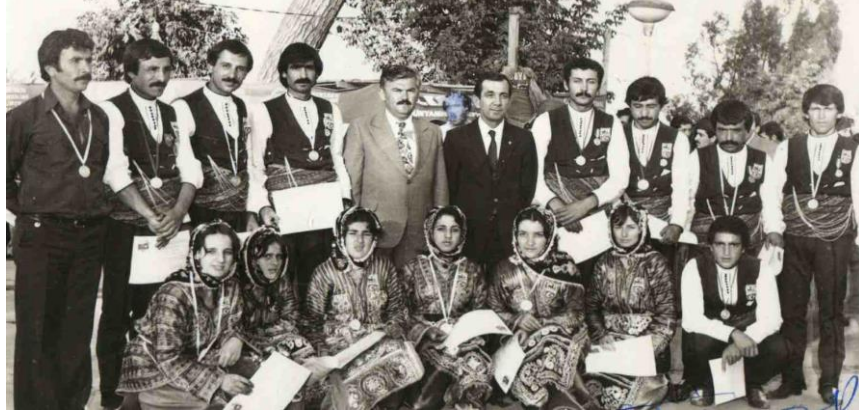
Sivas Halk Oyunları Ekibi Çifte Minare
ve Kale Camii önünde (1981) (Çakır Yusuf Güler, Nurettin
bayraktar, İsmet, Osman, Muhasebeci Duran, İsmail Kılıç, Osman
Nacak, Nabi Siner)

Sivas Halk Oyunları (Kız-Erkek) Ekibi Gökmedrese önünde(1983)
(Zurna Sarı Mehmet, Davul: Hüseyin Asanakut, Ekip başı: Yusuf
Güleryüz, Nurettin bayraktar, Fazlı Bayraktar, muhasebeci Duran,
İsmail Kılıç, Osman Nacak, Nami Siner)

Yusuf Güleryüz, Ekrem Ablak, Nazım Coşkun, Oktay Yurtseven, Kaya
Yürüten, Hacı Atar, Zurna: Mehmet Asanakut

Sivas Belediyesi Halk Oyunları Ekibi (6 Eylül 1982)(Yusuf Gülerüz, Nurettin Bayraktar, Fazlı Bayraktar, Yakup İbicek, Sivas belediye Başkanı Süleyman Canka, ?, Balıkçı Ömer, Muhasebeci Duran, Namişin, İsmail Kılıç, oturan Ali Asanakut (Davulcu)

Nuri Işın, Oktay Yurseven, Metin Vergi, Celal Uzunoğlu, Cihat Karakurt, Yusuf Gülerüz, Davul: Ali Ayık, Zurna: Sarı İbrahim Ayık

Yusuf Gülyüz, Ekrem Ablak, Cihat Karakurt, Bahattin Erbay,
Mehmet Ayık, Oktay Yurtseven, Necmettin Keser

Ekipbaşı: Fahri Karaoğlan, Hikmet Demirhan, Ekrem Ablak, Metin
Vergi, ?, Seyfeddin, Kör Neco (Necmettin)

Davul: Ahmet Ayık, Servet, Ahmet Meriç, ?, Ömer Çıtır, Rasim, Radi,
Zurna: Mehmet Asanakut

Metin Tanış, Oktay Yurtseven

Zurna sanatçısı Ahmet Ayık -
Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu Ahmet Ayık

Sivas Halk Oyunları Ekibi, Pala Bayram'ın başı çektiği halayı oynarken

Sivas Halk Oyunları Ekibi (Ekip başı: İbrahim Tahir Bayramlı, Kasap
Ömer, ?, Bingöllü halaycı, Turan Sargın, Ömer)
(Zurna: İsmail bayramlı, Davul: Ahmet Bayramlı)
(Foto: İsmail Hakkı Acar-Yücel Yönel)

Muhlis Aydın (Sol başta) İzmir’de yetiştirdiği
Sivas Kız Halk Oyunları ekibi ile

Sivas Belediyesi Halk Oyunları Ekibi (Ekip başı: Yakup İbicek, Ziya, Yusuf, Muhasebci Duran, ?, Kel Orhan, Pala Orhan)(Zurna: Ahmet Ayık, Davul: Hüseyin Asanakut)

Kız ekibi halay çekerken (Foto: İsmail Hakkı Acar-Yücel Yönel)

Sivas Halk Oyunları Ekibi Gökmedrese önünde (Oğuz Sözübatmaz, Ömer Yıldırım, Nevzat Öztürk, Orhan Sağcı, Ahmet Karababa, Mehmet Güzel, ?, Kel Erdal, ?, Davul: Fevzi Ateş)

Hafik Asarcık köyü kız halay ekibi

Sivas köy kızları halay çekerken

Cumhuriyet Üniversitesi Halk Oyunları Ekibi Neriman Altındağ Tüfekçi ve Nida Tüfekçi ile (1989)

Cumhuriyet Üniversitesi Sivas Kız ve Erkek Halk Oyunları Ekibi (1989)

Cumhuriyet Üniversitesi Sivas Kız ve Erkek Halk Oyunları Ekibi Halay
çekerken (1989)

Sivas Kız Halk Oyunları Ekibi (Fotoğraf: Ahper Nuri Delican)

16 Mayıs 2009'da İlköğretim Okulları Türkiye birincisi Kâzım Karabekir
İlköğretim Okulu

Sivas Erkek Halk Oyunları Ekibi

Sivaslı zurnacılar toplu halde (4.8.2010)

Sivas Merkez Gümüşdere Beldesi

Doğan Kaya, Pala Mustafa (Fırat) ile

Ahmet Ayık, Bekir Arız, Doğan Kaya

Pala Bayram-Doğan Kaya

İLÇELERİN HALK OYUNLARI İLE İLGİLİ FOTOĞRAFLAR

Akıncılar Kız Halk Oyunları

Akıncılar Erkek Halk Oyunları

Altınyayla Kız Halk Oyunları

Divriği Tuğut Köyü Kadın Halk Oyuncuları

Doğanşar Halk Oyunları ekibinden üç oyuncu

Doğanşar Kız Halk Oyunları Ekibi

Gemerek Çepni Kadın Halk Oyuncuları

Gürün Halk Oyunları (Kız-Erkek grubu)

İmranlı Halk Oyunları Ekibi

Kangal Kız Halk Oyunları Ekibi

Şarkışla Erkek Halk Oyunları Ekibi

Şarkışla Ortaköyden mahallî kıyafet giymiş bir kadın

Ulaş Kız Halk Oyunları Ekibi

Yıldızeli Erkek Halk Oyunları Ekibi

Mahalli kıyafetleriyle Zaralı çocuklar
(Foto: İsmail Hakkı Acar-Yücel Yönel)

KAYNAKÇA

- Acar, İsmail Hakkı, *Zara Kültürü*, İstanbul, 2007.
- Acar, İsmail Hakkı, "Zara'da Mahalli Kadın Oyunları", *Sivas Folkloru*, S. 15, Nisan 194,
- Ant, Metin, *Türk Köylü Dansları*, İstanbul, 1964.
- Aşkun, Vehbi Cem, *Sivas Folkloru I-II*, Sivas, 2006.
- Baştürk, İlhami, "Türk Halk Oyunları Bütünü İçinde Sivas Halk Oyunlarının Yeri, Önemi ve Özelliği", *Sivas Kültür-Sanat*, S. 3, Sivas, Haziran 1988, s. 2-4.
- Bozdoğan, Ahmet, "Sivas Kültürüne Katkısı açısından Kültür Kavşağı Zara'nın Halayı Hakkında Bazı Dikkatler" *Sultanşehir*, S. 3, Haziran-Temmuz-Ağustos 2007, s. 92.
- Çınar, Enver, *Kalın Beldesi Folkloru*, Sivas, 2005 (Yayımlanmamış Lisans Tezi).
- Çulcuoğlu, Saliha, *Divriği Yöresinin Kıyafetleri Takı ve Aksesuarları*, Sivas, 2007.
- Demiray, Güner, "Çoban Halayı", *Türk Folklor Araştırmaları*, C. VII, Ağustos 1962, s. 2765.
- Demirci, Berat, "Eksilmesinler Gönül Şehrimizin Penceresinden", *Revak* 95, Sivas, Aralık 1995, s. 77-79.
- Demirsipahi, Cemil, *Türk Halk Oyunları*, Ankara, 1975.
- Erdoğan Önder, *Sivas Halk Oyunları*, Sivas, 1988 (Basılmamış Lisans Tezi).
- Ege, İlyas, "Suşehri Folklorunun Yapısı ve Kadın Halaylarından Örnekler", *Sivas Folkloru*, Ağustos 1974, s. 9-10.
- Gökşen, Gökhan, *Abdal Halil Ağa-Beyaz Gelinlik*, Kahramanmaraş, 2008
- Güneş, Gülhan, *Maden Köyü Folklor Monografisi*, Sivas, 2003 (Yayımlanmamış Lisans Tezi).
- [Sarısözen], Muzaffer, *Sivas Halk Şairleri Bayramı*, Sivas, 1932, s. 12-13.
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Davul>
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Zurna>
- <http://www.melodik.net/calgi/inde x .asp?id=41>
- <http://www.mesken.gen.tr/f1764/darbuka-nedir-119712/>
- <http://www.sivascity.com/sivasin-yerlileri-kim/>
- Kaya, Uğur, *Sivas Halay Ezgileri*, Sivas, 2000.
- Kılıç, Muhsin, *Geleneksel Köy Tiyatrosu Halk Dansları ve Ezgileri ile Sivas*, İzmir, 2002.
- Üçer, Müjgân, "Karamuk", *Türk Folklor Araştırmaları Yıllığı*, Ankara, 1977, s. 299.
- Üredi, Kadir, *Bir Şehrin Beş Hali*, İstanbul 2006.